Paul Gerhard Sand

Betraktninger

Sju oppbyggelige betraktninger

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Paul Gerhard Sand: *Betraktninger* (Sju oppbyggelige betraktninger).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Forord 1
Forord til andre opplag 2
Alt er ferdig 3
Nå. Et ord til alle 14
Fangevokteren i Filippi 25
Enkens sønn i Nain 56
I. Åndelig død 59
II. Oppvekkelsen 72
III. Åndelig liv 77
Brudgommen og bruden 88
I. Hva Jesus har gitt den troende, og hvilke rikdommer den troende alltid eier i ham 89
II. Hva bruden har gitt og skal gi sin brudgom 97
Herren er stor 99
1. Herren er stor i allmakt og visdom 100
2. Herren er også stor i kjærlighet og nåde 101
3. Herren er videre stor i langmodighet 109
4. Herren er også stor i hellighet og rettferdighet 111
Tro og gjerninger 118
Om Paul Gerhard Sand 148

Forord

Alle som med interesse har fulgt den kirkelige og kristelige utviklingen i Norge i den senere tid, vil innrømme at Paul Gerhard Sand har en fremtredende plass blant de vitnene Gud har gitt den norske kirke.

På sine mange reiser gjennom Norges daler og bygder har han vært en vekkende røst for mange som sov syndens tunge søvn. Mange har våknet opp og spurt: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?»

For de troende har hans varme og frimodige vitnesbyrd om frelsen i Kristus vært til stor oppmuntring og styrke i nådestanden.

Gjennom de betraktningene som bror Sand fra tid til annen har sendt ut i blader og småskrifter, har vitnesbyrdet hans nådd lenger enn stemmen hans kunne høres. Slik har også vi her i Amerika fått høre det og gledet oss over det, og slik har vi lært å kjenne og elske ham.

Og vi er sikre på at denne lille boken vil bidra ikke så lite til å gjøre forfatterens navn kjent og kjært blant det norske kirkefolket her i Amerika.

Forleggeren, herr K. S. Stokke, har bedt meg skrive et kort forord til denne lille boken, og med disse få ordene prøver jeg å oppfylle den kjære plikten. Det er mitt ønske og min bønn at disse betraktningene, som er friske dufter fra Guds kirkes hage i Norge, også her i Amerika må bli en legende balsam for mange hjerter.

Minneapolis, Minn., januar 1895.

K. C. Holter

Forord til andre opplag

Når det nå er blitt nødvendig å gi ut et nytt opplag av disse betraktningene, vitner det om at boken er blitt lest.

Det har skjedd store forandringer på det kirkelige og kristelige området både her og i Norge siden første opplag av boken kom ut. Men sannheten som holdes fram i disse betraktningene, er ikke blitt overflødig. Tvert imot har slike vitnesbyrd fått ny verdi, fordi de har stått sin prøve.

En som har solgt flere av disse bøkene enn noen annen enkeltperson, sier at han kan selge mer av denne boken enn av noen annen bok.

Minneapolis, Minn., september 1907.

K. C. Holter

Alt er ferdig

«*Se, jeg har gjort i stand mitt måltid, oksene og gjøfeet er slaktet, og alt er ferdig. Kom til bryllupet!*» (Matt 22,4)

«*Da tiden for gjestebudet var inne, sendte han tjeneren sin for å si til de innbudte: Kom, for nå er det ferdig.*» (Luk 14,17)

Da det store fallet hadde skjedd – da mennesket, Guds eget barn, skapt i hans bilde og bestemt til å være hans arving, ved sin ulydighet mot Faderen var blitt et djevelens barn i stedet for et Guds barn – da kom Gud i hagen og brakte det gode budskapet: «Kvinnens ætt skal knuse slangens hode» (1 Mos 3,15). Dette var det første evangeliet som ble forkynt for den falne slekten.

Senere tok Herren opp igjen løftet mange ganger og på mange måter. Til Abraham sa han for eksempel: «I din ætt skal alle jordens folk velsignes» (1 Mos 22,18). Det samme sa han til Isak (1 Mos 26,4) og til Jakob (1 Mos 28,14).

Etter at Herren har vitnet for patriarkene om den Frelseren som skulle komme i tidens fylde, gjentar han det samme om og om igjen gjennom profetene. Forutsigelsene blir klarere og tydeligere for hver gang. Både stedet der han skulle fødes, og tiden da det skulle skje, blir forutsagt: «Men du Betlehem, Efrata, som er liten til å være blant Judas tusener! Fra deg skal det utgå for meg en som skal være hersker over Israel. Hans utgang er fra gammel tid, fra evighets dager» (Mika 5,1).

«Sytti uker er tilmålt ditt folk og din hellige by til å innelukke frafallet og til å forsegle synder og til å dekke over misgjerning og til å føre fram en evig rettferdighet» (Dan 9,24).

Noen ganger lyder det som om den lovede allerede var kommet: «For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herredømmet er på hans skulder …» (Jes 9,6).

«Sannelig, våre sykdommer har han tatt på seg, og våre piner har han båret. Men vi aktet ham for plaget, slått av Gud og gjort elendig. Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. Han ble mishandlet, og han ble plaget, men han opplot ikke sin munn, lik et lam som føres bort for å slaktes, og lik et får som tier når de klipper det. Han opplot ikke sin munn» (Jes 53,4–7). Se videre Jer 23,5; Sak 3,8–9; Mal 3,1 og flere steder.

Flere av hendelsene i Det gamle testamente kan også tjene som forbilder på det som skulle skje ved Guds Sønn i tidens fylde. Da Abraham fikk befaling om å ofre sin sønn Isak, var det et bilde på hvordan Herren ville ofre sin enbårne Sønn for våre synder. Påskelammet som ble slaktet ved utgangen fra Egypt, er også et bilde på ham. Det skulle være et fullkomment lam, og det skulle etes helt og holdent, mens blodet skulle strykes på dørstolpene og på den øverste dørbjelken (2 Mos 12).

Slik skulle også Guds Sønn slaktes og tas imot helt, mens blodet hans ved troen skulle strykes på hjertets dørbjelke hos alle som ville ta imot ham som «visdom, rettferdighet, helliggjørelse og forløsning». Når ypperstepresten i den gamle pakt én gang i året, på den store forsoningsdagen, gikk inn i Det aller helligste med offerblodet, var det et tegn på at den store ypperstepresten skulle gå inn i helligdommen med sitt eget blod og finne en evig forløsning (Hebr 9,11–12).

De forskjellige ofrene – slaktoffer, matoffer, brennoffer og syndoffer – ble gjentatt dag etter dag og år etter år. Det viste både at disse ofrene i seg selv ikke hadde kraft til å ta bort synder, og at det ene gyldige og fullkomne offeret ennå ikke var slaktet. De troende i Det gamle testamente kunne derfor bare bygge sin tro på Herrens løfter om det som skulle skje. Derfor «så de stadig framover, lengtet og ventet på ham som var lovet dem».

Herren hadde ennå ikke gjort alt ferdig, men han frelste dem som trodde løftet, ved det han skulle fullføre i tidens fylde. Det var altså den samme nåden og den samme forløsningen som frelste de troende den gang, og som gjør syndere salige i vår tid. De måtte tro på det som skulle skje; vi tror på det som har skjedd.

For det er gått over atten hundre år siden det store forløsningsverket ble fullført. «Men da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår» (Gal 4,4–5).

Den lovede Messias kom og ble født av en kvinne, slik Herren hadde sagt: «Se, jomfruen skal bli med barn, hun skal føde en sønn og gi ham navnet Immanu-El» (Jes 7,14).

Han ble født i Betlehem, slik profetiene hadde sagt, og den himmelske herolden forkynte det med disse ordene: «Frykt ikke! For se, jeg forkynner dere en stor glede – en glede for alt folket. I dag er det født dere en frelser, som er Messias, Herren – i Davids by» (Luk 2,10–11).

Han ble født under loven. Som lovens giver sto han over loven. Men for å kunne bli en hel og virkelig Frelser for syndere måtte han oppfylle Guds lov i vårt sted, og for at det skulle kunne skje, måtte han fødes som et menneske med plikt til å holde loven. «Han uttømte seg selv idet han tok en tjeners skikkelse på seg, da han kom i menneskers liknelse. Og da han i sin ferd var funnet som et menneske, fornedret han seg selv og ble lydig til døden – ja, døden på korset» (Fil 2,7–8).

Det gamle testamente taler mange steder om denne tjenergjerningen til Jesus. Se for eksempel disse: «Slaktoffer og matoffer har du ikke lyst til – du har boret mine ører – brennoffer og syndoffer krever du ikke. Da sa jeg: Se, jeg

kommer, i bokrullen er det skrevet om meg. Å gjøre din vilje, min Gud, er min lyst, og din lov er i mitt hjerte» (Sal 40,7–9). «Herren Herren har åpnet mitt øre, og jeg var ikke gjenstridig, jeg vek ikke tilbake» (Jes 50,5).

«Du har boret mine ører» – «åpnet mitt øre». I 2 Mos 21 og 5 Mos 15 blir det fortalt at når noen hadde kjøpt en tjener, skulle tjeneren tjene ham i seks år, men i det sjuende skulle han gå fri uten å betale noe. Ville tjeneren heller bli hos sin herre, skulle herren stille ham inntil døren eller dørstolpen og stikke en syl gjennom øret hans; deretter skulle han bli i huset som tjener alle sine dager.

Slik er også vår Frelsers øre åpnet. Det vil si at han er født under loven og omskåret den åttende dagen, og at han dermed har tatt på seg å tjene som en trell i vårt sted, for at den treenige Guds krav til oss gjennom loven – rettferdighetens og hellighetens krav – skulle bli oppfylt. Han var Sønn, men ble trell, for at vi som var treller, skulle bli frie sønner og døtre. Derfor sier han også hos profeten: «Du har bare trellbundet meg med dine synder, og plaget meg med dine misgjerninger» (Jes 43,24).

Paulus skriver til romerne: «Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet» (Rom 5,18–19).

Her er det sagt klart og tydelig hva Guds Sønn skulle utrette med sin lydighet. Ved den første Adams ulydighet ble hele menneskeslekten syndere; ved den andre Adams lydighet ble det på ny brakt til veie en fullkommen rettferdighet for hele slekten.

Alt det Guds Sønn gjorde da han vandret her nede, gjorde han for oss som vår stedfortreder. Derfor er hans gjerninger våre gjerninger.

Likesom alle mennesker i Adam rakte ut hånden og spiste av frukten, slik har alle mennesker gjennom sin representant, Herren Jesus Kristus, vandret omkring i trettitre år og gjort alt vel. I ham har de elsket Gud over alle ting og nesten som seg selv og vært ydmyke, saktmodige, tålmodige, kyske, redelige, oppofrende og tjenestevillige – med ett ord: hellige og lydige mot alle Guds bud. Derfor kan hver synder med full rett si: «Det Jesus gjorde, det gjorde jeg; det var ikke hans egen, men min gjerning han utførte.»

Tenk deg, kjære leser, at du var pålagt et offentlig arbeid her i verden som du ikke hadde krefter til å utføre, og at en annen ble sendt i ditt sted for å gjøre det. Var det ikke da nettopp dine gjerninger han utførte? Plikten som lå på deg, var å oppfylle loven fullkomment, og det var du ikke i stand til.

Derfor ga Gud, av fri kjærlighet til deg, sin Sønn i ditt sted, for at det tunge arbeidet kunne bli gjort. Og det gjorde han fullt ut. Da han ropte sitt «Det er fullbrakt» på korsets tre, var han ferdig med den fullkomne lydigheten som ble krevd.

Men likesom Jesu gjerninger er gjort i hele verdens sted og blir tilregnet alle som tar imot ham, slik er også alle menneskers synder blitt tilregnet ham. «Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham» (Jes 53,6). «Han bar våre synder på sitt legeme opp på treet» (1 Pet 2,24). «Se der Guds lam, som bærer

bort verdens synd!» (Joh 1,29). Hele verdens synder ble altså overført på Herren Jesus og tilregnet ham som om de var hans egne.

La oss tenke oss at du sto i stor gjeld til et annet menneske og ikke hadde noe å betale med. Men en av vennene dine lar gjelden føre over på sin egen regning, og fra det øyeblikket er han den egentlige skyldneren, og du er fri. Slik er det også med våre synder. De er en uhyre stor gjeld – ti tusen talenter – og vi har ikke noe å betale med. Men «ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud» (2 Kor 5,21).

Han visste ikke av noen skyld, men ble gjort til skyldner for oss. Ja, så helt og fullt ble vår synd overført på ham at Skriften til og med sier at han ble gjort til synd. Så stor var din og min og hele verdens syndemengde at Kristi person liksom forsvinner i den. Han vandrer omkring, blir grepet, anklaget, dømt og hengt på treet som en eneste syndeklump, helt igjennom bare overtredelser og misgjerninger.

Men da han hadde tatt på seg gjelden, måtte han også betale. Og han fikk sannelig kjenne at det ikke var noen ettergivelse å få; han måtte betale til siste øre.

Derfor var hele livet hans, fra krybben til korset, én sammenhengende, uavbrutt lidelse. Han skulle bære all den forbannelse som følger av synden; derfor måtte han lide fattigdom, spott, forakt, forfølgelse og all tenkelig møye. «Foraktet var han og forlatt av mennesker, en smertenes mann, vel kjent med sykdom (det vil si lidelse). Han var som en som folk skjuler sitt åsyn for, foraktet, og vi aktet ham for intet» (Jes 53,3).

Han måtte kjenne vekten av vår syndebyrde og gjennomgå helvetes angst og kval. Han måtte gripes som en ugjerningsmann med sverd og stokker, bindes, anklages, forhøres, spottes, hudstrykes og krones med torner. Han måtte dømmes til døden, bære sitt kors og nagles fast til forbannelsens tre. Han måtte spottes av yppersteprestene og de skriftlærde, av soldatene, folkemengden og røverne ved sin side, forlates av sin himmelske Far, oppgi ånden og dø – alt sammen for å betale vår syndegjeld og forlike oss med Gud.

«Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre» (Gal 3,13). «For mens vi ennå var skrøpelige, døde Kristus til fastsatt tid for ugudelige» (Rom 5,6).

Verdens Frelser og forsoner har altså allerede båret den straffen vi har fortjent ved våre overtredelser. Likesom han var vår stedfortreder i sin hellige lydighet, slik var han også hele verdens stedfortreder i sin bitre lidelse og død.

«Én er død for alle, og derved har de alle dødd» (2 Kor 5,14). Han «ga seg selv til en løsepenge for alle» (1 Tim 2,6). Når én er død for alle, er de alle døde; det var altså som om hele verden hang på korset på Golgata og døde for sine synder. «Han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens» (1 Joh 2,2).

Når Herren nå lar innbydelsen til det store gjestebudet gå ut til alle mennesker og i den forkynner at «alt er ferdig», betyr det med andre ord: Nå er alle deres synder betalt, straffen er sonet, loven er oppfylt, skilleveggen mellom meg og

dere er revet ned, døren til nådens rike er åpnet, og den nye og levende vei er banet. Alt er ferdig – kom nå, dere frafalne syndere, og ta imot nåde for intet!

«Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull» (Jes 1,18). «Vend dere til meg og bli frelst, alle jordens ender!» (Jes 45,22). For «jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu» (Jes 43,25).

Alt er ferdig, bekymrede synder – hva venter du på? Dine mange overtredelser, ditt hovmod, sinne, utålmodighet, ukyskhet, uredelighet, gjerrighet, sladder, latskap, hardhet, kulde og verdenskjærlighet, ditt hykleri og alt det onde du kjenner og ser hos deg selv, og også alt det du ikke kjenner og ser – det er lagt på Jesus. Det hører ikke deg til lenger, men ham.

Og på den andre siden hører alt hans deg til: hans kjærlighet, ydmykhet, saktmodighet, tålmodighet, selvfornektelse, bønn, tro og anger, alle hans gode gjerninger – hele hans lydighet er din. Han kom for å gjøre Guds vilje, og «ved denne viljen er vi blitt helliget ved at Jesu Kristi legeme ble ofret én gang for alle» (Hebr 10,10).

Kanskje innvender du: «Jeg vet nok at Herren har gjort sitt; bare jeg kunne gjøre mitt.» Men du tar feil. Det var ikke hans eget, men nettopp ditt Herren Jesus gjorde. Du sier: «Jeg må gjøre mitt.» Men hvordan kan du gjøre noe, du som ikke har noen krefter? Du er jo helt fanget i synden, kjødelig, solgt under synden. Du er lik mannen som var falt blant røvere – hvordan skulle han kunne gjøre sitt?

Nei, forstå nå endelig at alt sammen virkelig er ferdig; det er ingenting – virkelig ingenting – igjen! Alt er ferdig: Bordet er dekket, døren åpnet, veien banet, gjelden betalt, synden tatt bort og en evig rettferdighet brakt til veie.

«Men jeg har så mange synder», sier det kanskje i hjertet ditt. Ja vel, det er sant; du har enda flere enn du aner. Men om de var tusen millioner ganger flere, ville Kristi offer likevel være mektig nok til å veie dem opp.

«Mine misgjerninger er så store, jeg har syndet så forferdelig», sier du. Det er også sant, for selv den minste synd er langt forferdeligere og langt større enn du tror. Men likevel er én dråpe av Jesu blod mektig nok til å vaske deg, for Jesu Kristi, Guds Sønns blod renser fra all synd.

Nettopp fordi du er en så stor synder, trenger du en stor Frelser. Hadde du ikke virkelig synd, trengte du ikke virkelig nåde. Nåden er jo for overtredere, for dem som har fortjent straff.

«Men jeg har verken nok erkjennelse av synd eller noen sorg over den», innvender du kanskje videre. Også dette er sant. Din syndserkjennelse er svært mangelfull, og din sorg over synden er altfor liten; ja, kanskje synes du at du slett ingen sorg kjenner.

Likevel har Herren gjort alt ferdig også her. For han hadde en fullkommen erkjennelse av din synd og en fullkommen sorg over den. Da han var i Getsemane, kom «sorg og angst over ham», og han sier selv: «Min sjel er bedrøvet inntil døden» (Matt 26,37–38). Vil du gjøre din egen sorg til noe som skulle gjøre deg verdig til Guds nåde, da forringer du Kristi lidelse og protesterer mot Herrens ord: «Alt er ferdig.»

«Men jeg har ingen lyst til bønn og til å grunne på Guds ord, ingen lyst til å gjøre Guds vilje og ingen kraft over synden», sier du. Også dette er sant, alt sammen. Men nettopp fordi det er slik, må du tro at alt er gjort ferdig av en annen, som hadde både lyst og kraft, og som virkelig oppfylte Guds vilje.

Skal du noen gang få lyst til Herrens veier og kraft over synden, kan det bare skje ved at det går opp for deg at alt er ferdig. Når du får det salige synet at du ikke trenger å gjøre noe for å forsone Gud eller gjøre deg verdig til hans nåde, skal også lysten til det gode komme – selv om den slett ikke blir så sterk som du skulle ønske.

«Men jeg har ingen tro», innvender du videre. Det er godt mulig, min venn! Men likevel er alt ferdig. Din mangel på tro gjør ikke til intet det Guds Sønn har gjort for deg. Om du gjør Gud til en løgner ved ikke å ville tro at hans Sønn har fullført alt, slik han sier i sitt ord, så har det likevel skjedd. Det er for sent å få det gjort om nå, venn; det er over atten hundre år siden alt ble ferdig. Din vantro gjør ikke Guds trofasthet til intet.

«Men jeg er ikke slik at jeg tør tro», tenker du kanskje. Hvordan må du da være for å tørre å tro? Det er jo Jesus du skal tro på, og han var og er slik han skulle være. Du skal tro på hans gjerning og lidelse for deg, og den er jo fullkommen – ellers var ikke alt ferdig. Det er en stor misforståelse at troen skulle bestå i å mene om seg selv at en er rett omvendt eller en rett troende. Nei, troen består i å hvile på det som har skjedd utenfor oss, i Getsemane og på Golgata.

Den som tror rett, finner ingenting i seg selv som gir ham rett til å tro syndenes forlatelse; han finner alt sammen i Kristus og hans forsoning. Kristus er hans verdighet og hans rettferdighet. Derfor blir troen hans til ved at han hører eller leser ordet om den korsfestede, og ved det samme middelet blir den næret, styrket og holdt ved like. Troen kommer altså ikke av å ransake og prøve sin egen tilstand, men av å se hen til Lammet som er slaktet.

Vi blir riktignok oppfordret til å prøve oss selv om vi er i troen, men det blir slett ikke anbefalt som middelet som skal skape eller nære troen. Har vi begynt å tro på Kristus utenfor oss, kommer Kristus inn i oss, og da får vi stundom erfare kraften i hans nåde som bor i oss. Det kan tjene som et bevis på at vi virkelig har tatt imot Kristus. Likevel bygger vi ikke vår tillit på dette, men på selve hjørnesteinen, Jesus Kristus. Det er altså ikke Guds Ånds gjerning i oss, men Kristi gjerning for oss, som er gjenstand for vår tro.

Hvordan kan du da si: «Jeg er ikke slik at jeg kan tro»? Er du ikke en synder som trenger nåde? Har du ikke brutt Guds lov og fortjent helvete? Er du ikke ond, hard, kald, død, treg, maktesløs og fordervet helt til bunns? «Jo, det er jeg», sier du. Men da er du jo nettopp en slik som trenger å tro på Jesus. Å si: «Jeg er ikke slik at det går an å tro», er det samme som å påstå: «Jeg er from, rettferdig og hellig; jeg trenger ikke å tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige, for jeg er god nok selv.»

«Men kan jeg ikke bedra meg selv?» sier du. Jo, det er du svært tilbøyelig til, for ditt hjerte er overmåte svikefullt. Men Herren kan ikke bedra deg. Lytter du til hva hjertet ditt sier, bedrar du deg; men lytter du til hva Herren sier, bedrar

du deg ikke. Og det er jo det Herren ber deg om når han forteller deg at alt er ferdig: å lytte til ham.

Kjære sjel, du som søker frelse! Hold opp med strevet for å få noe i stand hos deg selv før du går til nådebordet. Slutt med innvendingene dine, sett deg til bords og et de kosteligste nåderettene som er gjort i stand for deg. Lukk munnen vidt opp og la Herren få fylle den. Han vil gi deg føde og la deg hvile, sier han hos profeten; han vil fø deg med fete retter og føre deg til de stille vann, der du med glede skal øse vann av frelsens kilder.

Et og drikk! Det er Lammets kjød, gitt for deg, og Lammets blod, utøst for deg, som er rettene på nådens bord. Han er nok for deg, hvor sulten du enn er – ja, mange ganger nok. Jo mer du spiser, desto gladere og sterkere blir du. Du får desto mer kraft til å løpe Herrens buds vei og blir desto dyktigere i striden mot ditt onde kjød, djevelen og verden. Måtte Herren få åpne øynene våre, så vi virkelig ser hva vi eier i Jesus, og fatter hva de dyrebare ordene betyr: Alt er ferdig.

Og du arme syndens trell, som vanker omkring uten fred i syndens fremmede land! Hør også du i dag budskapet fra den himmelske kongen: «Kom, for nå er det ferdig.»

Å, hør da: Det er mulig også for deg å bli frelst. Du lider nød, for syndens svinemat, som du prøver å mette sjelen din med, gir deg bare uro og smerte. Du er tom for all sann og virkelig glede.

Men vil du vende om fra din villfarelse, gi Herren ditt hjerte og bøye deg for Jesu navn, skal du få erfare at Herren kan mette din sjel og gi deg en fred som floden og en rettferdighet som havets bølger. «Den ugudelige må forlate sin vei og den urettferdige sine tanker og omvende seg til Herren, så skal han forbarme seg over ham, og til vår Gud, for han vil gjerne forlate alt» (Jes 55,7).

Hør da Herrens ord, du overtreder! Han vil forbarme seg over deg og tilgi deg. Alle dine synder skal bli glemt og senket ned i Lammets blod; du skal få dobbelt av Herrens hånd for alle dine synder.

Å, dere drankere, tyver, løgnere, bannere og horkarer, dere grove, ugudelige karer, bortkomne sønner og døtre, majestetsforbrytere mot den himmelske kongen – dere blir i dag innbudt av denne kongen til hans Sønns bryllup! Alt er ferdig og i stand for dere; det mangler bare at dere kommer og tar imot den store, ufortjente gaven. Den ligger ferdig og venter på dere. Rettene dere skal bespises med, er båret fram, og festklærne, som kongen selv har skaffet, har vært ferdige lenge. Å, alt er ferdig – kom til bryllupet!

Si nå som den bortkomne sønnen: «Jeg vil stå opp og gå til min far, og jeg vil si til ham: Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg. Jeg er ikke verdig lenger til å kalles sønnen din.» Ja, si det ikke bare, men gjør det! Skynd deg nå og gå! Det er ingenting å vente på, for alt er ferdig. Herren venter jo på deg – hva venter du da på? Her er ingen tid å miste, for tiden flyr som om den hadde vinger. Den ene timen avløser den andre uten stans, og evigheten rykker oss nærmere og nærmere.

Vil du da våge, uomvendte synder, å utsette omvendelsen til Gud enda lenger? Skal du fortsatt, slik de fleste gjør, unnskylde deg med åkeren din, oksene

dine eller hustruen din? Skal det fortsatt hete: «Jeg er altfor ung», eller: «Jeg er for gammel», «Jeg er for fattig» eller «for rik» og så videre?

Eller vil du fortsatt mene at det å søke Herren vil påføre deg tap, enda Guds ord kaller gudsfrykten en stor vinning? Vil du fortsatt nære den falske meningen at Guds barn er ulykkeligere her i tiden enn verdens barn? Har du ikke lest at Guds rike er rettferdighet og fred og glede i Den Hellige Ånd?

Å, hva venter du på? Alt er ferdig! Skal de ugudelige kameratene dine fortsatt holde deg borte fra bryllupet? Forstår du ikke at disse kameratene, som du i dag setter så stor pris på å være sammen med, vil svikte deg i morgen om du kommer i ulykke? De vil svikte deg i dødens stund; da kan de verken hjelpe eller trøste deg. Alene og forlatt må du vandre gjennom dødens mørke skyggedal.

Tar du imot innbydelsen til bryllupet, skal du få mange trofaste venner – ja, og hva mer er: Du får brødre og søstre. Bryllupsgjestene venter på deg; de vil så gjerne ha deg med på hjemveien. De synger i kor: «Gi Jesus ditt hjerte og gi oss din hånd, så følges vi ad til det himmelske land.»

Unge synder! Det er kanskje ikke så mange år siden du brøt dåpspakten og forlot Faderens hus. Verden lå lys foran deg da du dro ut. Du hadde drømmer og forhåpninger, og en fugl sang så vakkert om den lykken du skulle gjøre i fremtiden.

Men du fant ikke lykken med en gang; du ble skuffet. «Lenger fram, lenger fram!» lød det på nytt, så fullt av løfter. Men akk, ennå i dag har du ikke funnet det du søkte, og du vil aldri finne det på den veien du nå går. Den løgnaktige fuglen vil synge sitt «lenger fram, lenger fram!» helt til den har sunget deg inn i døden og helvete.

Unge synder! Den Faderen som du ble barn av i dåpen, og som fra sin side ennå står fast ved nådepakten, elsker deg med en usigelig kjærlighet. Det gjør ham bedrøvet å se deg gå så tom og uten fred omkring i det fremmede landet.

Han lengter og venter på deg, og derfor sender han deg i dag denne innbydelsen: «Oksene og gjøfeet er slaktet, og alt er ferdig. Kom til bryllupet! Min Sønn har måttet svette den blodige svette for å sone for ditt frafall fra meg. Han har gitt seg selv som løsepenge for alle dine ungdomssynder. Derfor skal alt sammen bli glemt, og dine mange synder skal bli senket ned i Jesu Kristi blod – min kjære Sønns blod, som renser fra all synd – bare du vil komme tilbake og ta imot min nåde.»

Og dere gamle syndere! Er dere ennå ikke lei av verdens og syndens svinemat? Dere som har holdt på i førti, femti, seksti, ja kanskje sytti år og gravd brønner som ikke holder vann – har dere ennå ikke lært?

Hvor mange skuffelser har du ikke opplevd, min aldrende venn! Også for deg lød det stadig: «Lenger fram, lenger fram!» Lykken smilte så vennlig til deg i det fjerne. Du strakte hendene fram og ville gripe den, men det var forgjeves; arbeidet og møyen var bortkastet. Dere veide ut penger for det som ikke er brød, og deres fortjeneste for det som ikke kan mette (Jes 55,2).

Stans nå endelig opp og se tilbake på livet som er gått. Hva har du vunnet? Er sjelens sult og hjertets tørst blitt stilt? Har du funnet virkelig hvile? Er ufredens

sår blitt leget? Akk nei, nei! Du sitter jo og leser disse sidene som en sjel uten fred.

Hvor galt har du ikke gjort som har stått så lenge ledig på torget! Herren ga deg den kostbare nådetiden for at du skulle være en flittig arbeider i hans vingård, men du har sløst den bort til ingen nytte.

Og ikke nok med det: Du har gjort uhyre skade. Med ditt dårlige eksempel har du forført mange. Tenk på barna dine, tjenerne dine, naboene dine og sambygdingene dine. De har sett opp til deg, og du har gått foran dem på fortapelsens vei i alle disse årene, og de forførte har trofast fulgt i dine spor. Kanskje er noen av dem allerede hogd ned som tørre trær og kastet i ilden, mens Herrens langmodighet har spart deg til i dag. Å, hvor ille du har handlet, arme menneske!

Og likevel sender Herren i dag bud etter deg for å si at han ønsker å se deg som gjest ved sin Sønns bryllup. Dine mange forspilte år kommer ikke tilbake; de er borte for alltid og kan ikke kjøpes tilbake med all verdens gull og sølv. Men du kan likevel ennå bli frelst, så sant du vil. Vingårdens herre gikk også ut ved den ellevte time, da elleve tolvtedeler av arbeidsdagen var gått og bare én time var igjen til å arbeide i vingården. Han leide disse dagdriverne som hadde sløst bort så mye tid, og de fikk full lønn.

Kanskje har også du sløst bort elleve tolvtedeler av din dag, det vil si din nådetid, og har bare den ene tolvtedelen igjen. Men Herren kaller deg likevel ennå og spør: «Hvorfor står du her ledig hele dagen? Kom inn i min vingård! Jeg trenger arbeidere. Kom til bryllupet, for alt er ferdig. Døren står ennå så vidt åpen. Vil du komme, er du velkommen; men skynd deg, for jeg lukker snart porten.»

Ja, alt er ferdig! Hør dette, dere unge og gamle, fattige og rike, menn og kvinner, foreldre og barn, tjenere og frie! Hør det, du skikkelige og ærbare verdensmenneske, og du foraktede, ryggesløse syndens trell! Hør det, du bekymrede som engstelig spør: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» Hør det, du som har kjempet og arbeidet for å få noe i stand hos deg selv – ja, hør det som for første gang!

Sett deg stille ned en stund og lytt, for Herren vil tale med deg. Han vil fortelle deg at du strever forgjeves, for alt er virkelig ferdig fra før, uten noen medvirkning fra din side.

Men hør det også du som sorgløst driver med strømmen mot fortapelsen, mens du forakter alle advarsler og formaninger og roper: «Fred, fred og ingen fare!» Å, hør da dette herlige ordet fra din Gud: at alt er ferdig også for deg – ja, virkelig for deg! Hør det slik at du blir beveget til å vende om. Eller, om du for enhver pris vil fortsette å forherde ditt hjerte, så hør det til din egen dom.

Man skulle tro at alle syndere som hører Herrens nådige innbydelse, ville skynde seg å ta imot det salige tilbudet. Men Guds ord og vår erfaring lærer oss det motsatte. «De brydde seg ikke om det» – «de ville ikke komme», heter det. Man hører nok at alt er ferdig hos Gud, men de fleste av de innbudte blir aldri ferdige til å komme. Det er alltid noe i veien; den arme synderen synes aldri det passer riktig. Den gamle slangen kan kunsten å gjøre et halmstrå til et stort, uoverstigelig fjell, så det stakkars mennesket synes han har lovlig forfall.

«Ikke nå, men en annen gang vil jeg komme», heter det. «I dag må du komme», sier Herren. «I morgen vil jeg komme», sier synderen.

Det sto en gang på et vertshusskilt: «I dag for penger, i morgen for ingenting.» Når noen fikk servering for penger, for eksempel på mandag, og så kom igjen på tirsdag og ville ha det for ingenting, ble han møtt av de samme ordene: «I dag for penger, i morgen for ingenting!» Den morgendagen kom aldri.

Slik er det også med mange av dere som leser dette. Kanskje banker Herren Jesus akkurat nå på ditt hjertes dør, men du synes ikke det passer å åpne nettopp i dag. Du skulle først i et selskap eller ut på en reise, eller kanskje skal du gifte deg først; når det er gjort, ja, da vil du komme en annen gang.

Men denne «en annen gang» kommer aldri for de fleste av dere. Nå heter det «i morgen» eller «en annen gang»; men lever du ennå i ti eller tjue år og Herren da kommer igjen og innbyr deg, vil det etter all sannsynlighet lyde enda sterkere i sjelen din: «Kom igjen en annen gang, når det passer meg.» Hver gang du unnskylder deg, kaster Satan en ny snare om deg. Du blir sterkere og sterkere bundet, helt til du ikke lenger står til å redde.

Hør så til slutt enda et ord, du frekke forakter av nåden, du ulykkelige sjel som ikke akter deg selv verdig til det evige liv! Herren innbyr deg i dag til sin Sønns bryllup, slik det er sagt deg om og om igjen. Han ber deg så kjærlig om å komme og ta imot hans nåde uten penger og uten betaling, og han forsikrer deg gang på gang at alt er ferdig. Men det skal komme en stund da det ikke lenger heter at alt *er* ferdig, men at alt *var* ferdig.

Du nærmer deg mer og mer den timen da kinnene dine skal blekne i døden. Sjelen din vil forlate legemet og ile i største hast inn i evigheten. Du vil slå øynene opp i helvete, i den forferdelige pinen. Du vil se Abraham, Isak og Jakob i Guds rike, og da vil du tenke ved deg selv: «Der kunne også jeg ha vært, for alt var ferdig. Også jeg var innbudt, men jeg ville ikke komme; nå er det for sent. Jeg lot meg narre av den gamle slangen, jeg kjente ikke min besøkelsestid, og nå er jeg fortapt for alltid.»

Å, tro meg, venn! Da vil du komme i hu alle Herrens formaninger. Du vil minnes alle de gangene Guds Sønn banket forgjeves på ditt hjertes dør, og hvor bittert vil du da angre at du sto imot Herrens kall mens det ennå var tid! Herrens ord «Alt er ferdig», som i dag lyder for deg, vil bli forvandlet til «Alt var ferdig», og da vil de ordene brenne deg som en ild som ikke slokner, og gnage deg som en orm som ikke dør. Slik vil sjelen din lide en usigelig smerte, mens legemet ditt ligger i jorden og fortæres av ormer.

Men så kommer den dagen da ropet lyder og Brudgommen kommer for å hente sin brud inn i den himmelske bryllupssalen. Da skal ditt elendige legeme gå fram av graven og forenes med din fortapte sjel. Den hvite tronen blir satt fram, og Dommeren tar sete for å dømme alle dem som ikke ville komme til hans bryllup. Da blir heller ikke du glemt.

Da skal du høste det du i dag sår. Slik du i dag viser Herrens innbydelse fra deg, vil han til gjengjeld vise deg bort til den evige ild, som er beredt for djevelen og englene hans. Og da må du lystre.

Unnskyldningenes tid er forbi, og med sjel og legeme må du gå bort fra Herrens åsyn – bort fra den evige bryllupsfesten, bort dit der røken av deres pine stiger opp i all evighet. Da får du god tid til å tenke på innbydelsen til bryllupet, for der skal du være en evighet som aldri tar slutt. Hvor mange millioner ganger millioner ganger vil det ikke lyde om og om igjen i ørene dine: «Alt var ferdig, men nå er det for sent»! Å, kjære venn, jeg bønnfaller deg enda en gang til slutt: Ta imot innbydelsen i dag, mens alt er ferdig!

Nå. Et ord til alle

«Utsett ikke til i morgen det du kan gjøre i dag» er et gyllent ord. Alle som har litt erfaring, vet at den som til alle tider retter seg etter denne regelen, er en klok mann. Å følge den har gitt mang et menneske timelig velstand, mens unødig utsettelse har ført mange i økonomisk ruin. Men langt flere er de som har mistet sin udødelige sjel fordi de utsatte.

Nøling og utsettelse – det er snaren djevelen fanger de fleste sjeler i, tauet han drar de fleste ned i fortapelsen med. «I morgen», «en annen gang» – det er de ødeleggende sovedråpene den listige slangen gir synderen for å legge hindringer i veien for hans frelse.

Mot sjelefiendens «i morgen» setter Herren sitt «i dag». Når djevelen sier: «En annen gang», sier vår Frelser: «Nå.»

Nå, nå – det er Bibelens ord. Og brukt i den rette sammenhengen får dette ordet djevelen til å skjelve; det ryster mørkets rike i dets grunnvoller og får blodet til å koke i ubotferdige og selvrettferdige mennesker.

En arbeider i Herrens vingård som kjenner de våpnene som best kan bekjempe og ødelegge mørkets rike, vet at han ikke har noen skarpere og mer treffsikker pil i koggeret enn dette bibelske «nå». Store skarer av syndere er blitt truffet rett i hjertet og vunnet for Frelseren ved dette ordet, mens andre bare blir lett såret og forbitret og forbanner den skarpe pilen.

En predikant som vil vinne mengdens bifall, må passe seg vel for å bruke dette ordet. La ham skyte med løst krutt og fekte med sverdskaftet! Men den som tørster etter å vinne syndere for Jesus, han bruker det og takker Gud for det.

La bare verden hyle og si at vi gjør folk gale når vi formaner dem til å omvende seg nettopp nå. La de selvrettferdige knurre fordi vi forkynner at Jesus tar imot syndere nettopp nå. Og la de late, lunkne, halvdøde kristne beskylde oss for urimelig strenghet når vi minner om at den gamle Adam skal dødes nettopp i dag. Om dem alle gjelder det:

Guds ord skal de nok la stå,
og takk skal de ei have;
for Gud vil selv med oss gå
med Ånd og nådegave.

Men nå vil vi «åpne ilden» og gå over til å betrakte det bibelske «nå» i fire forskjellige sammenhenger. Gud gi at det må vekke uro i leiren og føre mange syndere til Frelserens føtter!

1. Det første «nå» vi vil betrakte, står i Apg 17,30, der Paulus sier om Gud: «... befaler han *nå* alle mennesker alle steder, at de skal omvende seg.» Dette er virkelig en klar tekst. Den taler, som du ser, om omvendelse. Gud befaler alle mennesker å omvende seg – alle mennesker, fattige og rike, fornemme og simple, ærbare mennesker med «strenge prinsipper» og lastenes treller. Alle mennesker i en bestemt by eller bygd eller i et bestemt land? Nei, alle steder – *alle* mennesker, alle steder.

Men når da? I morgen? Om en uke? Om et år? Nei! Når da? Om en time eller om et kvarter? Nei, nei! *Nå*. Nå befaler Gud alle mennesker å omvende seg. Herren har aldri pålagt noen å omvende seg senere, men: «I dag, om dere hører hans røst, da forherd ikke deres hjerter» (Hebr 3,7–8).

Hva har du å innvende mot dette, uomvendte leser? Er du kanskje en Feliks-sjel som sier i ditt hjerte: «Gå bort for denne gangen! Når jeg får tid, skal jeg sende bud på deg igjen» (Apg 24,25)? «For denne gangen» og «når jeg får tid» var etter Feliks' mening to forskjellige tider, men Guds ord sier at den rette tiden er nettopp nå. Djevelen fikk lurt Feliks til å avvise Guds kall, og han setter inn alle krefter for å lure deg også.

Merker du i dette øyeblikk at Herren banker på ditt hjerte, kjenner du nok også at en eller annen unnskyldning stiger opp i deg. Den kommer fra sjelefienden, som legger vinn på å innbille deg at det nettopp nå er uoverstigelige hindringer i veien for din omvendelse. Han vet hvilken lenke du lettest kan bindes med. Han kjenner dine tilbøyeligheter og skjødesynder, din stilling i familien og i samfunnet, og alt dette utnytter han for å nå sitt mål.

Er gjerrighet din hovedsynd, innbiller han deg at levende kristendom fører til timelige tap. Er du dranker, maler han for deg hvilket skår i gleden det ville bli om du ga Herren ditt hjerte i dag – for da måtte du jo forlate den kjære flasken, og så videre.

Er du husbonde, sier han, gjør stillingen din omvendelsen umulig; er du tjener eller barn i huset, er det ingen vanskelig sak for ham å bevise for deg at det ville være helt meningsløst å gjøre alvor av omvendelsen nettopp nå. For den rike er rikdommen og for den fattige fattigdommen den uoverstigelige hindringen som gjør omvendelse umulig for tiden. Men senere skal hindringene ryddes av veien, sier han; en annen gang kommer det gunstige øyeblikket, og da blir det lett for deg å gi Herren hjertet.

Men det skal sies deg en gang til: Disse tankene kommer fra djevelen, som ikke unner deg å bli frelst. Gud «befaler ... nå alle mennesker alle steder, at de skal omvende seg». Her står jo «nå», og nå er nå – det er dette øyeblikket, mens du leser disse linjene. Kanskje har Herren kalt på deg lenge. Du har lenge båret på overbevisningen om at omvendelse er nødvendig, men Herren har ennå ikke fått deg til å ta skrittet fullt ut.

Å, så takk din Gud for at han har spart deg til denne stund, og takk ham for at han nå befaler alle å omvende seg! Ta fatt på verket straks. Vent ikke til du

har lest hele denne boken, men begynn med en gang. Si til deg selv: «Jeg vil stå opp og gå til min far, og jeg vil si til ham: Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg» (Luk 15,18).

Jeg vil stå opp i denne stund, og ingenting skal hindre meg lenger. Bort vil jeg fra dette fremmede landet, bort fra syndelivet, bort fra den brede veien, bort fra mitt gamle selskap; jeg vil gå tilbake til min Gud og bekjenne mine overtredelser for ham.

Jeg vil ikke slå meg til ro før jeg er frelst. Det får koste hva det koste vil. Om jeg skal miste alt – gods, ære, venner – om hele slekten min setter seg mot meg, ja, om jeg skulle miste livet, så får det bare være, bare jeg kan bli frelst.

Ikke en eneste synd vil jeg godta lenger; alt Gud hater, vil jeg hate, og alt han elsker, vil jeg elske. I Herren vil jeg fra nå av søke min glede, og dere, mine gamle venner, kan beholde fornøyelsene deres for dere selv. Jeg vil ikke lenger vite av noen kjøpslåing eller pruting: Herren skal ha hele mitt hjerte nettopp nå.

Fra denne stund jeg sier nei
til syndens lyst på all min vei;
nå vil jeg din forbli,
i hellighet med største flid
å tjene deg i nådens tid
som du meg ville gi!

Hvordan er det med deg, uomvendte leser? Vil du? Eller vil du ikke? Ja eller nei! Herren krever et klart svar, og det vil han ha nå.

Men du må ikke misforstå det som er sagt her. Når vi sier at du i dette øyeblikk skal bestemme deg for å gi Herren ditt hjerte og legge av enhver synd, hvor kjær den enn måtte være deg, er det slett ikke meningen at denne beslutningen skal gi deg den kraften du trenger for å sette den ut i livet. Den kraften må nåden i Kristus gi deg. Du må lære å tro syndenes forlatelse i Kristi blod før du kan seire over synden. Når du har tatt denne beslutningen, blir du derfor vist til den nådestolen Gud har reist i Kristus, og den skal vi tale om senere.

Men før vi går videre, vil vi legge fram noen grunner til at du som ikke er omvendt, bør omvende deg i dag.

For det første eier du bare dette «nå». Om du skal leve i neste time, vet du ikke. Om et kvarter kan du være på det stedet der ingen omvendelse lenger er mulig. Noen faller jo døde om på gaten, andre på kontoret, og atter andre i dagligstuen eller på kjøkkenet. Er du sikker på at ikke også du snart faller om?

Hvor har du det brevet der Herren forsikrer deg om at du skal leve til i morgen? Og er du ikke sikker på det, er det da ikke den verste lettsindighet å utsette omvendelsen til i morgen? Er ikke din udødelige sjel mer dyrebar for deg enn som så? Er den ikke det, da er du virkelig en narr og en dåre. Tenk – å sette sin sjel på et terningkast!

Men la oss anta at du var viss på at du skulle leve i mange år ennå. Er du da sikker på at Guds Ånd fortsatt vil virke på deg? Ingen kan kalle Jesus Herre uten i Den Hellige Ånd. Kristus sier: «Ingen kan komme til meg uten at Faderen som har sendt meg, drar ham» (Joh 6,44).

Er du så sikker på at Herren vil fortsette å dra deg, enda du står ham imot? Er du sikker på at Guds Ånd ikke viker fra deg, slik han vek fra Saul? Viker Guds Ånd fra deg, kan du ikke lenger oppriktig ville omvende deg.

Men selv om du visste på forhånd at du skulle leve i mange år, og var forvisset om at Guds Ånd ville fortsette å banke på helt til det siste – ville det da likevel være klokt å utsette omvendelsen?

Den tiden du lever i, er en nådetid. I den skal du ikke bare ta imot Guds nåde i Kristus og syndenes forlatelse. Når du tar imot nåden, føder den deg på ny, og etter det skal den samme nåden også fortsette å hellige deg og gjøre deg i stand for himmelen.

Den som kommer til tro sent i livet, får nok den samme nådelønnen som den som omvendte seg tidligere. Ved Kristi rettferdighet, som han har fått del i ved troen, har han like god adgang til himmelen som den som lenge har vandret som en sann kristen. Men han er ikke like skikket til å *nyte* saligheten, for han er mindre utviklet, mindre lutret og renset gjennom helliggjørelsens kamp. Tenk derfor på at hver dag som går uten at du gjør alvor av omvendelsen, er en bortkastet dag, selv om du senere skulle bli et Guds barn.

Men tiden går tapt på en annen måte også. Det er ikke nok at du skal bruke nådetiden til å arbeide på din egen frelse med frykt og beven; du skal også være til nytte for andre ved å arbeide i Herrens vingård.

Kanskje har du barn og tjenere. For dem skulle du være en prest; de skulle føres til Kristus ved deg, og ved ord og eksempel skulle du lede dem på veien til himmelen. Og har du ikke barn eller tjenere, er du likevel medlem av en familie, og der skulle du være en surdeig til nytte for den og for deg selv. I det minste er du medlem av et samfunn der du har naboer og kjente, og mange av dem er uomvendte.

Hvis du omvendte deg, ville det virke på dem også, og ved Herrens nåde kunne du bli et redskap i hans hånd til å dra dem til Frelseren. I stedet finner de nå en falsk trygghet i deg midt i sin syndetjeneste. Du er et irrlys som fører dem vill, når du skulle være et lys som leder dem på den rette veien.

Når en synder våkner opp og kommer til troen på Kristus, begynner han også å lengte etter at andre skal finne den samme freden. Da angrer han bittert de årene han har stått ledig på verdens torg. Hvor gjerne ville han ikke kjøpe dem tilbake, om det var mulig, for at han ved Guds nåde kunne få gjort mer for sine medmenneskers frelse! Derfor bør tanken på at Gud trenger deg i sin vingård, bevege deg til å omvende deg nå, selv om det ikke fantes så mange andre tungtveiende grunner.

Synder, hva vil du gjøre? Å, si: I denne stund skal Herren få mitt hjerte!

I dag er nådens tid,
i dag er Gud å finne;
nå kan alvorlig flid
hans milde hjerte vinne.
Opp, opp til botens gråt,
og etter Jesus jag!

Men snart, det er mitt råd –
nå heter det: i dag!

I dag begynn, og spar
det ikke til i morgen!
Hva morgendagen har
i vente, er forborgen.
Forhaling bør ei skje
i slik en viktig sak;
nå får du opp å se –
nå heter det: i dag!

2. «På den tid som behaget meg, bønnhørte jeg deg, og på frelsens dag kom jeg deg til hjelp. Se, *nå* er nådens tid, se, *nå* er frelsens dag!» (2 Kor 6,2).

Her sier Herren oss at nåden i Kristus kan fås nå av hver sjel som søker frelse – det vil si hver den som ikke vil ha nåden som en sovepute midt i syndetjenesten, men som «visdom fra Gud, rettferdighet og helliggjørelse og forløsning» (1 Kor 1,30). For den som vil fortsette i sine synder, er det ingen nåde å få, verken nå eller senere, så lenge han har et slikt sinn; for hans hjerte er ikke rett for Gud.

Det er derfor en falsk trøst slike mennesker henter fra evangeliet når de sier: «Det er ikke farlig; Kristus er død for oss, så vi får nok nåde, selv om vi ikke tar det så nøye i livet vårt.» Deres fordømmelse er rettferdig. De skal få erfare at Jesus slett ikke er syndens tjener; hans forløsning gikk ut på å gjøre oss fri fra synden.

Vi vet på forhånd at slike ubotferdige hyklere vil gjøre en sovepute av det som nå skal sies om den nåden som er vunnet i Kristus. Likevel må vi tale om den for din skyld, du bekymrede sjel som ønsker å komme til troens fulle liv.

Så hør da, alle dere som vil bli frelst: «Nå er frelsens dag!» Dette er grunnen til at Gud befaler alle mennesker å omvende seg. Hvis ingen frelsens dag hadde grydd over menneskeheten, ville heller ingen omvendelse vært mulig. Nå er frelsens dag! Det betyr det samme som innbydelsen i lignelsen: «Si til de innbudte: Se, jeg har gjort i stand mitt måltid, oksene og gjøfeet er slaktet, og alt er ferdig. Kom til bryllupet!» (Matt 22,4). «Kom, for nå er det ferdig» (Luk 14,17).

Om dette sier Paulus: «Han er den som har frelst oss og kalt oss med et hellig kall. Han gjorde det ikke etter våre gjerninger, men etter sin egen rådslutning og nåde, den som han ga oss i Kristus Jesus fra evighet av. *Nå* er denne nåden blitt åpenbart ved vår frelser Jesu Kristi åpenbaring. Han har tilintetgjort døden og ført liv og uforgjengelighet fram i lyset ved evangeliet» (2 Tim 1,9–10).

Du som leser dette, er kanskje en bekymret synder, trett og lei av verdens trelleåk og uten fred i hjertet. Du lengter etter nåde og ville gjerne bli et Guds barn. Det kan bare skje ved at du tar imot Kristus; for «alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn» (Joh 1,12).

Du har rett til å ta imot ham, for Gud har gitt ham som en frelser for deg. «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv» (Joh 3,16). Kristus Jesus «ga seg selv til en løsepenge for alle» (1 Tim 2,6).

Her er det tre ting vi skal legge merke til: giveren, selve gaven og den som gaven gis til. Giveren er Gud og hans Sønn, Jesus Kristus. «Gud elsket verden slik at han ga sin Sønn» – «Kristus Jesus ga seg selv». Gaven er Kristus med all hans fortjeneste.

Men hvem er så den lykkelige mottakeren? Hvem er den lykkelige skapningen som Gud har gitt seg selv til, med syndenes forlatelse, evig liv og salighet? Ja, jeg vet ikke hva du heter til fornavn eller etternavn, kjære leser, men det vet jeg: Denne gaven er gitt nettopp til deg.

«Hvordan vet du det?» spør du kanskje. Jo, fordi du er en synder, en av verden, en av Adams falne slekt, en av de *alle* som Jesus ga seg selv til løsepenge for. Hvis ikke du var med, var det ikke lenger *alle* da måtte Guds ord ha gjort et unntak for deg.

Det er helt det samme hvordan du føler deg: om du er en liten eller en stor synder, om hjertet er hardt eller bløtt, om du er kald eller varm, bedrøvet eller lettsindig, sikker og trygg eller full av frykt, oppriktig eller en hykler, med eller uten syndserkjennelse.

Om du hører til menneskeslektens avskum, om alle mennesker forakter deg, om du er den ulykkeligste blant de ulykkelige, oppgitt av alle andre og av deg selv, uten glede og uten håp; om du alle dine dager har arbeidet på å ødelegge deg selv og andre, om du er den mest ugudelige utenfor helvete; om du har spottet Herren og hans barn og arbeidet på å ødelegge Guds rike, ja, om ditt hjerte i denne stund er fullt av gudsbespottelse og forbannelser, og om du er så ugudelig at du synes jorden burde nekte å bære deg og solen skjule sitt lys for deg – Kristus, Guds Sønn, er gitt deg, og i hans navn forkynnes syndenes forlatelse for deg.

Kristus *er* gitt deg; det står ikke at han *skal* gis. Mens vi ennå var syndere og fiender, døde Kristus til fastsatt tid for ugudelige. Men er Kristus allerede gitt – har han allerede ved sin hellige lydighet oppfylt loven og lidd den døden du har fortjent med dine synder – å, da er jo frelsens dag nettopp nå! Da er jo hvert øyeblikk du lar være å tro på Kristus, et bortkastet øyeblikk; ja, da gjelder det å gripe ham i denne stund.

Bekymrede sjel! Du kan få nåde nå. Herren venter på deg – ikke for å dømme deg, men for å kle deg i Jesu Kristi rettferdighet; ikke for å slå deg, men for å kysse deg med sin kjærlighets kyss; ikke for å kaste deg i helvete, men for å slutte deg i sine frelserarmer, trykke deg til sitt farshjerte og dekke deg med sine nådevinger. Herren venter på deg. Hans hjerte lengter etter å vise deg miskunn, vaske deg i sitt blod og gi deg en fred som overgår all forstand.

Vil du ikke i denne stund begynne å stole på det han har sagt? «Trøst, trøst mitt folk! sier deres Gud. Tal vennlig til Jerusalem og rop til henne at hennes strid er endt, at hennes skyld er betalt, at hun av Herrens hånd har fått dobbelt for alle sine synder» (Jes 40,1–2).

«Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu» (Jes 43, 25). «Jeg utsletter dine overtredelser som en tåke og dine synder som en sky. Vend om til meg, for jeg gjenløser deg!» (Jes 44,22). «Menneske, dine synder er deg forlatt!» (Luk 5,20).

Vil du ikke ta imot denne nåden nå? Mener du kanskje at du blir mer verdig en annen gang? Eller tror du at Herren senere blir mer villig til å gi deg nåden? Du blir aldri mer verdig enn du er i dette øyeblikk; for du både er og blir helt uverdig til den minste nåde. Men når Herren nå har gitt frelsen til uverdige, hvorfor tar du da ikke imot den?

Herren blir heller ikke mer villig til å forbarme seg over deg en annen gang enn han er i dag. Han er alltid villig, og altså også nettopp nå; for den som kommer til ham, vil han slett ikke støte ut.

Gi derfor opp din vantro, gjør ikke Gud til en løgner lenger, men si til deg selv: «Riktignok er jeg et ugudelig menneske, gjennomfordervet; mitt hjerte er hardt som stein og fullt av alle slags syndelyster, og jeg er helt ute av stand til å overvinne synden. Jeg mangler alt: en rett bønn, rett oppriktighet, sann sønderknuselse, bedrøvelse og anger, sant hat til synden og lyst til å gjøre Guds vilje. Med ett ord: Jeg er et fortapt og fordømt menneske, som ærlig har fortjent å bli kastet ned i helvete.

Men når Herren i sitt ord forsikrer meg om at alle disse mine misgjerninger er lagt på hans Sønn, at han har betalt alle disse mine synder, og at all den hellighet og rettferdighet som kreves for å slippe inn i himmelen – alt det jeg mangler – er gitt meg i Jesus som en fri gave, helt for intet, å, da vil jeg ikke lenger gjøre min Gud den sorg at jeg forkaster denne nåden og tråkker hans blod under føttene.

Nettopp nå vil jeg tro ham; nettopp nå vil jeg av hele mitt hjerte stole på det han sier i evangeliet. Nettopp nå vil jeg begynne å glede meg over at jeg har en virkelig Frelser, som så helt har gått inn i mitt sted at all min synd blir sett på som om den var hans synd, og all hans rettferdighet blir regnet som min.

Nå vil jeg synge av fryd, nå skal mitt hjerte juble, nå skal min munn love og takke; for min sjel er frelst, jeg er salig på blodets regning, himmelens konge er nå min Far.»

Tenk, for en lykke at frelsens dag er nå! Det hadde jo vært mye om Herren lot forkynne at du kunne få nåde om en uke, en måned eller et år. Men et slikt budskap ville jo vekke en pinefull uro i deg: «Hvem vet om jeg lever om en uke? Jeg kan være død i morgen, og da kan den nåden jeg er lovet i framtiden, ikke hjelpe meg.»

Hvis evangeliets gode budskap gjaldt i morgen og ikke i dag, ville du da ikke tenke: «Å, om Gud hadde innbudt meg til å komme i dag! Om jeg bare kunne få gripe nåden i denne stund!» Å, så gled deg da, for det er nettopp slik: «Se, nå er nådens tid, se, nå er frelsens dag!»

Hør da, du grove synder! Nå, nå kan Jesus bli din; nå kan du bli kvitt din syndebyrde; nå vil Herren gi deg et navn som er bedre enn sønner og døtre; nå står han ferdig med bryllupsklærne, rede til å kle deg i dem! Å, så bort da med alle unnskyldninger, bort med alt dette snakket om forberedelse og verdighet og om dine altfor mange og altfor store synder! Tro på den Herre Jesus, så skal du bli frelst.

Når så du at Herren Jesus støtte fra seg noen som kom til ham for å få nåde? Den lamme mannen, tolleren Sakkeus, den samaritanske kvinnen ved Jakobs brønn og synderinnen i Simons hus ble tatt imot og fikk nåde straks.

Fariseerne knurret og sa: «Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!» (Luk 15,2). Fordi Jesus var så villig til å ta imot syndere, «holdt alle tollere og syndere seg nær til ham for å høre ham», og det vakte forbitrelse hos de selvhellige. Han er den samme i dag. Kom derfor bare slik som du er, så skal du få den samme mottakelsen som de ugudelige synderne den gang.

Det gikk ikke bare slik på Kristi tid; senere har det gått på samme måte. Av Apostlenes gjerninger ser vi at apostlene straks viste alle sjeler som søkte frelse, til Kristus. De hadde lært av sin Mester hvordan de skulle forkynne. Vi ser også at forkynnelsen deres bar frukt: Mange tok imot Kristus og fikk rett til å bli Guds barn.

La oss nevne noen eksempler. På den første pinsedagen kom tre tusen til troen ved Peters preken. Ordet stakk dem i hjertet, så de skjønte at de var fortapt, og derfor spurte de: «Hva skal vi gjøre, brødre?» (Apg 2,37). Og da Peter forkynte dem frelsen i Kristus, trodde de straks, ble døpt og fikk Den Hellige Ånds gave.

En annen gang ble Peter kalt til hedningen Kornelius' hus. Der forkynte han evangeliet for en hel forsamling, som trodde på stedet og tok imot Den Hellige Ånd som et segl på at de hadde fått syndenes forlatelse. I Apg 16 leser vi om purpurhandlersken Lydia og om fangevokteren i Filippi og hans familie, som hørte ordet av Paulus, trodde og ble frelst.

Alle eksemplene Det nye testamente gir oss på synderes omvendelse, bekrefter sannheten i Herrens ord «nå er frelsens dag» og forklarer for oss hva det betyr. Vi har ikke et eneste eksempel på at Herren noen gang har vist en synder bort eller bebreidet noen at han kom for tidlig.

Hva skulle du vel oppnå ved å vente med å tro nåden? Mer verdig kan du, som sagt, ikke bli; for du legger jo synd til synd hver dag, ettersom alt som ikke er av tro, er synd. Alt du gjør for å bli til behag for Gud før du tror på Jesus, er lovens døde gjerninger, og de er en vederstyggelighet for Gud fordi motivet er uekte.

Først når Kristi bønn, lydighet og hellighet er blitt din bønn, lydighet og hellighet – grepet ved troen – vil Herren si om deg: «Dette er min Sønn, den elskede! I ham har jeg velbehag» (Matt 3,17). «Uten tro er det umulig å være til behag for Gud» (Hebr 11,6).

La oss nevne noen tungtveiende grunner til at du som ønsker å bli et annet menneske, bør ta imot Guds nåde nå. For det første går du og bærer på dine mange og store synder, og dem ville du gjerne bli kvitt. Hvorfor ser du da ikke straks på Guds lam, som bar all verdens synd? Bare slik kan samvittigheten din bli befridd for denne byrden.

Du ser deg selv i lovens speil, uren fra hodet til fotsålene; hvorfor vil du da ikke straks vaske deg i den åpne kilden for Davids hus, som renser fra synd og urenhet?

Du ønsker syndenes forlatelse og full rettferdiggjørelse. Ditt ønske kan bli oppfylt, for Skriften sier: «Derfor skal dere vite, brødre, at ved ham forkynnes syndenes forlatelse for dere. Og fra alt det som dere ikke kunne rettferdiggjøres fra ved Mose lov, rettferdiggjøres i ham enhver som tror» (Apg 13,38–39). «Ham gir alle profetene det vitnesbyrd at hver den som tror på ham, får syndenes

forlatelse ved hans navn» (Apg 10,43). I dette «enhver» og «hver den» er jo du innbefattet. Vil du da ikke ha denne nåden nå?

For det andre ønsker du å bli et Guds barn. Det kan bare skje ved troen. «Alle er dere jo Guds barn ved troen på Kristus Jesus» (Gal 3,26). «Alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn» (Joh 1,12). Vil du da ikke gjerne bli Guds barn i dag?

For det tredje er du uten fred, og ditt arme hjerte lengter etter den sanne freden. Synden og verden med dens fornøyelser kan ikke lenger tilfredsstille deg, og heller ikke finner du noen trøst i dine egne gode gjerninger. Men ved troen på Kristus kan du få det du lengter etter; for «da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud» (Rom 5,1). Vil du ikke gjerne få denne freden så snart som mulig?

For det fjerde klager du over at du ikke er i stand til å angre dine synder. Nei, naturligvis ikke. Har du noen gang hørt om noen som har vært virkelig bedrøvet over at han har syndet mot Gud, før han trodde at synden var tilgitt? Loven virker vrede, forbitrelse og frykt, men sann anger kan den ikke virke. Først når du ser Gud som den som elsker og tilgir, vil det begynne å smerte deg at du har syndet mot ham.

Har du noe sted sett at Herren eller hans apostler sa til synderen som spurte etter frelsens vei, at han skulle vente med å tro nåden til han fikk sann anger over synden? Nei, tro du bare først, så skal angeren komme etterpå som en frukt av troen.

For det femte er det om å gjøre for deg å få kraft til å overvinne synden. Det er ikke med deg som med de ubotferdige, som vil ha nåden som en syndepute. For deg gjelder det både å få tilgivelse for synden og kraft til å overvinne den. Begge deler blir gitt deg på én gang. Den samme nåden som rettferdiggjør deg, føder deg også på ny og helliggjør deg. Derfor må du tro hvis du skal få noen kraft.

Du ber, kjemper og strider i egen kraft, og jo mer alvorlig du tar det, desto verre går det. Slik må det gå, for din egen kraft skal gjøres til intet. Vil du virkelig seire, så gi opp ditt eget strev og ta imot den kraften Herren vil gi deg.

Men denne kraften ligger ikke i din bønn eller din strid; den ligger i evangeliet. «For jeg skammer meg ikke ved evangeliet, for det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror» (Rom 1,16). «For ordet om korset er vel en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det en Guds kraft. … Men for dem som er kalt, både jøder og grekere, forkynner vi Kristus, Guds kraft og Guds visdom» (1 Kor 1,18.24).

Denne Guds kraft, som gis ved evangeliet, må tas imot ved troen, og da erfarer man at «dette er den seier som har seiret over verden: vår tro» (1 Joh 5,4). Vil du altså straks ha kraft til å stride mot synden, må du – som du er blitt formant til gang på gang – gripe Guds nåde i Kristus nettopp nå. «Se, nå er nådens tid, se, nå er frelsens dag!»

3. Det tredje «nå» vi vil betrakte, står i 1 Joh 3,2: «Mine kjære, *nå* er vi Guds barn.» Herlige ord, herlige tanker: å være Guds barn nettopp nå! Hvem er disse lykkelige? Engler i himmelen? Fullkomne mennesker? Nei, nei! Det er fattige syndere – syndere som har vasket sine kjortler og gjort dem hvite i Lammets

blod; syndere som alle sine dager har gjort overtredelser mot Herren sin Gud; syndere med hjerter fulle av tilbøyelighet til alt ondt; syndere som hver dag snubler i smått og stort og klager: «Det gode som jeg vil, gjør jeg ikke. Men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg» (Rom 7,19).

Det er slike som dømmer seg selv og hver dag kjenner at de fortjener å bli kastet i det dypeste helvete. I sin nød klamrer de seg fast til korset, ser opp til Guds lam, som bar all verdens synd, og synger av hele sitt hjerte:

Den grunn hvorpå jeg bygger,
er Kristus og hans død;
i Jesu pines skygger
er sjelens hvile søt.
Der har jeg livet funnet;
selv er jeg intet verd;
det Kristus meg har unnet,
gjør meg for Gud så kjær.

Guds barn på jorden er altså ikke hellige mennesker i seg selv; for ingen klager mer over synd og skrøpelighet enn nettopp de. De er heller ikke sterke i seg selv, og derfor har de ikke noe annet å rose seg av enn sin skrøpelighet. Heller ikke utmerker de seg ved stor visdom. Derfor ligger de daglig ved nådestolen og sukker: «Herre, opplys meg ved din Ånd! Herre, veiled og undervis meg, før meg på rett vei!

For jeg er så blind, så blind,
finner ikke himmelveien,
løper vill som jaget hind.»

Med ett ord: Jesus er deres «visdom fra Gud, rettferdighet og helliggjørelse og forløsning», deres alt i alle, deres kostelige perle, rikdom og skatt, deres venn, lege og brudgom, deres trofaste yppersteprest, som alltid trer fram for dem foran rettferdighetens trone og viser fram sine sår.

Guds barn nå – det er åndelige fattiglemmer, som Moses har tatt alt fra og solgt på auksjon, så de står uten noe å leve av. Det er halte krøplinger, som har fått selvrettferdighetens hofteskål vridd av ledd i kampen med Gud. Det er dødsdømte forbrytere, som loven har grepet på fersk gjerning i å overtre Guds bud.

Overbevist om sine mange, store og grove misgjerninger står de tause for sin Gud med stoppet munn, og de vet ikke av noe annet til frelse enn Jesus Kristus og ham korsfestet.

Du er Guds barn nå, troende sjel, i dette øyeblikk. Nå står ditt navn i livets bok, nå er du på veien til himmelen. Nå har du som barn i huset daglig adgang til Faderen – adgang til hans rikt dekkede bord, der din sjels hunger blir stilt, og til de levende vannstrømmene som slukker ditt hjertes tørst. Nå hører alle Herrens løfter deg til; nå bærer han deg som på ørnevinger og lar sine hellige engler leire seg rundt deg.

Nå er du en bolig for den treenige Gud og så nær forbundet med Herren som grenen med treet. Du er en stein i det åndelige tempelet, bygd på klippen Kris-

tus, et lem i de helliges samfunn på jorden. Du hører med til dem som «før ikke var et folk, men nå er blitt Guds folk, … som før ikke hadde funnet miskunn, men nå har fått miskunn» (1 Pet 2,10).

Verden tar anstøt av denne talen. Men fast står det likevel: «Nå er vi Guds barn, og det er ennå ikke åpenbart hva vi skal bli!»

4. «Men *nå* skal dere legge av alt slikt: vrede, hissighet, ondskap» og så videre (Kol 3,8). Dette er sagt til Guds barn. Den uomvendte eller den som bare søker, kan ikke legge av synden; derfor gjelder ikke denne formaningen egentlig dem. Til slike lyder det: «Omvend dere og tro på evangeliet!»

Men til deg som er blitt et ekte Guds barn ved troen på Kristus, taler Herren slik: Legg av synden nå, arbeid på din frelse med frykt og beven, og kle deg nå i det nye mennesket, som er skapt etter Gud. I dag skal vi korsfeste kjødet med dets lyster og begjæringer, stå synden imot like til blodet og følge Jesus i sann selvfornektelse.

Men det gamle mennesket vil nødig dø, og derfor ber det stadig om utsettelse. Det gjør at vi ofte leker med synden og nøler med å hugge hånden av og rive øyet ut. Men når vi nøler slik, vokser syndelysten, og fristelsen blir sterkere, mens evnen vår til å stå den imot avtar. Enhver fristelse til synd viser seg enten som ulyst til det gode eller som lyst til det onde, og det svarer til Herrens befaling: «Hold opp med å gjøre det som er ondt! Lær å gjøre det gode» (Jes 1,16–17).

Derfor bør vi alltid rette oss etter denne gylne regelen: Legg av det onde og gjør det gode *nå*. Våk over ditt hjerte og stå imot ditt hjertes hovmod, sinne, gjerrighet, utålmodighet og så videre – nå. Be, les Guds ord, kle den nakne, gi den sultne mat, led den villfarne på rett vei, trøst den bedrøvede – nå. Besøk de syke, støtt Guds rikes sak med dine jordiske midler, arbeid for å vinne sjeler for Herren – nettopp nå.

Bruk tiden mens du har den; i morgen kan det være for sent. Nå er din arbeidsdag, så vær flittig; for ingenting er mer kostbart enn tiden, og snart kommer natten, da ingen kan arbeide. Ved å utsette skader vi både oss selv og andre; lysten, frimodigheten og kraften kan gå tapt, og anledningen likeså.

Tenk da, du Guds barn, på de mange sjelene som vandrer på den brede veien! Noen av dem kan kanskje reddes, hvis du bare ville gjøre noe for dem i dag. Skam deg ikke over din Frelser; legg den gamle Adam på pinebenken og bekjenn Jesus nettopp nå.

Be om at syndere må bli omvendt, del ut traktater, få dem som forakter Guds ord, med dit evangeliet blir forkynt; ja, gjør alt Guds Ånd minner deg om, for å redde disse sjelene nå. For nå er frelsens dag, og derfor er det også Herrens vilje at disse ulykkelige skal bli ført til ham i dag. «Utsett ikke til i morgen det du ennå kan gjøre i dag.»

Fangevokteren i Filippi

«*Sannelig sier jeg dere: Uten at dere omvender dere og blir som barn, kommer dere slett ikke inn i himlenes rike.*» (Matt 18,3)

Slik taler Sannhetens munn selv i dette skriftstedet. Her står et enten – eller. Enten må synderen omvende seg og bli frelst, eller så lever og dør han uten omvendelse og går evig fortapt. Frelseren sier også: «Hvis dere ikke omvender dere, så skal dere alle omkomme» (Luk 13,3.5).

Det Herren her sier om omvendelse, gjelder alle mennesker. Det gjelder ikke bare de grove synderne – drankere, tyver, røvere, mordere og horkarer – men også det hederlige og skikkelige mennesket. For hos Jesaja heter det: «Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei» osv. (Jes 53,6). Og den som har faret vill, må vende om hvis han skal komme inn på rett vei igjen. Paulus sier i Rom 3,12: «Alle er veket av.» Er det sant, må formaningen til omvendelse også gjelde alle.

Det nytter altså ikke å komme med innvendinger her og vise til dyd, rettskaffenhet, hederlighet og gode gjerninger. For ordet om omvendelse hører også med til det Guds ord som skal bestå når himmel og jord forgår. Trenger du ingen annen omvendelse, så trenger du i det minste den daglige eller vedvarende omvendelsen som vår barnelærdom taler om.

Siden omvendelse altså er så nødvendig for hver eneste synder, vil vi i det følgende betrakte en omvendelseshistorie. Vi gjør det i håp om at en eller annen uomvendt leser kan bli drevet til å omvende seg til Den Høyeste, og at en eller annen sjel som søker frelse, kan finne veiledning. Herren velsigne da vår betraktning, så den ikke blir forgjeves for alle som leser den, men tvert imot blir til gagn for mange udødelige sjeler. Det gi Gud for Kristi skyld. Amen.

I Apostlenes gjerninger kapittel 16 leser vi at Paulus på sin første reise til Europa kom til Filippi, en by i Makedonia der det bodde romere. Her begynte han sin virksomhet med å tale livets ord for noen kvinner som kom sammen ved en elv, og purpurhandlersken Lydia kom til tro. Paulus og Silas ble en tid i hennes hus og gikk hver dag til elven, der de vitnet om synd og nåde for dem som møtte fram.

En dag de var på vei til samlingsstedet, møtte de en pike som var besatt av en ond spådomsånd, og som skaffet herrene sine mye fortjeneste ved å spå. Hun fulgte etter apostlene og ropte: «Disse menneskene er Den Høyeste Guds tjenere, som forkynner dere frelsens vei!» (v. 17).

Da dette gjentok seg flere dager, ble Paulus harm og drev i Jesu navn den onde ånden ut av henne. Herrene hennes ble rasende over dette. De grep Paulus og Silas, slepte dem til torget, fram for styresmennene, og anklaget dem for å skape uro i byen.

Apostlene ble først pisket, og så ble de overgitt til fangevokteren med befaling om å passe godt på dem. Han førte dem inn i det innerste fangerommet og satte føttene deres fast i stokken.

Her satt nå apostlene, og ved midnattstid ba de og sang lovsanger til Gud. Men med ett kom det et sterkt jordskjelv, så alle lenkene falt av, og fangevokteren for opp av søvne. Da han så at dørene sto åpne, trakk han sverdet og ville ta sitt liv, for han trodde at fangene var rømt.

Men Paulus ropte til ham: «Gjør ikke deg selv noe ondt! For vi er her alle.» Han ba da om lys, løp inn og falt skjelvende ned foran Paulus og Silas. Så førte han dem ut og spurte: «Herrer! Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» De sa: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst, du og ditt hus!»

De talte da Herrens ord til ham og til alle som var i hans hus. Og samme time på natten tok han dem med seg og vasket dem etter slagene, og straks ble han døpt med alle sine. Han førte dem opp i sitt hus og dekket bord for dem, og han gledet seg med hele sitt hus fordi han var kommet til troen på Gud.

Denne beretningen sier ingenting om fangevokterens tidligere liv. Men vi kan slutte at han var en ugudelig mann, og ikke bare fordi han var hedning; vi ser det også av det som fortelles om ham før han kom til tro.

Han nevnes første gang i vers 23, som forteller at han fikk befaling fra styresmennene om å passe godt på Paulus og Silas. Denne befalingen utførte han ved å kaste dem i det innerste fangerommet og sette føttene deres fast i stokken (v. 24). Det ser ut til at han delte folkemengdens hat mot disse to mennene.

Det innerste fengselet var nok også det hardeste, og det ble vel brukt til de aller farligste og verste forbryterne. Han hadde riktignok fått befaling om å passe godt på dem, men det var ikke uttrykkelig sagt at han skulle sette dem i det hardeste fengselet. Dessuten satte han føttene deres fast i stokken, sannsynligvis for å kunne plage dem desto mer. Hvordan det sto til med ham, ser vi også av at han «trakk sverdet og ville ta sitt liv».

Han var en gudløs mann. Før han ble omvendt, levde han derfor i alt det vesentlige slik gudløse mennesker lever i dag. For å være gudløs trenger en ikke nødvendigvis å være en åpenbar trell under lastene.

Fangevokteren var visst ingen tyv, røver eller dranker; hadde han levd i en av disse lastene eller noe lignende, hadde han neppe fått stillingen som vokter i byens fengsel. Men likevel levde han et liv uten Gud. «Freds vei kjente han ikke. Gudsfrykt var det ikke for hans øyne» (Rom 3,17–18).

Når han sto opp om morgenen, bøyde han aldri kne for å takke Herren for vernet gjennom natten og be sin Gud om nåde til å vandre for ham gjennom dagen. Når han satte seg til bords for å nyte Herrens legemlige gaver, og når han reiste seg igjen, sendte han aldri en bønn eller en takk til ham som gir alle gode gaver. Når han gikk til sengs om kvelden etter endt dagsverk, skjedde også det uten bønn.

Det fantes ingen erkjennelse og bekjennelse av dagens syndeskyld, ingen bønn om forlatelse, ingen flukt til Guds nåde i Kristus. Han var altså ingen «bedemann».

Guds ord eide han ikke. Men om han hadde hatt en bibel, ville den nok ha blitt stående til pynt i bokhyllen. For i sin sikkerhet hadde han ingen bruk for Herrens ord, verken til tukt, trøst eller formaning. Han var derfor heller ingen «leser».

Han elsket synden og lot sine fordervelige lyster få fritt spillerom. Hovmod, selvtillit, vrede, ukjærlighet, ukyskhet og alt som er ondt, bodde uantastet i hjertet hans. Han var en fiende av Gud, av Guds barn, av Guds ord og av alt som var hellig. Mannen hørte ikke til «de hellige».

Du som leser disse linjene, er kanskje en uomvendt synder som ikke er født på ny. Er det slik, passer også denne skildringen på deg. Du er jo heller ingen «bedemann». Du lever dag etter dag uten å komme nær til nådestolen. Å tale fortrolig med Gud, slik barnet taler med sin far, er helt fremmed for deg.

Kanskje ramser du av og til opp noen bønner du har lært utenat, eller leser en bønn i salmeboken eller i en bønnebok. Men å tale med Gud selv med egne ord, klage din nød og legge fram for ham det hjertet ditt lengter etter, det har du ikke lært.

Har du en enkelt gang ropt til Herren i stor nød, var det bare noe forbigående. Så snart nøden var over, forsømte du bønnen igjen. Bønnen er den troendes åndedrag, har det vært sagt. Men en død mann puster jo ikke, og du er død i synder og overtredelser og trenger derfor heller ikke den daglige omgangen med Gud i bønn og hellige betraktninger.

Du er jo heller ingen «leser». Kanskje har du en bibel, kanskje til og med en med gullsnitt. Kanskje har du også en hylle full av kristelige bøker. Men i hjertet ditt er det ingen trang til å bruke Guds ord.

Tar du i en ledig stund ned bibelen eller en andaktsbok og setter deg til å lese, gjør du det enten for å fortjene noe hos Gud, eller av nysgjerrighet, eller kanskje som «tidsfordriv». Guds ord, som skulle lære deg hvor viktig og dyrebar nåden er, hvor nødvendig det er «å kjenne sin besøkelsestid» og «kjøpe den beleilige tid», det bruker du som «tidsfordriv».

Min venn! Den samme Bibelen som nå står taus i bokhyllen din, eller i taushet tåler å bli brukt på en uverdig måte, skal en gang få munn å tale med. Hvis du ikke omvender deg, vil den stå fram som et høyrøstet vitne mot deg på dommens dag, og da blir det din tur til å tie.

Du hører ikke til «de hellige». For deg er «hellige» det samme som skinnhellige: store bedragere, hyklere og kjeltringer, fiender av opplysning og frihet, dømmesyke mennesker som synes godt om seg selv og forakter andre.

De er sure pietister, mørke og forskrudde stakkarer, forvirrede sværmere, late og udugelige i sitt jordiske kall. Kort sagt: «De hellige» er etter din mening en pest for samfunnet og passer best i et dårehus.

Men stans litt, venn! Det er en stemme i ditt eget bryst som gjerne vil komme til orde, og dette er det den så gjerne vil si deg: «Uten helliggjørelse skal ingen se Herren» (Hebr 12,14). Skal du bli frelst, må du bli en av «de hellige».

La oss imidlertid vende tilbake til fangevokteren. Når vi betrakter det som skjedde i fengselet, vil vi bruke litt av fantasien vår. Han hadde fått befaling av sine overordnede om å passe godt på Paulus og Silas, det vil si at han skulle stå ansvarlig for at de ikke stakk av.

Den befalingen var velkommen for ham. Nå fikk han anledning til å øse ut sitt hat over disse Herrens tjenere og gjøre oppholdet i fengselet så surt for dem som mulig – under påskudd av at han måtte gjøre sin plikt.

Med banning og skjellsord jager han dem inn gjennom fengselets mørke rom. De passerer den ene døren etter den andre, til de når det aller innerste rommet. Det var det verste hullet han hadde – mørkt, urenslig og usunt – og derfor måtte Herrens tjenere naturligvis inn der. Hadde han hatt et verre sted, ville det blitt brukt.

Med barsk stemme kommanderer han dem til å sette føttene i stokken, og da de lyder uten innvending, skrur han til av alle krefter.

«Nå skal dere få med meg å gjøre!» roper han skadefro. «Jeg skal nok passe på dere, dere landstrykere, dere late hunder, som i stedet for å være hjemme og arbeide for brødet deres, stryker slik omkring og forvirrer folk.»

Så smeller han døren i lås og setter jernstengene for. Han låser de ytre dørene og ser etter at fengselsporten er godt låst, og så går han med triumf i blikket inn på rommet sitt og tenker ved seg selv: Jeg skal vise disse opprørerne at jeg er mann for å stenge dem inne og vet å vokte dem.

Under alt dette var det en stemme i hans eget indre som hvisket til ham: Du tar feil, stakkars mann! Disse menneskene er Den Høyeste Guds tjenere. De er kommet for å forkynne frelsens vei for deg og dine medborgere, og de fortjener ikke en slik behandling. Men jo sterkere stemmen lød, desto mer prøvde han å overbevise seg selv om hvor store skurker disse mennene måtte være.

Endelig går han til sengs. Lenge ligger han våken; samvittigheten er urolig, Herren taler til ham, og han arbeider med seg selv for å få seg til å tro at han hadde behandlet fangene på rett måte. Til slutt faller han i en urolig søvn og drømmer om de to mennene som han så ubarmhjertig hadde skrudd fast i stokken.

Men han hadde ikke sovet og drømt lenge før han plutselig våkner. Sengen gynger fram og tilbake, møblene i rommet velter, vindusrutene springer i stykker, og fengselets murer skjelver.

Døren til rommet hans står med ett på vidt gap, og han ser alle fengselets dører åpne, ja, til og med den store jernporten foran fengselsgården svinger fram og tilbake på hengslene. Er det drøm eller virkelighet? er hans første tanke. Jo, det er virkelighet, den nakne virkelighet.

Så mistet jeg dem likevel! Å, jeg stakkars mann, hva skal jeg svare mine overordnede når de spør hvor det er blitt av fangene? Ikke bare de to i det innerste fangerommet er rømt, men sikkert alle fangene. Å, ve meg! Nå vil jeg bli avsatt, og jeg har hustru og barn å forsørge. Hva skal jeg ta meg til? Hva skal jeg og familien leve av når jeg blir jaget fra stillingen?

«Drep deg selv!» hvisker en stemme til ham. «Du bør ikke oppleve den skammen å bli jaget fra stillingen. Drep deg selv, så blir du med én gang fri både for skam og nød.»

Den stakkars mannen forsto ikke hvor dette onde rådet kom fra. Han skjønte ikke at stemmen kom fra den brølende løven som går omkring og søker hvem han kan sluke – fra helvetes fyrste, som nå ville benytte sjansen og forføre mannen til å drepe både sjel og legeme. Nei, i denne stunden så det for ham ut som et godt og velment råd.

Det var med fangevokteren som det er med deg, uomvendte leser! Den samme rådgiveren som snek seg inn på soverommet hans, er også til stede på ditt. Han er med deg i stuen, på kjøkkenet, i butikken, i verkstedet, i stallen og i fjøset. Han er med deg på reiser, på landeveien, i jernbanevognen og på skipet; ja, han er med deg i kirken og på oppbyggelsesmøtet. Han følger deg i hælene overalt og har alltid «gode råd på rede hånd».

Han bruker hele sin overtalelseskunst for å få deg til å gjøre det som kan bringe deg i størst mulig elendighet her og størst mulig pine i evigheten. Han er din svorne fiende og pønsker bare på din undergang, enda han later som han er en venn og lover deg «gull og grønne skoger» bare du vil følge rådene hans.

Du sitter for eksempel og hører eller leser Guds ord, og Guds Ånd banker sterkt på hjertet ditt gjennom ordet. Ånden vil overtale deg til å søke Herren mens han er å finne, og kalle på ham den stund han er nær. Og du er like ved å lytte til Åndens røst og bestemme deg for å gi Herren ditt hjerte.

Men straks er den gamle dragen på ferde. Han blir redd for å miste byttet sitt, redd for at han kanskje kan bli jaget ut av ditt hjertes hus. Derfor setter han nå inn alle krefter og all sin veltalenhet for å hindre det.

«Bli ikke urolig,» sier han, «du er jo en god kristen. Du er døpt, du går til alters og i kirken. Du leser Guds ord, du er ingen dranker, tyv, røver eller urettferdig, ingen morder eller mened. Du gjør rett og skjell mot alle, betaler gjelden din og lever i fred og enighet med naboene. Vær ikke bekymret, du er jo en god kristen. Slå disse ‹anfektelsene› fra deg og vær ved godt mot. Skulle ikke en slik som du bli frelst, ville det være altfor galt; da ville ikke mange komme til himmelen. Riktignok har du dine feil, men hvem er vel feilfri? Dessuten er Gud jo nådig, barmhjertig og rik på miskunn. Han lar nåde gå for rett og tar det ikke så nøye med sine svake skapninger. Uansett vil han tilgi deg når du sender opp et sukk på dødsleiet» osv.

Hvem skjønner ikke at han her preker over den samme teksten som i Edens hage: «Dere kommer slett ikke til å dø!» (1 Mos 3,4)?

Eller han går kanskje fram på en annen måte. Du er muligens en ung synder og er overbevist om at det ikke står bra til med deg. Når Herren rører ved hjertet ditt og alvorlige tanker stiger opp i sjelen, hører du straks rådgiverens stemme: «Du bør nok omvende deg hvis du skal bli frelst, men det er vel ikke nødvendig å begynne nå. Nei, nyt livet! Plukk gledens roser før de forgår! Man er ung bare én gang. Man blir tidsnok gammel og alvorlig, og da er tiden inne til å omvende seg. Da vil det gå mye lettere, for da har man ikke lenger ungdommens lyster å stride mot» osv.

Eller det heter: «Det kunne være bra nok å omvende seg, men det ville være en skam. Du kunne komme til å få navnet ‹leser›, og du vil bli gjort narr av.» Eller det heter: «Du kunne komme til å lide jordisk tap ved det» – eller: «Du får ingen glede og fornøyelse om du omvender deg» – eller: «Du klarer kanskje ikke å holde ut» – eller: «Du kunne ødelegge mulighetene dine for å bli gift» – eller: «Du kunne miste stillingen din» osv. «Utsett det derfor, utsett det til en annen gang. Det er ikke noen riktig beleilig tid nå; la det være til den beleilige stunden kommer.»

Å, stakkars menneske som lytter til den falske rådgiverens stemme! Om du forsto hvor han vil føre deg, ville du gyse tilbake for rådene hans og vende deg til din virkelige venn, Vennen over alle venner, han som elsket deg inntil korsets død. De fleste mennesker lukker likevel hjerte og øre for den virkelige vennen, og som oftest får mørkets fyrste den gleden å dåre synderen med list og dra ham ned til seg i den evige fortapelsen.

Men han ble kraftig ergret den gangen han tenkte å gjøre det av med fangevokteren. Denne gangen trakk han det korteste strået, for en som var sterkere, kom over den sterke.

Fangevokteren holder allerede det blanke mordvåpenet i hånden og strekker ut armen for å støte sverdet i sitt eget bryst. Satan gledet seg: Nå har jeg deg! tenkte han.

Men han gledet seg forgjeves. Denne gangen rakk ikke lenken hans lenger. Løven av Juda stamme, Seierherren over synd, død, djevel og helvete, synderes Venn og Frelser, rir inn. «Gjør ikke deg selv noe ondt! For vi er her alle,» lyder Paulus' røst nettopp i dette avgjørende øyeblikket.

Her ser vi en praktisk prøve på Guds ord: «Elsk deres fiender, velsign dem som forbanner dere, gjør vel imot dem som hater dere, og be for dem som forfølger dere» (Matt 5,44), og vi ser hva det kan føre til når en lever etter ordet. Fangevokteren var Paulus' fiende, men Paulus elsket ham likevel. Kristi kjærlighet drev Paulus til å advare og oppmuntre den stakkars fangevokteren: «Gjør ikke deg selv noe ondt!» Fortvil ikke, for vi har ikke rømt, vi er alle i god behold innenfor fengselets murer. Drep ikke deg selv, stakkars mann!

Det var et godt råd, et råd som egentlig kom fra ham som heter Rådgiver (Jes 9,6). Paulus var redskapet Herren brukte for å bringe det fram til fangevokteren. For på samme måte som denne verdens gud mange ganger bruker sine barn til å bringe sine fordervelige råd videre til menneskenes barn, bruker også den sanne Gud ofte sine barn til å bringe sine råd videre – råd som tar sikte på menneskenes lykke og frelse.

Har ikke du også, min uomvendte leser, en eller annen gang hørt dette ropet: Gjør ikke deg selv noe ondt? Du gjør det samme som fangevokteren sto i begrep med å gjøre: Du gjør deg ulykkelig for evig – ja, du gjør deg selv forferdelig ondt. Når du fortsetter på syndens vei, gjør du deg selv forferdelig ondt; du gjennomborer deg selv med mange smerter. Du er uten fred; for «det er ingen fred for de ugudelige», og «den ugudelige har mange plager» (Sal 32,10).

Du lider sult, åndelig sult. For det syndens og verdens svinefôr (Luk 15,16) som du prøver å mette sjelen med, gjør deg bare tommere og tommere for hver dag.

Det finnes ingen virkelig sjelenæring i det; på den veien finnes ingen sann fred og ingen virkelig glede. Du lider tørst; for de brønnene du graver deg, holder ikke vann.

Du er ulykkelig – tusen ganger ulykkelig – og hvem har skylden for det, om ikke du selv? Jesus er kommet for å gjøre deg lykkelig og gi deg en fred som overgår all forstand. Han tilbyr deg den, men du forsmår gaven hans. Du flykter fra din Venn og forviller deg stadig lenger bort i syndens fremmede land. Du gjør deg selv ondt.

Men mange ganger lød din Frelsers kjærlige stemme advarende: Gjør ikke deg selv noe ondt! Når du for eksempel hørte en ordets forkynner skildre denne ulykkelige tilstanden din, var det Herrens røst. Han advarte deg mot å gjøre deg selv det onde å bli værende i denne elendigheten og ufreden. Du kunne jo bli kvitt ufreden og få en fred som overgår all forstand, bare ved å vende deg til din Gjenløser.

Eller det ble talt til deg om hvor godt det er å være Guds barn – hvor salig den mann er som ikke vandrer i ugudelige folks råd (Sal 1), den som har fått sin overtredelse forlatt og sin synd skjult (Sal 32), den mann som frykter Herren (Sal 112 og 128).

Det ble sagt deg at Guds barns fred er som floden (Jes 48,18), og at Guds rike er rettferdighet og fred og glede i Den Hellige Ånd (Rom 14,17). Du hørte at all denne lykken også var tiltenkt deg. Ved din ubotferdighet hadde du stengt deg selv ute fra denne gleden og freden, og det var jo å gjøre seg selv ondt.

Derfor lot den kjære Gud deg få høre hvor herlig det er å stå i nåden. Om mulig ville han få deg til å holde opp med å tjene synden, som bare gjør deg ulykkelig, og ta imot hans nåde og slik bli lykkelig allerede her. Ja, det var Herrens rop: Gjør ikke deg selv noe ondt! Vær da ikke så ubarmhjertig mot deg selv at du vil stenge deg ute fra en slik lykke.

Eller du hørte tale om ilden som aldri slukner, og ormen som aldri dør. Det ble sagt deg rett ut at hvis du ikke omvender deg, vil dette pinens sted bli din bolig i en evighet uten ende. Kanskje satt du og tenkte ved deg selv: For en dømmesyk og ukjærlig predikant! Han står jo og fordømmer meg.

Men, min venn, skjønner du ikke at det i denne skildringen lå en kjærlig advarsel? Det var røsten: Gjør ikke deg selv noe ondt! Siden du vandrer på den brede veien, er helvete det målet du kommer nærmere for hver dag. Og hvis du ikke stanser og vender om, kommer du dit like sikkert som du nå leser disse linjene. Da er det din egen skyld; du er din egen sjels morder, du gjør deg selv ondt – forferdelig ondt.

Eller kanskje hørte du tale om himmelen, om den usigelige herligheten og gleden som venter alle Guds barn der. Du hørte at denne himmelen var gjort i stand også for deg. Du hørte at døren inn dit er åpnet av din og verdens Frelser, da han selv «bar våre synder på sitt legeme opp på treet» (1 Pet 2,24), og at alt derfor er ferdig, så du blir innbudt til å komme og «ta livets vann for intet» (Åp 22,17).

Du ble formant til å skynde deg å ta imot Guds nåde, så du kunne få del i denne herligheten. «I dag, i dag!» lød det. Så påtrengende! tenkte du.

Å, min venn, det var den samme røsten som talte til deg gjennom denne skildringen og denne formaningen; det var Frelserens rop: Gjør ikke deg selv noe ondt! Forsmår du denne herligheten og selger din førstefødselsrett for en spottpris, slik Esau gjorde, så gjør du deg selv ondt – ja, forferdelig ondt.

Synder, synder! Gjør ikke deg selv dette onde, men stans opp og stå stille foran den Gud som du en gang ble barn av, da du i den hellige dåpen fikk dine synders forlatelse og ble født på ny. En tid var du hjemme i Farshuset. Men da du ble så gammel at du kunne skjelne mellom rett og urett, løp du din vei til syndens fremmede land.

Den Gud som du glemte, har ikke glemt deg. Du holdt opp med å elske ham, men han elsker deg ennå; du forlot ham, men han har ikke forlatt deg.

Tvert imot går han etter deg, slik han gikk etter den første synderen og ropte: «Adam, hvor er du?» Synder, hvor er du? Hvor er du?

Han roper til deg i dag gjennom denne lille boken: «Hvor er du? Hvor er du? Gjør ikke deg selv noe ondt, men stans opp for meg! Åpne ditt hjerte og la meg få dra inn med min nåde og fred. Stans og la meg få bære deg på mine skuldrer tilbake til saueflokken. Kom hjem, kom hjem, du fortapte sønn, du fortapte datter, og la meg få trykke deg til mitt farshjerte! Gjør ikke deg selv det onde å bli lenger ute blant svinene – vend tilbake til Farshuset – og gjør ikke deg selv noe ondt!»

Jeg ber deg, min leser: Legg merke til selve uttrykket. Hvis fangevokteren hadde tatt sitt eget liv, ville Paulus og Silas ha følt med den ulykkelige mannen. Men selve ulykken, fortapelsen, ville bare ha rammet ham selv. Derfor sier heller ikke Paulus: «Gjør ikke oss dette onde», men: «Gjør ikke deg selv noe ondt!»

Hør, du sikre sjel! Når du farer fram i synden, når du står imot Den Hellige Ånds nådevirkning på hjertet ditt, når du forakter alle kjærlige råd og formaninger og, forblindet av denne verdens gud, styrter av sted på veien til evig fortapelse, da føler nok Herren Jesus smerte for din skyld. Han gråter nok over deg, slik han en gang gråt over Jerusalems innbyggere fordi de ikke visste hva som tjente til deres fred.

Også Guds barn føler nok sorg og smerte ved tanken på din elendighet og ulykke. De gråter over deg og klager over deg for sin Gud – ja, med din ubotferdighet gjør du Herren og hans barn vondt.

Men når nådetiden en gang er slutt, og du ligger ved den rike mannens side i helvete, mens det Guds barn som gråt over deg her, triumferer på herlighetens trone – å, da er det forbi med smerten og medlidenheten.

Ja, da finnes det ikke engang lenger kjærlighet til deg, verken i Herrens eller i Guds barns hjerte; for nå blir du sett på som en djevel. Medlidenhetens tid er forbi, og da skal du fullt ut få se at det var nettopp deg selv du gjorde ondt. Derfor roper jeg til deg enda en gang i Herrens navn: Gjør da ikke deg selv dette onde!

De fleste mennesker akter aldri på Frelserens advarende stemme. Herren roper og roper, men synderen fortsetter å gjøre seg selv ondt, mer og mer ondt for hver dag. Han synker dypere og dypere i synder og overtredelser for hvert øyeblikk og kommer stadig nærmere det stedet der alt ondt er samlet. Man vil ikke la seg advare.

Annerledes var det med vår fangevokter. Ropet «Gjør ikke deg selv noe ondt!» gikk ham gjennom marg og bein; det åpnet øynene hans og smeltet hjertet hans. Ropet var en solstråle fra den evige kjærlighets sol, og den begynte å tine og smelte hans iskalde og steinharde hjerte.

Nå forsto han at disse to mennene var Guds tjenere; for enda dørene sto åpne og lenkene var løst, hadde de ikke villet flykte. Han forsto at hjertene deres måtte være fylt av kjærlighet til ham – til ham som hadde behandlet dem så ubarmhjertig.

Han forsto at uroen han hadde kjent da han skrudde føttene deres fast i stokken, og stemmen som stadig ropte til ham da han gikk til sengs, måtte være Herrens stemme. Han forsto at han hadde gjort galt; han hadde hatet og mishandlet Herrens tjenere. Den tanken førte ham videre til å se på hele sitt tidligere ugudelige liv. Han fikk se at han var en synder, en stor synder. En lang rekke misgjerninger rullet seg opp for hans indre øye.

Han fikk se at han hadde syndet mot en Gud som er en fortærende ild; en Gud som vredes hver dag og straffer all ugudelighet; en sannferdig, hellig og rettferdig Gud som har sagt: «Den dagen du synder, skal du dø.»

Han hadde syndet, syndet hver dag mot en Gud som hver dag hadde gjort ham godt. Å, jeg elendige menneske! Jeg er fortapt og fordømt til den evige død. Å, jeg uverdige stakkar! Nådetiden har jeg ødslet bort i djevelens tjeneste. Å, min synd, min synd!

Nådens pinsevind hadde begynt å blåse inn i hjertet hans og jaget sikkerhetens tåke bort fra øynene hans. Den åndelig døde, som lå og stinket i syndens fæle grav, hadde begynt å høre Sjelelegens rop: «Lasarus, kom ut!» (Joh 11,43). Den sovende sjelen hadde begynt å lytte til vekterens stemme: «Våkn opp, du som sover! Stå opp fra de døde, og Kristus skal lyse for deg.» Med ett ord: Fangevokteren var blitt vakt.

«Var blitt vakt?» hører jeg deg spørre, du navnkristne. «Han ble vel ikke en av ‹de vakte›?» Jo, min venn, han ble vakt, virkelig vakt.

Før sov han, nå var han våken. Før ropte han: Fred, fred! – nå kjente han sin ufred. Før var han lik den sultne som drømmer at han spiser, og den tørste som drømmer at han drikker (Jes 29,8). Han var mett og rik og manglet ingenting – nå kjente han seg sulten og tom, fattig og elendig. Før var han svært from i seg selv – nå var han blitt en syk og uren synder. Se, dette er vekkelse.

La meg så benytte anledningen til å si deg to ting, min uomvendte leser. Først denne sannheten: Du sover. Når du lever dag etter dag i sikkerhet og sorgløshet og aldri spør etter frelse; når du synger: «Plukk gledens roser før de forgår», og mener at disse rosene vokser på syndens forbudte tre; når du ikke forstår at både du og dine ugudelige kamerater løper på den banen der seierskransen er evig jammer; når Herrens trusler ikke kan skremme deg, og Herrens løfter og kjærlige tiltale ikke kan røre deg – da kommer alt dette av at du sover.

Du er lik en mann som ligger og sover i et brennende hus. Han drømmer de herligste drømmer, for han kjenner ikke faren. Eller du er lik en fange som ligger i lenker i et mørkt fengsel. Mens han sover, drømmer han at han spaserer

omkring i et prektig slott i hyggelig selskap, som en fri mann. Stakkars synder, du sover! Måtte Herren få vekke deg av søvnen mens det ennå heter i dag.

Den andre sannheten jeg ville si deg, er denne: En gang skal du bli vakt. Hvert sovende menneske blir vekket, tidlig eller sent, her eller hisset.

Den bortkomne sønnen ble vakt her: «Da kom han til seg selv og sa: Hvor mange leiefolk hos min far» osv. (Luk 15,17). Å komme til seg selv er det samme som å bli vakt. Men dette kan også skje i en annen verden. I Luk 16,23 viser Herren Jesus oss en slik vekkelse. Om den rike mannen heter det at «han slo sine øyne opp i dødsriket, der han var i pine». Det var vekkelse.

Mens han levde, var han sikker og trygg; han «levde hver dag i herlighet og glede» (Luk 16,19). At han hadde en udødelig sjel, og at han gikk en evighet og en dom i møte, brydde han seg ikke om. Og merket han at noen i nærheten tok det alvorlig å søke Gud, så han på dem som sværmere.

Så blir han syk, og døden nærmer seg. Legen blir hentet, og alt mulig blir gjort for å redde livet hans, men ingenting hjelper. Den ugjenkallelige dommen var falt: «Hogg det ned!» (Luk 13,7).

Han dør, og mens hustru og barn, slekt og venner priser ham salig, slår han sine øyne opp i helvete. Det ene øyeblikket sover han syndens tunge søvn i tiden – det neste er han lys våken i evigheten: Han var vakt. Den sjelen som ikke er våken her, blir altså vekket hisset.

Fangevokteren var så lykkelig at han ble vakt her. «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» er hans første spørsmål etter at han er blitt vakt. «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» Det står nå for ham som det ene nødvendige. Koste hva det koste vil, bare jeg kan bli frelst! Bare jeg kunne komme i samfunn med min Gud, så får det ellers gå som det vil.

Sjelens frelse var ikke lenger sak nummer to eller tre eller ti for ham; den var plutselig blitt nummer én. Alt annet forsvant i dette øyeblikket; det var bare én ting som lå ham på hjertet. Med ett forsto han at Jesu ord er sanne: «Men ett er nødvendig» (Luk 10,42).

Det var ramme alvor med spørsmålet hans: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» Mange spør slik bare på skrømt. I Luk 10,25 leser vi om en lovkyndig som sto fram og fristet Jesus og sa: «Mester, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» Det var bare hykleri.

Slik er det også med mange i våre dager. Guds ord er jo gitt oss for at vi skal få svar på dette spørsmålet. Men mange både hører og leser Guds ord år etter år uten å bry seg om sin sjels frelse. Når de går for å høre eller setter seg ned for å lese, later de som om de spurte: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» Men siden de er helt likegyldige for sin sjels frelse, er det bare et spørsmål på skrømt. Annerledes var det med fangevokteren; han mente det han sa.

Slik går det også til i våre dager når en synder blir vakt. Før var det noe jordisk som hadde første plass i hjertet hans – å bli rik og ansett, eller å få tilfredsstille sine kjødelige lyster. Nå derimot lyder spørsmålet uavbrutt i sjelen: Hva skal jeg gjøre for å unngå fortapelsen og vinne himmelen? Det er Guds Ånd som har gitt det hjertet som spør slik, en trang til frelse. Derfor er dette spørsmålet et lykkelig spørsmål, selv om synderen i denne tilstanden føler seg svært ulykkelig.

«Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» La oss merke oss ordet *gjøre*. Det viser oss mer enn at den som spør slik, har en trang til frelse. Den trangen er virket av Gud. Men dette «gjøre» viser at det i den vakte synderens hjerte også bor selvrettferdighet ved siden av lengselen etter frelse. Innbildningen om at vi selv kan gjøre noe, er medfødt, og det er Herrens verk i omvendelsen å ta den fra oss og gjøre oss helt til intet i oss selv.

Tenk deg en tjener som ligger syk og ikke er i stand til å reise seg fra sengen. Spør han husbonden sin hva han skal gjøre, må vel husbonden svare: «Du tosk! Tror du at du kan gjøre noe så lenge du er bundet til sykeleiet? Først må du bli frisk og sunn; siden kan du begynne å spørre etter arbeid.»

Eller tenk om mannen i lignelsen (Luk 10) – han som var falt blant røvere og lå halvdød ved veikanten – hadde spurt samaritanen etter arbeid: Ville ikke det ha vært et rent latterlig spørsmål? Han var jo ikke i stand til å reise seg fra stedet.

Den som skal kunne gjøre noe, må i det minste ha noe kraft. Men hele Guds ord lærer – og all erfaring bekrefter det samme – at vi av naturen er kraftløse og udugelige til alt godt. «Hvert hode er sykt, og hvert hjerte er svakt» (Jes 1,5). «Det er ingen som gjør godt, ikke en eneste» (Sal 53,4 og Rom 3,12). Hver eneste synder er mannen i denne lignelsen, som ikke var i stand til å gjøre noen slags gjerning.

Vi kan ikke tenke en god tanke, for «menneskehjertets tanker er onde fra ungdommen av» (1 Mos 8,21), og «fra hjertet kommer onde tanker, mord, hor, utukt, tyveri, falskt vitnesbyrd, spott» (Matt 15,19). Her tales det ikke om noe godt som skulle komme fra menneskehjertet; for vi er «av naturen vredens barn» (Ef 2,3).

Den som altså vil komme til himmelen ved å «gjøre», har ennå ikke virkelig lært seg selv å kjenne. Dit kommer en bare ved å gi slipp på alle sine egne gjerninger og som en fortapt la seg frelse ved en annens gjerninger.

I håp om at det kan bli til nytte for en eller annen synder som søker frelse, skal vi se på noen av de mange snarene som sjelen lett blir sittende fast i under vekkelsen fordi den heller mot selvrettferdighet. Når man våkner av søvnen og ser at man har faret vill som en sau, og at man er i en fortapt og fordømt tilstand, begynner man som regel først med å forbedre seg selv.

Man er jo kommet i denne nøden ved synden; derfor gjelder det å komme ut av den ved å legge synden av. Man har pådratt seg Herrens unåde og vrede ved sine misgjerninger; derfor må man prøve å vinne tilbake hans nåde og velvilje ved hellighet og gudsfrykt.

Synderen bestemmer seg derfor for å vende helt om, «holde opp med å gjøre det som er ondt» og «lære å gjøre det gode» (Jes 1,16–17) – om det bare ville lykkes! Det håper han.

Bruker man bare tilstrekkelig alvor, skal man nok komme i nåde «for Kristi skyld». Forbedringen skal heller ikke skje i egen kraft. Nei, jeg får nok be Herren om hjelp, tenker sjelen. Dette ser svært riktig og fornuftig ut: Man skal ved Guds hjelp forbedre seg og så få nåde for Kristi skyld.

Men den stakkars synderen forstår ikke at hjertet hans er helt fremmed både for hva Guds kraft vil si, og for hva det betyr å bli frelst for Kristi skyld. Derfor

er all hans tale om at det skal skje av nåde, bare noe han har i hodet og fører i munnen; i hjertet rår det store, brede og sterke egne «jeg».

Sett at sjelen blir stående ved dette: Den legger av noen ytre synder som den gjorde før, og begynner å gjøre noen ytre gjerninger som den ikke gjorde før. Så trøster den seg med dette og tenker: «Nå er jeg da, Gud skje lov, en kristen; jeg ber, jeg leser Guds ord, jeg er ingen dranker, ingen horkar eller tyv, ingen røver eller urettferdig – ‹Gud, jeg takker deg fordi jeg ikke er som andre mennesker› osv. (Luk 18,11)».

Da er det blitt en fariseer av denne søkende sjelen, men ingen kristen. Han er en av dem som «skal søke å komme inn og ikke være i stand til det» (Luk 13,24). Det var en omvendelse, men ikke til Den Høyeste.

En slik «omvendt» vil se at han er bedratt den dagen da «kongen går inn for å se gjestene» (Matt 22,11). Som en som har sneket seg inn i bryllupet i sine egne klær, blir han bundet på hender og føtter og kastet ut i mørket utenfor, der de skal gråte og skjære tenner (Matt 22,13).

Oftest går det likevel en annen vei med den vakte sjelen: Man vil ikke nøye seg med å legge av de ytre syndene, men vil også forbedre hjertet. Man ber da om kraft over synden i alle dens skikkelser. Man vil bli ydmyk, saktmodig, kjærlig og mild, man vil elske Gud og nesten, man vil bli en andektig bedende sjel – kort sagt: Man vil bli hellig.

Med friskt mot og håp om hellig seier begynner man derfor å stride det man mener er «troens gode strid». I denne striden skal det onde rykkes opp med rot og kastes ut av hjertet, og alt som er godt, hellig og rent, skal ta plassen.

Alt dette skal naturligvis skje ved hjelp av Guds lov. Budets «du skal» og «du må» er drivkraften. Derfor setter en slik synder – som bare er vakt, men ikke utmattet – stor pris på å høre en lovisk preken; for det er ved trusler og bud det skal utrettes.

Leser eller hører han en evangelisk betraktning, smaker den som tørt tre. I alle fall må evangeliet ikke holdes fram slik Gud har gitt det; nei, da er det altfor fritt. Det skal gjerdes inn med alle slags menneskelige tillegg av «om» og «men», «når» og «dersom»; for det frie evangeliet, mener man, gjør de kristne skjødesløse, late og likegyldige.

Men tar man forbedringen sin alvorlig, får man litt etter litt erfare sannheten i Paulus' ord i 1 Kor 15,56: «Syndens kraft er loven.» Man lærer at synden benytter seg av budet og vekker alle slags begjær i oss (Rom 7,8), at synden våkner til live når budet kommer (v. 9), og at det budet som skulle være til liv, ble til død (v. 10); «for synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det» (v. 11).

Man ber Gud om kraft over synden, man kjemper og strider, man prøver alle tenkelige midler, men ingenting ser ut til å hjelpe. Det virker som om Herren ikke vil holde sitt ord og sende kraft over synden, enda vi ber; for jo alvorligere man roper, desto verre går det med «helliggjørelsen». Man faller overende gang på gang, man blir verre og verre, og synden begynner rett og slett å flyte over.

Men holder man bare ut og strir alvorlig «for å komme inn gjennom den trange døren» (Luk 13,24), vil synderen til slutt få munnen lukket (Rom 3,19); det

sterke, mektige, selvrettferdige «jeg» vil dø. Synderen vil bli helt tømt for egen visdom, kraft og dyktighet. Den friske blir virkelig syk, den åndelig rike blir virkelig fattig, den fromme blir virkelig ugudelig, og den som tenkte å hjelpe seg selv, lærer å gi opp all egen hjelp.

Noen vakte holder likevel ikke ut, men overgir seg straks – ikke til den frie nåden, men til det gamle syndelivet. De gjør noen forgjeves forsøk på å bli hellige og fromme for så å få Guds nåde, men det vil ikke gå. De blir ikke bedre, tvert imot verre og verre. «Derfor er det best å gi opp alle forsøk,» tenker de, «for jeg kommer ingen vei likevel. La meg derfor vende tilbake til kjøttgrytene i Egypt. Da jeg tjente synden, hadde jeg i det minste noe glede, men nå er det bare sorg og skuffelse.»

Så «vender hunden tilbake til sitt eget spy, og et nyvasket svin velter seg i sølen» (2 Pet 2,22). Da er en blitt en av dem som søker (en tid), men likevel ikke skal komme inn.

Noen ganger blir det en vakt sjels viktigste arbeid å få en «riktig sann og oppriktig anger». Man leser i barnelærdommen, helt riktig: «Den tro som skal gripe Kristus, må vekkes i følelsen av vår syndige elendighet.» Man leser også det Jesus selv sier: «Det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt», og det David sier i Sal 51,19: «Offer for Gud er en nedbrutt ånd. Et nedbrutt og knust hjerte vil du, Gud, ikke forakte», og mange andre steder i Guds ord.

Av dette slutter man: Skal Herren være villig til å ta imot meg og gi meg syndenes forlatelse, nytter det ikke å komme med et hardt hjerte. Herren tar nok imot syndere, men ikke alle slags syndere. Bare de som er rett forberedt – de rett sønderknuste, angrende og bedrøvede, de fattige i ånden – er det han priser salige (Matt 5), for dem hører himlenes rike til.

Derfor gjelder det å bli virkelig botferdig før man nærmer seg nådestolen, så man ikke kommer til å rane til seg det man ikke har rett til. Man må vokte seg for å tro «for lett» og «for snart».

Man ber derfor om anger, om sønderknusthet, om syndserkjennelse. Man ber om den nåden å få kjenne sin elendighet, og Herren synes godt om at en synder begynner å be slik. Derfor bønnhører han også den som ber; han gir virkelig syndserkjennelse.

Men det går ikke slik synderen hadde tenkt. Han vil ha en syndefølelse som kunne gi ham trøst, en syndefølelse som kunne gjøre ham «berettiget» og «verdig» til Guds nåde. I stedet får han en syndserkjennelse som tar fra ham all egen trøst og gjør ham helt uberettiget og uverdig til Guds nåde.

Dette ser nå helt bakvendt ut for den stakkars sjelen. Han ville kjenne syndserkjennelse, og i stedet kjenner han virkelig synd. Han kjenner seg hard som stein, hyklersk og forvendt, ustadig og lettsindig, kraftløs og svak. Han kjenner lyst til alt ondt og føler hovmod, vrede, misunnelse, utålmodighet, ukyskhet, æresyke og egenkjærlighet – ja, alle mulige slags synder rører seg i hjertet hans. Det er jo til å bli helt fortvilet over.

Når det gjelder syndserkjennelsen, er det særlig to misforståelser som går igjen. Den første er den vi allerede har berørt: Den som har virkelig erkjennelse

av sin synd, synes at det er nettopp den han mangler. «Jeg har ikke syndserkjennelse,» heter det gjerne, «det jeg har, er selve synden.»

En vakt sjel klager for eksempel til en troende: «Å, jeg er så hard, så lettsindig, så ustadig, så full av alle slags ugudelige lyster! Hjertet mitt er en ren røverhule der det ikke finnes noe godt, bare synd og ugudelighet. Akk, ingen kan være så ond som jeg, for jeg har ikke engang noen rett vilje til å gjøre det gode. Jeg er ikke engang riktig oppriktig og redelig» osv.

Svarer man så: «Da er det jo riktig godt at Herren har fått virke en slik syndserkjennelse hos deg», heter det gjerne: «Å nei, du må ikke misforstå meg. Du må ikke tro at jeg har så stor syndserkjennelse; det er nettopp den jeg mangler. Det jeg har, er virkelig synd, og jeg er ikke engang riktig bedrøvet over at jeg er så ond. Det som bedrøver meg mest, er at jeg ikke er bedrøvet nok.»

Men kjære deg, du som klager slik, forstå da hva syndserkjennelse er! Så lenge man mangler den, synes man at man er bra nok. Man er i alle fall ikke verre enn andre, og man har ingen virkelig bevissthet om den store fordervelsen som bor i hjertet, eller om at man selv mangler vilje og krefter til å gjøre det gode.

Men når Guds Ånd får trenge inn i hjertet med sitt lys, oppdager man litt etter litt at det ikke finnes noe godt der inne, bare synd – virkelig synd og ugudelighet. Ja, man oppdager at man virkelig elsker denne synden og ikke er i stand til å være rett bedrøvet over sin egen elendighet.

Syndserkjennelse er jo å erkjenne synd – virkelig synd. Man kjenner synd, ikke syndserkjennelse. Men dette gjør den sjelen som søker frelse, helt motløs. For det man for enhver pris vil kjenne og finne hos seg selv, er selve syndserkjennelsen; det er jo den, mener man, som skal gjøre en synder «verdig» og «berettiget» til å nærme seg nådestolen og få syndenes forlatelse.

Her kommer vi til den andre vanlige villfarelsen på dette punktet. Man tenker at syndefølelsen må finnes hos synderen for at Gud skal bli beveget til å ville ta imot ham og gi ham den rettferdighet og syndsforlatelse som Kristus har vunnet.

Men hvis det var slik, kunne en redelig sjel aldri komme til noen troens visshet. For da ville det alltid bli stående et ubesvart spørsmål i hjertet: Har jeg syndserkjennelse nok? Er jeg så bedrøvet og sønderknust at det er nok til å «bevege» Gud? Er jeg så fattig i ånden at jeg kan regne meg blant de «verdige» som tør melde seg ved nådestolen? Hvem skal kunne svare på disse spørsmålene for den stakkars sjelen?

Sett at en som har denne forkjærte meningen om hva det er å være rett fattig i ånden, prøver seg selv og kommer fram til dette: «Nå er jeg virkelig sønderknust, nå har jeg sann anger, nå er jeg en av de fattige i ånden, og derfor må jeg være virkelig verdig til å ta imot Guds nåde i Kristus» osv. Er ikke en slik nettopp en av de åndelig rike, som har sin trøst i seg selv i stedet for i Kristus?

Man kan innvende: Den synderen som føler seg fattig, tar jo ikke selv æren for det, men priser Guds nåde fordi Gud har virket dette i hjertet hans. Men merk deg: Det er én ting å takke Gud fordi han har vært vred på meg (Jes 12,1), fordi han har revet meg ut som en brann av ilden (Sak 3,2) og vist meg at det sto galt til med meg.

Det er en annen ting å være tilfreds med min omvendelse og min syndeanger. Det er en betenkelig bekjennelse når en kristen sier: «Jeg tviler ikke på min omvendelse; den har gått grundig og riktig for seg» osv. Går det riktig for seg, kommer man nettopp til å tvile på alt i seg selv, så man ikke har trøst i noe utenom Kristus. Med Paulus lærer man å «akte alt for tap, fordi kunnskapen om Kristus Jesus … er så mye mer verd» (Fil 3,8).

Saken er nå den at omvendelsen og syndserkjennelsen ikke er nødvendig for Guds skyld, men for vår skyld. Det er ikke Gud som ved den skal beveges til å ville gi oss nåde. Det er vi som ved den skal beveges til å ville ta imot den nåden som allerede er gjort i stand og ferdig, og som ligger og venter på den uomvendte og sikre synderen.

Derfor lærer Guds ord for det første at det som er gjort til menneskeslektens frelse, er gjort for alle, og for det andre at «Herrens lengsel etter alle står, skjønt mange aldri til ham går».

Om det første vitner Jesus i Joh 3,16: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn» osv. Døperen sier i Joh 1,29: «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» Apostelen Johannes sier: «Og han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens» (1 Joh 2,2). Og Paulus sier: «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser» osv. (2 Kor 5,19).

Her hører vi at det var verdens synd Jesus bar, og at det var verden som ble forlikt med Gud ved det sonofferet Guds Sønn brakte. Og verden er ikke det samme som de sønderknuste og botferdige. Nei, verden i denne betydningen er alt som heter menneske. De frekkeste nådeforakterne, drankere, tyver, horkarer, menedere, løgnere – ja, alle slags ugudelige er tatt med i dette ordet: verden.

Jesus led like mye for synden til dem som går fortapt, som for synden til dem som blir frelst. Han betalte de ubotferdiges gjeld like mye som de botferdiges. Derfor heter det også i Rom 5,18–19: «Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet.» Guds ord er klart på dette punktet: Hele verdens synd er sonet og betalt.

Like klart lærer Herrens ord oss at han tar imot alle som virkelig kommer til nådestolen, og at han lengter også etter de ubotferdige. I Matt 23,37 sier han til det ubotferdige Jerusalem: «Hvor ofte jeg ville samle dine barn, som en høne samler kyllingene sine under vingene. Men dere ville ikke.»

Merk deg: «Jeg ville», men «dere ville ikke». Han ville ta imot dem, men de ville ikke komme. Og grunnen var at de var friske og derfor ikke trengte lege – det var syndserkjennelse de manglet.

Slik er det ennå i dag. Frelserens hjerte brenner varmt av kjærlighet til de mest ugudelige. Han lengter etter dem, breder ut sine nådesarmer mot dem og sier: Vend tilbake, dere frafalne barn! «Den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut» (Joh 6,37); «den som vil, han får ta livets vann for intet» (Åp 22,17).

Forstå derfor, stakkars synder, at Herren virkelig vil ta imot deg og virkelig vil «utslette dine overtredelser som en tåke og dine synder som en sky» (Jes 44,22). Ja, han vil mye heller ta imot deg enn du vil bli tatt imot. Tenk derfor ikke lenger: «Jeg er ikke sønderknust nok, ikke bedrøvet, ikke fattig, ikke sulten nok; jeg må vente ennå.» Guds ord sier ikke at vi skal vente med å komme til nådestolen, men det sier at Herren venter på å kunne være oss nådig.

Mange mener at en bør gå lenge og være bedrøvet over synden. En må ikke «tro for lett» eller «for snart», og en må ikke bli «ferdig med» boten for fort. For, sier de, jo lenger en går og trykkes av synden før en begynner å tro, desto grundigere blir en i sin kristendom. Her er sant og falskt blandet sammen.

Det er sant at den som lærer sin synd og elendighet grundig å kjenne, også lærer å sette pris på nåden i Kristus. Det er sant at jo dypere syndserkjennelsen er, desto større blir nådeserkjennelsen. Jo mer sultne vi blir, desto mer kan vi spise av «livets brød» (Joh 6,48).

Og jo mer bedrøvet vi er over vår synd, fattigdom, nakenhet og ugudelighet, desto gladere blir vi i Kristus, han som har vunnet oss syndenes forlatelse, åndelig rikdom, bryllupsklær og den rettferdighet som holder for Gud. Med ett ord, det er sant: En synder kan bare lære Jesus å kjenne som Frelser i samme grad som han lærer seg selv å kjenne som fortapt.

Men når en på grunn av denne sannheten vil vente lenge med å gå til nådestolen, kommer det av en misforståelse: En mener at syndenøden, boten, er noe en skal være ferdig med før en kommer til troen. Nei, bot og tro går hånd i hånd gjennom hele den troendes liv. Har en ikke stor syndserkjennelse når en første gang kommer til troen, blir vel heller ikke troen så sterk.

Men den skal vokse og utvikles, og det kan bare skje ved at Guds Ånd fortsatt virker en stadig større syndserkjennelse i sjelen. Det en ikke fikk av nød i den første vekkelsen, får en altså igjen i den daglige omvendelsen.

Guds Ånd tar seg nok av den saken selv, så sant vi ikke prøver å lære ham og hjelpe ham til rette med vår kloke fornuft og våre beregninger. Herren fører folk på svært forskjellige veier. Noen kan bli vakt plutselig (som fangevokteren), komme i overmåte stor nød, ja, være nær ved å fortvile – og like plutselig komme til troen og få en glede som er like overmåte følbar som sorgen var. Andre kan dras langsommere, ha mindre sorg og kjenne mindre glede.

En tar feil om en mener at Herren støper alle som kommer til omvendelse, i én eneste form. I naturens rike finner en knapt to steiner eller to blad i hele verden som er helt like i ett og alt, og slik er det også i nådens rike. Grunntrekkene kan være svært like, men på andre måter er det stor forskjell.

Derfor, kjære sjel, må du ikke lenger la den fine fariseeren holde deg tilbake fra din Forbarmer – verken han som bor i ditt eget bryst, eller han som bor i andre kloke og fornuftige folk.

Din lengsel og ditt begjær er å få Guds nåde og bli Guds barn, og slik få kraft til å leve et hellig liv til Herrens ære. Og Jesu lengsel, hans hjertes begjær, er å få skjenke deg sin nåde og gjøre deg til Guds barn. Han banker på ditt hjertes dør, og du banker på hans nådes port.

Ditt hjerte er fullt av synd og elendighet som du gjerne vil bli kvitt, og hans hjerte er fullt av nåde og tilgivelse; hans aller største glede er å få tømme den ut i et fattig synderhjerte. «La oss derfor med frimodighet tre fram for nådens trone, for at vi kan få miskunn, og finne nåde til hjelp i rette tid» (Hebr 4,16).

La oss nå se på apostelens svar til den bekymrede fangevokteren. Han spør: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» Hvordan lyder så svaret? «Du får begynne å forbedre deg; du må bli from først, siden skal du tro på Jesus»? Er det dette svaret han får? Eller heter det: «Du må først gå og angre syndene dine i noen uker eller dager»? Heter det: «Tro på Kristus, men ikke ennå; du må ikke tro for snart, ‹vokt deg for å tro for lett›», eller noe lignende?

Nei, nei! Svaret er enkelt og likefram: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst, du og ditt hus!»

Det er som om han vil si: «Forstå da, stakkars mann, at du ikke kan bli frelst ved å ‹gjøre›, for du er ikke i stand til å gjøre én god gjerning. ‹Det er ikke noen som gjør det gode, ikke en eneste› (Rom 3,12), og det er heller ikke gjort noe unntak for deg, stakkars fangevokter! Du kan bare én ting, og det er å synde. Alle gjerningene dine er urene og besmittet, så alt du fortjener med dem, er evig fortapelse. Skal du altså bli frelst, må det skje på en annen måte, nemlig ved å tro på en annens gjerning og en annens lidelse.»

Så begynte apostelen å forkynne fangevokteren det evangeliet han skulle tro. Fangevokteren kunne jo ikke komme til troen bare ved å høre: «Du skal tro, du må tro» og så videre. For «troen kommer av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som en hører, kommer ved Kristi ord» (Rom 10,17). Derfor heter det: «De talte da Herrens ord til ham og til alle som var i hans hus» (Apg 16,32).

«Vi har et godt budskap til deg, stakkars fangevokter, og til alle dere som er her. Dere har alle brutt Guds lov, og vi har alle syndet så forferdelig mot ham at vi tusen ganger har fortjent å bli kastet ut i det ytterste mørket, der det skal være gråt og tenners gnissel. Men denne Gud har så elsket verden at han har gitt sin eneste Sønn til et sonoffer for alle våre synder.

Han ynket seg inderlig over vår elendighet da han så oss alle fortapt ved det store fallet i Adam. Våre synder sto som en skillemur mellom ham og oss, for hans rettferdighet krevde straff og hevn over oss, og da hadde han bare én utvei til å frelse oss.

Og hans kjærlighet til oss var så sterk at han virkelig bestemte seg for å gi det kjæreste han hadde, sin egen Sønn, for at han i vårt sted skulle oppfylle Guds hellige lov og lide den pine og død som vi hadde fortjent. Derfor ble denne Guds Sønn, ‹da tidens fylde kom, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår› (Gal 4,4–5).

Alle de gode gjerningene som Guds lov krever av oss som vilkår for frelse, har Sønnen utført i vårt sted, som om vi skulle ha gjort dem. Han var lovens giver og herre og sto derfor over loven.

Men da han ble født i Betlehem som et fattig menneske, gikk han inn under loven og begynte straks å oppfylle den i hele menneskeslektens sted, og hele livet hans var én sammenhengende lydighet. Det var ikke svik i hans munn, og ingen kunne overbevise ham om noen synd; for han gjorde alle ting vel.

På samme måte har han tålt straffen i vårt sted, for profeten Jesaja vitner om ham: ‹Sannelig, våre sykdommer har han tatt på seg, og våre piner har han båret. Men vi aktet ham for plaget, slått av Gud og gjort elendig. Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. Han ble mishandlet, og han ble plaget, men han opplot ikke sin munn, lik et lam som føres bort for å slaktes, og lik et får som tier når de klipper det. Han opplot ikke sin munn› (Jes 53,4–7).

All den synd som du, fangevokter, og dere alle har gjort i tanker, ord, begjær og gjerninger, og all den synd dere heretter kommer til å gjøre – alt sammen er lagt på denne vår Frelser. Og all den straff dere har fortjent og kommer til å fortjene, har han allerede tålt. For han døde til fastsatt tid for ugudelige, den rettferdige for urettferdige. Derfor sa han også selv om sitt eget blod: ‹Det utgytes for dere til syndenes forlatelse.›

Og nå er vi sendt av Herren hit til Filippi for å forkynne for dere, stakkars hedninger, dette Guds rådslag til frelse for syndere. Vi er kommet for å forkynne denne Guds kjærlighet til dere, for å innby dere til Lammets nattverd, og for å by dere nåde og syndenes forlatelse, evig liv og salighet i Herrens navn – helt for intet, på grunn av den fyldest vår Frelser har gjort.

Vi er kommet for å fortelle at ‹en ny og levende vei› (Hebr 10,20) nå er innviet, en vei der stakkars, udugelige syndere kan komme fram og nå helt inn i helligdommen. Vi er kommet hit til dere filippere for å si dere at Guds farsfavn og Kristi frelserarmer nå er utbredt mot dere; for nå ‹tar han imot syndere og eter sammen med dem› (Luk 15,2). La dere derfor frelse! Vend om til denne Gud og ta imot hans nåde, ja, tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.»

Fangevokteren lyttet med spent oppmerksomhet til Paulus' tale. Han slukte hvert ord som gikk ut av hans munn. Frykt og glede kjempet med hverandre i hjertet hans. Det han hørte, var jo så usigelig stort, så herlig og så trøsterikt – men var det da også sant?

«Umulig, umulig!» ropte det vantro hjertet hans, fornuften og djevelen i kor. «Umulig! Du vil vel ikke tro noe slikt tøv?» – «Det er et troverdig ord og fullt ut verdt å ta imot», vitnet Guds Ånd. «Det er for stort til å kunne være sant; denne Paulus må forkynne en altfor lett vei til frelse», innvendte de to forbundsfellene, fornuften og djevelen. – «Frykt ikke, bare tro!» hvisket Sannhetens Ånd.

I mannens hjerte foregikk en troens kamp, en kamp der vantro, fornuft og djevel måtte «bite i gresset», og troens opphavsmann og fullender vant seier. Under apostelens tale åpnet fangevokterens hjerte seg mer og mer for evangeliet.

Den Hellige Ånd, som kommer ved evangeliet (se Gal 3,2 og Apg 10,44), åpnet øynene hans, så han fikk se ham som ble hengt på et tre, lik slangen i ørkenen, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv. Han lærte å «skue inn i frihetens fullkomne lov» (Jak 1,25). Med ett ord: Ved det evangeliet som ble forkynt, gjorde Guds Ånd den vantro fangevokteren til en sann troende.

Her kan vi se som for våre øyne hvordan en synder kommer til troen. Det skjer ikke ved å høre et foredrag om troen – at en bør tro og skal tro – og heller ikke ved å høre om hvordan det går til med omvendelse og tro, men ganske enkelt ved å høre det gode budskapet, ordet om Jesus.

Å, om alle som forkynner Guds ord, forsto dette! Da skulle det ikke arbeides så mye forgjeves som nå. Å, om alle sjeler som søker frelse, forsto at de må gi akt på Herrens vitnesbyrd om sin Sønn for å komme til troen! De må se på Herrens nådige tilsagn og løfter og be Herren om hans øyensalve, i stedet for å studere og spekulere på hvordan de skal få i stand en riktig sann tro.

Du som leser dette, er kanskje en søkende sjel. Å bli frelst fra evig fortapelse er for deg det ene viktige. Kanskje har du prøvd å bli en sann kristen og et Guds barn ved hjelp av forsetter og eget arbeid. Kanskje har du også arbeidet med hjertet ditt for å få det riktig sønderknust, men alt sammen har strandet. Omvendelsen din har slått helt feil.

Derfor kjenner du deg hard, kald, likegyldig, ustadig, kraftløs og avmektig; du kjenner onde tanker og alle slags syndige begjær i hjertet. Med ett ord: I denne stund, mens du leser dette, kjenner du deg som en virkelig ugudelig, en som med rette fortjener å kastes i det nederste helvete.

Hør da, venn, apostelens svar til fangevokteren, som var i den samme nøden som du er i nå: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst, du og ditt hus!» Overalt lærer Guds ord at et menneske blir rettferdiggjort av tro, uten lovgjerninger. «For vi er overbevist om at mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger» (Rom 3,28).

«Den derimot som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige, han får sin tro tilregnet som rettferdighet» (Rom 4,5). «Da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus» (Rom 5,1). «Et menneske blir ikke rettferdiggjort av lovgjerninger, men ved tro på Kristus Jesus» og så videre (Gal 2,16). «Den rettferdige skal leve ved sin tro» (Hab 2,4; Gal 3,11 og Hebr 10,38). «Sannelig, sannelig sier jeg dere: Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv. Han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet» (Joh 5,24).

Disse og mange lignende steder i Guds ord lærer oss jo tydelig at troens vei er den eneste som fører hjem til Gud. Av det samme Guds ord lærer vi også at vantroens vei fører til evig fortapelse. «Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønns navn» (Joh 3,18). Gi derfor opp ditt eget arbeid, du sjel som søker frelse, og tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.

Legg merke til: «Tro på Herren Jesus» – altså ikke på deg selv. Tro det han har gjort for deg; ikke det han skal gjøre, men det han har gjort. En kristen tror nok også på det Herren skal gjøre: at han skal holde ham oppe og bevare ham, verne og beskytte ham mot fiendene hans og så videre. Men den frelsende troen som det her er tale om, vender øynene tilbake mot det som har skjedd.

De troende i Det gamle testamente så framover mot det som skulle skje. De hadde bare Herrens løfter å holde seg til, løftene om ham som skulle komme.

Med oss er det annerledes: Vi har både spådommene og Herrens løfter, og vi har sett dem oppfylt nøyaktig slik det var forutsagt. «Og desto fastere har vi det profetiske ord, som dere gjør vel i å akte på. Det er som en lampe som lyser på et mørkt sted, inntil dagen lyser fram og morgenstjernen går opp i deres hjerter» (2 Pet 1,19).

Du skal altså tro det Herren vitner i sitt ord: «Kom, for nå er det ferdig» (Luk 14,17); «alt er ferdig» (Matt 22,4). Men at alt er ferdig og gjort i stand, betyr ikke annet enn det vi har sett før: Guds lov er oppfylt og straffen er tålt av Guds Sønn i hele menneskeslektens sted. Slik har den krenkede rettferdigheten fått fyldest for kravene sine på denne dobbelte måten.

Det var ikke bare fangevokterens og resten av verdens synd Jesus sonet; det var også din, du mismodige sjel som leser dette. Alle de syndene du har gjort, og de du kommer til å gjøre, ble betalt for atten hundre år siden.

Du føler deg hard og kald, du kan ikke angre og ikke be rett. Se, dette er synd, men den er utslettet ved Jesu blod. Du er hovmodig, ukjærlig, uren, lett til vrede, utålmodig og så videre. Alt dette er synd, men «Jesu, hans Sønns blod renser oss fra all synd» (1 Joh 1,7). Legg merke til: *all* synd, virkelig *all* synd.

«Ja, men jeg har så store og grove synder på samvittigheten fra gamle dager», innvender du. «Kan en så forferdelig stor synder også få nåde?» Ja, venn! Det står tydelig: *all* synd.

«Ja, men jeg har syndet mot bedre vitende, jeg har syndet på nåden. Jeg har foraktet Herrens kall og trampet Jesu blod under føttene. Vil Herren også tilgi meg?» Ja, venn! For han sier selv: «Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu» (Jes 43,25). «Kom og la oss gå i rette med hverandre, sier Herren. Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull» (Jes 1,18).

Det er jo galt at du har trampet blodet under føttene og syndet på nåden, men Jesu blod renser synderen også fra denne synden når han søker tilgivelse.

Eller du innvender: «For en tid tilbake ble jeg grepet av Herren. Jeg ble sterkt påvirket av hans Ånd og begynte også på veien; jeg gjorde gode forsetter, ba og stred mot synden en tid. Men så vendte jeg tilbake til verden igjen. Vil han også ta imot meg på ny og utslette syndene mine?»

Hør Herrens eget svar hos profeten: «Vend tilbake, frafalne barn! sier Herren. For jeg er deres herre. Jeg vil ta dere, én av en by og to av en ætt, og føre dere til Sion» (Jer 3,14).

Det var jo svært galt at du ikke holdt ut da du hadde begynt på veien. Men nå som ulykken har skjedd, vil Herren også tilgi deg dette. For han sier: «Jeg vil være nådig overfor den urett de har gjort, og ikke lenger minnes deres synder» (Hebr 8,12). «Du har av Herrens hånd fått dobbelt for alle dine synder» (Jes 40,2).

«Men jeg er redd for at jeg kanskje har syndet mot Den Hellige Ånd», sier du, «og det er jo en synd til døden, en synd det ikke finnes tilgivelse for. Jeg tror nok at alle de andre syndene mine kan bli tilgitt. Men har jeg gjort denne – og det

sier hjertet mitt at jeg har – da står det jo tydelig i Guds eget ord at jeg ikke kan få tilgivelse, verken i denne verden eller i den kommende.»

Det er sant, min venn! Men det står også noe annet tydelig i Guds ord, nemlig at «ditt hjerte er en løgner». Og videre: «For om vårt hjerte fordømmer oss, så er Gud større enn vårt hjerte og kjenner alle ting» (1 Joh 3,20).

Men det er ikke bare hjertet ditt som sier deg, du sjel som søker frelse, at du har syndet mot Den Hellige Ånd. Det er også det onde hjertets forbundsfelle, din erkefiende – og om ham vitner Guds ord at han er en løgner fra begynnelsen.

Forstå da, bekymrede synder, at den stemmen som lyder i ditt indre: «Du har syndet mot Den Hellige Ånd», må komme enten fra Gud eller fra ditt onde hjerte og Satan. Men sett nå at du virkelig hadde gjort denne synden – tror du da at Guds Ånd ville rope til deg om det? Du kunne jo ikke bli frelst likevel, og det visste Herren. Derfor ville han heller ikke forstyrre deg med sitt rop.

Dessuten består denne synden jo nettopp i den forsettlige motstanden mot Ånden, som gjør at han til slutt forlater synderen. Derfor sier Herren i sitt ord om slike: «Ve dem når min Ånd har veket fra dem!» Men når Ånden har forlatt synderen, kan synderen jo umulig høre Åndens stemme lenger. Når du altså innbiller deg at du har gjort denne synden, og mener at det er Herren som sier deg det, er det rett og slett umulig.

Men er det ikke Herren, må det være djevelen sammen med ditt løgnaktige hjerte som taler slik, og derfor er det også løgn. At du er redd for å ha gjort denne synden, er det sikreste beviset for at du ikke har gjort den.

For den ulykkelige som er i en slik tilstand, er ikke redd lenger. Han er helt følelsesløs, frykter verken dommen eller helvete og ønsker ikke engang å bli omvendt og komme i himmelen. Han er helt forherdet og kan ikke engang komme på den tanken at han skal begynne å søke Herren; for Guds Ånd har jo forlatt ham, og et menneske kan ikke komme på den tanken av seg selv.

At du nå, venn, har begynt å tenke på omvendelse og har satt deg fore å søke Herren i ånd og sannhet, er jo nettopp Guds Ånds verk. Det viser igjen at Frelserens søkende hyrdekjærlighet ennå er rettet mot deg.

Og det er fienden – han som har sverget deg døden – som uavlatelig skremmer deg med den tanken at du har syndet mot Den Hellige Ånd.

Slik pleier han å gjøre: Når han ikke lenger får lullet den stakkars synderen i søvn, snur han bladet. Mens synderen sover, holder han trøsteprekener sent og tidlig, og da heter det: «Dere kommer slett ikke til å dø!» (1 Mos 3,4).

Men når sjelen ved Guds nåde er vekket av søvnen og ser faren, kommer han straks fra en annen kant, og visen får en ny melodi: «Tro ikke at en så forskrekkelig synder som du skal få nåde. Nei, tenk ikke engang på det! Herren vil ikke ta imot deg; syndene dine er altfor urimelige» og så videre.

Kan ikke dette drive synderen til fortvilelse og få ham til å holde seg borte fra nådestolen, skyter han av den mest glødende pilen han har i koggeret, og den heter: «Du har syndet mot Den Hellige Ånd.» Tusener av oppriktige sjeler som søker frelse, har hatt søvnløse netter og tunge dager i lang tid på grunn av dette mordskriket fra sjelefienden. Du er ikke den første, min venn!

Lytt derfor ikke lenger til Satans røst, men hør hva Sannhetens munn sier: «Der synden ble stor, ble nåden enda større!» (Rom 5,20). Om du alene hadde all den synd som er gjort i verden, er Kristi fyldestgjørelse likevel mektig nok til å veie den opp.

Ja, om du er den aller mest uverdige synderen, den frekkeste, den som er sunket dypest, er Jesu blod mektig til å rense deg. Er du en stor synder, er Jesus en langt større Frelser, og alle dine misgjerninger forsvinner i hans blod lettere enn en gnist slukner i det store verdenshavet.

Tenk da på hva han gjorde og led! Tenk: Den Gud som skapte verden ved å si et ord, måtte arbeide under loven i hele tretti-tre år for å kunne stille deg fram hellig og velbehagelig.

Tenk: Den Gud som gir alle liv og ånde, måtte ikke bare lide spott, hån, forakt, sult, tørst, kulde og hete hele livet; han måtte ikke bare lide helvetes sjeleangst og kval, bli hudflettet og tornekronet, spyttet på og slått – han ble også naglet til forbannelsens tre, der han døde en misdeders død, hengende mellom to røvere.

Tenk, min venn: Den store, allmektige, hellige og rettferdige Gud dør som en forbryter, og det gjør han nettopp i ditt sted! Det er din straff han lider, din synd han bærer, din gjeld han betaler, akkurat som det var for deg han var lydig under loven. Dette er det Herren vil at du skal tro – ja, tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.

«Ja, hadde jeg bare tro!» hører jeg deg innvende. «Jeg vet svært godt at det er troen det kommer an på. Jeg vet at Herren tar imot de syndere som kommer til ham med en sann og oppriktig tro – men han tar heller ikke imot andre. Derfor nytter det ikke å trøste seg med forsoningsblodet uten en sann, levende tro. Kristus har jo gjort alt og lidt alt, og alt er ferdig fra hans side; men nå kommer det an på meg, om også troen min er i orden» og så videre.

Å, se hvordan den listige fariseeren her byr seg fram igjen! Riktignok i en annen utgave og med en annen frakk på, men ser vi nærmere på ham, oppdager vi snart at det er en gammel kjenning. «Kristus har gjort ‹sitt›, men nå kommer det an på meg, om jeg har tro.»

Hvem er denne «meg» og «jeg»? Det er nettopp den samme som før brukte en annen talemåte: «Når bare jeg kunne bli from og gudfryktig, når bare jeg kunne bli riktig sønderknust og fattig i ånden, når bare jeg var oppriktig og redelig» og så videre. Nå heter det: «Når bare jeg hadde tro.»

Ja, det skulle virkelig være herlig om denne mye omtalte og viktige «herr Jeg» eide disse gode tingene, eller i det minste noen av dem! Da kunne en så pent stryke navnet Jesus ut av frelseslæren og skrive «jeg, jeg» med store bokstaver i stedet. Dersom det lot seg gjøre, ville helt sikkert mange bli frelst; det ville ikke lenger være så ydmykende.

Når bare jeg kunne være noe eller gjøre noe! Når bare jeg kunne få trukket Jesus ned av korset og trampet ham i støvet – da skulle det bli en herlig tid for den gamle Adam.

I stedet for å dø en forsmedelig død på korset kunne han da vinne ære og berømmelse som en dyktig og kraftig dydshelt, som ved egne anstrengelser

kunne tilkjempe seg en plass ved himmelbordet. Det tyngste av alt, å ta imot nåde ufortjent og for intet, kunne han da slippe. For da hadde en «gjerninger å vise fram» som adgangskort til de himmelske salene. For fulle seil kunne «himmelfareren» da stryke forbi korset på lang avstand; det ville jo ikke engang være nødvendig å «legge bi» ved en så foraktet og forsmådd ankerplass som den på Golgata.

Men stopp litt, min kjære venn! La oss se litt nærmere på seilasen din mot himmelen. Du styrte ut fra «syndens brede stred», der du kanskje i mange år hadde ligget godt fortøyd i uforstyrret ro. Du ble vekket av søvnen og begynte å forstå at du ville gå til grunne om du ble lenger på det stedet. Som sagt: Du støtte fra land med friskt og glødende mot og sang: «Farvel, du brede stred, du ser meg aldri mer!»

Du var selv byggmester for skipet ditt, og det var klinket sammen av alle slags gode gjerninger. Du innbilte deg at dette var godt byggetømmer, og at skipet nok skulle holde «med Guds hjelp» om du skulle bli overfalt av stormen. Selv var du både «skipper» og «styrmann», og du brukte flittig «sjøkartet» (Guds ord) og ba Herren være din «los» på de vanskelige stedene og «hjelpe» deg å styre fartøyet vel inn i frelsens havn.

Det gikk godt så lenge du hadde «smult vann», men så kom stormen. Syndens bølger slo mot skipet, så det knaket i alle sammenføyningene. Stormen ble verre og verre, og skipet, som nå viste seg å være bygd av råttent tømmer, sprang lekk. Du kom i stor nød, men ga likevel ikke opp; for du hadde en kiste full av «nye gode forsetter». Med dem fikk du tettet hullet, og den øyeblikkelige nøden var avverget.

Det varte likevel ikke lenge før du ble overfalt av en ny og enda sterkere storm. Under seilasen var du kommet nærmere og nærmere et fjell som slike sjøfolk kjenner godt, og der har mang en stakkars synder lidt skipbrudd.

På «sjøkartet» heter fjellet «Sinai», og det er kjent for den orkanaktige stormen som til visse tider blåser ned fra fjellsidene med forferdelig torden og lyn. Mang en gang knuser stormen den stakkars seileren fullstendig når han har vært uforsiktig nok til å nærme seg fjellet.

Her gikk det helt galt med skipet ditt. Stormen ødela det mer og mer, og hullene ble flere og flere. Selv om du var svært godt forsynt med de «nye forsettene» som er nevnt før, måtte du til slutt gi opp tanken på å holde fartøyet flytende ved egne anstrengelser.

Nå var du svært nær ved å «forlise», og du ville helt sikkert ha lidt skipbrudd om du ikke heldigvis hadde kommet om bord i en ny farkost ved navn «Anger og bedrøvelse». Nå tenkte du: «Når jeg bare kan angre syndene mine riktig grundig, skal nok Herren være meg nådig og føre meg lykkelig inn i frelsens havn.»

Men ny motgang ventet deg; for stormen drev deg rett inn i den «kalde sonen», der du frøs helt stiv og skipet ditt ble knust mellom drivisen. Du kjente deg både hard, død og kald. Ennå var du ikke helt fortapt, for du tenkte: «Jeg må få bygd meg et nytt og bedre skip.»

Det skulle hete «Sann tro», og kjølen ble straks lagt. Med iver og flid begynte du å studere de forskjellige avhandlingene om den rette måten å bygge et slikt fartøy på. Kanskje fikk du det i så pass sjødyktig stand at du våget å betro deg til havets ville bølger i det.

Men jeg vil spå deg en «ulykke». Jeg håper at farkosten din blir revet i stykker og at du gjør «totalforlis», så du blir skylt opp som en virkelig skipbrudden på Golgatas klippe. Når dette hender deg, venn, vil du derfra få fri plass på det skipet som heter Kristus, der Herren selv er styrmann.

Og han vil føre deg trygt gjennom alle stormer og brenninger inn på frelsens strand, så sant du ikke finner på å styrte deg over bord før du kommer dit. For dette skipet har ført tusener og atter tusener av stakkars skipbrudne inn i den himmelske salighet – skipbrudne som hadde fått farkostene sine ødelagt i brenningene ved Sinai.

Ja, slik går det, venn, når en vil gjøre også troen til en gjerning, eller gjøre den til en mynt som en skal kjøpe Guds nåde med. Men det lykkes ikke. En anstrenger hjernen og studerer fram og tilbake på hvordan en skal få i stand den rette troen, men det vil ikke gå. Til slutt blir en trett og lei av all denne tenkningen og alt dette arbeidet, og en synker utmattet og trett ned for Jesu føtter og er – en troende.

For troen består nettopp i at en gir opp alt sitt eget – gjerningene sine, angeren sin og troen sin – og fullstendig mistviler om det alt sammen, så en er nødt til å ha all sin trøst, visdom, rettferdighet, helliggjørelse og forløsning i Kristus alene.

Denne troen kan være en svak tro, så sjelen knapt tør tilegne seg Guds nåde i Kristus. Men den er likevel en sann og frelsende tro, nettopp fordi synderen ikke lenger har noen trøst i seg selv, men akter alt for tap og skrap mot kunnskapen om Herren Jesus Kristus, som er så mye mer verd.

Nå har den omvendelsen skjedd med ham som Jesus taler om i Matt 18,3, der han sier: «Uten at dere omvender dere og blir som barn, kommer dere slett ikke inn i himlenes rike.»

Barnet har ikke noe godt å skryte av og ingen egen kraft å bygge på, men lar Frelseren stelle med seg som han vil. Slik er det også med den fattige, avkledde, skipbrudne synderen: Han har ingen gjerninger å vise fram, og derfor blir han nødt til å tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige, om han ikke skal gå til grunne.

Likevel må vi igjen minne om det som er nevnt før i denne boka: Herren fører ikke alle på samme måte, verken når det gjelder vekkelsen, boten eller troen. Det alle har felles, er at en blir fortapt og mismodig i seg selv og frelst og trøstet i Kristus.

Spør du nå, du sjel som søker frelse: «Har jeg da ikke noe å gjøre for å komme til troen?» – da vil jeg svare deg slik: Troen er en Guds gave. For vi kan ikke av egen kraft eller fornuft tro på Kristus eller komme til ham; det er Den Hellige Ånds gjerning. Guds Ånd må altså virke troen i hjertet ditt.

På den annen side skal du heller ikke sette deg stille ned med tanken: «Når Guds time kommer, får jeg nok troen; i mellomtiden må jeg vente på Ånden.» Da

kunne du nok komme til å vente lenge. For Guds Ånd kommer ikke ned gjennom luften, men gjennom nådemidlene.

Det du skal tro på, er jo Jesus og hans gjerning, og ham lærer vi å kjenne gjennom evangeliet; det er jo det som vitner om ham. Derfor må du lese, høre og betrakte evangeliet og holde fram for deg selv hva Guds Sønn virkelig har gjort og lidt, nettopp for deg.

Gå i ånden til Getsemane og se på mannen som ligger og vrir seg i støvet, pint av helvetes sjelekval nettopp for din synd. Se denne smertenes mann, hvordan han blir tornekronet og hudflettet og til slutt hengt mellom to røvere på korsets forbannede tre, og dør en misdeders død nettopp for din synd. «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» Prøv så samtidig å trøste deg med det din Frelser har gjort og lidt i ditt sted.

Når samvittigheten og alle dine anklagere fordømmer deg og holder dine mange og store synder fram for deg, må du prøve å vise dem bort fra deg og be dem henvende seg til din kausjonist og stedfortreder, din talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige. Si dem at du for lenge siden har «innstilt betalingene» og «oppgitt boet», og at alle «kreditorene» derfor må henvende seg til ham som har skrevet under på alle papirene dine som selvskyldnerkausjonist.

Be samtidig Gud om troen. Si ganske enkelt til Herren: «Du kjære Frelser, du har jo betalt gjelden min og utslettet skyldbrevet som gikk meg imot, og du har båret alle mine synder på ditt legeme opp på treet. Derfor forsikrer du i ditt ord at ingen av syndene mine skal fordømme meg om jeg flyr til deg med byrden min. Men Herre, jeg er så vantro. Mitt hjerte er så snart til å gjøre deg til en løgner ved ikke å tro ditt ord, enda det aldri har vært svik i din munn, og dine løfter er ja og amen. Hjelp meg derfor til å tro på deg. Åpne øynene mine for hemmeligheten i ditt evangelium. Gi meg Den Hellige Ånd, så han kan forklare Kristus for hjertet mitt» og så videre.

Ved Guds nåde kan også sakramentet være til stor nytte for deg. Den samme Frelseren som så å si ligger svøpt inn i evangeliet, blir også skjenket deg i alterets sakrament; der tar du virkelig imot hans eget legeme og blod, som ble gitt for deg. Likeså har du gagn av å minnes dåpen din, der Herren tok deg i pakt med seg – og den pakten står fast fra Guds side, selv om du har brutt den.

Når du slik bruker nådemidlene, ber Herren om hans Ånds øyensalve og øver deg i å tro, skal du også få troen, selv om den ikke blir slik som du hadde tenkt deg.

Du kommer nok til å få strev nok med å tro så lenge du er her i verden; du blir aldri utlært i den kunsten, men alltid en nybegynner. Den troende har alltid nok hos seg selv som gir ham anledning til å øve troen, for fornuft og følelser strider mot troen.

Men vi vender tilbake til fangevokteren. I Apg 16,33–34 heter det at han tok Paulus og Silas til seg og vasket sårene deres, ble døpt med alle sine, og deretter dekket bord for dem og gledet seg med hele sitt hus fordi han var kommet til troen på Gud. Ved dåpen ble altså både han og alle hans, hele familien, innlemmet i den kristne kirke.

Av disse to versene ser vi også hvordan den sanne troen straks begynner å bære god frukt. Det finnes mye tro blant oss som aldri bærer noen frukt, og av det kan en tydelig se at den er død. «For likesom legemet er dødt uten ånd, slik er også troen død uten gjerninger» (Jak 2,26). Derfor heter det også: «Vis meg din tro av dine gjerninger» (Jak 2,18). Treet kjennes på frukten; et godt tre bærer god frukt.

Når det altså er så mange blant oss som roser seg av troen sin mens de lever et liv i synder og overtredelser, viser det at de bedrar seg selv med en død innbilt tro. «Vi må da vel tro på Gud», heter det gjerne, «han som gjør oss så mye godt. Jeg har da alltid trodd på ham. Det måtte være et forskrekkelig menneske som ikke trodde på Gud. Kunne vi bare leve et hellig liv også! Men det går nå dårlig med det, for vi er nå en gang svake skapninger» og så videre.

Er du, min leser, av den sorten som alltid har trodd, og som alltid har hatt det så lett med det – ja, er så rik på tro at du gjerne kunne gi litt av den til andre? Da vil jeg si deg, min venn: Det står svært dårlig til med deg! For troen din er bare en luftboble som vil briste nettopp når det gjelder.

Det er ikke han som er troens opphavsmann og fullender, som har virket den i deg; det er djevelen og din egen blinde fornuft som har skapt den i hjernen din. Hadde du sann tro, min venn, var du også blitt en ny skapning i Kristus; hadde du tro, bar du også troens frukter.

I Gal 5,22 heter det: «Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred» og så videre. Disse fruktene var straks til stede hos den troende fangevokteren. Hjertet hans begynte å brenne av kjærlighet til Gud. Da han så hvor ubegripelig Gud elsket ham, smeltet hjertet hans, som før hadde vært så hardt, kaldt og ukjærlig. «Vi elsker fordi han elsket oss først» (1 Joh 4,19).

Så lenge en er vantro, er det umulig å elske Gud. En kan like lett få snø og is til å brenne som få det vantro hjertet til å elske Herren. Det nytter ikke her å ville tvinge seg selv. En kan tvinge seg til mange ytre gode gjerninger, men ikke til å elske. Derfor heter det i Høys 2,7; 3,5: «Jeg ber dere inderlig, dere Jerusalems døtre, ved gasellene eller ved hindene på marken, at dere ikke vekker og ikke egger kjærligheten før den selv vil!»

Det er umulig å elske Herren med det gamle sinnet – for «kjødets attrå er jo fiendskap mot Gud» (Rom 8,7) – og like umulig er det for det gjenfødte hjertet ikke å elske Gud. Denne hjertets kjærlighet blir åpenbar i livet ved at en begynner å legge vinn på å holde Herrens bud. «For dette er kjærligheten til Gud at vi holder fast på hans bud. Og hans bud er ikke tunge» (1 Joh 5,3).

Den en elsker inderlig, vil en nødig bedrøve. Og nå vet den troende sjelen at han krenker sin kjære Gud og Frelser om han forsømmer det gode og gjør det onde. Derfor blir han også inderlig bedrøvet over at han i sin uomvendte tilstand uavbrutt har brutt Guds lov og trampet hans bud under føttene, og det gjør ham vondt at han fremdeles mang en gang er ulydig mot sin kjære Far. Slik er den rette angeren over synden en frukt av troen.

Videre vokser det straks fram i det troende hjertet en kjærlighet som Skriften kaller broderkjærlighet. En begynner å elske dem som er født av Gud. «Hver den som elsker Faderen, elsker også den som er født av ham» (1 Joh 5,1). Det er

noe svært underlig med denne broderkjærligheten; den kan bedre erfares enn beskrives. Den er en hemmelighet som verdens barn ikke kan fatte.

De undrer seg ofte over hvorfor de hellige så gjerne vil være sammen, men det kommer av kjærligheten. For det er velkjent at en gjerne er sammen med den en elsker.

Guds barn blir ofte glade bare ved å se hverandre på avstand. Har en ferdes en stund bare blant ugudelige, lengter en inderlig etter å treffe en bror eller en søster en kan få tale fortrolig med.

Sett at du, min leser, var reist utenlands og oppholdt deg en tid blant folk som ikke forsto et ord av det du sa – og så traff du en landsmann du kunne tale med på ditt eget språk: Hvor glad ville du ikke bli!

Slik er det også med Guds barn. De er gjester og fremmede på jorden og lever ofte blant mennesker som ikke har lært Kanaans språk. Med dem kan de derfor ikke tale om det som ligger dem mest på hjertet, og derfor er de så glade når de treffer hverandre.

Denne broderkjærligheten viser seg også i livet ved at det ene Guds barn så gjerne vil gjøre vel mot det andre. Det ser vi tydelig hos fangevokteren. I samme stund tok han Paulus og Silas til seg og vasket sårene deres. Han var blitt en av dem som gjerne vil «vaske de helliges føtter», og det gjorde han selv, med egen hånd. Se også her hvilken ydmykhet troen hadde virket i hjertet hans!

Han førte dem dessuten opp i huset sitt og dekket bord for dem. Han ba dem inn i sin beste stue og ga dem plass i høysetet, og de beste rettene som kunne skaffes, kom på bordet.

Om kvelden hadde ingenting vært for ondt for disse to mennene og intet fengsel for mørkt; nå var ikke noe rom i huset hans for godt og ingen matrett for god. Tenk for en forandring! Mannen var født på ny. Om kvelden hadde han vært et råttent tre som bar sur og vond frukt; nå var han blitt et godt tre og bar god frukt.

Slik går det til ennå i våre dager når en synder blir født på ny. På grunn av den kjærligheten som er tent i hjertet hans, vil han «gjøre det gode mot alle, men mest mot troens egne».

Hvor glad er ikke det nyfødte Guds barn for å få troende venner i huset sitt som han kan få tjene og beverte! Er noen av dem fattig, vil han gjerne hjelpe ham med de midlene han har fått til låns av sin himmelske Far. Er noen syk, vil han gjerne besøke ham; er noen bedrøvet, vil han gjerne trøste ham; blir noen baktalt, vil han gjerne forsvare og unnskylde ham og så videre.

Men Guds barn elsker ikke bare sine brødre og søstre i Herren. Riktignok er denne kjærligheten sterkest, og den står som det fremste kjennetegnet på nådestanden, etter Johannes' ord: «Vi vet at vi er gått over fra døden til livet, fordi vi elsker brødrene» (1 Joh 3,14). Men en har også «i broderkjærligheten kjærlighet til alle». En elsker også de uomvendte, ja, til og med sine bitreste fiender.

Av denne kjærligheten kommer de troendes iver etter å føre sine vantro medmennesker til omvendelse. Derfor ber de for dem, derfor formaner og advarer de dem, derfor taler de til dem både om Guds kjærlighet og hans rettferdighet, både om himmel og helvete.

Ja, denne kjærligheten er grunnen til at de også gjerne vil hjelpe sine uomvendte medmennesker i deres timelige nød. Guds barn gjør som Kristus, som gjorde vel mot sine fiender overalt da han vandret her nede; for de har jo fått det samme sinn som var i Kristus Jesus (Fil 2,5).

Blant troens frukter nevnes i Gal 5,22 også «glede og fred». At også denne frukten fantes hos fangevokteren, ser vi av vers 34: «Han gledet seg, etter at han med hele sitt hus var kommet til troen på Gud.» Det står ingenting om at han var glad da han satte evangeliets budbærere i fengsel. Nei, «det er ingen fred for de ugudelige, sier min Gud» (Jes 57,21). «Den ugudelige har mange plager» (Sal 32,10).

Er du uomvendt, min leser, må du innrømme at du ikke har fred. Du søker fred, men finner den ikke. Dag etter dag arbeider du for å bli lykkelig og tilfreds, men lykken og gleden flykter fra deg.

Det er med deg som med den bortkomne sønnen: Du ønsker å fylle buken med skolmer, men blir aldri mett. Jo lenger du lever, desto tommere blir du. For den sanne freden finnes bare hos den synderen som er kommet tilbake til Gud og har lært å tro syndenes forlatelse.

Derfor heter det i Rom 5,1: «Da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus.» Herren sier selv hos Jesaja: «Å, bare du ville akte på mine bud! Da skulle din fred bli som floden, og din rettferdighet som havets bølger» (Jes 48,18). Og Paulus sier i Rom 14,17: «Guds rike består jo ikke i mat og drikke, men i rettferdighet og fred og glede i Den Hellige Ånd.»

Den stakkars, blinde verden mener at Guds barn ikke har noen glede. Grunnen er vel denne: En kjenner på seg selv at en bare har lyst til én ting, og det er å synde. Skal en legge av noen synd eller øve noen god gjerning, kjenner en at det er tungt, for det er treldomstjeneste.

Når en så ser på Guds barn og ser at de øver seg i gode gjerninger, strider mot synden og ikke lenger vil være med på verdens såkalte «uskyldige fornøyelser», tenker en: «Stakkars disse menneskene som må plage seg slik! Det er sannelig et surt liv de lever; de kan visst aldri være glade» og så videre.

For så lenge en vandrer i sin blindhet, forstår en ikke den indre drivkraften bak Guds barns strid mot synden. En forstår ikke hvordan gleden i Herren er vår styrke, hvordan Guds nåde opptukter oss til å fornekte ugudeligheten og de verdslige lystene (Tit 2,11–12), hvordan «Kristi kjærlighet tvinger oss» (2 Kor 5,14), ja, hvordan vi løper Herrens buds vei når han trøster hjertet vårt.

Et sant nådebarn gjør ikke sine gode gjerninger fordi han må og skal, men fordi han vil. For «etter sitt indre menneske slutter han seg med glede til Guds lov» (Rom 7,22); ja, han «har sin lyst i Herrens lov og grunner på hans lov dag og natt» (Sal 1,2). Derfor sier han med Johannes: «Hans bud er ikke tunge» (1 Joh 5,3), og han kjenner sannheten i Jesu ord: «For mitt åk er gagnlig, og min byrde er lett» (Matt 11,30).

Men la oss for all del legge merke til at en slik glede og fred, forent med lyst til Herrens lov, er en frukt av troen. En får ikke denne freden eller denne lysten bare ved å være vakt, så lenge en ikke har lært å tro på Jesus. Det er nemlig

forskjell på en synder som bare er vakt, og en troende. Enhver troende er vakt, men ikke enhver vakt er troende.

Den som bare er vakt, står ennå under loven og er derfor en trell som gjør treldomstjeneste. Han ber, leser Guds ord, øver seg i å gjøre godt og strider mot det onde for å vinne Guds nåde og unngå fortapelsen. Det er daglønnertjeneste, og derfor går det tungt og trått. En slik sjel forstår ingenting av Guds barns glede og fryd i Herren.

Derfor blir han mistenksom overfor en benådet synder som har lært å synge Lammets nye sang.

En slik synder opphøyer og priser den frie nåden og vil helst tale om den fred, glede og vinning den har som vender om til Herren. «Dette må være lettvinte vandrere», mener trellen, «som misbruker vår Guds nåde og forakter loven.»

Slike syndere som bare er vakt og ikke troende, vil helst tale og høre om Guds barns trengsel, strid og møye. Men de blir urolige når det blir talt om hvor godt det er å sovne inn i Jesu armer som et barn på fanget, og varme seg ved hans nådebryst med et sinn som er fritt for sorg.

Men når den vakte har arbeidet seg i hjel og er blitt helt utmattet av lovens arbeid, og han i en lykkelig stund ved Guds Ånds nåde får se Lammet, da får visen straks en annen melodi. Da blir det ikke bare talt om oss, om vårt arbeid og vår strid, om vår møye og alt vi må forsake.

Da blir det også plass til å «forkynne hans storhet, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys» (1 Pet 2,9). Nå får en også litt å si om Herren og hans nåde og kjærlighet; for «det hjertet flyter over av, det taler munnen» (Matt 12,34).

Vi kan derfor tenke oss at fangevokteren, fra den stund han var blitt glad «fordi han var kommet til troen på Gud», også gjerne ville tale om den Gud som hadde gjort ham lykkelig. Og da talte han nok ikke om ham som en som bare krever, plager og tukter sine barn. Han hadde sikkert også særlig noe å si om Guds overmåte store kjærlighet til syndere: at han er «rik på miskunn» og «full av nåde og sannhet».

Den stummes tungebånd var nå løst, og han begynte å tale i en ny tunge, Kanaans skjønne språk, som bare kan læres av de «innfødte». Den døde Lasarus var kommet helt ut av graven.

Den døve hadde begynt å høre, og den blinde hadde fått synet. Den halte sprang nå som en hjort, og den lamme hadde fått kraft til å stå opp, ta sengen sin og gå hjem. Den spedalske var renset, og den onde ånden var drevet ut av den besatte, som nå gikk omkring påkledd og ved sans og samling.

Den bortkomne sauen var funnet, og den bortkomne sønnen var kommet hjem. Mannen som var falt blant røvere, var nå tatt opp, forbundet og ført til herberget av den barmhjertige samaritan.

Å, du lykkelige fangevokter, for en grunn du nå hadde til å være glad! Du satt i fangenskap og lenker, men nå hadde Kristus gjort deg fri. Før var du skipbrudden, nå var du berget om bord i redningsbåten.

Du var en tjener bundet av gjeld og truet med evig gjeldsfengsel; nå hadde du lært å kjenne ham som har utslettet skyldbrevet som gikk oss imot, og naglet

det til korset. Du var allerede dømt fordi du ikke trodde på den enbårne Sønns navn; nå var det ingen fordømmelse for deg lenger. For du var blitt en av dem som det ikke er noen fordømmelse for, fordi de er i Kristus Jesus (Rom 8,1).

Blodhevneren var i hælene på deg og nær ved å nå deg igjen, men nå satt du trygg og glad i fristaden, Jesu vunder og sår. Ja, du hadde virkelig gjort et godt bytte.

Som vi har sett, var fangevokterens glede og lykke, og hele den forandringen som var skjedd med ham, en frukt av troen på Herren Jesus Kristus. Som allerede nevnt vil mange sjeler som søker frelse, ha fruktene først og troen siden. Men det er å snu frelsesordenen på hodet og gjøre ordenen til uorden. Nei, først må du som en fortapt tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige; siden kommer freden med Gud og kraften til helliggjørelse.

Når du altså klager: «Jeg kan da ikke tro Guds nåde så lenge jeg er så hard, ukjærlig, avmektig og udugelig, eller så lenge jeg ikke kjenner Åndens vitnesbyrd med min ånd om at jeg er Guds barn» og så videre – da vil vi snu saken og si: Hjertet ditt vil ikke smelte, og du vil verken få kjærlighet, sann kraft over synden eller noe Åndens vitnesbyrd før du lærer å tro Gud på hans ord mot all fornuft og følelse, slik vi har vist før.

Når vi nå har talt om den gleden, freden og de andre gode fruktene som finnes hos den troende, må vi legge merke til én ting til. Den troende er ikke bare ånd, men ånd og kjød. Det er ikke bare tent et nytt liv i ham; han har også en gammel Adam å trekkes med så lenge han er her nede. Han har ikke bare den «loven i sitt sinn» som er beskrevet her, men også en lov i lemmene (Rom 7,23).

Ved siden av den nye freden og gleden er det en gammel ufred; ved siden av den nye lysten og kraften en gammel ulyst og avmakt. Ved siden av kjærligheten til Gud og hatet mot synden bor det også kulde og fiendskap mot Gud og kjærlighet til synden.

Han har to naturer: den nye, som vi fikk da vi fikk «del i guddommelig natur», og den gamle, som vi har arvet etter våre foreldre. Det er to makter som daglig ligger i strid med hverandre.

En ville derfor ta grundig feil om en mente at et Guds barn alltid skulle *føle* seg lykkelig. Han er alltid lykkelig og salig, men føler det ikke alltid, på grunn av den sorg og bedrøvelse som kommer når han ser all elendigheten som bor i ham.

Som bedrøvet, men alltid glad, «sår han ofte med gråt» (Sal 126,5). Mang en gang er han «bedrøvet i sjelen», «går kroket og fullstendig nedbøyd», ja, «væter sitt leie med tårer»; for «vi må gå inn i Guds rike gjennom mange trengsler».

En plages av djevelen og verden, men den største sorgen har en av seg selv. En ville være hellig og gudfryktig, og i stedet kjenner en – også etter at en er kommet til troen – så mye vanhellig og syndig hos seg selv. Mang en gang blir en nødt til å klage med Paulus: «Det gode som jeg vil, gjør jeg ikke. Men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg» (Rom 7,19). «Jeg elendige menneske! Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?» (v. 24).

Herren skjuler ofte sitt ansikt for oss og tar bort kraften sin, så vi kjenner oss tørre og harde, kraftløse og elendige. Mang en gang synes vi at vi er helt forlatt av Gud og overgitt til et forvendt sinn.

Det nye livet med fruktene sine skjules så fullstendig for oss at vi fristes til å tro at vi enten aldri har vært Guds barn, eller at vi i så fall er falt fra igjen. Gir vi ikke akt på det Guds ord lærer om det onde kjødet også hos de troende, vil vi komme helt i fortvilelse når vi kjenner all den synd og elendighet som bor i hjertet vårt.

Slik gikk det sikkert også med fangevokteren. Han ble ikke alltid like glad som rett etter omvendelsen, og han kjente ikke alltid en slik lyst til å løpe Herrens buds vei. Tvert imot måtte han nok mang en gang i det vanlige hverdagslivet finne seg i å kjenne seg tørr, kald og hard. Han måtte nok også oppleve at «fastetiden» kom etter bryllupsdagene.

Det kunne være mye å si om den troendes helliggjørelse, kamp og strid. Men det hører ikke egentlig med i planen for denne lille avhandlingen, og teksten vår, som jo er en omvendelseshistorie, gir oss heller ingen særlig anledning til det.

Den som ved Guds nåde er kommet til omvendelse og tro slik som fangevokteren, vil selv lære den troendes feltliv mer og mer å kjenne på den daglige vandringen, der Guds Ånd leder ham på helliggjørelsens vei.

Og blir vi trofaste til enden i denne kampen, skal vi en gang få hilse på fangevokteren fra Filippi. Vi håper at han allerede i mange hundre år har sunget Lammets sang på Sions berg, og i dette sangkoret skal også vår røst få lyde. Herren gi oss nåde til det, for Kristi skyld! Amen.

Enkens sønn i Nain

På den nordre skråningen av fjellet Lille Hermon, eller More-høyden, i Israels land ligger en forfallen by som heter Nein. Det er det gamle Nain, der hendelsen vi skal betrakte her, fant sted. Byen ligger noe høyt, og navnet betyr «den yndige». Den har bare én port, og slik stedet ligger, har den neppe noen gang hatt flere. Fra porten, som vender mot nord, går veien ned den bratte fjellsiden, og på begge sider av veien er det graver hogd ut i fjellet.

For omkring 1850 år siden bodde det en enke i denne fjellbyen sammen med sin eneste sønn. Om dem forteller Lukas i det sjuende kapitlet av sitt evangelium, fra vers 11 til 17 (Luk 7,11–17). Vi tar neppe feil om vi tror at denne enken var en sann israelitt, som kjente sin Gud og ventet på Israels trøst. Det er mer usikkert om hun hadde lært Herren Jesus å kjenne da dette hendte med sønnen hennes, for på den tiden hadde han ennå ikke vandret omkring så lenge.

Hun var nok inderlig glad i sønnen sin. Det er jo så naturlig for et morshjerte å elske barnet sitt, og kjærligheten ble enda større fordi han var hennes eneste sønn. Mannen hadde hun fulgt til graven for lenge siden. Slik hadde hun mistet sin beste støtte på jorden, men hun trøstet seg med at hun hadde en sønn som ikke ville forlate henne, men hjelpe henne når hun ble gammel.

Med glede tok hun seg av denne sønnen, og det gjorde godt i hjertet hennes å se at han vokste og trivdes. Hun oppdro ham med tukt og formaning i Herren og lærte ham tidlig å be til Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Hun hadde nok mye glede av sønnen og ventet seg noe riktig godt og stort av ham. Men samtidig fikk han vel en større plass i hjertet hennes enn han skulle ha – hun begynte så smått å gjøre ham til sin avgud. Derfor måtte han dø.

Gutten var blitt en kraftig ung mann. Herren ser rett ned i hjertets dyp, og han så at hans barn, den fattige enken i Nain, delvis begynte å sette sin lit til den sterke sønnen og ikke helt og fullt til ham. Det kunne den himmelske Far i sin visdom og kjærlighet ikke tillate. Støtten måtte rives ned, og riset måtte fram. Men Herren visste selv hva han siden ville gjøre: Han ville gi henne sønnen tilbake så snart han hadde fått lutre henne i sorgens og nødens smeltedigel.

Den unge mannen blir altså syk. Moren blir nok bekymret, men håper likevel at det snart skal gå over. Det kunne jo ikke være mulig at hennes eneste sønn skulle bli tatt fra henne – så hard kunne da ikke Herren være. Men sykdommen blir verre. De henter legen og skaffer medisiner fra apoteket, og den stakkars

moren våker ved sengen til sønnen. Spent følger hun med på ham og venter hver stund at sykdommen skal snu til det bedre.

Men han blir verre og verre. Han tar ikke lenger til seg næring, og svarene hans på morens spørsmål synker ned til en svak hvisking. Bevisstheten forsvinner, pusten går over til en ralling, øynene brister, og den sterke unge mannen er ikke mer. Den stakkars kvinnen kan nesten ikke tro at det er sant; slaget er for hardt til å være virkelighet. Men det er den nakne virkelighet: Der ligger han blek og kald, han som var hennes lyst og glede og hennes støtte i alderdommen.

Nå blir det en hard kamp i enkens hjerte. Hun vil prøve å si: «Herren ga, og Herren tok, Herrens navn være lovet!» (Job 1,21). Men det arme hjertet er mer tilbøyelig til å gå i rette med Herren. Hvorfor gjorde Gud dette? Når han har tatt mannen min, hvorfor kunne jeg ikke få beholde min eneste sønn? Herren er da virkelig hard! Det bruser mektig i sjelen hennes. Hun ville gjerne være fornøyd med det Herren gjorde, men hun er det ikke. Tårene renner i strømmer, mens den ene klagen etter den andre kommer fra leppene hennes.

I mellomtiden blir det kjent i nabolaget at enkens sønn er død. Naboene strømmer til, særlig nabokoner og venninner, og de fyller bokstavelig talt huset med klage, gråt og jammer. Den kjære Gud i himmelen måtte nøye seg med å høre alle slags bebreidelser i stedet for takk for det han i kjærlighet hadde gjort.

Så kommer begravelsesdagen. Huset blir fullt av gråtende venner og kjente. De skulle være til trøst for enken, men hun får erfare at de er «plagsomme trøstere» (Job 16,2). Morshjertet holder på å briste når den døde blir lagt på båren og båret ut av huset. Nå skal hun ikke engang se det døde legemet hans mer. Alt er forbi.

Hun synes at alle ting – hver stein og busk, hvert hus, mennesker og dyr, ja himmel og jord – må gråte med henne. Smerten og sorgen er større enn noen gang. Hun synes selv det er et under at hun ikke segner om i sin nød. Hun føler seg forlatt av Gud og mennesker. Ikke en eneste stråle av håp lindrer smerten hennes; alt er forbi, forbi, forbi!

Likfølget beveger seg langsomt fram gjennom porten. Taus og gråtende følger den store skaren etter enken, som går nærmest båren. Følget er så opptatt av sorgen at det lenge ikke legger merke til at et annet følge kommer motsatt vei.

En stor flokk kommer opp skråningen. Det er ikke noe likfølge, men en flokk vandrere som arbeider seg opp den tunge og bratte veien; de puster tungt og tørker svetten av pannen. Hvor ubehagelig at denne skaren skulle komme akkurat nå! Disse fremmede reisende kan jo ikke bringe noen trøst. De kommer bare til å glo nysgjerrig på den stakkars enken og lage trengsel på veien når de to følgene møtes.

Men det blir ikke lang tid til slike tanker. De to følgene er helt inntil hverandre, og den sørgende enken fester uvilkårlig blikket på en mann i følget som har et underlig uttrykksfullt og vennlig ansikt. Han synes å være «den fagreste av alle menneskenes barn» (Sal 45,3), og hans øyne, lysende av kjærlighet, hviler på den gråtende enken. Å, for et blikk! Det går den arme kvinnen rett til hjertet og rører henne på en måte som hun ikke selv kan forklare.

Hvem kunne denne mannen være? Vi vet det. Det var vår trofaste og barmhjertige yppersteprest, synderes venn og frelser, han som er prøvet i alt i likhet med oss, men uten synd. Han brant av kjærlighet til alle i nød og av medlidenhet med dem, og derfor brant han også av lyst til å hjelpe den stakkars kvinnen. Det var jo også derfor han var kommet.

Etter å ha holdt Bergprekenen gikk han inn i Kapernaum, der han helbredet høvedsmannens tjener. Men han hadde ikke ro til å bli lenge i Kapernaum, for i sin allvitenhet så han at han kunne utrette noe i Nain, for der var det nettopp nå en beleilig tid som måtte brukes. Han så jo at et dypt såret hjerte der var mottakelig for legedom.

Derfor sto han tidlig opp om morgenen, for veien var flere mil lang, og han måtte være der tidsnok til å møte likfølget like utenfor porten. Det slo ikke feil. Herren regner aldri feil; han kommer aldri for tidlig og aldri for sent. Vi har allerede hørt om møtet og om det medfølende og kjærlige blikket han sendte enken. Men han nøyde seg ikke med å se på henne med medfølelse. Han åpner også munnen og taler, og kvinnen merker at nåde er utgytt på hans lepper. Han sier bare to ord: «Gråt ikke!» (Luk 7,13).

Men det var innholdsrike ord – ja, en hel trøstepreken. Når Herren sier: «Gråt ikke!», da bør vi tørke tårene våre bort. For da har han visst i sinne å velte bort den tunge steinen som ligger på hjertet vårt og presser tårene fram. Herren vår Gud taler ikke bare – han taler og handler.

Slik også her. Da han med sitt «Gråt ikke!» har tent en gnist av håp og tro i kvinnens hjerte, går han bort til båren og rører ved den, og bærerne stanser. Som lynslåtte står de naglet fast og klarer ikke å gå et skritt videre. Det lå en guddommelig kraft i at han rørte ved båren. Så taler han igjen: «Unge mann, jeg sier deg: Stå opp!» (Luk 7,14). Det var nok til å gi den døde livet.

Den unge mannen slår øynene opp. Han ser Jesus stå ved båren, han ser sin forgråtte mor, bærerne, likfølget, Jesu disipler og hele skaren. Han åpner munnen og taler og reiser seg fra båren.

Så tar Jesus ham ved hånden og fører ham bort til den forbausede moren; i hjertet hennes kjempet frykt og glede med hverandre. Det var en underlig overgang fra sorg til glede for henne. Hadde hun ikke sett med egne øyne at sønnen reiste seg, og hørt den kjente og kjære stemmen med egne ører, kunne hun ikke ha trodd at det var sant.

Hvor hjertet hennes strømmet over av lov og takk til den milde Frelseren som hadde gjort henne så lykkelig! Veien bort fra huset hadde vært tung og full av smerte, men nå var den sannelig lett og full av fryd.

Hele likfølget blir også grepet av frykt og undring. «En stor profet er reist opp iblant oss, og Gud har gjestet sitt folk» (Luk 7,16), lyder det fra alles munn. Denne mannen må sannelig være den Messias som Gud har lovt.

Mor og sønn sluttet seg nå til følget som Jesus førte an, og det samme gjorde naboene og vennene som fulgte dem. Hele skaren drar inn gjennom Nains port, kanskje til enkens hjem, under sang, lov og pris.

Vi kan godt tenke oss at mor og sønn ba Jesus om å ta inn hos dem, men det forteller evangelisten ingenting om. Men han forteller at «dette ordet om ham

kom ut i hele Judea og i hele landet der omkring» (Luk 7,17). Med det slutter den korte beretningen.

Beretningen om denne undergjerningen Jesus gjorde, er sikkert skrevet ned for at vi skal hente mange nyttige lærdommer av den. Fremfor alt skal vi lære at Herren ikke bare sårer, men også leger, og at Guds hjelpetime først kommer når alt håp hos oss er ute, osv. Om dette kunne det sies mye, og fra prekestolene våre hører vi også mange nyttige anvendelser av det for kristenlivet den søndagen i kirkeåret da prekenen bygger på hendelsen ved Nains port.

Vi vil likevel bruke denne beretningen på en annen måte: Vi vil overføre den til det Jesus den dag i dag gjør i åndelig forstand. For undergjerningenes tid er ennå ikke forbi. Herren fortsetter å gjøre under både i naturens og i nådens rike. Den som nekter for det, er blind – åndelig blind.

Da Herren vandret synlig omkring på jorden, gjorde han under i det timelige, blant annet ved å helbrede. I nådens rike gjør han daglig under som svarer til dem i det åndelige. Blinde får synet, døve hørselen, spedalske blir renset, lamme og halte blir helbredet, de stummes tunge blir løst, onde ånder blir drevet ut av de besatte, og døde står opp til nytt liv ved Herrens kraft.

Det siste – oppvekkelsen fra åndelig død og gaven av åndelig liv – skal vi betrakte i det følgende. Det som legemlig skjedde med enkens sønn, skal være et bilde på det som skjer med et menneske i det åndelige. Måtte Herren velsigne betraktningen vår, så den kan bli til oppvekkelse for en eller annen som er åndelig død!

Vi vil samle tankene våre om tre punkter: 1. Åndelig død. 2. Oppvekkelsen. 3. Åndelig liv.

I. Åndelig død

«La de små barna komme til meg, hindre dem ikke! For Guds rike hører slike til.» Slik taler Herren (Mark 10,14). I samsvar med denne befalingen hans bærer vi våre små til ham i dåpen, for at de ved gjenfødelsens bad kan bli innlemmet i nådens rike, Guds sanne menighet på jorden. Hver gang et barn blir døpt med den kristne dåpen, får kirken en ny tilvekst, og over det burde alle sanne Guds barn glede seg.

Kirken blir ofte sammenlignet med en kvinne. De troende blir kalt kirkens barn, og kirken selv får ofte navnet «vår mor». Når et menneske ved dåpens nådemiddel blir innlemmet i Guds barns samfunn, kan vi altså si at vår mor, kirken, får et barn.

Kirken søker å bevare dette barnet og oppdra det som et Guds barn. På samme måte som enken i Nain først ammet sønnen sin og siden sørget for mat til ham på andre måter, sørger også Guds menighet for å fø de små med «den uforfalskede åndelige melken, for at dere ved den kan vokse» (1 Pet 2,2).

Denne melken er Guds ord. Det kommer til barnet først gjennom foreldrenes munn, hvis de er levende lemmer av kirken, og siden i skolen, i kirken og andre steder. Kirken, vår mor, ønsker ingenting heller enn at den unge, spede planten skal bli bevart i dåpsnåden. Derfor lærer vi barnet å be, for at den åndelige

pusten kan holdes ved like, og derfor venner vi det til å høre og lese Guds ord, for at Ordet kan nære og opprettholde livet.

Men akk! Som regel går det galt. De fleste barn har dessverre foreldre som er langt fra å oppdra barna med tukt og formaning i Herren, lære dem å be og venne dem til Guds ord.

Tvert imot er de selv åndelig døde, og derfor er de heller ikke i stand til å sørge for barnets åndelige vel. De vil nok gjerne at barna skal komme godt fram i verden, men at de står til ansvar for sjelen deres, vil og kan de ikke fatte.

Det dårlige eksemplet smitter de unge; for dem er det lett å gå i foreldrenes fotspor når foreldrene lever et liv uten Gud. Fristelsene innenfra og utenfra virker kraftig, og barnet som hørte Guds rike til, synker ned i syndens tjeneste, og det åndelige livet dør ut.

Ja, selv om foreldrene er oppriktige, troende kristne, går det oftest likedan. Hjertets medfødte fordervelse, sammen med fristelsene utenfra – de åpenbare lokkemidlene og det dårlige eksemplet – har en merkbar innflytelse også på et slikt barn.

I mange tilfeller går det derfor slik at den gode sæden blir kvalt av slangens sæd, og den gutten eller jenta som en gang lovte så godt, begynner å skrante og visne hen.

Bønnens pust stanser, det er ikke lenger noen trang til næring gjennom Ordet, ingen tale mer om Jesus, ingen glede i ham. Den åndelige døden er inntrådt, og enken – kirken – har mistet en sønn eller datter. Det fyller hjertet hennes – det vil si hjertene til alle Guds barn – med sorg og bedrøvelse.

Så begynner likfølget. De onde lystene og begjærene, syndens og mørkets makt, bærer den døde ut av byen – ut av Guds barns samfunn – mot graven, helvetes forferdelige grav. Enken følger båren gråtende; det vil si: De sanne troende ser med bedrøvelse hvordan synderen synker dypere og dypere i fordervelse og med store skritt nærmer seg stedet der ormen aldri dør og ilden ikke slokner.

Uomvendte synder! Du forstår ikke hvordan Guds barn sørger over deg. Det kommer av at du ikke kjenner deres kjærlighet til deg.

Du tror ofte at de ser ned på deg og er sinte på deg, men der tar du feil. De har virkelig medlidenhet med deg. En liten gnist av Guds kjærlighet brenner i hjertene deres, og derfor sukker de og ber om at du må bli omvendt. De ser den store faren du svever i, og når de vet at du selv er helt blind for den, får de enda mer medlidenhet med deg.

Aller tyngst er det for dine troende slektninger, hvis du har noen. Kanskje din far er en mann som ber, eller du har en mor som elsker Herren, eller kanskje de begge er enige om å vandre på veien til himmelen. Hvilken sjelekval må det ikke være for dem å se deg haste og løpe av sted på veien til helvete! Tenk på det, du unge mann og du lettsindige kvinne!

Eller kanskje du er en eldre, forherdet synder som har barn som lever livet i Gud. Du har kanskje skjelt dem ut for «leseriet» deres, som du kaller det. Men imens bøyer barna dine kne i lønnkammeret og roper til Herren: «Frels min far, vekk ham opp før han blir senket ned i avgrunnens grav! Redd min mor før det er for sent!» osv.

Eller kanskje du er en ugudelig mann som har en hustru som tjener Herren, eller en uomvendt hustru med en troende mann. Hvilken smerte må ikke ektefellen din da kjenne for din skyld! Det må jo gjøre vondt å se den en elsker, vandre mot et dyp av evig kval. Av alle de sorger som kan ramme en sann kristen her i livet, tynger ingen så mye som dette: å se sine nærmeste vandre på den brede vei. Men som nevnt gråter vi ikke bare over dem, men over hver og en vi møter som lever i synden.

Vi skal nå prøve å sammenligne den døde unge mannen fra Nain med en som er åndelig død. Men først vil jeg be deg, min leser: Legg godt merke til skildringen! Du kan kanskje kjenne deg selv igjen, og i så fall er det på tide at du lar deg vekke. Vær bare ærlig mot deg selv og prøv deg grundig. Det gjelder liv og død. Kommer du i helvetes svarte grav, er ingen frelse lenger mulig, men nå kan du bli reddet, hvis du virkelig vil.

Den første sammenligningen vi vil gjøre mellom den døde unge mannen og en som er åndelig død, er denne:

1. Den døde unge mannen tok ikke lenger til seg næring. Hva hjalp det om moren laget de deiligste retter og satte dem fram for liket? Han kunne jo ikke nyte noe. Det som styrket og kvikket opp andre, kunne ikke hjelpe ham. Om moren hadde prøvd å mate ham med skje, ville det vært fåfengt arbeid. Han kunne ikke ta imot næringen eller fordøye den; han hadde ikke engang noen trang til mat.

Slik er det også med deg, ugjenfødte synder. Fordi du ikke har noe åndelig liv, trenger du heller ikke Guds ord. Du lever dag etter dag uten å savne det.

Kanskje leser du en gang iblant i Bibelen eller i en andaktsbok, kanskje i en huspostill. Men det gjør du enten av gammel vane, eller fordi du vil se gudfryktig ut, eller av vitebegjær, eller kanskje fordi du vil tjene Herren med det. Alt dette kan et ugjenfødt menneske gjøre. Ja, en kan lese og høre Guds ord svært ofte og likevel være åndelig død, når en ikke gjør det av den rette grunn: at en trenger trøst, veiledning, formaning og tukt.

Ingen kan være en sann og levende kristen og samtidig klare seg uten Guds ord. Det er like umulig som at et menneske som lever legemlig, kan klare seg uten legemlig føde. Lever du altså like godt uten å bruke Guds ord daglig, trenger du ikke lete lenger etter kjennetegn på din tilstand. Da er du sannelig åndelig død – merk deg: virkelig død i synder og overtredelser – og blir hver stund ført nærmere og nærmere fortapelsen.

Men det er heller ikke noe sikkert kjennetegn på åndelig liv at du bruker Guds ord, for det kan være en eller annen falsk beveggrunn som driver deg til det. Er du altså en flittig bruker av Guds ord, så spør deg selv: Hva får meg til å bruke det? Er det virkelig en trang for hjertet mitt? Kan jeg ikke leve uten det?

Dette betyr ikke at et gjenfødt Guds barn alltid har lyst til å betrakte Ordet. Tvert imot klager de ofte over treghet og ulyst. Men nettopp det at de kjenner ulysten sin med smerte, viser at de har livet og står under tukt av Guds Ånd.

Og ofte får de erfare at lysten blir tent nettopp mens de bruker Ordet, selv om de gikk til det med kjødets ulyst for å lese eller høre. De merker at det styrker og gir liv, men også ydmyker og tukter hjertet. Gang på gang opplever de at Ordet

vekker sinnet deres og driver lunkenheten bort, og at Herrens løfter trøster og styrker dem i all deres sorg.

Gjennom Ordet overbeviser Guds Ånd dem mer og mer om deres store fordervelse, og gjennom det samme Ordet vitner han for dem om Kristus, som med sitt sonoffer tusenfold veier opp alle syndene deres. Dette erfarer ikke du som bare bruker Ordet fordi det hører med til yrket ditt, eller fordi du vil fortjene noe hos Gud med det. Bedra ikke deg selv, kjære leser, men prøv deg som for Guds ansikt!

Det andre nådemidlet som Gud har gitt oss for å nære vårt åndelige liv, er Jesu legeme og blod, gitt under brød og vin i alterets sakrament. Det er innstiftet for Guds barn alene, men det er blitt skikk og bruk blant oss at også de ugudelige går til nattverd.

Det er forferdelig å se store skarer strømme opp til Herrens nattverd og ete og drikke seg selv til død og dom – mennesker som lever helt uten Gud, som daglig overtrer hans bud og tråkker paktens blod under føttene. Det er altså ikke noe bevis på åndelig liv at du går til alters – nei, ikke engang at du søker og finner en slags trøst i det. Tusener trøster seg med det til de våkner opp i helvete i en trøstesløshet som ingen kan beskrive.

Store skarer blant oss tar Kristi legeme og blod til dom på dødsleiet, og det blir den sovepute de søtt og mildt sovner inn på i djevelens armer. En som er åndelig død, kan ikke ta imot den næring, styrke og forfriskelse som sakramentet gir, nettopp fordi han er død. Han tar nok imot Kristi legeme og blod, men bare til dom. Den som har liv, henter derimot trøst og glede, lys og kraft ved det herlige nådemåltidet. Prøv deg selv!

2. For det andre kunne den døde unge mannen ikke lenger puste. Hjertet slo ikke mer, og pusten hadde stanset. Bønnen er kristenlivets pust. Når vi puster, driver vi den brukte luften ut og trekker inn ny, frisk luft som renser blodet. Slik øser den troende daglig ut sitt hjerte for Herren og bekjenner for ham sin nød og elendighet, sin synd og utroskap. Bekjennelsen er hans utpust; gjennom den legger han sin elendighet på ham som har båret hele verdens synd.

Og dette gjør han ikke fordi han skal og må, men fordi det er en trang for hjertet hans. Nøden ligger ham daglig på halsen, for han synder hver stund mot den kjære Gud og skitner seg uopphørlig til med syndens skitt. Men han ånder også noe inn i bønnen. Gjennom bønnen henter han fred, lys, kraft og styrke ned fra himmelen. Ja, han ånder inn noe av selve himmelens søte duft, og den renser hjertet hans og vender sinnet hans mot det som er der oppe.

Dette erfarer ikke du som ikke har noe liv. I høyden leser du andres bønner og tror derfor at du ber. Men det er selvbedrag. Å lese bønner er ikke det samme som å be. Eller hvis du ber bare for å ha bedt, er du også på feil vei. Den som har liv, ber for å få, og for ham er bønnen ikke en tung plikt, men en salig rett.

Den gamle Adam har riktignok ingen lyst til å be, men det nye mennesket, som er skapt etter Gud, har trang til samfunn med sin Frelser. Og her erfarer en det samme som vi sa om bruken av Ordet: En begynner ofte å be med stor ulyst, men blir tent under bønnen, så både lysten og Åndens salvelse kommer.

Å ha åndelig liv uten daglig bønn er altså umulig. Vet du med deg selv at du ikke lever i bønnens øvelse, kan du derfor være helt viss på at du ligger på båren og blir båret mot den evige grav.

På den andre siden er ikke all slags bønn et bevis på liv, som allerede nevnt. Den ugudelige ber av og til når han er i nød, men når nøden er over, er det også slutt med bønnen. Det er jo klart at dette ikke er noe bevis på åndelig liv, for den som lever, kan ikke puste bare en gang iblant.

3. For det tredje var den døde unge mannens øyne brustne, og synet hans var borte. Så lenge sjelen var i ham, så den gjennom øynene, og han kunne skjelne mellom lys og mørke, natt og dag. Han så gresset på marken og trærne i skogen, ja, når solen skinte klart, så han til og med det fine støvet virvle omkring i morens stuer.

Nå var det forbi. Han kunne ikke lenger se sin gråtende mor som sto foran båren hans – nei, ikke engang sine egne hender. Det hjalp ikke om man så hadde båret alle verdens lamper inn i likstuen. Han så heller ikke at han ble båret ut av huset og gjennom porten til graven. Han var sannelig blind.

Men i åndelig forstand er du, ugjenfødte, like blind. Du er helt igjennom fordervet av synden, uren fra topp til tå, åndelig spedalsk. Hjertet ditt er en stygg røverhule, og ut fra den kommer onde tanker og begjær – men du ser det ikke. Nådens sol skinner så herlig og klart gjennom Guds ord, og Frelseren rekker armene ut etter deg for å trykke deg til sitt elskende hjerte – men du ser det ikke. Nådens bord står dekket med de kosteligste retter, retter som kunne stille den arme sjelens sult – men du ser det ikke.

Hjertet ditt lider av en forferdelig tørst, og i din blindhet graver du deg brønner som ikke holder vann. Men nådens rike kilde, som for alltid kunne slukke tørsten din, er deg nær i evangeliets søte ord – men du ser den ikke.

Synden driver deg som en uimotståelig makt mot den evige fortapelse; hvert skritt du tar, er et skritt mot evig jammer. Du henger i en tynn tråd over den evige avgrunnen – men det er skjult for øynene dine. «Denne verdens gud har forblindet de vantros sinn» (2 Kor 4,4). Du har ofte lest din egen dom i Guds ord, og likevel så du den ikke.

Guds barn gråter over deg og føler inderlig medynk med deg. Men du kan like lite se og forstå den troendes sorg over din håpløse tilstand som den døde unge mannen kunne se sin gråtende mor. Tvert imot synes du å lese bebreidelse, forakt og dømmesyke i hvert ord de troende sier og i alt de gjør mot deg.

Herren gjør undergjerninger blant oss: Syndere blir vakt, omvendt og ført til troen på Kristus, blindes øyne blir åpnet, døve får hørselen, de stummes tunge blir løst, spedalske blir renset, og døde står opp. Men du merker det ikke, fordi du er blind.

Ja, du håner Herrens verk og gjør det i din forblindelse til et djevelens verk. «Det er bare ved Be'elsebul, de onde ånders fyrste, at han driver de onde åndene ut» (Matt 12,24) – det er skussmålet Herren får av slike mennesker som deg. Du vil kanskje innvende at du aldri har beskyldt Herren for noe slikt. La oss da se! Du vet vel at det onde er fra djevelen, altså djevelens verk.

Tenk deg at en av dine kjente lever som et vanlig verdensmenneske, uten bønn og uten trang til Guds ord, og deltar med liv og sjel i verdens fornøyelser – men så blir vakt og bekymret for sin sjels frelse. Han kommer i stor nød når han ser sin synd og fordervelse. Er ikke du, åndelig blinde og døde menneske, da ferdig til å kalle det galskap, eller i beste fall tungsinn, eller kanskje anfektelse fra den onde?

Og når den samme sjelen ved troen på Guds nåde i Kristus får frimodighet til å bekjenne at han er et benådet Guds barn, da sier du at det er hovmod og formastelse. Denne troens frimodighet er et Guds verk, men hovmod og formastelse er djevelens verk. Altså påstår du intet mindre enn at det Herren har virket, er av den onde.

Videre: Når den frelste og benådede synderen i kraft av troen på Lammets blod løper på Herrens buds veier, står imot synden i alle skikkelser og strever etter å gjøre det gode for alle menneskers øyne, da er det et herlig Guds verk som fryder alle som har øyne å se med. Men du kaller det skinnhellighet, egenrettferdighet og hykleri – det vil igjen si: Det er alt sammen av den onde.

Men synden roser og opphøyer du. Du elsker den, hyller den, forsvarer den og taler vel om den, særlig om den synden som bærer pene og falske navn: Gjerrighet kalles sparsommelighet. Vantro får det pene navnet ydmykhet. Egenrettferdighet kalles sann gudsfrykt. Egenrådighet og ulydighet mot foreldre, husbondsfolk og øvrighet kalles frihetssans, og syndige og kjødelige fornøyelser kalles uskyldige gleder, osv.

Slik sier du om det gode at det er ondt, og om det onde at det er godt – du gjør lys til mørke og natt til dag. Men alt dette kommer av at du er helt blind.

Den som har øyne å se med, ser Herrens hånd overalt, også i naturens rike: i hver busk og hvert strå, i hver storm og hvert tordenvær, i hvert jordskjelv og hvert uår, i hver oversvømmelse, hver by som blir lagt øde, hvert skipbrudd og hvert dødsfall, ja i hvert trekk ved de historiske begivenhetene. Men du ser bare naturkrefter, naturlover og tilfeldigheter. Nåvel, du kan jo ikke annet, for du er blind. Bare innrøm det, uomvendte menneske, og be Herren om øyensalve, så du kan få se!

4. Den døde unge mannen var ikke bare blind, han var også helt døv. Han hørte ikke det minste mer. Det ble sagt mye ved liket hans, men han hørte ikke et ord av det. Ørene satt nok fremdeles på samme sted som før, og lydbølgene trengte sikkert inn i dem, men han hørte likevel ikke.

Om noen hadde gått bort til båren og ropt av alle krefter inn i øret hans: «Nå bærer de deg til graven!», ville han ikke ha hørt mer av det enn en stein. Han hørte like lite fuglenes glade sang i luften som de sørgendes klage.

Kjenner du deg igjen, du åndelig døde menneske? Mange ganger sitter du tilsynelatende andektig og hører Guds ord. Iblant følger du noenlunde med og legger på en måte merke til hva som blir sagt; andre ganger er du med tankene et helt annet sted. Når du følger med, er det som regel ikke selve Ordet som fengsler deg, men helt andre ting.

Er det en veltalende mann som preker, liker du å høre på ham – ikke for Ordets skyld, men for veltalenhetens. Du beundrer det velklingende språket,

det virkningsfulle i stemmen, de vakre bildene, de slående bevisene osv. Kort sagt: Du beundrer personen og går hjem og holder lovtaler over ham. Men Ordet – Ordet som har makt til å gjøre deg vis til frelse – det hørte du ikke.

Med dine ytre ører kan du høre den mest inntrengende skildring av din dype fordervelse. Din dom kan bli lest for deg, og du kan få høre at du løper i full fart mot fortapelsen – men du går hjem like trygg, spøker, ler og synder like sorgløst som før, for du hørte det ikke.

Andre som virkelig hører, kan bli forskrekket, ydmyket og bøyd av en slik tale. I sin troskyldighet synes de at selv en stein måtte kunne røres, og venter derfor at talen også har gjort inntrykk på deg. Men til sin skuffelse får de se at du er like trygg og sorgløs som før.

På den andre siden kan du høre det mest velsignede evangelium. Kristus kan bli malt for øynene dine ved at hans ubegripelige frelserkjærlighet blir skildret med ånd og liv – den kjærligheten som er åpenbart for oss ved hans lidelse og død. Andre sjeler som sitter på samme benk som du, kanskje ved siden av deg, kan høre slik at hjertene deres hopper av fryd og smelter i inderlig gjenkjærlighet til denne Gud som har elsket oss først. Men du blir like kald og hard, for du er døv som en stein og kan ikke høre.

Herren Jesus visste godt at mange av tilhørerne hans var i denne tilstanden; derfor pleide han ofte å si: «Den som har ører, han høre!» (Matt 11,15).

Andre kan ikke høre. Om man roper inn i øret ditt, du åndelig døde, at du vandrer på den veien som fører til fortapelsen – ja, at de bærer deg til graven – så slår du kanskje opp en latter eller bryter ut i bebreidelser mot den som taler til deg. Det kommer av at du ikke virkelig hører hva som blir sagt. Når en synder begynner å høre, er det et verk av Guds Ånd.

Et uomvendt menneske er døvt og kan derfor heller ikke skjelne mellom falsk og sann lære. Du kan ikke høre Hyrdens røst, som bare hans virkelige får hører. Derfor synes du ofte at en vranglærer forkynner Guds ord bedre enn den som lærer Guds vei i sannhet. Særlig liker du at det blir forkynt frelse ved lovens døde gjerninger, mens det blir tiet om Kristus og frelsen i ham. Men i virkeligheten hører du verken loven eller evangeliet, verken Moses eller Kristus.

Herren taler også til deg på andre måter enn gjennom Ordet. I hver ulykke og hjemsøkelse, hvert dødsfall, hver omvendelse og hver velgjerning kan hans røst høres. Han advarer og han lokker, han truer og lover – men du merker ingenting og hører ingenting.

5. For det femte kunne enkens sønn ikke lenger føle noe etter at han var død, så lenge legemet hans lå på båren. Om man hadde lagt legemet hans på ilden, ville han ikke ha kjent heten; om man hadde lagt det ned i snø og is, ville han ikke ha kjent kulden. Man kunne gjerne ha skåret legemet i tusen stykker; smerte ville han ikke ha kjent.

Også i dette ligner den ugjenfødte den døde unge mannen. Hjertet ditt er hardt som et berg, ja et ekte steinhjerte. Du synder hver dag mot Herren i tanker, ord og gjerninger, men du kjenner ingen smerte over det.

Herren taler til samvittigheten din. Han hugger løs på deg med Ordets skarpe og tveeggede sverd og skyter sine skjerpede piler mot deg for å såre deg, men du

er like følelsesløs og trygg. Han slår deg med ris og plager, men det går deg ikke til hjertet, for det er som et stykke dødt kjøtt, helt uten følelse.

Videre øser Herren alle slags velgjerninger over deg: helse, mat, klær, hus og hjem. Han lar solen skinne på åkeren din og lar det gode, fruktbare regnet strømme ned over markene dine. Han velsigner arbeidet ditt og forretningen din, og han verner deg mot mang en ulykke som rammer andre. Han forteller deg i sitt ord om den store kjærligheten han har elsket deg med helt til døden på korset, og at han ennå elsker deg mer enn en mor elsker barnet sitt.

Men ingen takknemlig følelse strømmer gjennom hjertet ditt. Du tar imot alle Herrens gaver med knurr og utakknemlighet, og selv om munnen din av og til takker, troner likevel utakknemligheten i hjertet ditt.

Den største av alle de gaver Gud har gitt deg, er hans Sønn; «for så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv» (Joh 3,16). Men denne gaven forsmår du, og du tråkker paktens blod under føttene – helt selvtilfreds, trygg og følelsesløs.

Du har nok sanselige følelser, og de blir ofte satt i bevegelse. Hendelser i det virkelige liv, et sørgespill på teatret, musikk eller en preken av en prest eller legmann som jager etter virkning og bruker familieforhold, skilsmisse, død og grav for å pirre følelsene – alt dette kan få deg til å smelte i tårer, ja til å hulke høyt. Men samvittigheten er like urørt; du kan ikke føle.

6. For det sjette kunne den døde heller ikke tale. Taus og stille lå han på båren uten å si et ord; han kunne ikke lenger bruke tungen sin. Om man hadde spurt ham om det ene eller det andre, ville han ha blitt svar skyldig. Han kunne verken klage eller takke og juble.

«Men dette kan da ikke passe på meg,» tenker du, syndens trell. «Jeg er da like veltalende som noen, ja, jeg har ordet svært godt i min makt.» Meget mulig, venn, men det som er sagt om den døde, passer likevel på deg.

Jeg innrømmer gjerne at du kan snakke om mangt og mye. Du kan sikkert snakke om nyttige og unyttige ting, syndige og uskyldige. Man hører deg fortelle nyheter og spørre etter nyheter, baktale, smigre eller skjelle ut din neste. Er du en av de grove ugudelige, banner du kanskje og misbruker Guds navn; du spøker, spotter og driver gjøn med det hellige.

Du snakker om vær og vind, om årsveksten, om gode og dårlige tider, om arbeid og forretninger og fornøyelser – ja, om kirkegang, om religionen og kristelige saker, om prester og predikanter, snart med ros, snart med kritikk. Det kan til og med hende at du ved en passende anledning kan snakke om et forsyn eller et høyeste vesen. Men det er én ting du ikke kan snakke om, og det er Jesus.

Er du et mer fromt og religiøst verdensmenneske, kan du nok snakke om dyd og gode gjerninger, om plikter og lønn, om himmel og helvete. Men vitne om Guds store nåde, åpenbart i Kristus Jesus, det kan du ikke. Heller ikke kan du snakke om din egen uverdighet og elendighet og din store skyld overfor Gud.

Riktignok kan du ha mye kunnskap i hodet og vite fra bøker og fra det andre sier, at en sann kristen bekjenner ved å klage over sin egen skrøpelighet og prise Guds frie nåde i Kristus. Da kan du nok også tvinge deg til å snakke slik når du treffer mennesker som du tror gjerne vil høre en slik bekjennelse.

Men det er ikke hjertets språk. Det er ikke det hjertet flyter over av, som munnen taler, men – for å bruke et likefremt uttrykk – papegøyeprat. Også denne fuglen lærer å si etter det menneskene sier til den, og siden kan den bruke det den har lært – men ikke alltid slik at det passer til tid og sted.

Nettopp slik er det med deg. Du har kanskje hodet fullt av kristendomskunnskap, og derfor kan du tale mye sant og godt etter hukommelsen så lenge det gjelder kristendommen i alminnelighet. Men når det gjelder å bruke det i det enkelte tilfelle, snur du gjerne opp ned på alt sammen, fordi du ikke selv har erfart det i ditt eget hjerte; det var bare lånte saker. Dette gjelder særlig uomvendte predikanter og lærere.

I mange tilfeller kan de preke og undervise ganske riktig om omvendelse, tro og helliggjørelse, så lenge de kan holde seg til saken i sin alminnelighet. Men skal de gi råd til en bekymret sjel, blir det som når en blind skal lede en blind. Ja, mange som preker noenlunde riktig om kristenlivet, river samtidig ned på dem som lever i sann øvelse av kristendommen.

Når en troende i et selskap av slike mennesker prøver å lede samtalen inn på det ene nødvendige, merkes det tydeligst at den som er død i synden, verken har evne eller lyst til å tale om Herren. Det virker på dem som om de hadde fått et slag på munnen. Straks blir det en ubehagelig taushet. Var samtalen før aldri så livlig, blir de nå stumme som graven.

«Med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen bekjenner en til frelse» (Rom 10,10). «Jeg trodde, derfor talte jeg» (2 Kor 4,13). Se, dette er den sanne bekjennelsen av Jesus, og det er nettopp den som den ugjenfødte mangler. Å bekjenne fordi en skal, er ingen virkelig bekjennelse. En må først erfare den helbredende nåden i sitt eget hjerte; først da kan man vitne om den for andre.

7. For det sjuende kunne den døde unge mannen verken gå med føttene eller arbeide med hendene. Der han ble lagt, ble han liggende, og han kunne ikke bevege seg et skritt derfra. Det hjalp heller ikke å befale ham å arbeide. Selv om en hadde prøvd å tvinge ham til å arbeide med pisk eller andre tuktemidler, ville det ikke ha nyttet.

Slik er det også med deg, min leser, hvis du ikke lever livet i Gud. Du har verken lyst eller kraft til å vandre på hellighetens vei, og ingen evne til å gjøre sanne gode gjerninger. På dette området er du helt lam på hender og føtter. Herren Jesus sier: «Sanker en vel druer av tornebusker, eller fiken av tistler? Slik bærer hvert godt tre god frukt, men et dårlig tre bærer dårlig frukt. Et godt tre kan ikke bære dårlig frukt, heller ikke kan et dårlig tre bære god frukt» (Matt 7,16–18).

Det hjelper ikke å formane eller tvinge deg. Om man ved formaninger, tvang og bud kunne få deg til å holde deg fra ytre grove synder og øve noen ytre fromme dyder, ville det likevel ikke bli sanne gode gjerninger, for den rette beveggrunnen mangler. Det ville bare bli lovens døde gjerninger, og de står under forbannelsen.

Det finnes sikkert mange slike mennesker blant oss. De lever et ytre pent og hederlig liv. De er ærlige, edruelige og arbeidsomme, de gir almisser, støtter Guds rikes sak osv. – og så bygger de sitt håp om frelse på dette.

En slik borgerlig rettferdighet er god nok for dette livet, men sann helliggjørelse og gudsfrykt er det ikke. I Guds øyne er et slikt menneske ikke et hår bedre enn den mest ryggesløse. For Herren, som ransaker hjerter og nyrer, ser at de samme syndene som den åpenbart lastefulle gjør i gjerning, også finnes i de skikkelige menneskenes hjerter. «For det er ingen forskjell, alle har syndet og mangler Guds herlighet» (Rom 3,22–23).

La deg derfor ikke bedra, kjære leser, men prøv beveggrunnen også her. Hva er det som får deg til å gjøre det gode? Er det fordi du gjerne vil vise deg for verden som en kristen og bli regnet for en av dine medmennesker? Eller er det frykt for helvete? Eller kanskje håp om himmelen?

I alle disse tilfellene er beveggrunnen uekte, og dine gode gjerninger stinker for Herren. Nei, det står nok fast: Ingen kan løpe på Herrens buds veier, og ingen kan gjøre rette og sanne gode gjerninger, uten den som ved en ny fødsel er podet inn i det sanne vintreet, Herren Jesus Kristus. Alle forsøkene dine blir fruktesløse så lenge du mangler livet.

Prøv bare å få hjertet ditt til å elske Gud! Vær ydmyk! Gled deg i Herren! Ta i av alle krefter! Legg av hissighet og vrede, egenkjærlighet og gjerrighet! Bøy hjertet ditt til sann anger over synden din osv. Akk nei, det nytter nok ikke. Du får sannelig erfare at en etiopier ikke kan skifte hud, eller en leopard sine flekker.

Du er kjødelig, solgt til trell under synden, fanget til å gjøre kjødets og tankenes vilje. Det som er født av kjødet, er kjød, ikke annet enn kjød, og kjødets attrå er fiendskap mot Gud. Hjertet ditt er helt forvendt; det er ingen gudsfrykt for dine øyne. Fra fotsåle til hode er ingenting helt på deg.

Du er gjennomtrengt av syndens forferdelige spedalskhet og kan ikke tenke en god tanke, ikke si et eneste virkelig godt ord. Din lyst og ditt sinn er vendt mot synden; du elsker synden, vil synde og må synde. Som en villig slave må du adlyde dine onde lyster og begjær, og du mangler helt både vilje og kraft til å overvinne dem.

8. For det åttende var den døde unge mannen ikke lenger til nytte, verken for moren eller for andre. Han var tapt for moren og for samfunnet.

Akkurat slik er det med deg, du åndelig døde. Du står i Herrens vingård som et tørt og ufruktbart tre og utarmer jorden. Du skulle være et levende vitne om din Frelser og forkynne hans storhet, og i stedet vanærer du hans navn i ord og gjerning. Du skulle samle med Herren, og i stedet sprer du.

Du skulle være som et lys i lysestaken og med ditt skinn overbevise dem som vandrer i mørket, men du vandrer selv i mørket. Du har fått et pund av Herren å forvalte, og det graver du ned. Dine åndelige og legemlige evner og krefter og hele din tid er et slikt pund, og det sløser du bort uten å gagne Guds rike med det.

Ja, det er ikke nok med at du ikke gagner – du skader forferdelig. Med ditt dårlige eksempel forfører du andre til å synde, og dine lettsindige og utuktige ord eter om seg som koldbrann. Hver dag sår du en sæd som bærer frukt for helvete. Du er et redskap i djevelens hender, en motstander av Herren og hans sak, og du kjemper trofast hver dag under den svarte fanen, i ledtog med mørkets fyrste og alle hans undersåtter.

Grøsser du ikke, arme menneske, når du tenker på dette? Tenk bare over det: «Det et menneske sår, det skal han også høste» (Gal 6,7). Hva sitter du igjen med av det livet som kunne ha vært til velsignelse både for deg selv og for tusen andre, om du bare hadde hørt Herren til? Hvilken frukt har du igjen av det når du lever det bort i synd og vantro?

Hadde du vært en troende kristen, kunne du ha ført mange fortapte til Kristus. Du kunne ha voktet hans får og stelt hans lam. Som et redskap i Herrens hånd kunne du ha styrket det syke, oppsøkt det bortdrevne, forbundet det som var brutt ned, og reist opp de falne.

Å, hvor du vil angre ditt bortkastede og unyttige liv når nådetiden en gang er forbi! Husk: Når den er forbi, da er den forbi. Da hjelper det ikke å angre; tiden kan ikke kjøpes tilbake for alle verdens rikdommer og skatter, om du så eide dem. Herren spør deg i dag: «Hvorfor står du her ledig hele dagen?» (Matt 20,6). Hvorfor er du en slik unyttig tjener, som river ned i stedet for å bygge opp mitt rike?

9. For det niende luktet den døde unge mannen. Den vonde liklukten strømmet ut fra legemet hans.

Det samme lærer Guds ord om deg, ugjenfødte: «De er alle veket av, alle sammen er fordervet» (Sal 14,3). «Deres strupe er en åpnet grav» (Rom 3,13). Du er et råttent tre, og det som er råttent, pleier jo å stinke. Dine mange onde lyster og begjær, som bare Herren ser, stinker for Den Helliges øyne. Det samme gjør dine lettsindige, hatske, sårende og syndige ord, og dine mange onde og ugudelige gjerninger.

Hvor du ferdes, bærer du liklukten med deg, og den er svært ubehagelig også for Guds barn. Derfor blir de bedrøvet når de må høre dine eder og ditt misbruk av Herrens navn, og se alle de andre gjerningene du gjør.

Disse syndige ordene og gjerningene forpester dessuten luften omkring deg, så du med hele ditt liv bidrar med din skjerv til den store, alminnelige forråtnelsen. Verden, som stinker av forråtnelse, kunne ikke bestå om det ikke fantes salt i den. Det er saltet som holder den oppe og bevarer den. Dette saltet er Guds barn, etter Jesu ord: «Dere er jordens salt!» (Matt 5,13).

10. For det tiende var den døde unge mannen ikke i stand til å hindre at de bar ham til graven. Hadde ikke Jesus vakt ham opp til liv, ville de ha senket ham ned i graven uten at han kunne ha satt seg til motverge. Hadde de villet begrave ham mens han levde, ville han sikkert ha gjort motstand av alle krefter. Men nå måtte han uten videre følge med.

Bare få forstår at dette også gjelder den uomvendte synderen. De fleste mener at de kan stanse sitt syndeløp i dag, i morgen, om et år eller om ti år – ja, når som helst. Noen er til og med så forblindet at de tror de skal kunne stanse likfølget på dødsleiet, når de allerede står på kanten av helvetes grav.

Men la det være sagt deg, du menneske: Det står ikke i din makt å stanse syndeløpet. Du er jo kjødelig, solgt til trell under synden; ja, som Jesus sier, er du syndens trell (Joh 8,34). Og en trell må adlyde sin herres befalinger.

Djevelen og synden, med de mange onde lystene, begjærene og lidenskapene, er dine herrer. Det er de som bærer deg mot helvetes grav, uten at du er i stand

til å sette deg til motverge. Du er ikke engang i stand til å ville stanse på den brede vei. Om slike sjeler, som er bundet i synden, skriver Paulus: «For også vi var en gang uforstandige, ulydige, villfarende. Vi var treller under mange slags lyster og begjær. Vi levde i ondskap og misunnelse. Vi var forhatt og hatet hverandre» (Tit 3,3).

I Efeserbrevet taler han om dem som vandrer «på denne verdens vis, etter høvdingen over luftens makter, den ånd som nå er virksom i vantroens barn» (Ef 2,2). Om du, menneske som sover i synden, så himmelen med all dens herlighet åpen for deg på den ene siden og helvete i all sin redsel på den andre, ville du likevel ikke kunne stanse i syndeløpet – nei, ikke engang ønske å bli virkelig omvendt.

Man hører nok at de fleste ugudelige mennesker på dødsleiet roper om nåde og barmhjertighet, men som regel kommer det bare av ønsket om å slippe helvetes straff. Noen forandring i sinnet er ikke å se. Og om Herren virkelig kunne ta en slik åndelig død sjel inn i himmelen, ville den ikke holde ut å være der – mer om det senere.

Man snakker ofte om fri vilje, men det er et minneord fra Edens hage, har en forfatter sagt. Det ugjenfødte menneskets vilje er så langt fra fri at den tvert imot er helt og holdent bundet, så man ikke kan annet enn ville synde. Og når man verken har vilje eller kraft, hvordan kan man da stanse på den brede vei og vende om?

Men her vil kanskje noen si: «Hvis det er slik, er jeg jo helt unnskyldt. Jeg kan da ikke gjøre for at jeg tjener synden. Det er jo en nødvendighet for meg på grunn av fordervelsens makt. Hvordan kan Herren da fordømme meg for mitt syndige liv?» osv. Du som tenker og taler slik, skal vite at mennesket, da det gikk ut fra Herrens skaperhånd i paradisets hage, hadde fått både vilje og evne til å tjene Herren. At vi nå av naturen mangler disse egenskapene, er ikke Herrens skyld, for han hadde ingen del i syndefallet.

Herren hadde derfor vært i sin fulle rett om han uten videre hadde kastet alle mennesker i helvete uten å gjøre noe for vår frelse. Men i sin store kjærlighet har han forbarmet seg over oss og sendt sin Sønn som frelse til verden. Og ikke nok med det: Han sender også Ånden, som ved sitt kall rører ved menneskenes hjerter og dermed setter dem i stand til både å ville og å virke. Om dette skal vi likevel tale mer utførlig når vi begynner å behandle hvordan en synder blir vakt opp til liv.

Vi avslutter nå disse sammenligningene mellom en legemlig og en åndelig død. Men før vi går over til neste emne, vil vi legge til litt om den som er åndelig død.

Den som er åndelig død, er et ulykkelig menneske. Du er uten fred, kjære leser, hvis du hører til denne gruppen av mennesker. Du søker nok etter glede, men finner den aldri virkelig. «Det er ingen fred for de ugudelige, sier min Gud» (Jes 57,21). «For jeg har tatt min fred bort fra dette folket, sier Herren, min miskunnhet og barmhjertighet» (Jer 16,5).

Du venter deg alltid større lykke i framtiden, men den kommer aldri. Hvor mange av planene dine har ikke allerede slått feil, og hvor mange luftslott har

ikke falt sammen! Riktignok har du av og til fått det du ønsket deg, men da du fikk det, kunne det ikke tilfredsstille ditt arme hjerte. Du blir tommere og tommere for fred jo lenger du lever.

Imens løper tiden, og du nærmer deg mer og mer død og grav. Tanken på døden er ubehagelig for deg, og ofte slår den ned som et lyn i ditt arme hjerte midt i syndens ville lyst og forstyrrer deg i nytelsen. Du har jo ikke noe håp som rekker ut over graven. Og har du et, er det falskt, for «de ugudeliges håp går til grunne» (Ordsp 10,28). For en ynkelig tilværelse!

Verden gir deg bare arbeid, møye og skuffelse, og når du skal forlate den, blir du ført over i evig jammer, ja til et helvete der smerten og kvalen er ubeskrivelig. Le bare ikke av Guds ords lære om helvete, trygge synder! Et slikt sted finnes sannelig, for Guds ord slår aldri feil.

Selv de som mer enn noen andre har spottet læren om en evig fortapelse, har som regel måttet erkjenne at det fantes et helvete da de skulle dø. Den som ikke vil tro Guds ord, får troen i hendene når den uavvendelige døden kommer.

La vår tids spottere – de som vil være vise og likevel er dårer, som opphøyer seg over Gud og mener at de er kommet så langt i opplysning og kunnskap at de kan drive gjøn med Guds ord og alt som er hellig – la dem bare vente til døden kommer! Å, hvor små og elendige de da skal bli! «For de gudløse går til grunne. Herrens fiender vil bli som blomsterprakten på marken – de blir borte, de forsvinner som røk» (Sal 37,20).

En som er åndelig død, kan umulig komme til himmelen. For Herren Jesus sier til Nikodemus: «Sannelig, sannelig sier jeg deg: Uten at en blir født på ny, kan han ikke se Guds rike» (Joh 3,3). Du kan ikke se Guds rike. Det er umulig av to grunner.

For det første kan den hellige og rettferdige Gud ikke tåle å ha deg der, siden du ikke er renset fra din synd i Jesu blod og kledd i Kristi rettferdighets drakt. Guds øyne, som er som ildsluer, ser at du mangler bryllupsklærne (Matt 22,11–13). Derfor må du kastes ut av bryllupshuset, ut i mørket utenfor, der de skal gråte og skjære tenner. «For uten helliggjørelse skal ingen se Herren» (Hebr 12,14).

For det andre kan du, så lenge du er ugjenfødt, ikke holde ut å være i himmelen. Det stemmer ikke med sinnet ditt. Du elsker jo synden og hater det hellige; hvordan kan du da trives der det bare er hellighet? «Kjødets attrå er jo fiendskap mot Gud» (Rom 8,7). Hvordan skal du da kunne føle deg lykkelig sammen med dem du hater i hjertet ditt?

Du hater jo også de sanne Guds barn og har uvilje mot dem. Du føler deg ilde berørt bare av å komme sammen med dem her på jorden. Jo mer de er gjennomtrengt av Kristi Ånd, jo helligere de er i sin ferd, jo mer deres lys skinner i kjærlighetsgjerninger, og jo frimodigere de forkynner storheten til ham som kalte dem fra mørket til sitt underfulle lys – desto mer hater du dem.

Du kan aldri bli riktig fortrolig med slike mennesker. Samtidig som du prøver å se på dem som tullinger og narrer, føler du likevel en uforklarlig frykt når de er til stede. Du er ikke lenger i ditt rette element når du må ferdes i deres kretser. Du føler deg som en fremmed blant dem – og det er du jo også.

Kristus og Belial kan aldri forlikes og aldri smelte sammen. Det blir inngått mange forbindelser og forbund i verden, men mellom mørke og lys, natt og dag blir det aldri noe forbund. Det ene må nødvendigvis fortrenge det andre. Den som ikke er med, er mot, og den som ikke er mot, er med.

Hvordan kan du da tenke å komme til himmelen som en ubotferdig, vantro og ugjenfødt synder? Hva vil du ta deg til der, når Guds barn synger Lammets nye sang, når de uopphørlig lover og takker den Gud som fridde dem ut av mørkets makt og satte dem over i sin elskede Sønns rike? (Kol 1,13). Akk, himmelen blir nok et altfor trist sted for deg! Du ville sikkert ikke holde ut der et eneste minutt.

Den rike mannen (Luk 16) ba heller ikke om å komme til himmelen, men bare om at pinen hans i helvete måtte bli en liten smule lindret. Han forsto nok at det ikke ville bli noen salighet for ham å komme til himmelen, når han bar det onde hjertet og synden med seg. Å, om man kunne rope denne sannheten inn i alle uomvendte menneskers hjerter!

Det er svært trist å høre mennesker snakke om å komme til himmelen når de i hele sin ferd viser at de er fremmede for livet i Gud. De mener at noen ytre gode gjerninger, lesing og hørsel av Guds ord, bønner, hederlighet og dyd, eller sakramentet tatt på dødsleiet, skal skaffe dem adgang til den himmelske herligheten. Bedra deg ikke med et slikt falskt håp, arme menneske!

Det står virkelig fast at det bare er barna som skal arve (Rom 8,17); trellkvinnens sønn skal drives ut (Gal 4,30). Men barn er bare de som er født på ny ved troen på Kristus. «Men alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. De er ikke født av blod, heller ikke av kjøds vilje, heller ikke av manns vilje, men av Gud» (Joh 1,12–13).

Guds ord nevner kjærligheten til brødrene som det sikreste kjennetegnet på at en er gjenfødt (1 Joh 3,14). Derfor sier Paulus: «Om jeg taler med menneskers og englers tunger, men ikke har kjærlighet, da er jeg en lydende malm eller en klingende bjelle. Om jeg har profetisk gave og kjenner alle hemmeligheter og all kunnskap, og om jeg har all tro, så jeg kan flytte fjell, men ikke har kjærlighet, da er jeg ingenting. Og om jeg gir alt det jeg eier til mat for de fattige, og om jeg gir mitt legeme til å brennes, men ikke har kjærlighet, da gagner det meg ingenting» (1 Kor 13,1–3). Uten kjærlighet til Gud og brødrene vil himmelen bli et tomt, kjedelig og uutholdelig sted for deg.

La deg derfor advare, stakkars leser, mens nådens dør ennå står åpen for deg! Kjenn din besøkelsestid! Fatt et annet sinn og vend om, så dine synder kan bli utslettet og hjertet ditt kan bli forandret, ved at Herren får ta bort steinhjertet av ditt kjød og gi deg et kjødhjerte. «Våkn opp, du som sover! Stå opp fra de døde, og Kristus skal lyse for deg» (Ef 5,14).

II. Oppvekkelsen

Vi har allerede sett at den som er falt ut av dåpspakten, må bli født på ny ved Guds ord hvis han skal bli frelst. Den døde må få liv. Men ingen død kan gi seg selv livet. Enkens sønn kunne ikke det, og en åndelig død kan det heller

ikke. Derfor tilskriver Guds ord Herren dette verket: «Også dere har han gjort levende, dere som var døde ved deres overtredelser og synder» (Ef 2,1).

Av seg selv kan mennesket i sin naturlige tilstand ikke engang *ville* bli født på ny. «Det er ikke én som er forstandig, det er ikke én som søker Gud» (Rom 3,11). Gud er den som virker både å ville og å virke (Fil 2,13).

Men noen innvender: «Hvis jeg er så fullstendig fordervet at jeg drives mot fortapelsen som av en makt jeg ikke kan stå imot, hvordan kan det da være min egen skyld at jeg ennå er uomvendt? Når jeg ikke kan gjøre noe til det, er jeg jo unnskyldt.» Til dette vil jeg svare deg ved å bruke enkens sønn og det som hendte med ham, som et bilde én gang til.

Han ville ha blitt begravet hvis ikke Jesus hadde kommet og vakt ham opp. Han tenkte ikke på Jesus og tenkte ikke på å be ham om å bli vakt opp; han søkte heller ikke dit Jesus var. Men Herren tenkte på ham og hadde bestemt seg for å vekke ham opp, og derfor gikk han også dit den døde unge mannen var. Det var altså ikke den døde som søkte Jesus, men Jesus som søkte den døde.

Slik er det også med den døde synderen. Synderen søker ikke Frelseren, men Frelseren søker synderen. Det var ikke Adam som ropte på Gud etter fallet; det var Gud som ropte på Adam (1 Mos 3). Om dette sier Herren: «Som en hyrde ser til sin hjord på den dagen han er iblant sine spredte får, slik vil jeg se til mine får og redde dem fra alle de stedene hvor de ble spredt den dagen det var skyer og skodde» (Esek 34,12).

Herren Jesus rørte ved båren da han møtte likfølget. På samme måte rører han ved menneskets hjerte med sin Ånd og søker å stanse det sørgelige likfølget. Dette er et bevis på hans store kjærlighet til syndere, for han trenger oss jo ikke. Han er seg selv nok og salig uten oss.

Vi derimot er dypt ulykkelige uten ham, og derfor burde vi ha søkt ham først – men slik er det ikke. Tvert imot er mennesket svært uvillig til å la seg finne. De fleste blir heller aldri funnet, tross all Herrens søken; de stanser aldri, tross all hans røring ved båren.

De timene i livet da mennesket blir påvirket av Guds Ånd, kalles dets besøkelsestid, og det er bare i slike stunder en kan stanse i syndeløpet. Det ligger nemlig en kraft i det nådekallet som da går ut til synderen; det gir ham nåde til å kunne bestemme seg for frelsens vei, om han vil. Derfor er slike stunder så skjebnesvangre for tid og evighet, for det er nettopp da valget ligger i menneskets hender. Ved Guds nådekall blir en satt i stand til å velge himmelen, og gjør en ikke det, velger en helvete.

Derfor foregår det en kamp om sjelen og i sjelen. Kristus og djevelen kjemper om mennesket. Sannhetens Ånd søker å overtale det til å velge sannheten, mens løgnens ånd setter inn alle mørkets krefter for å hindre det i å velge den.

Kristus vil rive synderen ut av ilden som en brann, men djevelen holder igjen av all makt for å beholde ham som brensel for ilden. Kristus krever å få plass i det hjertet han i sin store kjærlighet gikk i døden for, men djevelen vil beholde sin bolig i fred. Derfor er det en kamp mellom lysets og mørkets herre om sjelen.

Men det er også kamp i sjelen. Den stakkars synderen er i tvil om hva han skal gjøre. Han ser at han må omvende seg.

«Det klokeste jeg kunne gjøre, var å gi Gud mitt hjerte nå,» tenker han, «men da måtte jeg gi opp så mange fornøyelser. Jeg har det ikke godt slik jeg har det nå; jeg er uten fred, og hvis jeg omvendte meg, fikk jeg det nok bedre. Men det ville bli en stor skam. De jeg kjenner, ville le av meg når de fikk høre at jeg var blitt en av de hellige; ja, de ville kalle meg en ‹leser›.» Slik gir djevelen sjelen de underligste unnskyldninger, og det arme mennesket vakler mellom Guds røst og Satans røst.

Et valg må likevel tas, og i de fleste tilfellene faller det dessverre ut til fordel for sjelemorderen. For de fleste sjeler som Guds Ånd har rørt ved, bestemmer seg for å la omvendelsen vente «inntil videre». Da blir følgen av Guds kall at sjelen blir enda hardere og mindre mottakelig, så det skal enda sterkere påvirkning til for at den skal bli rørt neste gang. I slike tilfeller fortsetter altså det ulykkelige likfølget, til synderen ved den legemlige døden blir senket ned i helvetes mørke grav.

I de fleste tilfellene kommer Herren nok igjen og igjen med sitt kall, men for hver gang synderen avslår det, blir det vanskeligere for ham å ta imot. En gang rører Herren «ved båren» for siste gang, og fra den stunden er synderen ugjenkallelig fortapt. Et menneske kan aldri mer bli frelst når Herrens Ånd har veket fra ham – like lite som den døde unge mannen ville ha fått livet tilbake om bærerne ikke hadde stanset da Jesus rørte ved båren, men hadde hindret Frelseren i å vekke opp den døde.

Likevel vinner Herren ofte fram hos det mennesket han kaller ved sin Ånd. Noen blir grepet så brått og sterkt at de må stanse med én gang, mens andre blir vunnet først etter at Guds Ånd lenge har arbeidet med å overbevise dem. Herrens veier er forskjellige i dette som i alt annet. Men felles for alle som kommer til omvendelse, er at det en gang blir en stans, et helt gjennombrudd.

Det hjelper deg ikke å være overbevist om at veien du går på, fører til fortapelse, og at det beste for deg var å vende om; for mange går med denne overbevisningen rett inn i helvete.

Tar jeg feil av veien på en jordisk reise og velger en som fører meg bort fra målet i stedet for til det, må jeg nok bli overbevist om at jeg er på feil vei – men det er ikke nok. Jeg må også slutte å gå på denne veien og begynne på den rette hvis jeg skal nå målet jeg har satt meg.

Derfor sier Herren: «Den ugudelige må forlate sin vei og den urettferdige sine tanker og omvende seg til Herren, så skal han forbarme seg over ham, og til vår Gud, for han vil gjerne forlate alt» (Jes 55,7).

Du vet med deg selv at du er uomvendt og vandrer på den brede veien. Spør du nå hvordan du skal få åndelig liv, er svaret dette: «Fatt da et annet sinn og omvend dere, så deres synder kan bli utslettet og det kan komme tider med fornyelse og trøst fra Herrens åsyn» (Apg 3,19–20).

Å fatte et annet sinn og vende om er det samme som å ta en fast beslutning om ikke lenger å tjene synden, og bestemme seg for å ofre alt for å bli frelst – om det så er far, mor, ektefelle, barn, eiendom, ære, ja, ens eget liv, hvis det må til.

Den som omvender seg, sier: «Det får koste hva det vil – jeg må få min sjel frelst. Om jeg blir foraktet av alle mennesker og gjort til spott av mine gamle

venner, så får det ikke hjelpe; jeg må likevel skynde meg og flykte ut av syndens forferdelige Sodoma.» Denne beslutningen kan tas i et øyeblikk, selv om Guds Ånd ofte må arbeide lenge før han får synderen dit at han helt og fullt vil ta den.

Når denne beslutningen blir tatt, stanser likfølget og bærerne står stille. Det vil si: det blir en stans i det ytre syndelivet, og den ugudelige begynner å forlate sin vei. Ennå er det ikke noe åndelig liv i sjelen, men det første skrittet er tatt til at et slikt liv kan bli skapt.

Vi må vokte oss vel for å gjøre vekkelse og gjenfødelse til ett og det samme. Hver den som er født på ny, er vakt, men ikke hver den som er vakt, er født på ny. Til alle tider er det mange vakte som mangler livet i Gud, fordi de ennå ikke har begynt å lytte til Jesu «Stå opp!», slik det lyder i evangeliet.

Mange sjeler som søker frelse, forstår ikke å skjelne mellom de to. De mener at det å være vakt er det samme som å være et gjenfødt Guds barn.

Derfor holder de det ofte for en svært falsk og farlig lære når en skiller mellom dem som bare er vakt, og Guds barn som er gjort levende. Dermed viser de at de virkelig bare er vakt, og at de ennå ikke har erfart det nye livet i sitt eget hjerte med det øyet Ånden har opplyst.

Du må derfor ikke bli stående ved din vekkelse, for du kan gå fortapt likevel, hvor grundig vakt du enn er. Sover du i et brennende hus, må du nok vekkes opp av søvnen, men selve redningen består ikke i at du vekkes. Det er like ille å brenne inne med åpne øyne som sovende. Derfor må du som er overbevist om at veien du hittil har gått, ikke fører hjem, og som derfor har bestemt deg for å vende helt om til Herren, flykte til nådestolen og ta imot den syndenes forlatelse som alene kan redde deg fra fortapelsen.

Har du altså tatt beslutningen om å vende deg helt til Herren, er neste skritt å bekjenne dine synder og ta imot og tro tilgivelsen i Jesu blod. Derfor heter det: «Omvend dere og tro på evangeliet!» (Mark 1,15). Merk deg dette godt: Når du for fullt alvor har gitt Herren ditt hjerte ved å bestemme deg for å bli hans barn, skal du straks flykte til Jesus med din synd, uten å vente på at noe annet skal skje med deg i mellomtiden.

All venting er bortkastet tid. Og hvert forsøk på å få til noe som skal bevege Gud til å gi deg nåden, er egenrettferdighet – enten det kalles grundig syndserkjennelse og dyp anger eller dyder og gode gjerninger. Syndserkjennelse, anger og gode gjerninger er alle gode og nødvendige ting, men når vi gjør dem til noe som skal bevege Gud, blir det en fornektelse av Herrens kjærlighet og nåde.

Syndserkjennelsen er ikke nødvendig for Guds skyld, for å bevege ham til å ta imot deg ved nådestolen, men for din skyld, for å bevege deg til å ta imot nåde. Og i den stunden du begynner å søke nåde, har du allerede erkjent at du er fortapt – like sikkert som den som oppsøker legen, erkjenner at han er syk.

Så lenge du ikke så din fortapte tilstand, spurte du ikke etter Jesus. Derfor er det et bedrag fra Satan når det lyder i ditt hjerte at du må kjenne din synd grundigere før du får lov til å gå til Jesus med den.

Begynn bare å tro og så å vandre i helliggjørelse, så skal din erkjennelse av fordervelsen bli dypere for hver dag. Mer og mer skal du lære å kjenne at ditt hjerte er hardt og ugudelig, og at du i deg selv er helt fortapt.

Angeren over synden er nok i en viss forstand til stede før troen, men noen virkelig bedrøvelse over synden som synd mot Gud får en først etterpå, som en frukt av troen. Og når du innbiller deg at du skal få makt over synden, lyst til det gode og alle slags kristelige dyder før du tror syndenes forlatelse, vitner det om at du er sterkt forblindet.

Kjente du deg selv rett, ville du forstå at du umulig kan gjøre sanne gode gjerninger før du har tatt imot nåde som nåde. For de gjerningene som ikke er en frukt av troen, er lovens døde gjerninger og står under forbannelsen, hvor vakre og skinnende de enn ser ut. Så lenge du ikke har tatt imot den gjenfødende nåden, er du ennå død, ja, et råttent tre, og kan derfor ikke bære god frukt.

Bli derfor stille for Herren, sett deg ved hans føtter og hør hans tale. Hvilken tale? Jo, at han er kommet til verden for å frelse store, ugudelige syndere som deg. Dine forferdelige misgjerninger, tallrike som himmelens stjerner, er alle sammen lagt på Herren Jesus og tatt bort av ham lenge før du ble født. Hele den forbannelsen du har pådratt deg ved dine synder, har han båret, for det står skrevet: «Forbannet er hver den som henger på et tre» (Gal 3,13).

Fordi samvittigheten din nå er våknet, føler du at du fortjener å dø. Det er en stemme dypt inne i ditt eget hjerte som sier deg at hvis noen virkelig har fortjent helvete, så er det nettopp en så forvorpen og ugudelig synder som du – du som ikke engang makter å omvende deg eller angre synden rett.

Ditt hjerte fordømmer deg, og denne dommen er sann. Men Gud er større enn ditt hjerte, og i evangeliet forsikrer han deg om at den helvetesstraffen som Herrens lov og din egen samvittighet dømmer deg til, allerede er sonet av din stedfortreder, Herren Jesus Kristus.

Ja, Herren forsikrer deg om at han er helt rettferdig, og at han derfor ikke kan kreve straff to ganger for samme forbrytelse eller betaling to ganger for den samme gjelden. «Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han forlater oss syndene og renser oss fra all urettferdighet» (1 Joh 1,9). Merk deg: *rettferdig*, så han *forlater*. Han ville ikke vært rettferdig hvis han forkastet den synderen som tar sin tilflukt til Kristus og skjuler seg under hans vinger.

«Nå vel, alle dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har, kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk! Hvorfor veier dere ut penger for det som ikke er brød og deres fortjeneste for det som ikke kan mette? Hør på meg! Så skal dere ete det gode, og deres sjel skal glede seg over de fete retter. Vend øret hit og kom til meg! Hør! Så skal deres sjel leve» (Jes 55,1–3).

Merk deg hva Herren sier her: «Hør på meg!» og «Hør! Så skal deres sjel leve.» Her får vi altså vite hvordan en død synder får liv: det skjer ved å høre.

Det var jo Jesu ord: «Unge mann, jeg sier deg: Stå opp!» som ga den døde unge mannen livet. Det lå livskraft i disse ordene; de trengte inn i den dødes ører, han hørte dem og fikk liv. Troen virker liv hos den som er åndelig død, og troen kommer av det en hører (Rom 10,17).

Men det samme kan også skje ved at en leser evangeliet. Derfor bør du både høre og lese det, betrakte og tenke over det og søke å prente det inn i din sjel.

Det er riktignok ikke lett å tro når en ikke kjenner annet enn synd og fordervelse hos seg selv. Derfor må du be om nåde til å tro, samtidig som du betrakter og tenker over hva Kristi forsoning betyr.

Be Gud om Den Hellige Ånds øyensalve, og be om nåde til å gi ham rett i Ordet, og om at han selv vil åpenbare deg denne hemmeligheten og forklare Kristus for ditt hjerte.

Men du må ikke vente på særskilte åpenbaringer eller søte følelser; i all enfold må du prøve å holde deg til det rene ordet, hvordan det enn bruser der inne i ditt hjerte.

Heller ikke må du vente å kjenne livstegnene før du tror, for de kommer først etterpå, i sin tid. Be ikke om helliggjørelse i første omgang, men bare om nåde til å se inn i evangeliets hemmelighet. Når Herren får åpenbare den for deg, skal du også, som en frukt og følge av det, kjenne et virkelig nytt liv i ditt hjerte.

Hvordan selve gjenfødelsen går for seg, kan ikke beskrives, men virkningene av den kan merkes i våre lysere tider. Noen av mine lesere mener at de er gjenfødte Guds barn. For at de skal ha noe å prøve seg selv på, vil vi nå gå over til å se på noen av måtene det åndelige livet viser seg på.

III. Åndelig liv

Slik vi har sammenlignet en åndelig død med den døde unge mannen, vil vi nå sammenligne den unge mannen som ble vakt til live, med den som er født på ny.

1. Det første livstegnet de omkringstående kunne se hos enkens sønn, var åndedrettet. Slik er bønnens åndedrett til stede hos mennesket straks det åndelige livet begynner. Ja, det finnes til og med en slags bønn allerede før det blir liv, det vil si mens synderen bare er vakt. Da bekjenner en sin synd og ber om tilgivelse og om nåde til å tro.

Men dette er ennå ikke bønnen i Jesu navn. Bare den som har lært å tro at Jesus er en virkelig Frelser, kan i sannhet be i Jesu navn; for i hans navn har vi tilgivelse for alle våre synder og barnerett hos Gud.

Et gjenfødt Guds barns samtale med Gud består både i lov og takk og i bekjennelse og klage. En priser Herren for hans store nåde og kjærlighet: for at han har gitt sin Sønn, den enbårne, for Åndens gave, for at en er blitt vakt av syndesøvnen og har lært å tro syndenes forlatelse, og så videre. «Jeg takker deg, Herre! For du var vred på meg, men din vrede hørte opp, og du trøstet meg» (Jes 12,1).

«Min sjel, lov Herren, og alt som i meg er, love hans hellige navn! Min sjel, lov Herren, og glem ikke alle hans velgjerninger! Han som forlater all din misgjerning, som leger alle dine sykdommer. Han som forløser ditt liv fra graven, som kroner deg med miskunnhet og barmhjertighet. Han som metter din sjel med det som godt er, så du blir ung igjen likesom ørnen» (Sal 103,1–5).

«Jeg vil prise deg blant folkene, Herre. Jeg vil lovsynge deg blant folkeslagene. For stor over himmelen er din miskunnhet, og inntil skyene når din trofasthet» (Sal 108,4–5). Slik bryter hjertet ut i lov og takk for den store nåden en har erfart og daglig erfarer.

Likevel er det ikke alltid bare lov og takk; det er også mange ganger klage. «Mitt øye er sorgfullt av prøvelser, jeg har påkalt deg, Herre, hver dag. Jeg

har rakt ut mine hender til deg. … Hvorfor, Herre, har du forkastet min sjel? Hvorfor skjuler du ditt ansikt for meg? Elendig er jeg og døende fra ungdommen av. Jeg bærer dine redsler, jeg må fortvile» (Sal 88,10.15–16). «Sion sa: Herren har forlatt meg, Herren har glemt meg» (Jes 49,14).

Snart er det et angstrop som presses ut av et bekymret hjerte: «Herre, frels oss! Vi går under!» (Matt 8,25), «Herre, frels meg!» (Matt 14,30).

Snart er det bønn om hjelp i striden og om nåde til å bli bevart på veien: «Gud, skap i meg et rent hjerte, og forny en stadig ånd inne i meg! Kast meg ikke bort fra ditt åsyn! Ta ikke din Hellige Ånd fra meg! Gi meg igjen din frelses fryd, og hold meg oppe med en villig ånd!» (Sal 51,12–14).

Snart ber en om at Guds rike må bli utbredt: «Gi dine tjenere å tale ditt ord med all frimodighet, idet du rekker din hånd ut så helbredelse og tegn og under skjer ved din hellige tjener Jesu navn» (Apg 4,29–30).

Og snart ber en om at en slektning må bli omvendt og frelst: «Herre, du Davids sønn, miskunn deg over meg! Min datter plages ille av en ond ånd» (Matt 15,22). Et Guds barn bærer alt fram for Herren i bønnen – timelige og åndelige saker, sine egne og andre menneskers.

Kjære Guds barn, du har nok mang en løftet og salig stund i samværet med din Gud i bønnekammeret. Der vokser din tro og din glede i Gud, der blir du dugget med Guds Hellige Ånd, der vokser din lengsel etter himmelen, og der løsnes de båndene som binder deg til det som er her og nå. Der får du del i guddommelig natur, og der samler du også kraft og styrke til å virke for Guds rike og stride mot alle fiendene av din frelse.

Uten daglig bønn kan ditt åndelige liv derfor ikke holdes ved like. Fra den stunden du gir opp bønnen, er du prisgitt djevelen og fristelsenes makt. Du har ikke alltid lyst til å be, men da må du tvinge deg selv og trenge gjennom alle hindringene som vil holde deg tilbake.

2. Så snart Jesus hadde talt det livgivende ordet, slo den døde øynene opp og så seg omkring. Mørket vek for lyset; han var ikke lenger blind. Han så Jesus stå ved båren, han så disiplene hans, sin gråtende mor som holdt på å tørke bort tårene, båren han hadde ligget på, og dem som hadde båret ham.

Også den sjelen som våkner til liv, ser først av alt Jesus. Blikket er festet på Golgata, der en ser sin Frelser henge som en misdeder, tornekronet, slått og blodig.

Før så en ham ikke som den han er. En mente at han var en liten, ubetydelig og utilstrekkelig Frelser, som bare dugde når en hadde et passelig mål av anger over synden, oppriktighet, tro og kraft – kort sagt, at han var en Frelser for fromme og hellige mennesker som for en god del kunne hjelpe seg selv.

Men nå ser en ham som han er: en Frelser for ugudelige, synderes venn, som er kommet for å søke og frelse det som var fortapt. Nå ser en at den rettferdige er død for urettferdige, at «ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud» (2 Kor 5,21).

Før mente en at vår synd og uverdighet, vår avmakt og udugelighet, vår mangel på rett omvendelse, tro og helliggjørelse burde holde oss borte fra Kristus.

Nå ser en at det er nettopp alle disse manglene og all denne synden og elendigheten som skal drive oss til Kristus. Før lød det: «Jeg er så elendig og så ond at jeg umulig kan nærme meg nådestolen og ta imot frelsen i Kristi blod.»

Men nå heter det: «Jeg er så elendig, så gjennomødelagt og fordervet av synden, så ugudelig, hyklersk og vantro, at jeg må svøpe meg helt inn i Kristi rettferdighet. Jeg er så uren tvers igjennom at jeg må kaste meg i nådens flod, slik som jeg er. Jeg har ingen kraft til noen sann forbedring av meg selv; derfor må jeg hvile i det en annen har gjort.»

I sin gamle blindhet satte en sitt håp til at Herren i virkeligheten ikke kunne være så rettferdig som han gir seg ut for, men at han på grunn av sin store godhet måtte slå litt av på kravene sine og ikke ta det så forferdelig nøye med usle og svake skapninger.

Nå har en sin høyeste trøst i ordet om Guds rettferdighet. For en ser klart at Guds rettferdighet er den sikreste borgen for at han ikke forkaster den synderen som skjuler seg under Jesu vinger, ettersom hans rettferdighet forbyr ham å ta betaling to ganger for den samme syndegjelden.

Før mente en at Jesus først måtte bli et eksempel på hellighet før han kunne bli en Frelser. Nå ser en at han først må frelse fra synden og rense oss i blodet før han kan være oss til gagn som forbilde.

Før syntes en at Guds ord lærte at synden måtte overvinnes før den kunne tilgis, og at en måtte ha kraft til helliggjørelse før en kunne tro. Nå ser en at dette var et bedrag fra den gamle slangen.

En finner at Bibelen overalt lærer at synden må tilgis før en får kraft til å overvinne den, og at helliggjørelsen er en frukt som springer ut av troen. En må altså først tro som ugudelig for å bli rettferdig, før det kan bli tale om noen vandring i et nytt liv.

Før mente en at evangeliet om Jesus var en farlig lære, som måtte styrke den ubotferdige i hans sikkerhet og gjøre den troende lat og forsømmelig i kampen mot synden, og at det bare skulle forkynnes for noen få.

Men nå ser en at det nettopp er evangeliet som har kraft i seg til å smelte den harde synderens hjerte, og som samtidig rommer den forferdeligste dom over den vantro og ubotferdige.

Det er evangeliet som gir de troende både lyst og kraft til å tjene Herren og til å stå imot og overvinne synden. Og etter Guds befaling skal det forkynnes, ikke bare i hele verden, men for alle folk, for all skapningen.

Før så en på Gud som en som måtte beveges ved bønner, tårer, anger og bot, og som ved alle slike midler måtte gjøres villig til å ta imot en synder.

Men en frigjort og gjenfødt sjel ser at det er Gud som vil ta imot oss mens vi er uvillige til å komme. Derfor må han søke oss først, be og trygle om vårt hjerte, åpne øynene våre og vise oss våre synder. Ved den nøden dette vekker, driver han oss så til den nåden som lenge har vært ferdig og lenge har ventet på oss. Slik blir vårt syn på Herren helt nytt.

Det samme gjelder Guds ord. Nå har en fått nøkkelen til å forstå det og funnet den røde tråden som går gjennom Skriften. En kan langt fra fatte alt Bibelen inneholder, men en forstår likevel å sette det en fatter, på rett plass.

Men lik den unge mannen ser en også sin mor og Kristi disipler. Moren er kirken. Den som er åndelig død, ser nok også den synlige kirken, som består av alle døpte; men at det midt i denne mengden av ugress likevel vokser et og annet hvetestrå, det ser han ikke. Tvert imot holder han dem for hyklere og skinnhellige som viser sin tro ved gode gjerninger og slik er skinnende lys. Men den som er gått over fra døden til livet, ser dem som Guds sanne menighet på jorden.

Der hvor Guds nåde i Kristus blir lovet og priset, samtidig som livet bærer frukt i gode gjerninger, tviler han ikke på at han har Guds sanne menighet. Likevel kan han ofte ta feil i de enkelte tilfellene. Han kan i sitt hjerte frakjenne en annen livet, enda han virkelig har det, og han kan av og til for en tid la seg bedra av hyklere og narres til å tro godt om dem som ikke fortjener det.

Etter oppvekkelsen så den unge mannen morens forgråtte øyne og forsto at hun hadde sørget dypt over ham så lenge han var død. Slik forstår også den som får del i livet i Gud, at Guds barn før har sørget over hans elendige tilstand. Derfor gjør det ham vondt at han ikke før forsto at de ville ham vel.

Videre så den oppvakte båren han hadde ligget på, og bærerne, og han så at han nesten var blitt senket ned i graven. Det samme ser Guds barn: han ser synden, lystene og lidenskapene i det rette lyset.

Nå forstår han lovens rette, åndelige krav og ser at lysten til å synde, begjæret, er det samme for Gud som den åpenbare synden. Ved nådens lys, som har trengt inn i hans hjerte, ser han rett hvor stygt og motbydelig dette er. Jo lenger han kommer fram på veien, desto mer oppdager han av urenheten, og jo mer han får se av Guds store nåde og kjærlighet, desto mer avskyelig blir synden for ham.

Han forstår også det som før var helt skjult for ham: at det å forkaste frelsen i Kristus – noe han kanskje har gjort seg skyldig i i mange år – er den forferdeligste av alle synder. Samtidig ser han at det er et stort Guds under og et merkelig bevis på Guds kjærlighet at han ikke allerede er hogd ned som et tørt tre og kastet i helvetes ild. Det er Guds store nåde han kan takke for at han ikke alt er senket ned i helvetes grav.

3. For det tredje står det i beretningen om enkens sønn at han reiste seg opp. Det var ikke bærerne eller noen annen som reiste ham; han sto selv opp ved den kraften han hadde fått ved Jesu ord. Også dette er et bilde på hvordan det går med den som kommer til liv i Gud ved å høre evangeliet. Evangeliet gir ham kraft til å stå opp og vandre.

Noen påstår at ordet om Jesus fører til syndesikkerhet, lunkenhet og avmakt, men den som har tatt imot dette ordet, vet bedre. Han vet at det nettopp er Guds frie nåde i Kristus Jesus, tatt imot i troen, som gjør oss hellige og gudfryktige.

Når hjertet blir trøstet og styrket ved nåden, smelter det i gjenkjærlighet til den Gud som har elsket oss så høyt. «Vi elsker fordi han elsket oss først» (1 Joh 4,19). «For ordet om korset er vel en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det en Guds kraft» (1 Kor 1,18).

Den unge mannen sto ikke bare opp; han begynte også å gå, og nå var han i stand til å gjøre nyttig arbeid med hendene sine. I Skriften står hender og føtter for den troendes gjerninger og ferd. Slik det før gjenfødelsen er umulig å vandre

i et nytt liv og gjøre sanne gode gjerninger, er det etterpå umulig *ikke* å gjøre gode gjerninger. Kristi kjærlighet er den tvingende makten som driver oss fram på hellighetens vei; «for dette er kjærligheten til Gud at vi holder fast på hans bud. Og hans bud er ikke tunge» (1 Joh 5,3).

Den døde verden sier: «Kristus har forløst meg; derfor er det ikke farlig om jeg gjør den og den synden.» Men den troende sier: «Fordi Herren har frelst meg og gitt meg sin nåde for intet, tatt bort alle mine synder og gjort meg til et sant Guds barn, derfor vil jeg aldri mer synde. Jeg vil gjøre alt Herren har befalt. Jeg vil ikke godta en eneste synd, ikke unnskylde og forsvare den, men ved Guds kraft søke å bekjempe og overvinne den.» En har nå fått del i Herrens guddommelige natur, og derfor hater en det Gud hater, og elsker det Gud elsker.

Viljen er helliggjort både i lyst og kraft, så en ikke lenger er en slave under kjødets onde lyster. Derfor sier Johannes: «Hver den som er født av Gud, gjør ikke synd, fordi Guds sæd blir i ham. Han kan ikke synde, fordi han er født av Gud» (1 Joh 3,9).

«Vi vet at den som er født av Gud, ikke synder. Men den som er født av Gud, tar seg i vare, og den onde rører ham ikke» (1 Joh 5,18). Kjenner du aldri noen ny lyst til å tjene Herren og noen ny kraft over synden, er du sannelig ennå åndelig død.

Dette skal likevel ikke forstås slik at du alltid skal kjenne en slik lyst og alltid skal kunne overvinne synden. Tvert imot kjenner Guds barn lyst til synden og ulyst og treghet til det gode – mer enn de skulle ønske.

Men dette er kjødet og hører ikke med til det livet i dem som er født av Gud; det er med andre ord livsytringer, ikke av det nye, men av det gamle mennesket.

Derfor er synden Guds barns daglige plage, men ikke det de virkelig driver med, og de blir dypt bedrøvet over den synden som henger ved dem. Og når de snubler og faller, blir de ikke liggende, men vender igjen og igjen tilbake til nådens kilde og vasker seg rene i det blodet som renser dem som vandrer i lyset, fra all synd.

Det er tider i Guds barns liv da de ikke merker noe av livstegnene hos seg selv. Både lyst og kraft er borte, en blir helt tatt til fange under loven i lemmene (Rom 7,23), og da klager en: «Jeg elendige menneske! Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?» (Rom 7,24).

Men at en fremdeles virkelig har et hellig sinn, viser seg ved at en sørger dypt over denne avmakten og hater denne synden – selv om en etter kjødet kjenner en brennende kjærlighet til den. I virkeligheten er det ingenting en ønsker og lengter mer etter enn å bli kvitt denne elendigheten; ja, en ville gjerne være helt hellig om en bare kunne.

Slike tider med avmakt tjener til å gjøre syndserkjennelsen dypere og gjøre oss helt til intet i oss selv, for at Jesus Kristus mer og mer kan bli vår eneste trøst. Likevel blir en ikke stående i en slik elendighet for alltid.

Når Herren på denne måten har renset og ydmyket oss så mye som han for tiden finner tjenlig for vår oppdragelse, kommer freden, lysten og kraften tilbake igjen, og vi fortsetter vår rette vandring i strid og seier over synden.

Etter hver slik tid med avmakt går vi ut igjen med nye krefter. Vår egen kraft er mer knekket og vår egen fromhet mer tilintetgjort enn noen gang, mens troen er renere og sterkere og kjærligheten til Gud brenner varmere enn før.

I et Guds barns liv skifter det stadig mellom lys og mørke, regn og solskinn, avmakt og kraft. Derfor kan vi sette opp denne regelen for selvprøvelse: Kan du alltid gjøre så mye godt som du vil, og kommer du aldri til kort i striden mot synden, i din bønn, din kjærlighet, din omsorg for sjelene og så videre, da er du åndelig død og mangler erfaringen av et rett trosliv.

På den andre siden: Kjenner du aldri noen sann lyst til å tjene Herren, erfarer du aldri noen seierskraft over synden, og kjenner du aldri kjærlighet til Gud og brødrene, omsorg for nestens sjel og så videre, da er du heller ikke blitt et godt tre ennå; for et godt tre bærer god frukt.

Legg nå godt merke til ordene. Vi sier ikke: «Kjenner du ikke *alltid* disse fruktene, er du ikke noe godt tre», men: «Kjenner du dem *aldri*.» Det kan godt være at du nettopp mens du leser disse linjene, føler deg helt blottet for alle disse kjennetegnene og likevel er et sant Guds barn. Men har du vandret en stund på veien, vet du med deg selv at det har vært annerledes til andre tider. Måtte hver og en prøve seg selv, så ingen bedrar seg med en innbilt tro som ikke virker noe.

På den andre siden må vi vokte oss for å ville ha kjennetegnene før vi tror. Det er ikke kjennetegnene som skal gi oss frimodighet til å tro syndenes forlatelse, men Herrens eget ord; det er tvert imot troen på den rene nåde i Kristus som skal virke disse kjennetegnene.

Derfor må du som vil bli et Guds barn, ikke vente med å ta imot nåden til du kjenner livet i din sjel. Du må begynne å tro som ugudelig og ikke gjenfødt, for at du etterpå, når nåden begynner å virke, skal få erfare at du virkelig lever det nye livet.

Ordene ovenfor om den lyst og kraft som troen virker, er altså skrevet til selvprøvelse for slike som mener om seg selv at de er troende. De må ikke forstås slik at den som nylig har begynt å søke Herren, skal undersøke om han finner disse tingene hos seg, før han tar imot syndenes forlatelse i Jesu navn. Det kan ikke advares nok mot dette. For hjertet er egenrettferdig, og derfor er hver sjel som søker frelse, tilbøyelig til å ville finne frukter og kjennetegn hos seg selv før den vil gi Gud rett i ordet om forsoningen.

Derfor skal det sies én gang til: Du må tro mens du ennå er ugjenfødt, ond og ugudelig, ja, hard og vantro – det vil si akkurat slik du er – etter at du har tatt den beslutningen at du vil overgi deg til Herren og bli hans barn. Du vil altså ikke, som de ubotferdige, bare ha nåde og syndenes forlatelse, men også kraft til å bli et nytt menneske.

4. For det fjerde måtte enkens sønn ha føde etter at han hadde fått livet tilbake. Han hadde ikke levd lenge før han kjente behov for det, og hadde han ikke fått næring, kunne han ikke ha levd lenge. Derfor gikk han daglig til sin mors bord og spiste av de rettene hun laget, og slik ble livet og arbeidskraften holdt ved like hos ham.

Heller ikke det åndelige livet kan holdes ved like uten daglig næring. Den består i «livets brød» og «livets vann». Om dette sier Jesus: «Jeg er livets brød. …

Dette er brødet som kommer ned fra himmelen, for at en skal ete av det og ikke dø. Jeg er det levende brødet som er kommet ned fra himmelen. Om noen eter av dette brødet, skal han leve i evighet. Og det brødet som jeg vil gi, er mitt kjød, som jeg vil gi for verdens liv» (Joh 6,48.50–51).

«Men på den siste, den store dagen i høytiden, sto Jesus og ropte ut: Om noen tørster, han komme til meg og drikke!» (Joh 7,37).

Det er Jesus den troende lever av. Ham eter en i sakramentet – der hans kjød og blod gis oss under brød og vin – og i evangeliet. En sann troende lever ikke av Guds lov. Den er en veiviser for ham, og derfor elsker han budene i den. Loven er også gitt oss for at den skal vise oss mer og mer av våre mangler og feil; slik vekkes sulten, og trangen til Kristus blir større. Hvis en kristen som er gjort levende, ikke hører, leser og betrakter evangeliet, må hans liv dø ut.

Også på dette punktet kan du ha et sikkert kjennetegn på om du er en virkelig gjenfødt kristen, eller om du bare er vakt. Står du under loven, lever du av loven og finner din trøst i den. Da blir du mest oppbygget ved å høre den forkynt, mens du blir urolig og nedslått av å høre Guds frie nådebudskap til syndere. Du kan ikke riktig tåle eller fordra det, for det er alle jøder til anstøt. Det virker ikke trøstende, livgivende eller styrkende på ditt hjerte.

Er du derimot et sant Guds barn, født etter løftet, virker evangeliet slik på deg at du blir trøstet og glad ved det. Og du merker at når det trøster og gleder, virker det også lyst til det gode hos deg og kraft over synden. Det kan nok være stunder da du ikke synes å få noe ut av det herligste evangelium. Men slik må det være etter Guds vise oppdragelse, for han vil vise deg at det beror på hans nåde og miskunn om du skal kjenne kraften av ordet i ditt hjerte.

Også på dette punktet får en sann kristen erfare begge deler. Noen ganger sitter han tørr og kald under forkynnelsen av Guds ord, og andre ganger hopper hjertet av fryd ved å høre om Guds store kjærlighet, om den fullkomne forsoningen for synden som skjedde på Golgata, og så videre. Legg godt merke til hva det er som oppbygger deg. Er det evangeliets enkle ord om Jesu lidelse og død, lagt fram uten vise ord? Eller blir du kanskje lei av å gå og høre den samme leksen om og om igjen?

Noen av dem som går og hører Ordet, blir oppbygget av forkynnerens gaver; de blir oppslukt av beundring for det slående og storslåtte. Andre blir oppbygget av fortellinger og hendelser, av talerens skjelvende stemme og så videre. De hulker og gråter og går like tomme hjem som de kom. På dette punktet er det mye forferdelig bedrag blant oss, og det gjelder både dem som forkynner Ordet, og dem som hører det. En gjør forkynnelsen av Ordet til en nytelse for sansene; en vil ha noe som det klør i øret av (2 Tim 4,3).

Den som virkelig trenger å leve av Kristus, må ha evangeliets sunne ord og kan ikke bli tilfreds med tomme fraser og følelsespreken – mens det nettopp er dette siste verden, den som bare er vakt, og den som er usunn i troen, setter mest pris på. Riktignok trenger også en sann kristen formaningens, refselsens og tuktens ord, fordi han daglig må stri med det onde kjødet. Men det gjelder vårt kjød og vår ferd; den ublandede melken i evangeliet er alene selve næringen for det nye livet.

5. «Da satte den døde seg opp og begynte å tale.» Han var ikke lenger stum. Å bekjenne Kristus med munnen er en følge av oppvekkelsen fra den åndelige døden; for «med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen bekjenner en til frelse» (Rom 10,10). Den oppvakte unge mannen kjente sikkert en trang til å vitne om Jesus. Med inderlig glede fortalte han dem han kjente, hvor store ting Jesus hadde gjort for ham.

Slik kjenner også den gjenfødte en trang til å vitne om sin Frelser, for «det hjertet flyter over av, det taler munnen». En vil gjerne «forkynne hans storhet, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys». Dette gjør en ikke fordi en må og skal, eller fordi en vet at en slik bekjennelse hører med til å være kristen, men fordi en virkelig har lyst til det.

Riktignok kjenner en også mange ganger ulyst og treghet på dette punktet. Men det kommer fra kjødet, og denne ulysten merkes særlig når en igjen er sunket ned i mørke og trelldom. Når hjertet derimot igjen blir gjennomstrømmet og vederkveget av nåden, våkner lysten og frimodigheten til å bekjenne på ny. Ja, mange ganger bekjenner en vel uten å kjenne noen lyst, men også da får en noen ganger erfare at lysten blir vakt mens en bekjenner.

En glad og frimodig bekjennelse av Guds nåde i Kristus i det daglige samværet med andre tjener i særlig grad til å undergrave og ødelegge løgnens og Satans rike, og den virker dragende og vekkende på de mange hjertene som er uten fred.

Når enkens sønn møtte en elendig krøpling og vitnet for ham om profeten fra Nasaret – at han til og med var i stand til å vekke opp døde, og at han selv var et levende vitne om det – da måtte jo krøplingen tenke: «Gid også jeg kunne komme i nærheten av denne profeten og bli helbredet av ham!»

Hvor mange stakkars syndere går ikke og kjenner på tomheten og freden de mangler i syndens tjeneste, og bærer på bunnen av hjertet en dyp lengsel etter fred! En slik kan ikke hjelpes med trusler, lov og bud, for dommen har han i seg selv.

Men la en frigjort kristen i all enfold fortelle ham at det er nåde og frelse også for ham, at Herren elsker ham slik han er, og at han derfor også er villig til å ta imot ham og gi ham full syndenes forlatelse, fred, evig liv og salighet helt for intet – om han bare vil komme og ta imot det. Da vil et slikt vitnesbyrd om Herren gå den synderen som er uten fred, gjennom marg og bein, og mange ganger fører det virkelig til at han gir Herren sitt hjerte.

Derfor er det heller ingenting Satan er mer vred på enn den glade og frimodige bekjennelsen av Guds kjærlighet og nåde. Den lede djevelen vil helst at vi skal framstille Herren som den verste plageånd, som aldri gir sine barn et kje så de kan glede seg med vennene sine (Luk 15,29), og kristenlivet som det sureste og mørkeste tukthusliv. Slik vil han skremme de uomvendte tilbake og hindre dem i å slå inn på livets vei og gå inn i det riket som er «rettferdighet og fred og glede i Den Hellige Ånd».

6. «Og han ga ham til hans mor.» Så lenge den unge mannen var død, var han tapt for moren og kunne ikke være til noen nytte for henne. Nå ble han gitt tilbake til henne, for at han kunne bli henne til hjelp og støtte.

Ved sitt hellige liv og sin frimodige bekjennelse av Jesus tjener den gjenfødte sin mor, kirken. Jesus sier: «Den som tror på meg, som Skriften har sagt, fra hans indre skal det flyte strømmer av levende vann» (Joh 7,38). Ved sitt liv og sin bekjennelse er en verdens lys og jordens salt.

Slik blir den troende en arbeider i Herrens vingård og hjelper til med å utbre Guds rike, og ved det blir den sanne Guds menighet på jorden befestet og styrket og får vokse.

7. Det hellige livet og bekjennelsen av Kristus gjør den troende til en sann arbeider i Herrens vingård, og ved dette ofrer han seg selv til Herren – en velbehagelig duft for Gud, for hans barn og for alle de hellige englene. Før var en lik den døde unge mannen, som stinket; nå gir en glede i himmelen og på jorden.

Slik måtte alle velsinnede mennesker glede seg ved å se den unge mannen, som før var død, gå frisk og sunn omkring i gatene i Nain. Bare hans fiender kunne ikke tåle det, og de forbannet i hemmelighet den lykkelige moren av misunnelse.

Slik ergrer det djevelen og alle hans barn når en synder blir omvendt, og det eneste håpet de har, er at den nyomvendte ikke skal holde ut lenge.

Men gled deg, du Guds barn, over at du er velbehagelig i Herrens øyne. Han ser deg jo i sin Sønn, ulastelig og hellig, som om du aldri hadde syndet.

Det er Jesu rene, hellige og fullgyldige offer som gjør deg så velbehagelig for Herren, for hans rettferdighet skjuler alle dine synder og mangler. Men gled deg med frykt og fryd deg med beven, så du ikke blir overvunnet igjen og den skadefro verdens spådom går i oppfyllelse.

8. Også døvheten vek fra den unge mannen ved opp vekkelsen. Straks kunne han høre Jesus og disiplene hans, sin mor og andre mennesker tale. «Mine får hører min røst,» sier Jesus (Joh 10,27). De hører hans trøstende, advarende og refsende stemme og forstår i større eller mindre grad å skjelne den gode hyrdes tale fra de fremmedes røst (Joh 10,3–5).

Ja, hørselen er til og med så fin at en kan skjelne «sjibbolet» fra «sibbolet», særlig når ikke et midlertidig mørke hviler over sjelen. Det kan ingen annen. En kan være en rettroende teolog og godt bevandret i kristendommens sannheter; en kan være alvorlig vakt og kunne tale om kristendommen med stort alvor og mye salvelse. Men at det er forskjell på den troendes «sjibbolet» og den ugjenfødtes «sibbolet», hører bare den som selv har livet.

9. Etter at enkens sønn hadde fått livet tilbake, var han heller ikke lenger uten følelse. Han kunne kjenne kulde, hete, tretthet, smerte i lemmene, sult, tørst og så videre.

Også i dette er han et bilde på den sanne troende. Ved troen på Kristus blir samvittigheten følsom for synden. Guds Hellige Ånd tar bolig i sjelen, og daglig overbeviser han om synd, tukter og refser, og det volder bedrøvelse i det troende hjertet. Denne ømfintligheten i samvittigheten tiltar med årene, så sant en går fram i kristendommen, og jo lenger det går, desto mer trett og lei blir en av seg selv.

Men en kjenner også glede: «Som sørgende, men alltid glade.» Likevel er denne gleden slett ikke alltid noe en kan kjenne. Tvert imot skifter bedrøvelse

og glede, lys og mørke uavbrutt, helt til en endelig ved en salig død går over til den evige gleden, der sorg og sukk skal fly fra Guds barn og Herren selv skal tørke bort alle våre tårer.

En troende kjenner også en inderlig medlidenhet med den uomvendte, og han gleder seg inderlig når en slik blir funnet av den trofaste hyrden. Han er ikke av dem som knurrer over at Jesus tar imot syndere og eter sammen med dem, og over at fortapte sønner og døtre vender tilbake til farshuset (Luk 15).

10. Endelig får et menneskes hele liv en ny retning når en er blitt et Guds barn. Slik begynte den døde unge mannen straks etter oppvekkelsen å gå i stikk motsatt retning av den de bar ham i mens han lå på båren. Før fjernet han seg fra byen og nærmet seg graven; nå begynte han å vandre sammen med Jesus og sin mor inn mot byen.

Den byen Guds barn nærmer seg, er den himmelske, der Gud bor. For der har de sitt borgerskap, sin skatt, sitt hjem, sin Far, Frelser, Bror og Brudgom, sine søsken for evigheten – ja, alt de virkelig setter pris på. De er lik Israels barn mens de vandret gjennom ørkenen til det lovede landet. Denne verden er for Guds barn en sann ørken, der de ikke riktig føler seg hjemme, og derfor lengter de etter å nå landet som flyter med melk og honning.

Før de er kommet dit, er de ikke riktig trygge, for i ørkenen er det mange farer. De er redde for ikke å nå fram, og derfor synger de med en sanger som er gått hjem:

Å, mon min vei til Kanaan
ennå er meget lang?
Kan jeg vel nå det søte land,
jeg som snubler gang på gang?

De skynder seg og løper, redde for å miste seierslønnen. Derfor ser verdens dårer på dem som narrer; de synes de overdriver saken helt og gjør for mye vesen av sin gudsfrykt. Ja, de blir hatet av verden, for deres strev for å nå målet overbeviser de uomvendte om at de ikke har det rett. For i stedet for å vandre mot den himmelske byen vender de uomvendte ryggen til den og driver med strømmen mot den evige fortapelsen.

Med dette avslutter vi beskrivelsen av det åndelige livets ytringer. Den er riktignok svært kortfattet, men kan likevel ved Guds nåde bli til gagn for en og annen i selvprøvelse. Ja, prøv deg selv, kjære leser! Det gjelder liv og død. Vær bare ærlig mot deg selv, ellers kommer du en gang til å angre det dyrt; for uten å være født av Gud kommer du sannelig ikke inn i himmelen.

Kanskje må du ved en ærlig selvprøvelse innrømme at du aldri erfarer disse kjennetegnene. Eller for å samle dem alle i ett: Skriften setter kjærligheten til brødrene opp som det sikreste beviset på at en er gått over fra døden til livet.

Kanskje kjenner du aldri noen virkelig kjærlighet til og noe sant fortrolig samfunn med de hellige på jorden. Da står det dårlig til med deg, og det er på tide at du vender om til Herren, bekjenner dine synder og tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige.

Så skal dine synder bli utslettet, og når du lærer å ta denne nåden til deg, skal det nye livet våkne i ditt hjerte. Herren hjelpe deg til det for sitt dyrebare navns skyld! Amen.

Brudgommen og bruden

«*Min elskede er min, og jeg er hans, han som vokter sin hjord blant liljene.*» (*Høys* 2,16)

I Guds ord kalles Kristi sanne menighet på jorden ofte hans brud, og Frelseren på sin side kalles svært ofte brudgommen. Dette er et av de mange bildene fra jordiske forhold som Herren bruker. Med dem vil han vise oss – vi som er så trege til å fatte – hvor inderlig og fortrolig han står til sine egne.

«Den som har bruden, han er brudgommen» (Joh 3,29). «Og en av de sju englene som hadde de sju skålene, fylt av de sju siste plagene, kom bort til meg og talte med meg, og han sa: Kom, jeg vil vise deg bruden, Lammets hustru. Og han førte meg i ånden opp på et stort, høyt fjell. Og han viste meg den hellige by Jerusalem, som kom ned fra himmelen, fra Gud» (Åp 21,9–10).

Denne bruden har Frelseren kjøpt ved å gi seg selv for henne. «Kristus elsket menigheten og ga seg selv for den, for å hellige den ved å rense den ved vannbadet i Ordet, slik at han kunne stille menigheten fram for seg i herlighet, uten flekk eller rynke eller noe slikt, men at den kunne være hellig og ulastelig» (Ef 5,25–27). «… vokte Guds menighet, som han vant seg med sitt eget blod» (Apg 20,28).

Denne menigheten består av alle sanne, levende kristne, alle som i sann tro har grepet Kristus som sin Frelser. Luther sier: «Kirken er menigheten, eller samlingen av alle dem som lever i den rette tro, det rette håp og den rette kjærlighet, samlet av Den Hellige Ånd fra alle slags tungemål.»

Når det i teksten vår heter: «Min elskede er min, og jeg er hans», da er det bruden, Kristi menighet, som taler om brudgommen og om seg selv. Vi vil se litt nærmere på hva disse ordene rommer. Hver sann troende er et lem i menigheten og dermed en ekte Kristi brud. Derfor kommer vi til å skildre forholdet mellom den enkelte sjel og Frelseren, så langt teksten gir grunn til det.

En Kristi brud – å, hvor stort! Ingenting kan være herligere. Ingen blant menneskene står en mann nærmere enn hans egen hustru, for i ekteskapet blir de to ett. Slik er også Jesu brud ett med ham. Jesus taler om dette under et annet bilde i Joh 15, der han kaller seg selv et vintre og dem som tror på ham, greinene på dette treet.

Og i sin yppersteprestlige bønn taler han med sin Far om denne foreningen: «Og den herlighet som du har gitt meg, har jeg gitt dem, for at de skal være ett,

likesom vi er ett, jeg i dem og du i meg, for at de fullkomment skal være gjort til ett …» (Joh 17,22–23).

Et annet sted sier han: «På den dagen skal dere kjenne at jeg er i min Far, og dere i meg, og jeg i dere» (Joh 14,20). Paulus skriver til galaterne: «Dere er alle én i Kristus Jesus» (Gal 3,28), og Johannes sier: «Vårt samfunn er med Faderen og med hans Sønn, Jesus Kristus» (1 Joh 1,3).

Kjære troende sjel, har du noen gang tenkt riktig over hva det vil si at du er ett med Kristus, og gjennom ham med Faderen og Den Hellige Ånd? Da er du av høy og fornem byrd. Med Paulus kan du si: «Vi er også hans slekt» (Apg 17,28). Og med den kristne sangeren kan du synge:

Jeg står på brudens rett i deg –
for den du gikk i død;
så elsk da, Jesus, bruden din
som ditt eget kjød.

Jeg tror du er min sjelevenn,
så sant som du er Gud!
Da blodet rant på korset hen,
du kjøpte meg til brud.

I kraft av denne pakt med deg
er jeg din ekte brud,
så sant du er av hjertens grunn
min brudgom og min Gud.

Han er din. Du eier Herren med alt han er og har. Men du er også hans, med alt du er og har. «Alt hører dere til … men dere hører Kristus til» (1 Kor 3,22–23).

Når en mann og en kvinne forenes i ekteskap, blir de ikke bare ett; alt de to eier, blir fra da av felles eiendom. Har bruden gjeld, blir den ført over på brudgommens regning; har brudgommen eiendom, blir den også brudens, og omvendt. Vi vil nå forsøke å vise:

I. Hvilke rikdommer den himmelske brudgommen har gitt sin brud.

II. Hva bruden har gitt og skal gi sin brudgom.

I. Hva Jesus har gitt den troende, og hvilke rikdommer den troende alltid eier i ham

1. Du herlige Jesu brud, for det første har din brudgom gitt deg hele sitt hjertes kjærlighet. Derfor sier bruden i Høysangen: «Han har ført meg til vinhuset, og hans banner over meg er kjærlighet» (Høys 2,4). Og brudgommen sier selv: «Fordi du er dyrebar i mine øyne, fordi du er aktet høyt og jeg elsker deg …» (Jes 43,4). «Ja, med evig kjærlighet har jeg elsket deg. Derfor har jeg latt min miskunn mot deg vare ved» (Jer 31,3). «Jeg vil lege deres frafall. Jeg vil elske dem av hjertet» (Hos 14,5).

«Herren din Gud er i din midte, en helt som frelser. Han fryder seg over deg med glede, han tier i sin kjærlighet, han jubler over deg med fryderop» (Sef 3,17). «Likesom Faderen har elsket meg, så har jeg elsket dere» (Joh 15,9). «Ingen har større kjærlighet enn denne at han setter sitt liv til for vennene sine» (Joh 15,13).

Han elsket deg lenge før du elsket ham. «Vi elsker fordi han elsket oss først» (1 Joh 4,19). Han har elsket deg fra evighet: «Med evig kjærlighet har jeg elsket deg.»

Fordi han elsket deg, fikk han medynk med deg i din elendighet, og denne kjærlige medynken drev ham ned fra himmelen for å sone din synd og forlike deg med Gud. Det sterkeste beviset på hans inderlige kjærlighet er altså at han kjøpte deg til Gud med sitt blod. Derfor sa han også selv, som vi alt har nevnt: «Ingen har større kjærlighet enn denne at han setter sitt liv til for vennene sine.»

Tenk deg en brud som tvilte på at brudgommens kjærlighet var oppriktig, og så gikk han i døden for å redde livet hennes. Kunne hun da lenger tvile på at han hadde elsket henne? Selv om ingen jordisk brudgom skulle elske så høyt, gjør brudgommen Jesus det. Her er sannelig en kjærlighet som er sterkere enn selve døden.

Han gjorde deg til sin i den hellige dåp. Og da du senere forlot ham og ødslet bort ditt gods i syndens fremmede land, søkte han deg igjen og banket på ditt arme hjerte; han omvendte din sjel og førte deg tilbake på rettferdighetens vei. Også dette er et bevis på hans overveldende kjærlighet.

Og at han til denne dag har hjulpet deg i så mang en nød, frelst deg fra så mang en fare og båret over med så mye utroskap – vitner ikke også det om hans sterke kjærlighet til deg?

Det er godt å vite seg elsket av et menneske man setter pris på; hvor mye bedre er det ikke å vite seg elsket av Gud selv! Å, tenk ofte på Guds kjærlighet til deg, du bekymrede Kristi brud. Den tanken er så varm og god for hjertet.

Hvorfor tviler du på hans kjærlighet? Har han noen gang gitt deg grunn til det? Selv spør han hos profeten: «Hvor er deres mors skilsmissebrev, som jeg har jaget henne bort med? Eller hvem av dem som har noe å kreve av meg, har jeg solgt dere til?» (Jes 50,1).

Han elsker deg ikke bare når hjertet ditt brenner av kjærlighet tilbake til ham. Han elsker deg også når det er iskald vinter der inne – ja, når du i stedet for kjærlighet bare kjenner likegyldighet og fiendskap i din sjel. «Jeg vil elske dem av hjertet», har han jo sagt.

Var det din tilstand som avgjorde hans kjærlighet, ville den jo ikke være fri. Han elsker for sin egen skyld, fordi han i sitt innerste vesen er kjærlighet; han elsker deg som sin brud. Hvis han ikke elsket deg hver dag og hver stund, var han ingen rett brudgom.

«Men min utroskap, min synd og ulydighet?» sier du. Den elsker han ikke. Tvert imot hater han alt som heter synd, hvor liten den enn er – om da noen synd kan kalles liten – og hos hvem den enn finnes, selv hos den som ellers er mest gudfryktig og from. Likevel elsker han deg, samtidig som han hater feilene dine.

Når vi vet at han elsker oss slik, bør det ikke bare smelte hjertene våre så vi elsker ham tilbake. Det bør også gjøre oss rolige for det som kan møte oss i verden.

Den samme Gud som elsker oss, styrer alt som skjer, og uten hans vilje faller ikke en spurv til jorden. Derfor kan ingenting hende oss uten hans vilje, og hans kjærlighet til oss gjør at ingenting annet hender oss enn det som kan tjene oss til gode. På den annen side vil han heller ikke nekte oss noen gave vi kan ha gagn av. Han tar del i alt vårt ve og vel som om det var hans eget.

Din kjærlighet gir mot til meg,
som ringe aktes her;
jo mer du kjærlig viser deg,
jo mer jeg har deg kjær.

Nå kan jeg frimodig til deg gå,
så salig i ditt navn!
Hvor vil vel bruden heller gå
enn i sin brudgoms favn?

Takk, Jesus, du min trofaste venn,
at du har valgt ut meg!
Du elsket har og elsker enn
din brud så inderlig.

Jeg elsker, for du elsker selv,
det fyller all min tid;
i dine sår, i nådens elv,
der har jeg fullt mitt liv.

2. For det andre eier Jesu brud hele hans rettferdighet. Vi har alt nevnt at brudgommens eiendom også blir brudens når de forenes i ekteskap. Herren Jesus vil ikke bare dele alt med sin troende brud; han er også kommet ned til jorden for å skaffe en egen lydighet og rettferdighet nettopp for henne.

Han sier selv: «Du har bare trellbundet meg med dine synder, og plaget meg med dine misgjerninger» (Jes 43,24). «Og jeg helliger meg for dem, for at også de skal være helliget i sannhet» (Joh 17,19). Paulus sier: «For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet» (Rom 5,19).

Han var hellig og ulastelig i alle ting, og det er også du, troende sjel – i ham. Han trengte ikke selv de trettitre årene med lydighet; han var både hellig og salig fra før. Hvert skritt han tok, tok han for bruden. Hans rettferdighet er dine rette bryllupsklær, den hvite brudekjolen.

Vel har du valgt en fattig brud,
men valget var jo fritt;
jeg bærer dog et kongeskrud,
for se, alt ditt er mitt.

For å kunne bestå for Guds rettferdige domstol må du ha en fullkommen rettferdighet. Den har du ikke i deg selv, men i ham. Du skulle ha en fullkommen kjærlighet til Gud, og den har du ikke; derfor dømmer loven deg til evig fortapelse. Hvor vil du så gå for å slippe straffen du har fortjent fordi du mangler kjærlighet? Og hvor vil du gå for å nå den saligheten du ikke har noen rett til, siden du ikke har oppfylt vilkåret?

Lar loven seg nøye med din gode vilje? Slett ikke! Den krever at «du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv» (Luk 10,27).

Hvor vil du så gå for å finne trøst når samvittigheten anklager deg for at du mangler kjærlighet? Det finnes bare én utvei: Du må vise loven med alle dens krav til din brudgom og minne den om at han har en kjærlighet som er enda større enn den loven krever – og den kjærligheten er din.

Du skulle ha en fullkommen takknemlighet mot Gud, men du er utakknemlig og går til og med iblant så langt at du knurrer mot Herren.

Du skulle ha en fullkommen tro og tillit til Herren, men i stedet er du ofte vantro og bærer på mistillit til ham. Du skulle ha en dyp anger og sorg over synden, men er tvert imot lettsindig og sikker. Din bønn skulle være fullkommen, men den er ofte adspredt og blir båret fram uten rett andakt og ærefrykt. Du skulle i alle ting søke Herrens ære og din nestes sanne gagn, men i stedet lever du for deg selv, søker din egen ære og fordel og bryr deg svært lite om hvordan din neste har det til ve og vel.

Med ett ord: Du skulle leve fullkomment hellig; det skulle ikke finnes en flekk på deg eller en feil ved deg. For det kreves intet mindre enn fullkommen renhet for å komme inn i himmelen – men du mangler alt, og din rettferdighet er som et skittent klesplagg. Selv om du var den helligste av alle, har du likevel ikke fortjent annet enn helvete, for dine aller beste gjerninger er urene og besmittet.

Derfor har din brudgom selv gjort i stand brudekjolen for deg. For da han ga deg seg selv, fikk du også all hans hellighet. Derfor er hans takknemlighet din takknemlighet, hans tro din tro, hans angst og sorg din angst og sorg.

Hans tålmodighet, ydmykhet, selvoppofrelse, saktmodighet og godgjørenhet, hans arbeid for sjelene, hans kyskhet, barmhjertighet og godhet, hans bønn, hans lengsel mot himmelen, hans hat til synden, hans sannferdighet og oppriktighet – med ett ord: alle hans hellige lyster og begjær, tanker, ord og gjerninger – hører deg til så helt og fullt som om du selv hadde vært like fullkomment hellig og ren.

Derfor kan Guds ord kalle deg hellig, enda du i deg selv ennå er så uren. Og derfor har du nettopp nå adgang til himmelens herlighet, enten du har vært troende bare noen timer eller i mange år.

Alle Guds barn, de svakeste som de sterkeste, de minst alvorlige som de mest alvorlige, er like fullkomne for Gud, for de har alle sammen den samme drakten. Dette blir klart for oss når vi tenker på bryllupsklærne i Matt 22: Gjestene som kom sist til bryllupshuset, hadde samme slags klær på som de som kom først. Derfor synger hver Kristi brud om sin brudgom som den gamle sangeren:

En evig rettferdighet du oss fortjente
da døden og pinen ditt hjerte omspente;
der har jeg de klær som skal smykke meg ut
å prange for tronen som deiligste brud.

Hvor nødvendig er det ikke at denne saken alltid står klart for oss, særlig i de stundene da troen vår skal prøves! Da er nådens verk i hjertet vårt helt tilslørt, og vi kjenner ikke noe annet enn synd og syndelyst. Da gjelder det sannelig å ha

en rettferdighet utenfor oss selv å holde oss til, om vi ikke skal fortvile og gå til grunne i vår elendighet.

3. For det tredje er Jesu lidelse og død din lidelse og død. «... idet dette er avgjort: Én er død for alle, og derved har de alle dødd» (2 Kor 5,14). «Men han som for en kort tid var satt lavere enn englene, Jesus, ham ser vi kronet med herlighet og ære fordi han led døden, for at han ved Guds nåde skulle smake døden for alle» (Hebr 2,9).

Når du ser på deg selv – dine mangler og din utroskap, dine gamle og dine nye synder – kjenner du at både samvittighetens lov og Guds skrevne lov dømmer deg til døden. Av hele ditt hjerte innrømmer du at du ikke har fortjent noe annet enn døden. Særlig kjenner du dommen i de stundene da synden helt tar makten over deg og med sin sterke kraft liksom tvinger deg til å gjøre det onde.

Hvor skal du da finne trøst? Er det noen barmhjertighet å finne hos loven? Å nei! «Forbannet er hver den som ikke holder fast ved alt det som står skrevet i lovens bok, slik at han gjør det» (Gal 3,10). Loven har bare én ting å si til overtrederen: Du er forbannet, fortapt og fordømt. Du skal dø uten barmhjertighet; helvete er ditt hjem, evig pine, skam og vanære din arv.

Men: «Hvem vil anklage Guds utvalgte? Gud er den som rettferdiggjør. Hvem er den som fordømmer? Kristus er den som er død, ja, mer enn det: som også er blitt reist opp, som også er ved Guds høyre hånd, som også går i forbønn for oss» (Rom 8,33–34).

Kristus er den som er død. Og da han døde, døde jeg – og det var en død for mine synder, den døden som jeg har fortjent og fortjener hver dag. Hva mer kan så loven kreve? Den krever forbannelse, dom og død, og denne forbannelsen er kommet over meg i min brudgom. For «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre» (Gal 3,13).

Denne dommen har allerede rammet meg i min stedfortreder, for Gud sendte «sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet» (Rom 8,3). Legg merke til hva som står her: «fordømte synden». Hvilken synd? Jesu synd? Nei, han hadde ingen. Men den arme bruden har synd – ja, du har synd, arme sjel, mye synd, stor synd. Men den er allerede dømt i kjødet. Hvilket kjød? Jesu Kristi kjød.

Nettopp derfor ble Ordet kjød: for at han kunne bli et slaktoffer som kunne slette ut, ta bort og avskaffe alle dine misgjerninger, så helt som om de aldri hadde vært til.

Han ble kjød for å føle helvetes forferdelige kvaler i ditt sted, for å bli martret med de grusomste pinsler, for å bli støtt ut av menneskenes fellesskap som en forbryter, forlatt av Gud og overgitt til mørkets makter – ja, solgt og overgitt til den aller forferdeligste død.

Derfor står det skrevet om ham: «Da nå barna har del i kjøtt og blod, fikk også han på samme vis del i det, for at han ved døden skulle gjøre til intet den som hadde dødens velde, det er djevelen, og fri alle dem som av frykt for døden var i trelldom hele sin livstid» (Hebr 2,14–15). Derfor sier han også selv: «Av dødsri-

kets vold vil jeg frelse dem ut. Fra døden vil jeg forløse dem. Død, hvor er din pest? Dødsrike, hvor er din sott? – Anger er skjult for mine øyne» (Hos 13,14).

4. For det fjerde er hans Far din Far. Også i jordiske forhold er det jo slik at brudgommens far blir brudens. Før hun ble hans brud, var ikke hans far hennes far; men fra den stund hun ble forent med mannen sin, gjelder dette nye forholdet.

Heller ikke du var Guds sanne barn, kjære troende sjel, før du ga Jesus ditt hjerte og tok imot ham som din Frelser. Men fra den stund kan du si med Johannes: «Nå er vi Guds barn» (1 Joh 3,2). For «alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn» (Joh 1,12).

Jesus taler om dette forholdet straks etter sin oppstandelse, da han sier til Maria: «Gå til brødrene mine og si til dem: Jeg farer opp til min Far og deres Far, min Gud og deres Gud» (Joh 20,17). Derfor har han også lært oss å be: Fader vår, du som er i himmelen.

Hos profeten sier Herren om dem som holder fast ved hans pakt: «Dem vil jeg i mitt hus og innenfor mine murer gi et minne og et navn som er bedre enn sønner og døtre. Et evig navn vil jeg gi dem, som ikke skal slettes ut» (Jes 56,5). Og Paulus skriver til galaterne: «Alle er dere jo Guds barn ved troen på Kristus Jesus» (Gal 3,26).

Tenk: å være Guds barn – virkelig hans barn! Hvilke herlige goder fører ikke det med seg! Du trenger ikke lenger se på den store, mektige Gud som den strenge dommeren du må skjelve og beve for. Nei, han er din egen Far, og som din Far har han omsorg for ditt timelige og åndelige vel. Du er hans øyesten, og han har tegnet deg i begge sine hender (Jes 49,16).

Som din Far liker han å høre ditt barnlige rop: Abba! (Rom 8,15). Han blir ikke lei av din klage når du øser ut all din bekymring i hans favn. Han blir ikke vred over at du er påtrengende når du dag etter dag kommer til ham med så mange slags bønner, og han går ikke trett av din uforstand, din utroskap og ulydighet. Som din Far vil han bare ditt beste og gir deg bare det som tjener deg til gagn. Derfor kan du så trygt legge hele din sak i hans hånd og overgi all din vei til ham.

5. For det femte er Jesu søsken dine søsken. Brudgommens slekt blir jo også brudens slekt, selv om hun aldri har kjent eller sett dem før, ja, selv om de skulle høre til et annet folk. Slik er det i jordiske forhold, og slik er det i nådens rike. Din brudgoms søsken er blitt dine søsken, troende sjel!

Men hvem er hans søsken? Det er alle som ved troen er forent med ham. «For både han som helliggjør, og de som helliggjøres, er alle av én. Derfor skammer han seg ikke ved å kalle dem brødre. Han sier: Jeg vil kunngjøre ditt navn for mine brødre» (Hebr 2,11–12).

Ved troen på Jesus er vi forent med ham, og gjennom ham med alle andre troende i hele verden – ja, også med dem som er i himmelen – slik greinene på ett tre henger sammen med hverandre gjennom stammen (Joh 15). Derfor sammenligner Guds ord også hele den troende menigheten med en tempelbygning der hver enkelt troende er en stein, mens hele huset er bygd på klippen Jesus.

«Så er dere da ikke lenger fremmede og utlendinger, men dere er de helliges medborgere og Guds husfolk, bygd opp på apostlenes og profetenes grunnvoll,

og hjørnesteinen er Kristus Jesus selv. I ham blir hele bygningen føyd sammen og vokser til et hellig tempel i Herren. I ham blir også dere, sammen med de andre, bygd opp til en Guds bolig i Ånden» (Ef 2,19–22).

Alle de troende sammen kalles også Kristi legeme, med ham som hode og de enkelte Guds barn som legemets ulike lemmer. Gud «ga ham som hode over alle ting til menigheten, som er hans legeme, fylt av ham som fyller alt i alle» (Ef 1,22–23).

«For på ett legeme har vi mange lemmer, men ikke alle lemmer har samme gjerning. Slik er vi også ett legeme i Kristus, enda vi er mange. Men hver for oss er vi hverandres lemmer» (Rom 12,4–5). «For likesom legemet er ett og har mange lemmer, men alle legemets lemmer er ett legeme, enda de er mange, slik er det også med Kristus» (1 Kor 12,12).

Det finnes et virkelig, hellig samfunn i verden, og du som har lært å tro deg frelst i Lammets blod, er medlem av dette samfunnet. Du er en stridsmann i Herrens store hær, en borger i det himmelske Jerusalem – en gjest, fremmed og utlending blant verdens barn, kanskje til og med blant dem som står deg aller nærmest i blodets slektskap. Men du er i slekt med Herrens store familie, uansett hvilket folk de hører til, hvilken stand de har, og hvilket trinn de står på i samfunnet.

Om du er en fattig arbeider, er du likevel bror til enhver konge eller fyrste som tror på Jesus. Om du har små evner eller er svak i troen, er du likevel ett med de største troshelter og de fremste av Herrens tjenere. Hvor liten og ringe du enn er, er du ikke til overs; du har en plass å fylle i den store bygningen. Er ikke det en svært oppmuntrende tanke?

Kanskje føler du deg av og til ensom og forlatt. Men du er ikke alene. Din sjels brudgom er alltid med deg, både når du merker at han er nær, og når han skjuler sitt ansikt for deg.

Dessuten bor det rundt omkring på hele jorden en stor skare brødre og søstre som tar del i ditt vel og ve. De har de samme fristelsene, svakhetene og farene som du, og hver dag bærer de også deg fram på bønnens broderlige armer. Tenk også på alle de søsknene du har i himmelen. En gang var de i den samme nød og strid som du er i nå, men de vant seieren i kraft av Lammets blod – og var det mulig for dem å vinne, så er det også mulig for deg.

Hvor deilig det er å møte,
når ensom man vandrer fram,
en skare av brødre og søstre
på veien til samme hjem.

Det er som en svalende luftning
som Herren oss sender ned
å styrke den trette vandrer
i veiens besværlighet.

6. For det sjette er brudgommens tjenere også brudens. En tjener i et hus er jo både mannens og hustruens tjener. Slik er det også i Guds rike på jorden: Herrens tjenere er også våre, så sant vi hører ham til. Herrens tjenere – hvem er de? Er det Guds barn? Guds barn kalles riktignok også Guds tjenere, for så

vidt som de lyder Herrens bud og tjener ham. Men de er tjenere på samme måte som barna i et hus tjener foreldrene sine. Likevel er det forskjell på barnet og tjeneren: Tjeneren kan ikke kalle husbonden far, men det kan barna.

Englene i himmelen er slike tjenere – hellige og rettferdige, men likevel tjenere. «For til hvem av englene har han noen gang sagt: Du er min sønn, jeg har født deg i dag?» (Hebr 1,5). «Om englene sier han: Han gjør sine engler til vinder og sine tjenere til flammende ild» (v. 7). «Er de ikke alle tjenende ånder, som sendes ut til tjeneste for deres skyld som skal arve frelse?» (v. 14).

Her hører vi at englene tjener både Gud og hans barn. Slik sier også David: «Herrens engel slår leir rundt omkring dem som frykter ham, og han frir dem ut» (Sal 34,8). Et eksempel på dette har vi i 1 Mos 32,1–2, der det heter: «Jakob dro da sin vei videre, og Guds engler møtte ham. Og Jakob sa, da han så dem: Dette er Guds leir!»

Da profeten Elisja var beleiret i Samaria av fiendene sine, ble gutten hans redd. Men Elisja ba Herren åpne guttens øyne så han kunne se, «og Herren åpnet guttens øyne, og han fikk se at fjellet var fullt av hester og vogner av ild rundt omkring Elisja» (2 Kong 6,17).

Om disse tjenerne våre sier en forfatter (F. Arndt): «De vandrer med oss på alle våre veier, går med oss både ut og inn og legger nøye merke til hvor sømmelig vi lever blant den vrange slekt, hvor ivrig vi søker Guds rike og hans rettferdighet, og hvor mye vi arbeider på vår frelse med frykt og beven. De hjelper oss når vi arbeider, verner oss når vi hviler, oppmuntrer oss når vi strider, og kroner oss når vi seirer. De gleder seg med oss når vi gleder oss over Herrens nåde, og de lider med oss når vi lider for Kristi skyld. De fryder seg over hver synder som omvender seg. I dag som for tusener av år siden i den hellige historie er de de frommes usynlige voktere, som bevarer dem fra ulykke, frir dem ut av farer og bærer sjelene deres hjem til paradisets fred og hvile.»

Det er herlig å vite seg omgitt av disse hellige, usynlige himmelske vesenene og å vite at de trofast verner oss, våker over oss og har omsorg for oss. Det er stort å være en engel, men det er enda større å være en Jesu Kristi brud, når selve englene skal være våre tjenere. Herrens navn være lovet!

7. Alt det vi hittil har nevnt av det en Jesu brud eier i sin brudgom, har hun allerede nå i eie. Akkurat nå er hun gjenstand for hans fullkomne kjærlighet, akkurat nå eier hun hans rettferdighet og har del i hans død, akkurat nå er Jesu Far, søsken og tjenere også brudens Far, søsken og tjenere. Men hun eier også noe i ham bare i håpet, noe hun ennå ikke har tatt i eie. Det er *arven*.

Det er jo klart at når brudgommen arver, arver også bruden. Hva slags brudgom skulle det være som ikke ville dele sin arv med sin utvalgte og elskede? Slik er i alle fall ikke vår brudgom. Om dette sier Skriften: «Er du sønn, da er du også arving, innsatt av Gud» (Gal 4,7). «Men er vi barn, da er vi også arvinger. Vi er Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sant vi lider med ham, for at vi også skal herliggjøres med ham» (Rom 8,17). Vi som tror på Jesus, skal altså dele arven med ham.

Men hva skal han da arve? Alt. Det står: «… i disse siste dager har han talt til oss gjennom Sønnen. Ham har han innsatt som arving til alle ting» (Hebr 1,2).

«For i ham er alt blitt skapt, i himmelen og på jorden, det synlige og det usynlige, enten det er troner eller herredømmer eller makter eller myndigheter. Alt er det skapt ved ham og til ham» (Kol 1,16).

Som Guds barn har du det salige håp at du skal bli lik Jesus i alt, komme dit opp hvor han bor, og se ham ansikt til ansikt. Da skal det ikke være skrik, sorg eller pine mer, ingen strid, frykt eller synd mer, ikke noe slit, ikke noe kors, ingen spott eller forfølgelse mer. Ja, da skal våre sukk avløses av evig jubel og fryd og sang, vår kamp og møye skal bli forvandlet til evig hvile, og troen vår skal gå over til evig skuen.

Da skal Gud selv tørke bort hver tåre som her rant på kinnene våre, og vi skal bo i fredens boliger og nyte frukten av Jesu bitre lidelse og tunge arbeid.

I evighetens lys skal da hver mørk gåte bli løst, og vi skal ikke lenger fristes til å ta anstøt av Herren og hans underlige førelser. Da skal vi i ordets fulleste betydning kunne si om alle Herrens gjerninger: «Han har gjort alle ting vel!»

Å, du herlige oppstandelsesmorgen, du himmelske vår, du evige sommer! Tanken på deg kan sannelig glede og fryde en fattig pilegrim på ørkenvandringen. Herren være lovet for at hver dag fører oss nærmere og nærmere dette salige målet, da vi skal ta vår arv fullt i eie.

II. Hva bruden har gitt og skal gi sin brudgom

Vi skal nå kort se på dette. Altså først: Hva ga du, troende sjel, din Jesus da du ble trolovet med ham? Å, ikke noe annet enn din synd! Det var din medgift. Kanskje hadde du levd mange år som en fortapt sønn eller datter, og i alle disse årene overtrådte du Herrens bud i tanker, ord og gjerninger – ved å gjøre det Gud har forbudt, og la være å gjøre det han har befalt.

Dag for dag la du synd til synd, og da du kom til Jesus og ble hans, var gjelden din vokst til tusen talenter, og du hadde ingenting å betale med.

Men all denne gjelden tok han på seg, slik en jordisk brudgom alltid må overta brudens gjeld. Ja, Herren Jesus hadde i virkeligheten overtatt den allerede før, da han i ditt sted ble gjort til synd og hengt på korset på Golgata som en forbryter.

Når dine gamle synder vil engste deg og loven vil dømme deg for dem, må du derfor vise dem til din brudgom. Spør Moses hvorfor han krever deg for en gjeld som din Frelser allerede har betalt. Vis Moses til din brudgom; har han noe til gode, kan han kreve brudgommen.

«Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» (Joh 1,29). På dette Lammet ligger dine synder; de hører med til «verdens synd». «Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham» (Jes 53,6). På oss *alle* – altså også på deg.

Men det er vel ikke dine gamle synder som tynger deg mest. Verre er det med de daglige synder som henger ved, og som du aldri blir riktig kvitt. Du strever daglig etter å leve hellig, men til din store sorg erfarer du at du stadig feiler i smått og stort. Ja, iblant blir du helt tatt til fange av synden og faller helt over ende. Dette gir deg nød og kval og gjør at du forakter deg selv mer enn støvet du tråkker på.

Men hvordan er det da med disse daglige syndene dine? Skal de tilregnes deg? Slett ikke! For Skriften sier: «Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1). «Og hvis noen synder, har vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige. Og han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens» (1 Joh 2,1–2).

Vet du ikke at mannen også må betale den gjelden hustruen får etter at ekteskapet er inngått? Blir ikke alt en hustru tar på kreditt, skrevet på mannens regning? Jo visst! Derfor skal du vite for sikkert, du Kristi brud, at alle dine mangler og synder som du nå må stri med, er skrevet på din brudgoms konto, og at han har betalt dem og tatt dem bort lenge før du ble født til verden.

Til slutt vil vi si noen ord om hva du som er så lykkelig å være en Kristi brud, bør og skal bringe din brudgom. For det første bør du hver dag bringe ham ditt hjertes kjærlighet. Den eier han riktignok allerede. For da det gikk opp for deg at han hadde elsket deg inntil døden, smeltet også ditt hjerte, og du begynte å elske ham tilbake. Men Guds ord formaner deg til å vokse og bli rikere i kjærligheten.

Hvordan skal det skje? På samme måte som da du først lærte å elske ham. Det samme middelet som først tente kjærligheten i hjertet ditt, skal også holde den ved like og øke den. Derfor må du igjen og igjen se på og tenke over hans kjærlighet til deg. Gransk flittig forsoningens og nådens ord, og be Herren om hans Ånds øyesalve, så skal din kjærlighet til Frelseren vokse.

La så denne kjærligheten komme til syne i livet ved at du lyder din brudgoms bud. Legg vinn på å være ham lydig i alle ting. Våk over ditt eget hjerte, så ingen avgud får slå seg ned der inne.

Herren vil eie hele ditt hjerte alene, og merker han at du er ham utro og løper etter avgudene, vil han tukte deg. Vokt derfor ditt eget hjerte og ha din lyst i Herren. Forsøm ikke å ha omgang med ham i fortrolig samtale i lønnkammeret, og la ham ofte få tale til deg gjennom sitt ord.

Ofre ham din tid, dine midler, dine evner og krefter. Arbeid for ham mens det er dag; vær en tro arbeider i hans vingård. Hent hans fortapte og villfarne sauer tilbake, og ta deg av hans svake lam. Besøk hans fangne, syke og elendige skapninger, og gi dem den hjelp du kan. Kommer han til deg sulten, tørst, naken eller husløs, så gi ham den pleie, forfriskning og det husly han trenger.

La aldri pengepungen din være lukket for ham. Se det som en stor nåde at du får gi ham tilbake en smule av det han har gitt deg, ved at du støtter hans rikes sak og hjelper den som er i nød. Husk at alt du har, er hans.

Slik skal du hver dag gi deg til din brudgom med legeme og sjel som et frivillig offer, en velbehagelig duft for Gud. Og du skal erfare at jo mer helhjertet du kan gi deg til ham, desto lykkeligere skal du føle deg – lykkelig i visheten om at du er hans, og han er din.

Vår sjels Frelser og brudgom være lovet og priset nå og i all evighet. Amen.

Herren er stor

«*For Herren er en stor Gud, en stor konge over alle guder.*» (*Sal* 95,3)

«*For stor er Herren og høylovet, forferdelig er han over alle guder.*» (*Sal* 96,4)

Alt rundt oss forkynner at Herren er stor: Guds åpenbarte ord, alle skapninger, alle Herrens gaver til oss og alle hans velgjerninger mot oss vitner om det. Vi derimot er små og ubetydelige, og jo mer vi lærer Herrens storhet å kjenne, desto mindre føler vi oss.

Likevel har vi alle en medfødt lyst til å være store; av naturen vil ingen gjerne stå på den plassen han fortjener. «Høyere opp, høyere opp!» er vårt løsen. Denne lysten til å være stor er det som driver fram alt skryt og all selvros i verden. Av denne roten vokser selvforgudelse og forgudelse av dem som hører til vår egen stand og deler våre meninger.

Sammen med lysten til å gjøre oss selv store har vi også lyst til å gjøre Herren liten. Når vi stiger i egne øyne, synker Herren; og omvendt blir Herren og hans nåde store for oss i samme grad som vi lærer å kjenne vår egen uverdighet. På den annen side er det nettopp når vi betrakter Herrens storhet og makt, at vi lærer å kjenne vår egen ringhet og ubetydelighet.

Det blir talt og skrevet mye om store menn i verden, men virkelig store er bare de som Herren har gjort store – og da er det jo ham æren tilhører. Det vil folk flest ikke innrømme.

De beundrer, tilber, roser, smigrer og synger om dem blant sine egne som kalles «de store», holder taler og reiser minnesmerker over dem, mens den kjære Gud i himmelen må nøye seg med utakk for alle sine velgjerninger. Det som er rett og slett ondt, blir til og med rost og utgitt for å være stort, mens det som virkelig er stort, det som kommer fra Gud, blir tråkket ned og foraktet.

Da den store Gud selv kom ned som menneskeslektens Frelser og velgjører, tok de ham og hengte ham på et tre. Og hans tjenere, som dro ut for å bringe verden frelsens evangelium, ble halshogd og korsfestet. Men når en Voltaire og andre gudsbespottere trer fram, blir de båret på hendene og hyllet av millioner mens de driver sitt sjelefordervende verk. Og når den store Gud har gjort disse mennene riktig små ved å hogge dem ned som tørre trær og kaste dem i ilden, reiser de forblindede menneskene minnesmerker til ære for dem.

Nettopp i vår tid begynner også vårt folk mer og mer å lovprise slike store menn. Mennesker som kaller seg kristne, ser med beundring opp til menn som

håner Gud og arbeider av all kraft for å utrydde troen på Guds ord. For en stor forblindelse! Herren forbarme seg over vårt arme folk!

I håp om at det kan bli til gagn for noen, vil vi kort betrakte Herrens storhet. Den nytten vi venter oss av det, er for det første at vi skal lære å kjenne vår egen ringhet bedre, så ydmykheten kan vokse; og for det andre at vi skal lære å sette vår lit mer til den store Gud. Derfor vil vi kort tenke over Herrens storhet i hans 1) allmakt og visdom, 2) kjærlighet og nåde, 3) langmodighet og 4) hellighet og rettferdighet.

1. Herren er stor i allmakt og visdom

Tenk på ditt eget legeme – hvordan du, som David sier, er virket på underfullt vis, hvor forunderlig det er formet og satt sammen, med nervesystem og blodomløp, åndedrett, ernæring og sanser. Må du ikke da innrømme: Herren er en mektig byggmester som kan forme noe så herlig?

Eller gå ut på marken og se hvordan liljene vokser, hvordan gresset kler jorden om våren, hvordan løvet springer ut på de nakne trærne, og alt du ser, kles i sin høytidsdrakt. Må du ikke da tenke: Herren er en stor Gud?

Eller se opp i det umålelige verdensrommet en stjerneklar kveld. Der løper millioner av kloder sine faste baner uten å støte mot hverandre. De fleste er tusen ganger større enn vår jord, og mange er så langt borte at lyset fra dem bruker årtusener på å nå fram til oss. Når du tenker på at disse verdenene ikke bare er skapt, men også blir båret og styrt av vår Skaper, må du ikke da stanse ved en slik tanke og si: Herren er en stor Gud?

Eller tenk på de omtrent 1500 millioner mennesker som lever på jorden, og på de mange tusen millioner dyr – husdyr, rovdyr og krypdyr, mangfoldet av fisk i vannet og de utallige fugleflokkene under himmelen.

Alle disse millioner av munner av alle slag skal ha sin føde hver dag, og det er Herren som metter dem alle ved sitt bord. Han kjenner hver eneste en og har særlig omsorg for hver enkelt; ikke én spurv faller til jorden uten at vår himmelske Far vil det, og hvert eneste hår på alle menneskers hode er talt av ham. Må du ikke ved slike tanker bryte ut av fullt hjerte: Herren er stor?

Tenk over dette, kjære leser! Og når du først er kommet i gang, kan du fortsette å betrakte Herrens storhet i allmakt og visdom ved å tenke på alle hans undergjerninger, små og store, i naturens og nådens rike. Du skal erfare at det styrker troen din, hvis du er en virkelig kristen.

En slik styrking trenger du, for du blir så ofte fristet til å gjøre Herren til en liten Gud. Kanskje klager du: «Familien min er blitt så stor at jeg ikke lenger klarer å forsørge den.» Eller: «Tidene er så dårlige, året ser ut til å bli så magert, kreftene mine tar så av, arbeidsløsheten er så stor, forretningen min så liten – jeg ser ingen utvei til hjelp for framtiden.»

Da sier du rett ut: Herren er en liten Gud. Han orker ikke lenger å holde meg oppe, byrden blir for tung for ham, makten hans er for liten og nøden min altfor stor – ja, han er en bitte liten, en avmektig Gud.

Å, ta deg da sammen, troende sjel, og tørk tårene dine! Husk at han som kler liljene og gir ravneungene føde, er en stor og rik Gud med uuttømmelige

forrådskammer. Om du så mangedoblet familien din med millioner, ville du likevel ikke klare å tømme Herrens matbu.

Noen ganger ber du om store ting, men nærer i hjertet en hemmelig tvil om Herren virkelig kan bønnhøre deg. Da er det dette som lyder: Herren er en liten Gud.

Du tenker på dine uomvendte slektninger, ditt mørke nabolag og din vantro hjembygd, og du er sikker på at her kan ingenting gjøres; de er sunket så dypt at de ikke står til å redde. Med andre ord: Herren er en liten Gud. Akk, vi elendige støvets barn, som så sent lærer å tro at Herren er en Gud så stor i makt at vi ikke kan fatte det, og at han gjør alt det han vil i himmelen og på jorden! Måtte han åpne øynene våre mer og mer for sannheten at han er stor!

2. Herren er også stor i kjærlighet og nåde

Dette har han vist på mange måter. Det største beviset er at han sendte oss sin Sønn: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv» (Joh 3,16). Du kan nok aldri fullt ut se til bunns i dypet av Guds kjærlighet; den er for bred og høy og lang til å kunne måles med vår alen. Men vil du få et lite inntrykk av den, må du betrakte den store hendelsen at Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss.

Gå inn i stallen i Betlehem. Der finner du en fattig kvinne med et lite spedbarn i fanget. Barnet er svøpt i gamle, istykkerrevne filler. Det du ser og hører der, gjør et smertelig inntrykk på deg. Den bleke kvinneskikkelsen med det hjelpeløse, nyfødte barnet i den kalde, mørke, urene stallen, der dyrenes brøl også gjør sitt til å gjøre det hele uhyggelig – alt dette får deg til å grøsse, samtidig som du føler inderlig medlidenhet med den svake moren og det lille barnet som nettopp er kommet til verden under så ugunstige kår.

Hva slags barn er det da som er født i en slik elendighet? Et forbryterbarn eller et taterbarn? Nei, nei, det er den store, mektige Gud, som bærer alle ting ved sitt krafts ord. Det er han som gir feet føde og styrer klodene i deres løp – ja, nettopp han ligger i den fattige kvinnens fang, så hjelpeløs og elendig.

Men hva kan ha brakt ham ned på jorden i en slik elendighet? Har han mistet sin makt? Har noen overvunnet og beseiret ham?

Ja, det er riktig: Det finnes en makt som har beseiret ham, og den makten heter kjærlighet. Han elsket verden, den falne, fortapte menneskeslekten, så høyt at han ga avkall på sin guddomsherlighet og lot seg føde som et svakt, nødlidende menneskebarn, for at han kunne reise oss opp fra fallet og forlike oss med Gud. Når du betrakter hvordan han fornedret seg og ble menneske, må du ikke da bryte ut: Herren er en stor Gud, hans kjærlighet er ubegripelig?

Du kan også følge ham gjennom et helt liv fullt av savn, motgang og lidelse: sult, tørst, kulde, hete, arbeid og strev, under forfølgelse, spott og forakt, i den ytterste fattigdom, misforstått og støtt bort. Han arbeider som en trell under loven for å kjøpe fri oss som var under loven, så vi skulle få barnekår. Tålmodig gjennomgår han de lidelsene vi har nevnt, og mange andre, som et sonoffer for våre synder. Hva får ham til det? Blir han tvunget av noen? Ja, han blir tvunget av sin egen kjærlighet, som overvinner alt.

Når han på denne måten har kjempet og lidd seg gjennom et liv på trettitre år, finner du ham en bekmørk kveld i en avsides hage som heter Getsemane. Hans nærmeste disipler ligger og sover i gresset, mens Mesteren et steinkast lenger inne i hagen kjemper med dødsangsten. Hadde ikke mørket vært så stort, kunne du ha sett hvordan blodet hans trengte seg ut gjennom svetteporene og falt i dråper på jorden og farget det grønne gresset.

Han vrir seg som en orm; den mest forferdelige angst og smerte står malt i hans hellige ansikt. Han klager: «Min sjel er bedrøvet inntil døden», og smertefulle sukk trenger seg fram fra hans beklemte bryst. Begeret med Guds vrede er skjenket fullt til randen, og herlighetens Herre må tømme det til siste dråpe. Derfor stønner han under den mest forferdelige helvetespine, og bedrøvelsens vann går ham helt inn til sjelen.

Men hva kan bringe Guds hellige Sønn i en slik nød? Har han begått en grov forbrytelse? Å nei, han var hellig fra topp til tå. Han visste ikke av synd, det fantes ikke svik i hans munn, han gjorde alle ting vel og helliget seg selv for oss. Det var altså ingen forbrytelse av hans egen han måtte lide for, men din og min, kjære leser; vår syndebyrde var lagt over på ham. Hva kunne da bevege ham til å bære vår byrde og tåle denne angst og smerte? Det var hans kjærlighet, og den må virkelig kalles stor.

Men vi går videre. Når vi en stund har vært vitne til dette grufulle synet, skimter vi lys mellom trærne; en folkeskare nærmer seg. Hvem er de? Kanskje medfølende mennesker som kommer for å trøste den lidende? Skaren blir ført an av Jesu egen disippel – nettopp den disippelen som var betrodd å forvalte den felles kassen, og som for noen timer siden var blitt æret ved å få et stykke fra Herrens egen tallerken da de spiste påskelammet. Skulle en ikke da vente at han oppsøker sin velgjører og mester i god hensikt?

Men la oss se: Jesus går skaren i møte, og disippelen kysser ham. Altså et vennekyss i nødens stund? Å nei, nei – et forræderkyss, et hyklerkyss, et kyss som brennemerket Herren som det utvalgte slaktofferet, et merke på forbryteren som skulle gripes. Og han blir virkelig grepet. Rå, ugudelige hender tar fatt i den uskyldige og binder ham. Han gjør ingen motstand, men følger med som et lam som blir tatt ut av flokken for å føres til slaktebenken. Og likevel visste han alt som skulle skje med ham.

Han blir ført til yppersteprestene, som med hellig mine og fromme ord tar ham i forhør som om han var en forherdet forbryter. Vitner trer fram med de mest urimelige og usanne beskyldninger. Tjenerne slår ham på munnen og gir ham ørefiker, snart med knyttet neve, snart med stokkene sine. Til avveksling spytter de ham i det hellige ansiktet, og imens bryr de hjernen med å finne på de mest skammelige skjellsord de kan overdynge ham med.

Men dette er altfor lite; nye midler må finnes på. Noen «lyse hoder» kommer på at han hadde gitt seg ut for å være konge; derfor må han krones. Heldigvis vet man om en tornebusk med lange, hvasse torner. «Der har vi høvelig materiale!» jubler de i djevelsk glede. Kronen blir flettet; usslingenes fingrer blør under flettingen, men smerten blir overdøvet av den mektige skadefryden som fyller

dem. På et øyeblikk er den forferdelige kronen trykket ned på det hellige hodet. Med stokkene blir tornene slått dypt inn, og kongen er kronet.

Men en konge trenger mer enn en krone; kongekappen av purpur må ikke mangle. En gammel, fillete purpurkappe finnes «tilfeldigvis» i nærheten. «Kle bedrageren i den!» roper de. Befalingen blir fulgt med en gang, og nå mangler bare septeret. Men det er ingen sak, for de tapre har jo stokkene sine. Når de så har stukket en rørstokk i hånden hans, er utkledningen ferdig, og moroa i den forferdelige komedien tiltar.

«Nå ser han jo ut som en konge, og som en konge må vi hylle ham», tenker de besatte. «Hill deg, du jødenes konge!» roper de; knærne bøyes, og alle slags æresbevisninger settes i scene for at de riktig skal kunne håne den lidende. Stokken blir revet ut av hånden hans og brukt til å slå ham i det tornekronte hodet, og tilskuerne rister av latter.

Men vi stanser og spør: Hva slags mann er det som må lide en så grusom, umenneskelig og uhørt behandling? Det er jo den Gud som er stor i makt, og som kunne, om han ville, la helvete åpne seg under disse ville, samvittighetsløse flokkene og med ett gjøre ende på spotten og latteren deres for alltid. Men denne mektige Gud lider tålmodig, fordi han hadde tatt våre synder på seg og ville forlike oss med seg selv. Det er hans store kjærlighet som tvinger ham til det.

Følg ham videre, kjære leser – inn i domshuset til Pilatus, der han blir anklaget og forhørt, til Herodes, der han blir utspurt og hånet, og tilbake til Pilatus, der han blir dømt. Stå ved hans side når hans hellige legeme blir bøyd og ryggen hans krummet, og de fryktelige stokkene kommer fram, grepet av bøddelhender, og faller i takt på det nakne legemet. Se hvordan huden må gi etter og det blodige kjøttet kommer til syne. Se og hør at det ikke kommer et eneste bebreidende ord over hans velsignede lepper.

Følg med ham når korset blir lagt på ham, og det sørgelige toget setter seg i bevegelse ut gjennom byporten mot retterstedet. Følg med når korset legges på marken og Menneskesønnen strekkes ut på det, når hammeren og de fryktelige naglene gripes, og naglene drives med kraftige slag gjennom de hendene som ble lagt helbredende og velsignende på så mange, og gjennom de føttene som tok så mangt et skritt for å lindre menneskeslektens nød. Korset reises, og der henger han mellom himmel og jord som en forbannet ting, midt mellom to røvere.

Hans legemlige smerte er ubeskrivelig, men enda verre er den angst og helvetespine han måtte kjenne i sjelen: forlatt av sin Far, fornektet av én disippel og forlatt av de andre, spottet av yppersteprestene og rådsherrene, soldatene, folkemengden og den ene røveren. Den forferdelige pinen på legeme og sjel tiltar i styrke inntil hjertet hans endelig brister i døden. Sjel og legeme skilles, og Guds Sønn henger som et lik på treet; så blir han tatt ned av korset og lagt i en grav.

Min venn! Når du på denne måten følger Herren Jesus fra krybben i Betlehem til døden og graven, gjennom alle hans smerter og lidelser, og tenker på at alt dette tok han frivillig på seg fordi han forbarmet seg over oss – må ikke tankene

dine til slutt samle seg i disse få ordene: Herren er stor, ja, usigelig stor i kjærlighet?

Men også her er vi tilbøyelige til å gjøre Herren til en liten Gud. «Herren kan ikke elske meg, som er en så stor synder», klager den vakte sjelen ofte. «Mine misgjerninger er for mange og for store, jeg er for kald og hard, jeg har brutt for mange gode forsetter, jeg har syndet for lenge på nåden» og så videre.

For en dårlig attest du gir Herren, min venn! Han forsikrer deg i sitt ord at han elsker deg med en evig kjærlighet, og alle hans gjerninger vitner tydelig om det. «Nei», sier du, «hvor stor kjærligheten hans enn er, er den likevel for liten til at noe av den rekker til meg.» Jo, venn, han elsker deg virkelig, ja, elsker deg mer enn en mor elsker sitt diende barn.

Ved denne ubegripelige kjærligheten og dette store offeret har han vunnet oss en rik og overstrømmende nåde, som rekker til for de aller største syndere som vil ta imot den. Han har vunnet oss en nåde som veier opp de mest forferdelige misgjerninger, utsletter den tyngste skyld og tar bort den styggeste urenhet. Den rettferdiggjør den mest ugudelige, leger den mest håpløst syndesyke, trøster den mest bedrøvede, metter den mest sultne, slukker den mest brennende tørst, reiser opp den dypest falne og gir den mest avmektige kraft.

Hans kjærlighet har skaffet til veie et rikdommens dyp av nåde og barmhjertighet som aldri lar seg tømme og aldri mister sin kraft, hvor mange og hvor store syndere som enn tar sin tilflukt til den. Det er et hav av nåde, større enn verdenshavet. Det likner verdenshavet ved at det står åpent og fritt for alle, men skiller seg fra det på ett punkt: Verdenshavet skal forgå sammen med jorden, mens Herrens nåde varer til evig tid. Herren Jesus har fått et uforgjengelig prestedømme og lever alltid for å tre fram som mellommann og stedfortreder for hver synder som søker ham.

Så lenge mennesket sover i synden, mener det at det tror at Guds nåde er stor. Da er det lett å snakke om den barmhjertige og kjærlige Gud som er så rik på nåde. Så lenge man ikke trenger nåde, tviler man heller ikke på den. «Skulle man ikke tro på den barmhjertige Gud, da måtte det jo være altfor galt», sier de blinde verdensbarna.

Men la en slik våkne av søvnen og se at han er jammerlig, blind og naken; la ham få kjenne at han er hovmodig, hyklersk, hard, kald, avmektig, ond og ugudelig – så skal vi snart høre den gamle sangen igjen: Herren er en liten Gud.

«Herren er nok barmhjertig og nådig og vil tilgi den og den som ikke har gjort så mange og så grove synder, men for meg kan det vel ikke være redning. Hadde jeg bare ikke hatt det og det på samvittigheten, hadde jeg bare ikke gjort motstand så lenge, hadde jeg bare ikke syndet mot bedre vitende, hadde jeg ikke vraket så mange formaninger, hadde jeg ikke spottet Guds barn, hadde jeg bare ikke brutt så mange gode forsetter – da skulle jeg ha trodd nåden. Men nå, ja, nå er det ingen råd, for Herren er en svært liten Gud, og forrådskamrene for hans nåde er svært trange og små. Hadde jeg bare ikke hatt slike onde lyster i hjertet, hadde jeg bare ikke vært plaget av så mange onde tanker, ikke vært så lettsindig og uærlig og så videre – da skulle jeg ha trodd nåden.»

Ja vel, min venn, da hadde du jo vært en liten synder, og da hadde du passet utmerket for den Gud du forestiller deg – denne lille innbilte guden din med sin ringe nåde. Men for Bibelens Gud hadde du ikke passet, for han er en stor Gud med en stor nåde, og derfor passer han så utmerket sammen med store syndere.

«Hadde jeg bare hatt en rett vilje, en rett oppriktighet, et rett hat til synden, en rett syndserkjennelse eller en rett tro, da kunne jeg ha trodd nåden i Kristus», tenker noen. «Men nå mangler jeg alt dette og har bare virkelig synd, onde lyster, hykleri og vantro.»

Ja, det er riktig: Hadde du bare hatt noe rett og godt i deg selv, kunne det jo ha blitt lagt sammen med Guds nåde, og da kunne kanskje den store synden din bli veid opp. Men nå, når du ikke finner noe godt i deg, bare synd og ugudelighet, kan du vel ikke ha så store tanker om Herren at du mener hans nåde rekker til; nåden hans er jo altfor liten!

Gang på gang framstiller Guds åpenbarte ord nåden som et uuttømmelig hav og en evig flod der hver fortapt synder kan bli renset, hvor uren han enn er – og det med klare og tydelige ord og under de mest forskjellige bilder. Men det betyr jo ikke stort for deg så lenge ditt eget hjertes følelse ikke stemmer med det.

Hva hjelper det at Bibelen sier: «Herren er stor og hans nåde uuttømmelig», så lenge hjertet ditt sier: «Nei, han er svært liten, og nåden hans er ubetydelig og rekker bare til for små syndere som har noe godt i seg ved siden av synden»?

Bibelen sier: «Om vårt hjerte fordømmer oss, så er Gud større enn vårt hjerte» (1 Joh 3,20). Men du sier: «Om Gud så forsikrer meg i sitt ord om en overstrømmende nåde og full tilgivelse for alle mine synder, om han så sier at jeg i Kristi blod skal bli vasket hvit som snø og den hvite ull, selv om syndene mine var som purpur og skarlagen – så betyr det ikke stort så lenge hjertet mitt ikke frikjenner meg. For hjertet mitt er større enn Herren; han er en liten Gud.»

Vet du, du som søker frelse, hvem du likner når du hører mer etter ditt eget løgnaktige hjerte enn etter Herrens ord? Du mener vel at du er svært ydmyk, og i det skjulte nærer hjertet ditt den tanken at Herren egentlig må sette stor pris på din store åndelige fattigdom. Men i din vantro har du mye felles med de mennene som spyttet og slo Herren Jesus i ansiktet.

Hva var det som fikk disse mennene til å spytte og slå, tornekrone og spotte ham? Var det ikke vantro? Herren hadde gitt seg ut for å være Guds Sønn og den rette Messias, og han stadfestet ordene sine med undergjerninger.

Likevel gikk han omkring fattig og elendig. Det spotterne så med egne øyne, syntes derfor å motsi ordene hans fullstendig. I stedet for å tro ordet og bekjenne ham som Kristus, lyttet de til det fornuften sa dem, og den sa: «Han kan umulig være den han gir seg ut for, så fattig og elendig som han er. Var han en konge, måtte han ha en helt annen skikkelse. Derfor må han være en bedrager.»

Se, venn, dem likner du! «Nei», sier du kanskje, «jeg har aldri holdt Jesus for en bedrager.» La oss se. Herren forsikrer i sitt ord at han utsletter dine overtredelser som en tåke og dine synder som en sky; at han ikke støter ut den som kommer til ham; at han tar imot syndere og spiser sammen med dem; at der synden ble stor, ble nåden enda større; at han har båret og tatt bort hele verdens synd, og at han har naglet skyldbrevet som gikk oss imot, til korsets tre. Han gir

seg altså ut for å være en virkelig Frelser for virkelige syndere, og han forsikrer at han døde for ugudelige.

Men dette strider mot det hjertet ditt føler. Du kjenner din store fordervelse, dine mange syndige lyster, din avmakt og forvendthet; derimot føler du ingenting av Guds nåde og kjenner ikke noe vitnesbyrd i sjelen som gir deg visshet – og derfor kan du ikke tro. Med andre ord sier du: «Riktignok forsikrer Herren Jesus meg i sitt ord om en overstrømmende nåde som rekker til. Men så lenge jeg ikke ser og føler denne nåden, vil jeg ikke tro ham; til da holder jeg ham for en løgner og bedrager.»

For en ære for Frelseren! Tenk å bli holdt for en løgner og bedrager! Må du ikke selv innrømme at det er den gamle historien som går igjen? Det er ørefikene og neve slagene, tornekronen, spyttet, knefallene og spotteordene fra lidelseshistorien:

«Du ga deg ut, du nasareer, for å være en Frelser for store syndere, men du løy, for du duger bare for små. Du ga deg ut for å kunne redde virkelige syndere, men du kan bare hjelpe de malte, for du er bare en malt Frelser. Du har rost deg av å være Frelser alene og påstått at alt er fullbrakt. Men det var ikke sant; du lot likevel noe være igjen til meg som jeg skulle få i stand, og når jeg ikke får det til, kan jeg umulig tro. Kort sagt: Du er en liten og ubetydelig Frelser.»

Å, så tungt det må være for den kjære Frelseren når ellers ærlige sjeler som søker frelse, gjør ham til et null på denne måten! Men det er en lykke for oss at han også er stor i langmodighet; ellers ville han ikke kunne holde ut med slike hardnakkede, vantro mennesker.

Vi har nå talt litt om den forferdelige tilbøyeligheten vakte sjeler har til å gjøre Guds nåde i Kristus liten. Men det er ikke meningen å forkaste det verk Guds Ånd gjør i hjertet.

At man lærer å kjenne seg som ugudelig og fortapt, er Guds Ånds verk. Det er hans øyesalve som åpner øynene våre, så vi ser litt av hvordan vi virkelig er. Mennesket er slett ikke tilbøyelig til å gjøre synden sin større enn den er; tvert imot har vi alle lyst til å skjule og unnskylde den. Derfor lærer ingen å erkjenne at han er ond og fordervet, hyklersk og ugudelig, før Guds Ånd får ham i skole.

Men den samme Guds Ånd vil også forklare Kristus og hans verk for oss og vise oss litt av nådens storhet gjennom evangeliet, slik han har vist oss litt av syndens storhet gjennom loven. Men som vi har vist ovenfor, er det vrange, forvendte og vantro menneske hjertet nettopp uvillig til dette. Det kommer alltid med sine egne innvendinger og fornuftsslutninger og viser alltid til det som synes rimelig og fornuftig for det.

Og dette kommer igjen av at vi ikke kjenner Herren som en stor Gud, men gjerne vil måle ham med vår egen alen. Slik blir han en Gud i menneskestørrelse, en liten Gud, fattig på nåde. Det er denne gjenstridigheten og vantroen i hjertet vi vil gå til felts mot, samtidig som vi gleder oss over at Guds Ånd får virke syndserkjennelse i hjertene.

Herren er stor i kjærlighet og nåde. Innprent deg dette også, du troende sjel! Ingenting glemmer du lettere enn at nåden er stor; og ingenting er du så tilbøyelig til som å gjøre Jesus til en liten Frelser. Så lenge det går godt med

helliggjørelsen din, og du blir bevart fra større feiltrinn, koster det ikke så mye å tro nåden.

Da føler du ikke så stor trang til hel og virkelig nåde, fordi hjertet ditt i all hemmelighet sniker seg til å bygge på en sandbanke ved siden av hovedhjørnesteinen. Da synes huset ditt å stå godt grunnfestet; det har jo to støtter og må derfor stå fast.

Denne sandgrunnen er den helliggjørelsen som Guds nåde har virket i hjertet ditt, der den bor – men blandet med din egenrettferdighet og selvtillit. Du føler deg gudfryktig og from, har det godt med Gud i bønnen, kjenner litt lyst til hans bud, kjærlighet til Herren og brødrene og så videre.

Evangeliets løfter lyser mot deg overalt i Ordet, skinner inn i ditt mørke hjerte og skaper det vakreste sommervær. At Herrens løfter er ja og amen, tviler du ikke på; du kunne gjerne dø på at det han lover, er sant. Med frimodighet bekjenner du deg som et Guds barn og fryder deg over dine store forrettigheter.

Treffer du en bekymret synder som ikke tør tro nåden i Kristus, leser du teksten for ham og bebreider ham vantroen hans; du synes han må tro, så klare og tydelige som Herrens løfter er. Men så blåser det opp til storm, og støttene du hadde utenfor Kristus, faller over ende. Du snubler og forser deg mot Gud. En skjødesynd som du en tid har beseiret «med ære», får plutselig overtaket, og du blir kastet ned fra den høye kjempeborgen der du satt og så deg om med fornøyd mine, ned i motløshetens myr.

Mens du satt der oppe, hadde du den herligste utsikt. Du så rett inn i Getsemane hage og skimtet tydelig i det klare sollyset blodsdråpene som ble presset ut av Jesu legeme og falt til jorden. Korset på Golgata med den korsfestede og lidende Messias sto som malt for øynene dine.

Med troens kikkert så du langt ut i Guds nådehav og så syndene dine senket og druknet der. Ja, fordi festningen din lå så høyt, kunne du se rett inn i Guds egen bolig; der lå livets bok oppslått for øynene dine, og du leste ditt eget navn, skrevet med gylne bokstaver.

Men akk, nå ligger du i motløshetens myr, og den lyse utsikten er blitt mørk. Du ser deg selv skitten og tilsølt; du kjenner bare fordervelse og kulde. Getsemane og Golgata kan ikke lenger ses for den tykke tåken. Derimot hører du tydelig tordenen fra Sinai, og din egen samvittighet sender ekkoet tilbake. «Den som synder, skal dø», tordner det fra Sinai. «Du skal dø, du skal dø», svarer ekkoet i hjertet ditt.

Kan du nå fremdeles tro at du står i nåden? Står du ennå under den daglige tilgivelsen? Er Kristi offer fremdeles nok? Står det ennå fast at Jesu Kristi, Guds Sønns, blod renser fra all synd? Kan man ennå stole på at Kristus døde til fastsatt tid for ugudelige?

På disse og liknende spørsmål får du to forskjellige svar, alt etter hvem du spør. Spør du Herren i hans ord, er svaret et klart og tydelig ja. For han vitner at det ikke er noen fordømmelse for dem som er i Kristus; at det er en åpnet kilde for Davids hus mot synd og urenhet; at ingen synd blir tilregnet barna, fordi den allerede er tilregnet vår førstefødte bror og straffet på ham; og at vi lever i et rike

der syndene blir tilgitt, der gode gjerninger ikke blir regnet som fortjeneste til frelse, og der synd og skrøpelighet ikke blir tilregnet til fordømmelse.

Kort sagt: Herren svarer i evangeliet at vår utroskap ikke kan gjøre hans troskap til intet, og at vår synd ikke kan veie opp hans stadige nåde; for han er en stor Frelser.

Spør du derimot hjertet ditt, vil det svare: «Du er ikke noe Guds barn, du som er så full av synd og elendighet, og som ikke finner flere troens frukter i deg. Du har aldri vært omvendt, eller om du har vært det, er du falt fra. Var du et Guds barn, måtte du vinne seier over synden; da kunne du ikke kjenne så virkelige syndige lyster. I alle fall måtte du ha et sterkere hat til synden og mer lyst til bønn, til å grunne på Guds ord og til gode gjerninger.»

Kort sagt: «Du bør ikke holde fast ved å tro nåden, for du er altfor elendig» – eller med andre ord: «Du er for stor en synder; Herren må forkaste deg.»

Min troende venn, så mange ganger lytter du i slike stunder til hjertets røst og lar den få deg til å gå med trellesinn langt borte fra nådestolen, i stedet for å jage bort trelldomsånden og vantroen med Herrens ord og løfter. Gjør du da ikke Herrens nåde til intet og ham selv til en liten Gud?

Særlig er det vanskelig for Guds barn å holde ut uten opphold i uker, måneder og år med å tro tilgivelse gang på gang for den samme synden. Og som regel har enhver troende en eller annen skjødesynd å stri med, en synd han faller i igjen og igjen. Derfor ligger det her en stadig fristelse til å gjøre Guds nåde til intet.

Du har fått og trodd tilgivelse mange ganger for en bestemt synd. Hver gang du fikk nåde til å tro tilgivelsen, steg forsettet opp i hjertet ditt: Heller vil jeg stå imot inntil blodet enn gjøre den synden igjen. Men likevel forså du deg igjen; det varte ikke lenge før du ble overvunnet på ny, og etterpå kjente du en forferdelig smerte, selvbebreidelse og selvforakt.

«Nå må Herren være blitt trett av meg», lød det i hjertet ditt. «Det går vel ikke an å holde fast ved å tro nåden når jeg aldri blir bedre.» Så går du der motløs og mistrøstig og tør ikke på lenge søke tilbake til nådetronen; du synes det er en stor urimelighet å komme til Gud igjen og igjen like tilsølt.

For all fornuft er det riktignok urimelig at en gang på gang skal få tilgivelse for den samme synden. Men saken er at fornuftens alenmål er for kort til å måle og beregne hvor stor Herrens nåde er. Var Herren lik oss, ville han nok vise oss bort når vi var kommet noen ganger for å bekjenne den samme synden om og om igjen.

Hadde du en nabo som gjorde deg urett, men så kom og bekjente sin ondskap og ba om tilgivelse, ville hjertet ditt nok bli rørt, og det ville være forholdsvis lett for deg å tilgi ham. Men la oss tenke oss at han gikk av sted og syndet mot deg igjen og så igjen ba om tilgivelse. Da ville det bli vanskeligere for deg å tilgi ham den andre gangen enn den første. Og ble det nødvendig å tilgi ham inntil sju ganger, ville det sikkert koste deg en stor kamp de siste gangene. Det kommer av at du er liten.

Men Herren, som er stor, har likevel lært oss at vi skal tilgi vår neste, ikke sju ganger, men sytti ganger sju – det vil med andre ord si at det ikke skal være noen grense for tilgivelsen. Når den store Gud har lært oss som er små, å gjøre slik,

hvor mye mer vil ikke han selv, som er stor i nåde, tilgi sine barn igjen og igjen, så ofte de forser seg mot ham!

Vokt deg derfor for å gjøre Herren og hans nåde liten; for da vanærer du ham. Men flykt tilbake til den Gud du har vakt til vrede, så ofte du faller, og bekjenn din synd. Da skal du erfare at han er trofast og rettferdig, så han forlater syndene og renser oss fra all urettferdighet. Er syndefallene dine mange og hyppige, er hans nåde likevel umåtelig mye større; for han er en stor Gud.

3. Herren er videre stor i langmodighet

Hver og en av oss vil gjerne nyte godt av denne langmodigheten selv, men når det gjelder andre, blir vi mange ganger fristet til å synes at Herren går for langt. Profeten Jona syntes nok godt om at Herren var langmodig da han selv flyktet bort fra Herrens åsyn. Men da Herren viste langmodighet mot innbyggerne i Ninive, stemte det ikke med det Jona ønsket. Det samme jonasinnet finner vi hos disiplene da de ville by ild fare ned fra himmelen over byen som ikke ville ta imot Jesus. Og hver kristen kan finne det igjen ved å gripe i sin egen barm.

Når du så djevelens fremste redskaper drive sitt sjelemyrdende verk og forføre tusener, har du ikke da noen ganger tenkt ved deg selv: «Hvorfor slår ikke Herren dem ned med en gang? Hvorfor hogger han ikke de tørre trærne ned og kaster dem i ilden like godt først som sist?»

Guds ord gir deg svar på det. Det sier: Herren er en stor Gud, stor i langmodighet og miskunn, og hans veier er ufattelige for oss. For så høyt som himmelen er over jorden, så høyt er hans tanker over våre tanker og hans veier over våre veier. «Å dyp av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud! Hvor uransakelige hans dommer er, og hvor usporlige hans veier. For hvem kjente vel Herrens sinn? Eller hvem var hans rådgiver?» (Rom 11,33–34)

Hans store langmodighet ser vi i den lange fristen han ga folket til omvendelse før vannflommen, i de mange utsettelsene han ga farao og egypterne, og i historien om Israels barn. Hvor ofte satte ikke hans eget utvalgte folk hans langmodighet på prøve! Hadde han ikke vært en ufattelig Gud, ville han ha utslettet dem fra jorden allerede under vandringen i ørkenen.

Vi ser hans langmodighet mot dem som mishandlet og korsfestet ham: I stedet for å slå dem ned og kaste dem i helvete, som han hadde makt til, ber han for dem og gir dem tid til omvendelse. Og hver dag ser vi Herrens langmodighet mot dem som forakter nåden. Han sparer de mange tørre trærne år etter år, graver rundt dem og gjødsler dem for at de skal bære frukt.

Men du trenger ikke gå lenger enn til deg selv, kjære leser, for å få stadfestet av egen erfaring at Herren er stor i langmodighet. Er du et omvendt barn, så tenk tilbake på den tiden du levde uten Gud og uten håp. Da vil du huske at Herren kalte på deg, kanskje i lang tid, før han vant hjertet ditt. Han banket på døren din, og du lukket den; han kalte, men du svarte ikke; han gikk etter deg, men du løp fra ham; han innbød deg til nådens bord, men du unnskyldte deg med ting uten betydning.

Hadde Herren vært lik deg og meg, ville han straks ha gitt deg opp og sagt: «Nå vel, du vil ikke la deg frelse. Da vil jeg ikke lenger plage deg med mitt nåde-

kall; du skal få lov til å sove deg inn i døden og helvete uten at jeg forstyrrer deg.» Hvordan hadde det da gått med deg? Akk, du hadde vært fortapt uten redning.

Og da han endelig ved sin langmodighet fikk brutt motstanden din, og du måtte overgi deg til ham – hvor mye usannhet, hykleri og vantro måtte han ikke tåle hos deg? Hvor ofte gjorde du ham ikke til en løgner, og hvor ofte fristet du ham ikke med din gjenstridighet?

Tenk også du, uomvendte menneske, på Herrens langmodighet. Når du var i nød, lovet du Herren at du skulle omvende deg. Han hjalp deg ut av nøden, men du var den samme. Hvor mange forsetter har du ikke brutt? Hvor mange løfter har du ikke sveket?

Herren har søkt deg som en hyrde leter etter sitt bortkomne får. Han har brukt alle slags midler: lidelser og velgjerninger, motgang og medgang. Han har malt sin kjærlighet for deg gjennom Ordet og lokket deg så vennlig til sitt nådebord, og han har talt til deg om den forferdelige skjebnen du går i møte om du ikke vil la deg finne. Men alt var forgjeves. Hans hellige blod har du tråkket under føtter, og du har spottet nådens Ånd.

Herren plantet deg en gang i sin vingård, da han i dåpen gjorde deg til sitt barn, for at du skulle bære frukt til hans ære. Men du har bare båret torner og tistler og levd så hans navn ble vanæret og spottet.

Den dyrebare nådetiden han i sin kjærlighet ga deg, har du sløst bort; de kreftene på legeme og sjel som du fikk for å bruke dem i Herrens tjeneste, brukte du i djevelens tjeneste. Du skulle ha vært en tapper stridsmann i kampen for Herrens sak, men du har sluttet deg til hans fiender og kjempet mot ham.

Som en opprører har du kastet budene hans bak din rygg og fulgt dine egne onde lyster og tilbøyeligheter; ja, du har levd som om det ikke fantes noen Guds lov.

Du har korsfestet herlighetens Herre på nytt og gjennomstunget hans ømme og elskende hjerte med skarpe torner. Alle hans velgjerninger har du tatt imot med utakknemlighet, og når han slo deg med sin kjærlige hånd for å bringe deg til besinnelse, reiste hjertet ditt seg i knurr og forbitrelse. Ja, alt dette og mye mer har du gjort – og likevel har Herren spart deg og bevart livet ditt til denne dag.

Du hadde fortjent at han for lenge siden hadde gjort med deg som med Sodoma og Gomorra. Men han har ventet for å kunne vise deg nåde. Han har ventet på at du skulle bli trett av å stampe mot brodden, at du som den bortkomne sønnen skulle gå i deg selv og vende tilbake til farshuset. For en langmodighet! Å, om den bare kunne få føre deg til omvendelse!

Før vi slutter å tale om Herrens langmodighet, skal vi likevel legge merke til én ting. Herrens langmodighet er i seg selv grenseløs og umåtelig, men overfor den enkelte synder har den en grense. Han bærer over med vredens kar i lang tid og venter og venter for om mulig å vinne synderen.

Men hvis man stadig står imot, tar hans venting slutt, og den straffende rettferdigheten bryter inn. Han sparer nok det tørre treet år etter år, men en gang faller øksen likevel, og treet blir hogd ned. Det er riktignok ikke alltid slik at døden straks rammer den synderen Herren har forlatt. Han kan la ham gå sine

egne veier – og når Herren overlater oss til våre egne veier, står vi ikke lenger til å redde, hvor lenge vi så lever i verden etterpå.

Det ser også ut til at Herren ikke har gitt alle det samme mål av langmodighet. Noen får lov til å tumle seg lenge i synden, år etter år, og blir så til slutt vunnet for Guds rike; andre blir hogd ned i sin ungdoms blomst, midt i syndens ville løp. Også i dette har Herren sine egne veier og er for stor til at vi kan fatte ham. Vi kan likevel slutte at Herrens forutviten er med her, og vi kan gå ut fra at de troendes forbønn betyr mye.

Men det er sikkert at Herren gjør det han vil, og at alt han gjør, er rettferdig og godt. Derfor skal hver og en bli taus på den store åpenbaringsdagen og ikke ha noe å anklage Herren for.

4. Herren er også stor i hellighet og rettferdighet

Herren er ikke bare stor i allmakt og visdom, kjærlighet, nåde og langmodighet; han er også stor i hellighet og rettferdighet. Han er så hellig at ikke engang himlene er rene for ham, og han finner feil hos sine engler. Han kan ikke gjøre annet enn godt og tåler ikke den minste synd. Denne helligheten hans er uttrykt i de ti bud han har gitt oss, der han krever av oss at vi skal være fullkomne, likesom han er fullkommen.

Menneskenes lyst til å gjøre ham til en liten Gud viser seg også overfor hans hellighet. Når loven hans blir forkynt slik han har gitt den, blir det straks et ramaskrik over at den er for streng. «Herren kan da vel ikke kreve det umulige av oss», mener man. «Han får vel nøye seg med noe mindre enn fullkommenhet; han må da huske at vi er svake skapninger» og så videre. Dette er å gjøre ham til en liten Gud.

Krevde han mindre enn fullkommenhet av oss, var han ikke selv fullkomment hellig. Men det er han, hvor mye verdens barn enn sludrer i søvne om at han ikke tar det så nøye: «Bare man gjør så godt man kan, blir vel Herren fornøyd» og så videre.

Arme dårer, dere som mener dette! Vit at Herren er en stor Gud, som aldri har gitt etter en eneste bokstav av sin lov. Å beskylde ham for ettergivenhet her er det samme som å beskylde ham for ufullkommenhet; det er å gjøre ham til en liten Gud.

Spør nå noen: «Hvordan kan da en synder bli frelst, når Herren ikke kan slå av på kravet?», da svarer Guds ord oss at bare de blir frelst som tar imot Sønnen og ikler seg hans rettferdighet. De står i Kristus for Gud som om de aldri hadde syndet. Jesu Kristi fullkomne lovoppfyllelse blir tilregnet de troende. Slik blir Herrens hellige krav oppfylt, og det trengs ingen ettergivenhet i vanlig forstand, ettersom man i Sønnen eier alt det loven krever.

Den som ikke har vasket sin kappe og gjort den hvit i Lammets blod, kan ikke bestå for Guds hellige åsyn – for det første fordi Herren ikke tåler synderen, og dernest fordi synderen ikke tåler å være sammen med Herren. Guds hellige lys ville fortære den uomvendte om han kom inn i himmelen. Likevel snakker mennesker som lever i full ubotferdighet og forakt for nådens evangelium, om

at de skal bli frelst – mennesker som ikke engang tåler det lyset som stråler fra det svakeste Guds barn.

Du flykter fra lyset her nede og elsker mørket, forblindede menneske. Jeg skulle gjerne vite hvor du da vil gjemme deg i himmelen.

Mener du kanskje at det finnes en mørk skammekrok der oppe hvor du kan skjule deg for Herren og alle hans hellige? Å nei, der finnes ingen mørke kroker, ingen gjemmesteder for den som hater lyset. Derfor vil du bli støtt ned i helvetes ytterste mørke, så sant du ikke i nåde tiden kommer til ham som kaller seg selv verdens lys, og som er kommet til verden for å frelse syndere.

Herren er videre stor i rettferdighet, og den består i at han lønner det gode og straffer det onde. Når vi taler om at han lønner det gode, vil vi begynne med å minne om at frelsen slett ikke blir vunnet som lønn for gode gjerninger. Frelsen er lønn for Jesu gjerning og lidelse. Den blir bare gitt dem som lærer å gi opp alt sitt eget, og som lærer å se at deres beste gjerninger er urene og besmittet og derfor ikke kan bestå for Gud ved sitt eget verd.

Frelsen er ikke engang en lønn for troen; troen er den hånden vi griper gaven med, den gaven Gud holder fram for oss i evangeliet.

Men har man lært hva det vil si å bli frelst på blodets regning, hva det vil si å ta imot nåde som nåde, og blir man ved denne Guds nåde opptuktet til et sindig og gudfryktig liv, rikt på gode gjerninger – da gjengjelder Herren etter sin store rettferdighet hver slik gjerning. Med gode gjerninger mener vi da det som skjer til Guds ære og nestens gagn: å arbeide for nestens frelse med bønn og tale, å støtte Guds rikes sak med penger, å besøke syke og så videre.

Videre er det gode gjerninger å kle de nakne, mette de sultne, hjelpe de undertrykte og så videre. Alt dette gjengjelder Herren, først her og siden hisset i de rettferdiges oppstandelse. Et beger kaldt vann gitt til en av Herrens disipler skal ikke bli glemt.

Herrens rettferdighet er til og med så stor at han lønner det de uomvendte gjør for sine medmennesker. Ordspråket sier: «Dyden er sin egen lønn», men det burde heller hete: «Herren lønner dyden.» Den ugjenfødte kan ikke bli frelst, om han så hadde et tårn av gode gjerninger med spissen helt opp til himmelen.

Men han blir lønnet her i tiden: Det blir målt til ham med samme mål som han måler andre med. Gir du en skilling til en tigger for å lindre nøden hans, eller støtter du Guds rikes sak, om så med den minste gave, skal du få det hundre ganger igjen. Man taler ofte om å lønne kongelig, men Herren lønner mer enn kongelig.

Mange synes at det man gir andre for å hjelpe dem i nød, er bortkastet, men det kommer av at de ikke tror på Guds storhet. Mest må en undre seg over mange av Guds egne barn. De har slett ikke forstått at det er deres plikt å bruke sine åndelige og timelige gaver til nestens gagn, og at det samtidig er en stor fordel for dem selv å få sette noe inn i Herrens sparebank.

Herren ser også det som blir gjort i det skjulte, og han har selv sagt at han vil lønne i det åpenbare. Trodde vi bare at Herren virkelig er stor nok til både å se det som blir gjort i stillhet, og gjengjelde det åpenlyst, ville vi ikke være så ivrige etter å gjøre kjent det lille vi utretter.

La hver og en av oss gripe i sin egen barm, så skal vi finne at vi alle har en underlig lyst til at våre gode gjerninger skal bli basunert ut og beundret fra pol til pol.

At Herren gjengjelder det gode som en stor Gud, ser vi også av at det går lydige barn vel i livet. Herrens rike velsignelse følger alltid slike, akkurat som han har sagt i det fjerde bud. Det gjelder også tro og lydige tjenere, disipler, undersåtter og så videre. Og som det er med den enkelte, er det med hele familier, samfunnsklasser og nasjoner.

Kjenner man litt til livet i samtiden eller leser fortidens historie, oppdager man Herrens finger overalt. For den som har lært Herren å kjenne, kan en enkel hverdagshistorie som mengden ser likegyldig på, bli en alvorlig forkynner av at Herren er stor når han lønner hver god gjerning.

Guds ord vitner at Herren ikke bare lønner den som gjør det gode, men også hans barn og barnebarn inntil tusen ledd. Har du, min leser, hatt troende foreldre eller besteforeldre som har ofret noe for nesten, kan du være viss på at Herrens velsignelse skal følge deg. For Herren er så stor i rettferdighet at det ikke er nok for ham å gjengjelde én eller to; han må følge slekten nedover med sin miskunn.

Forstår du ikke, troende sjel, hvor ille du handler mot deg selv og dine etterkommere med din egenkjærlighet? Nestens nød banker på porten din – legemlig sult eller nakenhet – eller hans åndelige tilstand roper til deg om å ta virksom del i å utbre Guds rike.

Da unnskylder du deg kanskje med barna dine. Du må sørge for dine egne, tenker du; du kan ikke være for rundhåndet med almissene dine eller med bidragene til Herrens sak, for da ville det bli for stort skår i barnas arv. Derfor skal Herren bare få det du «har til overs». Du tror ikke virkelig at Herren er en stor Gud. For trodde du det, visste du at du ikke på noen bedre måte kan skaffe barna dine en varig arv enn ved å gi der det trengs.

Som eksempel på det som nå er sagt, vil jeg nevne de mennene som i tidligere tider dro ut i bygdene våre for å forkynne omvendelse og syndenes forlatelse for sine medmennesker. De gikk ut på Herrens ord uten noen annen sikkerhet for lønn enn Herrens løfter.

De ofret tid, penger og krefter. Men ble de skadelidende av det? Tvert imot, de ble rikt velsignet av Herren. Mange av barna deres lever rundt omkring i landet, og har vi anledning til å undersøke det, skal vi finne at de som regel er godt stilt, og noen av dem har nådd opp på samfunnets tinder.

I våre dager snubler man derimot ikke over slike menn som tør våge noe på Herrens ord. Sjelden drar noen ut for å vitne om synd og nåde for sine landsmenn uten at han kan sikre seg en viss jordisk lønn. Herrens ord: «Det er ingen som har forlatt hus eller brødre eller søstre eller mor eller far eller barn eller åkrer for min skyld og for evangeliets skyld, uten at han skal få hundrefoll igjen: Her i tiden hus …» (Mark 10,29–30) er nå ikke lenger sikkerhet nok.

Skal man ofre noen dager eller uker for Herrens sak, må man ha ord fra et foreningsstyre eller en rik privatmann om at man får ordentlig betalt. Kan ikke det skje, må man være hjemme og arbeide for familien sin. Om den åndelige

nøden er aldri så skrikende i en og annen mørk avkrok, får det ikke hjelpe; et slikt sted kan ikke besøkes uten at det på forhånd kan samles inn bidrag til lønn.

Er noen i vår tid så dristig at han åpner munnen og klager over hvordan det står til på dette området, blir det straks ropt om forandrede tider. «Tiden er ikke slik nå som i gamle dager», heter det, «det kreves mer på alle områder» og så videre.

Ja visst har tiden forandret seg, men i det høye og hellige bor én som ikke har forandret seg med tiden; for han er i går og i dag den samme, ja, til evig tid. Han er ennå den store og rike Gud, og hans arm er ikke for kort; derfor både kan og vil han også i vår tid gjengjelde hvert offer en gjør for hans sak.

«Arbeideren er sin lønn verd», sier Skriften, og denne lønnen skal ikke utebli, selv om man lar være å sikre seg den på forhånd.

Med dette er det ikke meningen å klandre de foreningene i landet vårt som er dannet for å utbre Guds ord blant oss, eller de mennene som arbeider i tjeneste for disse foreningene. Men vantroen vil vi til livs, hos hvem og hvordan den enn viser seg. Og hver og en av oss bør sannelig prøve seg selv, om han ikke har en sterk tilbøyelighet til å gjøre Herren til en liten Gud også i det vi her har talt om.

Vi har nå kort vist at Herren er stor i rettferdighet ved den mangfoldige og rike lønnen han gir alle som gjør det gode. Men han er også stor ved at han straffer det onde på en måte som går helt over vår forstand.

Den synden et menneske begår, kan deles i tre slag: synd mot oss selv, mot nesten og mot Herren. All synd, også den vi begår mot oss selv og nesten, er synd mot Herren; men den siste vil vi gjemme til slutt. La oss altså begynne med å si at Herren er en hevner over all urett vi gjør mot oss selv og andre mennesker.

Synden mot oss selv bærer straffen i seg, både for oss selv og for våre etterkommere. Som eksempel kan nevnes gjerrighet mot seg selv, når man ikke unner seg den nødvendige pleie og hvile. Da blir legemet svekket, og sykdommer av forskjellig slag melder seg, og det får igjen uheldige følger for barna og barnebarna våre. Et annet eksempel er lediggang og dovenskap; da stjeler vi fra oss selv og våre arvinger.

De mest fryktelige følger for oss selv og slekten vår har likevel synden mot det sjette bud. Hvor mange mennesker bærer ikke merker av sine egne eller sine forfedres synder av dette slaget!

Særlig må vi nevne den synden som nok blir nevnt i Skriften, men sjelden fra prekestolene: synden mot naturen, en synd som ødelegger tusener på tusener i by og bygd. Denne forbrytelsen mot seg selv fører med seg en fryktelig skade på legeme og sjel. En betydelig del av dem som fyller sinnssykehusene, har mistet forstanden som følge av denne synden.

Synden mot nesten viser seg på forskjellige måter, særlig som urett og bedrageri. Baktaler du din neste, stjeler du hans gode navn og rykte, og Herren skal gjengjelde deg mangefold her i tiden, enten du er en kristen eller en uomvendt. Stjeler du en knappenål fra naboen din, ser Herren det og gjengjelder deg.

Bedrar du ham i handel, lurer falske varer på ham, utnytter hans forlegenhet eller godtroenhet til å ta for mye for det du selger ham, eller bruker du list på

annen måte, skal det ikke bli glemt av Herren. Og den hevnen han tar, er stor, slik han selv er stor.

Herren gjengjelder med rette utro tjenestefolk – dagtyver som stjeler tid fra husbonden sin – like visst som hver arbeidsgiver som er en urettferdig tyrann mot dem han har under seg. Ulydige barn synder mot foreldrene sine og får fortjent lønn for det av Herren.

Morderen tar nestens liv, og hevnen uteblir ikke. Når han blir grepet av den øvrighet Gud har innsatt, og mister hodet i samsvar med Skriftens ord, er det Herren som hevner; øvrigheten er den tjeneren som fullbyrder hevnen, og derfor kalles den også rettferdighetens håndhever. Slik er det også når tyven og bedrageren blir straffet: Øvrigheten går Herrens ærend, enten den er en troende eller en ugudelig øvrighet.

Særlig gjelder det tyven og bedrageren: Som vi alt har pekt på, må han ut igjen med det han har ranet. Den stjålne skillingen drar mange ærlig ervervede skillinger med seg. Og skulle det en enkelt gang hende at godset ikke blir spredt i den urettferdiges egen tid, vil Herren straffe ham på annen måte, med legemlige eller sjelelige lidelser, og godset skal forsvinne som agner for vinden i barnas og barnebarnas tid. Se bare på livet, så ser du det med egne øyne. «Med det målet dere måler, skal dere selv bli tilmålt.» Dette er den ufravikelige grunnloven.

Noen mener at det ikke skal være slik i Det nye testamente. «Kristus har jo betalt all synd», sier man, «altså også den vi begår mot nesten.» Det er sant så langt som vår synd mot nesten er synd mot Gud – og det er den jo alltid. Vi synder mot to på en gang, mot Herren og mot nesten.

Riktignok var Gud i Kristus og forlikte verden med seg selv, og riktignok bar Kristus som det sanne Guds lam all verdens synd. Slik opprettet han som mellommann mellom Gud og menneskene forlikelsens tjeneste. Men han ble slett ikke en mellommann mellom menneske og menneske.

Var det slik, burde vi ikke lenger ha tukthus eller andre straffeanstalter; ja, da måtte de mennene som ivrer for å avskaffe dødsstraffen, også ha rett. De snakker jo tidlig og sent om at det ene mennesket ikke har rett til å ta det andres liv. Det kommer av at de ikke forstår at det er Herren som tar livet gjennom rettens håndlanger, bøddelen.

Herrens hevn over synden mennesket har begått mot nesten, faller ikke bort om synderen omvender seg. Ulydige barn vil bære følgene av sin ulydighet også etter at de er omvendt, og slik er det med hver synd. At Herren ikke kan spare sine egne barn, ser vi tydelig i historien om David.

Han syndet mot Uria og Batseba, og de store ulykkene som rammet ham og huset hans, var en straff for denne synden. Men i sin visdom gjør Herren det slik at straffen for Guds barn samtidig blir en farslig tukt som tjener til å oppdra den troende.

Som eksempel på Herrens hevn over dem som synder mot nesten, kan nevnes Ham, som hånet sin far og ble forbannet med hele sin slekt, og farao og egypterne, som undertrykte Israel og derfor måtte dø i havet etter å ha gjennomgått mange store plager.

Et merkelig eksempel på at Herren straffer som en stor Gud, er historien om amalekittene. De sto israelittene imot på vandringen til Kanaan, og Herren sparte dem helt til Sauls tid. Men da var fristen ute, og dommen brøt løs.

Saul fikk befaling om å dra ned og slå Amalek. Alt som hadde liv, skulle ødelegges: mann og kvinne, barn og diebarn, okse og sau, kamel og esel skulle hogges ned. Og da Saul ikke fullførte hele Guds befaling, men sparte kongen og det beste av buskapen, mistet han som straff kongedømmet, og det ble gitt til David.

Også Jerusalems ødeleggelse og jødenes spredning kan nevnes i denne sammenhengen. De forgrep seg på Herrens salvede, løy på ham og korsfestet ham. Det var riktignok besluttet på forhånd, men de som utførte skjendselsverket, var likevel ikke uskyldige. «Hans blod komme over oss og over våre barn!» ropte de, og det skjedde.

Man regner med at omtrent en million jøder, som var samlet fra alle kanter av landet, omkom da Jerusalem ble ødelagt. Tusener av dem ble korsfestet; for med det målet dere måler, skal dere selv bli tilmålt. Denne hendelsen er den mest forferdelige historien kan fortelle om. Man kan ikke lese om den eller tenke over at det arme folket har vandret omkring i over atten hundre år i hele verden, hatet og forfulgt, uten fedreland og gudstjeneste – man kan ikke tenke på alt dette uten å finne ordet stadfestet: Herren er en stor Gud. Den som straffer på en slik måte, må være en ufattelig stor Gud.

For oss ser det ut som om straffen er altfor stor. Vi blir forskrekket når vi leser at amalekittenes diebarn ble slått i hjel for besteforeldrenes eller oldeforeldrenes synder. Fornuften vår gjør opprør mot det, og vi kjenner en ond lyst til å bebreide Gud for urimelig strenghet. Men det kommer av at Herrens tanker og veier er for høye for oss; vi kan like gjerne ta verdenshavet i hånden som fatte Gud. «For hvem kjente vel Herrens sinn? Eller hvem var hans rådgiver?»

I vår opplyste tid, da man vil forstå og fatte alt, kommer det ofte innvendinger mot at de hedninger som ikke har hørt Herrens ord, skal fortapes, at Hams etterkommere og nåtidens jøder skal lide for forfedrenes synder og så videre. Men dere kloke folk skal vite at Herren er en Gud så stor at fornuftens alenmål ikke rekker til å måle ham. Derfor er det klokest at du legger pipen i sekken, slår deg for brystet og sier: «Herren er en stor Gud, jeg kan ikke fatte ham. Alt han gjør, er rettferdig og godt, men jeg forstår ikke alt sammen.»

Herren er stor i rettferdighet. Det viser han også ved måten han straffer vår synd mot ham selv på. Vår synd mot hans lov har han straffet på sin Sønn, og det var en forferdelig straff Sønnen måtte lide, en straff vi ikke kan fatte, for at han kunne bli et gyldig sonoffer for våre misgjerninger. Vi lærer best å kjenne hans store rettferdighet ved å betrakte Jesu Kristi usigelige lidelse på både legeme og sjel. Kunne han ikke frelse oss uten et slikt offer, må hans rettferdighet være så stor at den er for høy for oss å fatte.

Alle som tar imot Sønnen, får full tilgivelse for alle sine synder, i full overensstemmelse med Guds rettferdighet. Derfor finnes det ikke noe mer trøsterikt ord for en bekymret synder som vil ta imot Kristus, enn nettopp Guds rettferdighet. For man forstår at hvis Herren forkastet en sjel som søker tilflukt i Jesu

sår, var han ikke lenger rettferdig; da krevde Gud straff for den samme overtredelsen to ganger.

Annerledes er det med dem som i ubotferdighet og vantro forkaster Guds Sønn, det vil si alle som ikke omvender seg til Herren og tar imot den nåden han tilbyr gjennom Sønnen.

Om dem sier Guds ord: «Har noen brutt Mose lov, da dør han uten barmhjertighet på to eller tre vitners ord. Hvor meget verre straff tror dere da den skal aktes verd, som har trådt Guds Sønn under føtter og foraktet paktens blod, det som han ble helliget ved, og har spottet nådens Ånd? Vi kjenner jo ham som har sagt: Meg hører hevnen til, jeg vil gjengjelde! – Og et annet sted: Herren skal dømme sitt folk. Det er forferdelig å falle i den levende Guds hender!» (Hebr 10,28–31)

Dere som forakter nåden, hvem dere enn er: Dere skal en gang få kjenne at Herren er en stor Gud. Hans kjærlighet og nåde er stor, det har du hørt gang på gang, og denne nåden blir tilbudt deg hvis du vil vende om til ham. Men unnskylder du deg og stenger døren for den Gud som banker på hjertet ditt, skal du få erfare hvor fryktelig det er å bli kalt fram for hans dom, bli bundet på hender og føtter og kastet i helvete.

Når vi leser eller hører om en straff som varer evig uten opphold, millioner på millioner av år, om at det ikke er noe håp for de fortapte, at de skal lide en smerte på legemet og en pine i sjelen så stor at ingen tunge kan uttrykke det – da gjør fornuften vår igjen opprør. «For mye, for mye!» sier den. «Det måtte da være nok med tusen år med usigelig pine.»

Kjære venn, glem ikke at Herren er en stor Gud! Så stor som nåden er, så stor er også hevnen og straffen over de mange som ikke akter seg verdige til det evige liv. Aller mest forferdelig blir det for dem som har hørt mest om Guds kjærlighet og har fått flest nådebesøk av ham.

Du kan gjerne gjøre narr av helvete, min venn, men du skal få erfare at Jesu ord om det er like sanne som de viste seg å være da han talte om Jerusalems ødeleggelse og hevnen over Israel. Gud skal en gang finne deg, og da vil du bli svært liten, men Herren viser seg å være stor.

Den store Voltaire ble også liten da han skulle dø, men Herren forble den samme store Gud; han er den samme til denne dag og blir det i all evighet. Den som ikke vil lære hans store kjærlighet og nåde å kjenne, må gjøre bekjentskap med hans vrede, hevn og straff; for hvert kne skal bøye seg for ham.

Det kommer en dag som Skriften kaller den store åpenbaringsdagen. Da skal teppet trekkes til side, og det som var skjult, skal komme fram i lyset. Først da skal vi fullt ut lære å se Herren som den store Gud – noen i den himmelske herlighet, andre i den evige fordømmelse.

Måtte du, min leser, som ennå ikke kjenner Herren, straks bøye deg for ham, ta imot hans nåde og la deg frelse! Da skal du en gang få se ham ansikt til ansikt, og i evighetens klare lys skal du få se at alt Herren gjør, er rett og godt – ja, at han nettopp må gjøre slik og ikke annerledes, nettopp fordi han er en stor Gud. Herren hjelpe deg til det for sitt navns skyld!

Tro og gjerninger

«*Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst*» (Apg 16,31)

«*Vis meg din tro av dine gjerninger*» (Jak 2,18)

Det er mye uklarhet blant oss om forholdet mellom tro og gjerninger. Noen vil bare høre om troen og forkaster alle gode gjerninger, mens andre bare vil høre, lese og synge om gjerninger. Noen vil altså bare legge grunnvoll uten å bygge videre, mens andre vil bygge uten å bry seg om å legge den rette grunnvollen. Andre igjen stiller tro og gjerninger side om side og forstår ikke å sette hver av dem på sin rette plass. Slik blir det en uklar sammenblanding som skader kristenlivet.

Disse ulike villfarelsene kommer av at man har en skjev forståelse av de to delene i Guds ord, loven og evangeliet, og av at mennesket av naturen er tilbøyelig til å vike ut til den ene eller den andre siden.

Om dette sier Luther i sin preken på døperen Johannes' dag: «Se hvordan folk overalt nå oppfører seg så dårlig med evangeliet at jeg nesten ikke vet om jeg skal preke mer eller ikke. Jeg ville for lenge siden ha holdt opp med det, om jeg ikke visste at det gikk Kristus på samme måte. For straks man forkynner at frelsen ikke ligger i vårt liv eller våre gjerninger, men i Guds gave, vil ingen gjøre godt, leve tuktig eller være lydig – og dessuten sier man at vi forbyr gode gjerninger. Forkynner man derimot om et tuktig og stille liv, farer verden straks til og bygger seg en stige av det opp til himmelen. Det kan Gud ikke tåle» osv.

De to hovedpunktene i kristendommen er læren om rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen – eller med andre ord læren om den troen som frelser, og om hvordan den viser seg ved at vi gjør gode gjerninger.

Ser vi på Skriften med et øye som Ånden har opplyst, vil vi finne at når det er tale om hvordan synderen blir rettferdiggjort og benådet hos Gud, blir alt som heter gjerninger, forkastet. De blir ikke tatt imot, men kastet bort som vrak og skrap – de duer ikke til annet enn å bli tråkket ned og foraktet. Når det derimot er tale om livet vårt, finner vi at Guds ord er rikt på formaninger og oppmuntringer til hellighet og lydighet mot alle Guds bud.

Nettopp dette synes mange er så selvmotsigende. Når en blir rettferdiggjort bare ved tro, uten lovgjerninger, hvorfor skal en da gjøre godt? Kan en ikke like godt leve fritt i synden? Ingen gode gjerninger rettferdiggjør, og ingen synder fordømmer den som er i Kristus Jesus – hvorfor skal en da plage seg med å

korsfeste kjødet? Nei, bort med dette åket! Vi er jo fri fra loven og vil ikke gå inn under dens trelldom igjen, osv.

Men det er bare de falske åndene, «de lettvinte veifarerne», som snakker slik, og slik tale viser tydelig at de er helt fremmede for troens liv i samfunn med Gud. Men mer om dette senere.

Vi skal i det følgende se på:

1. Hvordan en ugudelig synder blir rettferdig. 2. Hvordan en som er blitt rettferdig, bør vise sin tro av sine gjerninger.

1. Om det første punktet sier Skriften: «Da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus» (Rom 5,1).

«Og de blir rettferdiggjort for intet av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus. Ham stilte Gud til skue i hans blod som en nådestol ved troen, for å vise sin rettferdighet, fordi han i sin langmodighet hadde båret over med de syndene som før var gjort. Ved dette ville Gud vise sin rettferdighet i den tiden som nå er, så han kunne være rettferdig og rettferdiggjøre den som har troen på Jesus. Hvor er så vår ros? Den er utelukket. Ved hvilken lov? Gjerningenes lov? Nei, ved troens lov. For vi er overbevist om at mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger» (Rom 3,24–28).

«For hva sier Skriften: Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet. Den som har gjerninger, får ikke lønnen av nåde, men som noe han har fortjent. Den derimot som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige, han får sin tro tilregnet som rettferdighet» (Rom 4,3–5). «Men da vi innså at et menneske ikke blir rettferdiggjort av lovgjerninger, men ved tro på Kristus Jesus, da trodde også vi på Kristus Jesus, for å bli rettferdiggjort ved tro på Kristus og ikke av lovgjerninger. For ikke noe menneske blir rettferdiggjort av lovgjerninger» (Gal 2,16).

Av disse og lignende skriftsteder ser vi klart at når spørsmålet er hvordan en synder skal bli benådet, rettferdiggjort og frelst, er det ikke tale om gjerninger, men bare om tro. Både synder og gode gjerninger mister sin kraft og betydning i denne saken. Spør du altså: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» – da har Bibelen bare ett svar å gi deg: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst» (Apg 16,31). Du skal ikke gjøre noe som helst – slett ingenting – bare tro.

Hør hva Jesus selv sier: «Og likesom Moses opphøyet slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli opphøyet, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv. For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv. For Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham. Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønns navn» (Joh 3,14–18).

Og igjen: «Sannelig, sannelig sier jeg dere: Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv. Han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet» (Joh 5,24).

Å tro er det motsatte av å gjøre; derfor blir troen også sammenlignet med hvile. «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile!» (Matt 11,28). «For så sa Herren Herren, Israels Hellige: Dersom dere

vender om og holder dere i ro, skal dere bli frelst. I stillhet og i tillit skal deres styrke være» (Jes 30,15).

Det er også denne troens hvile Herren taler om hos profeten Esekiel: «På en god beitemark vil jeg la dem beite, på Israels høye fjell skal deres havnegang være. Der skal de hvile på en god havnegang, og på en fet beitemark skal de beite på Israels fjell. Jeg vil selv være hyrde for min hjord og selv la den hvile, sier Herren Herren» (Esek 34,14–15).

Guds ord viser oss under de mest forskjellige bilder at frelsen består i å ta imot det en annen – Herren vår Gud – skjenker og gir. Herren vet at vi er trege til å tro, og at ingenting er vanskeligere for oss å fatte enn nettopp denne sannheten, som er så motbydelig og ydmykende for vår natur: at vi må bli frelst av bare nåde, helt for intet, uten at vi er verdige. Derfor har han funnet det nødvendig å kle den i lignelser hentet fra dagliglivet.

I Matt 22 sammenligner han nådens rike med en konge som holdt bryllup for sønnen sin. Som vert sørger kongen for det som skal spises og drikkes i bryllupet. Det er jo klart at de innbudte gjestene ikke hadde noe arbeid eller strev med det. De skulle ikke ha noe med seg. Oksene var slaktet, rettene båret inn og bordet dekket da gjestene kom. For de innbudte sto det bare én ting igjen: å forsyne seg av rettene.

Men å sette seg ved et rikt dekket bryllupsbord og forsyne seg av festmaten er da ikke noe arbeid. Kongen hadde gjort alt så fullstendig alene at han til og med hadde latt lage bryllupsklærne på forhånd, og dem fikk gjestene for intet, uten penger og uten betaling. At Guds nåde er helt fri for alle, lærer vi av at han innbød alle slags mennesker, både onde og gode.

En annen gang vil han prente den samme sannheten inn i oss under bildet av et menneske som gjorde et stort gjestebud og innbød mange. Om dette gjestebudet må vi si det samme som om kongesønnens bryllup. Her er det ikke tale om arbeid, bare om å nyte: Det eneste gjestene hadde å gjøre, var ganske enkelt å ta imot og ete av de kostelige rettene.

Hvor stor og ubegrenset nåden er, ser vi av disse ordene: «Gå i hast ut i byens gater og streder, og før hit inn de fattige og vanføre og blinde og lamme» (Luk 14,21). Og videre: «Gå ut på veiene og ved gjerdene og nød folk til å komme inn, så mitt hus kan bli fullt» (Luk 14,23).

Her skal ingen kunne unnskylde seg og si: Jeg er ikke slik at jeg får lov til å komme. For de mest elendige og foraktede skal jo få være med. Det finnes heller ikke noe menneske på jorden som er i en slik tilstand at han ikke får lov til å komme til nådestolen, som er reist ved Jesu blod – så sant han bare vil.

Riktignok finnes det mennesker som allerede mens de lever, står utenfor Guds nådes område, det vil si at de ikke lenger står til å redde. Men det er de som Guds Ånd har veket fra, og hvis besøkelsestid altså er forbi; og disse vil heller ikke fly til nådestolen. Selv om de på en måte kan ønske å få Guds nåde når de skal dø, har de ingen lengsel etter å få syndenes forlatelse nå straks og nåde til å bli en ny skapning i Kristus.

Derfor sier vi med fullt overlegg, i full overensstemmelse med Guds ord, som skal bestå når himmel og jord forgår: Hver uomvendt, fortapt og ulykkelig

synder som ønsker å få syndenes forlatelse og kraft til å stå opp og vandre i et nytt liv, har ikke bare lov til å komme til Kristus og ta imot Guds nåde i ham – det er til og med hans plikt å komme straks. For Herren vil straffe hver den som avslår innbydelsen, hva unnskyldningen enn måtte være.

At nåden er en fri og ufortjent gave, viser Herren oss også når han sammenligner den med en kilde med levende vann, som hver den som vil, kan få drikke av.

Allerede her i livet er det jo slik at ingen blir nektet å slukke tørsten ved kilden, brønnen eller elven. Vannet får en som regel for intet, og en kan drikke så mye en lyster uten at noen ser surt på en for det. Det er til og med så fritt at de umælende dyrene – ikke bare husdyrene, men også skogens ville dyr, slanger og alle slags kryp – kan få drikke så mye de vil.

Ingenting kan være friere, og derfor finnes det heller ikke noe bedre bilde på Guds nåde i Kristus enn en kilde fylt med vann – eller, om en vil, en elv som alltid renner.

Å drikke av kilden eller elven er jo heller ikke noe arbeid – det er å nyte. En har ikke noe med seg til elven som betaling, og en viser heller ikke til at en er verdig. Kilden eller elven spør jo ikke etter slikt, men tjener tiggeren like villig som kongen, tyven og røveren like villig som den mest fromme.

Like fri er innbydelsen til nådestolen: «Og Ånden og bruden sier: Kom! Og den som hører det, la ham si: Kom! Og den som tørster, han får komme! Og den som vil, han får ta livets vann for intet!» (Åp 22,17). «Jeg vil gi den tørste å drikke av livets vannkilde for intet» (Åp 21,6). «Men på den siste, den store dagen i høytiden, sto Jesus og ropte ut: Om noen tørster, han komme til meg og drikke!» (Joh 7,37). «Nå vel, alle dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har, kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk!» (Jes 55,1).

Ja, hva skal jeg mer vel si?
Her er nådens fulle flod!
Himmelen du gikk inn i
for meg én gang med ditt blod.
Slik har du en evig forløsning funnet,
som hjelper og frelser meg helt fra grunnen.
Guds hjerte er åpnet ved denne din gang,
så synger jeg Abba med frydefull klang.

Å ta imot Herrens nåde blir også sammenlignet med en sau som beiter på en vakker eng. Om dette taler David: «Han lar meg ligge i grønne enger, han leder meg til hvilens vann» (Sal 23,2). Og Herren sier, som vi allerede har sitert: «På en god beitemark vil jeg la dem beite, på Israels høye fjell skal deres havnegang være» osv. (Esek 34,14). Har vel sauen noe med seg som betaling for gresset? Blir det spurt om den er verdig? Nei, nei, beitet er fritt.

Nåden – eller rettere sagt Kristus, han som nåden og sannheten kom ved – blir også sammenlignet med mannaen som kom ned fra himmelen til Israels barn, og som de gikk ut og sanket hver dag.

«Sannelig, sannelig sier jeg dere: Den som tror, har evig liv! Jeg er livets brød. Deres fedre åt manna i ørkenen og døde. Dette er brødet som kommer ned fra himmelen, for at en skal ete av det og ikke dø. Jeg er det levende brødet som er kommet ned fra himmelen. Om noen eter av dette brødet, skal han leve i evighet. Og det brødet som jeg vil gi, er mitt kjød, som jeg vil gi for verdens liv» (Joh 6,47–51). «Dette er brødet som er kommet ned fra himmelen – ikke slik som fedrene åt, og døde. Den som eter dette brødet, skal leve i evighet» (Joh 6,58).

Videre blir rettferdigheten i Kristus sammenlignet med en klesdrakt som synderen får i gave av Herren. Bryllupsklærne som vi alt har nevnt, er nettopp denne Kristi rettferdighet. Hos profeten Sakarja kalles den «høytidsklær» (Sak 3,4).

Hos Jesaja heter det: «Jeg vil glede meg i Herren, min sjel skal fryde seg i min Gud. For han har kledd meg i frelsens drakt, i rettferdighetens kappe har han svøpt meg – lik brudgommen, som setter på seg en lue prektig som prestens, og lik bruden, som pryder seg med sine smykker» (Jes 61,10). I lignelsen om den bortkomne sønnen kalles denne klesdrakten «den beste kledningen» (Luk 15,22), og i Åpenbaringen kalles den flere steder «de hvite kjortlene».

Videre sammenligner Herren Jesus seg selv med en barmhjertig samaritan som tar seg av den fortapte synderen, forbinder sårene hans og fører ham til et herberge (Luk 10). Han blir også sammenlignet med en god hyrde som går etter den bortkomne sauen, legger den på skuldrene sine og bærer den inn i fårekveen (Luk 15), osv.

Av disse og mange andre lignelser ser vi tydelig at de kler inn den samme sannheten som Skriften sier med klare ord: En ugudelig synder blir rettferdig ikke ved egne anstrengelser, eget arbeid eller strev, men bare ved å ta imot en annens gjerninger og la seg frelse av ham.

Derfor sier Guds ord: «Herre! Du skal hjelpe oss til fred. Alt det vi har gjort, har du utrettet for oss» (Jes 26,12). «Det er et troverdig ord, fullt verdt å motta: Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største» (1 Tim 1,15). «For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet» (Rom 8,3).

Ja, Gud har selv gjort det som vi skulle ha gjort, for at vi kunne få adgang til hans frelse. Den loven han ga, oppfylte han i vårt sted, og den skylden vi har pådratt oss ved å bryte denne loven, ble lagt over på ham. Våre synder ble tilregnet ham. «Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud» (2 Kor 5,21).

«Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. Han ble mishandlet, og han ble plaget, men han opplot ikke sin munn, lik et lam som føres bort for å slaktes, og lik et får som tier når de klipper det. Han opplot ikke sin munn» (Jes 53,5–7).

«Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre» (Gal 3,13).

Når Guds kall går ut til synderen, er det derfor et nådekall, som innbyr oss til å komme og ta imot nåde for intet. Det er ikke et krav, men et herlig og godt tilbud. Det bringer budskapet om at synden er tatt bort, gjelden betalt og Gud forlikt med verden; veien er banet, døren til himmelen åpnet, og en rettferdighet som gjelder i evighet, er vunnet. Med ett ord: Alt vi mistet i syndefallet, blir gitt oss tilbake ved Kristus.

«For er de mange døde på grunn av den enes fall, så er mye mer Guds nåde og nådens gave i det ene mennesket Jesus Kristus, blitt overmåte rik for de mange. Og med gaven er det ikke som da den ene syndet. For dommen kom etter den enes synd og ble til fordømmelse, men nådegaven kom etter manges overtredelser og ble til frifinnelse. For om døden kom til å herske ved den ene, fordi denne ene falt, hvor mye mer skal da de som mottar nådens og rettferdighetsgavens overstrømmende rikdom, leve og herske ved den ene, Jesus Kristus. Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet. Men loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større! Og likesom synden hersket ved døden, så skal også nåden herske ved rettferdighet til evig liv ved Jesus Kristus, vår Herre» (Rom 5,15–21).

Guds ord er svært klart i læren om gjenopprettelsen ved Kristus, og den som ikke rett ut vil nekte at Bibelen er troverdig, kommer vel heller ikke så lett bort fra den sannheten at frelsen er gjort ferdig i Kristus for hele verden. «Og han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens» (1 Joh 2,2).

Men når en synder skal ta imot denne nåden som er skjenket ved Kristus, melder det seg mange vanskeligheter. Man innrømmer nok at læren er sann i sin alminnelighet, men tør ikke ta imot nåden og bygge på den for sin egen del. Av naturen er vi alle så forblindet og så tilbøyelige til å være våre egne frelsere at Kristi evangelium blir en løs og farlig lære for oss, en vi ikke våger å stole på.

Vi taler ikke her om de selvsikre, rike og mette verdensmenneskene som har sin trøst i sine innbilte dyder, sin fromhet, sin rettskaffenhet, sin kirkegang osv. De trenger jo ikke Jesus til annet enn en fyllstein i sin egen fromhetsbygning, og Guds ord sier om slike forblindede mennesker: «Jeg vil røkte dem slik som rett er» (Esek 34,16), og: «Den som anklager dere, er Moses – han som dere har satt deres håp til» (Joh 5,45). Men det finnes andre ulykkelige sjeler som virkelig trenger en frelser, men som ennå ikke har lært å tro ham.

Noen av dere som leser dette, følger med verdens store flokk på den brede veien, og slik ligner dere de selvhellige verdensmenneskene vi nevnte. Men dere er ulike dem i dette: Mens de er sikre og trygge og roper «fred, fred» og «ingen fare», vet dere at det står dårlig til med dere.

Du som hører til denne flokken, har ikke fred i synden, men går med en nagende uro. Du kjenner tomheten i syndens og verdens gleder, og på bunnen av hjertet ditt lengter du etter å komme i samfunn med Gud og bli frelst.

Ofte når du har hørt Guds ord, og kanskje også ved andre anledninger, har du tatt gode forsetter. Du har lovet å bli et annet menneske og har også gjort noen forsøk på det. Men det har aldri villet lykkes, og fordi det ikke lyktes, har du vendt tilbake til synden og verden igjen. Når Herren på nytt besøkte deg med et alvorlig nådekall, gjorde du et nytt forsøk, men resultatet ble det samme: Det var ingen kraft og ingen utholdenhet. Du mente det nok alvorlig, men det ville likevel ikke gå.

Hvor ligger så feilen? Er det din avmakt og udugelighet som er skyld i at du ikke kommer til fred? Eller vil ikke Herren forbarme seg over deg? Er du kanskje ikke utvalgt til frelse? Eller er det umulig fordi du har et slikt lynne, eller fordi du lever under slike forhold? Å nei, ingenting av dette er hovedfeilen. Feilen er derimot at du har «støtt mot snublesteinen» (Rom 9,32). Herren sier: «Se, jeg legger i Sion en snublestein og en anstøtsklippe. Den som tror på ham, skal ikke bli til skamme» (Rom 9,33).

Det vil med andre ord si: Herren vil frelse deg bare ved Kristus, men du vil bli frelst ved noe i deg selv. Herren vil at du skal tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige, men du vil forbedre deg selv ved egen anstrengelse, så du kan slippe å gå til Jesus slik du virkelig er – som en fortapt.

Vil du få fred med Gud og kraft til å bli et nytt menneske, må du derfor slutte med dine gode forsetter om å bli så og så hellig. Gå rett til nådestolen som en ugudelig, avmektig, forvendt, hard, kald og død synder, be om nåde og ta imot nåde, bekjenn synden og tro syndenes forlatelse.

Og du som regnes blant de vakte, ja, kanskje blir holdt for å være en virkelig kristen, du som arbeider, ber, kjemper og strider og likevel ikke har fred – hva er det som feiler deg? Å, du støter mot snublesteinen. Du kjenner ikke Guds rettferdighet, men søker å grunnlegge din egen rettferdighet og gir deg ikke inn under Guds rettferdighet (Rom 10,3). At «Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror» (Rom 10,4), er ennå skjult for øynene dine.

Kanskje arbeider du mest av alt for å få i stand en dyp anger over synden, en hellig oppriktighet, en alvorlig bønn, et sterkt hat til synden eller lignende. Men dette er likevel ikke noe annet enn å søke å grunnlegge en egen rettferdighet.

Du nekter vel ikke at Kristus alene skal være frelseren, men du mener at det kreves av deg at du har disse egenskapene, for at frelsen som gjelder alle, skal bli din egen. Og så lenge du ikke finner dem hos deg selv, tør du ikke tro.

Flere ganger har bekymrede sjeler som søkte frelse, kommet til forfatteren av denne boken. Når de hadde lagt fram hvordan det sto til i hjertet deres, har de spurt: «Mener du at jeg nå kan tro? Er jeg nå i en slik tilstand at jeg tør tilegne meg nåden?» osv.

Se her hvor fint og hemmelig egenrettferdigheten smitter! De fleste ser jo på dette som den største ydmykhet. Og vi vil slett ikke nekte for at det å erkjenne vår synd og uverdighet er både et herlig og et nødvendig verk av Guds Ånd i

hjertene våre. Men disse tankene og spørsmålene røper jo at det i sjelen ligger en hemmelig mening om at synderen har en eller annen form for egen verdighet.

Når den vakte sjelen ikke tør tro, er det slett ikke den store uverdighetsfølelsen som er skyld i det; tvert imot er det heller mangel på den. For kjenner en seg selv rett, vet en at en ikke kan bli mer verdig enn en er akkurat nå, om en så arbeider i hundre år. En kan bli mer trengende til nåden, men ikke mer verdig. Rett sett har alle mennesker den samme verdigheten, nemlig ingen. Den som skal være verdig til noe, må på en eller annen måte ha gjort seg fortjent til det.

Ta to syndere, en som er sikker og sovende, og en som er vakt, botferdig og hungrer etter nåde, og still dem ved siden av hverandre. Spør så: Hvem av disse to er mest verdig og har mest rett til å gå til nådestolen med sin synd og få forlatelse i Jesu blod? Fornuften vil ikke betenke seg lenge, og svaret blir: Den botferdige er verdig til det, men den sikre er uverdig.

Men Guds ord lærer oss at den ene er like uverdig som den andre, og den som kommer, kommer nettopp fordi Herren selv har innbudt ham – altså på Herrens ord. Når synderkjennelse blir virket i et menneske, er jo det Guds Ånds gjerning; hvordan kan det da regnes synderen til fortjeneste?

Noe annet er at den sikre og trygge synderen ikke føler at han trenger nåden, og derfor holder seg borte fra Kristus. Den vakte og bedrøvede sjelen blir derimot drevet hen til korsets fot av den syndenøden Guds Ånd har virket, for å ta imot frelsen der. Den samme frelsen er også vunnet for den ubotferdige, men han forakter den fordi han ikke føler noen trang til den; han hører til de friske, som ikke trenger lege.

Vil du bli frelst, kjære leser, må du slutte å søke livet i deg selv. Se nå en gang etter hva Guds ord lærer, og la ikke fornuften din forføre deg lenger. Hva sier så Gud i sitt ord? Han sier at du skal være stille for ham, høre og tro. «Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv. Han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet» (Joh 5,24).

«Men rettferdigheten av tro sier: Si ikke i ditt hjerte: Hvem skal fare opp til himmelen? – det vil si, for å hente Kristus ned. Eller: Hvem skal fare ned i avgrunnen? – det vil si, for å hente Kristus opp fra de døde. Men hva sier den? Ordet er deg nær, i din munn og i ditt hjerte. Det er troens ord, det som vi forkynner. For dersom du med din munn bekjenner at Jesus er Herre, og i ditt hjerte tror at Gud reiste ham opp fra de døde, da skal du bli frelst. Med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen bekjenner en til frelse. For Skriften sier: Hver den som tror på ham, skal ikke bli til skamme» (Rom 10,6–11).

Her ser du selv at Gud sier at du må høre og tro for å bli frelst. Hva skal du høre? Apostelen svarer: «Troens ord, det som vi forkynner.»

Men hva er dette for et ord? Han svarer igjen: «Vi forkynner Kristus korsfestet, for jøder et anstøt og for hedninger en dårskap» (1 Kor 1,23). «For jeg overga dere blant de første ting det som jeg selv tok imot: At Kristus døde for våre synder etter Skriftene» (1 Kor 15,3). «Én er død for alle, og derved har de alle dødd. Og han døde for alle, for at de som lever, ikke lenger skal leve for seg selv, men for ham som døde og ble reist opp for dem» (2 Kor 5,14–15).

Ordet du skal høre og tro, er altså dette: Alle dine gamle og nye misgjerninger og synder er betalt og tatt bort av Herren Jesus. Han er blitt din stedfortreder og mellommann, og som stedfortreder er han gått inn i helligdommen med sitt eget blod og har funnet en evig forløsning. Å tro er ganske enkelt å stole på det en hører.

Når Gud nå forsikrer deg at han ved sin Sønn har forløst deg fra all synd og urettferdighet og dermed gitt deg tilbake det du mistet i Adam – ja, mye mer – da er det din plikt å tro det, takke for det og glede deg over det.

Tenk om du fikk et brev i posten som fortalte at en rik slektning var død og hadde innsatt deg som arving til hele formuen sin. Visste du at han som hadde skrevet under brevet, var en pålitelig mann, ville du tro det uten innvendinger og glede deg over det. Og om du begynte å tvile på om du turde tro det gode budskapet, ville det ikke være din egen tilstand som vakte tvilen, men nettopp frykten for at brevskriveren ville bedra deg.

Nå er evangeliet et slikt brev fra Herren, adressert til deg. I det forteller han deg at hans Sønn – en mann rik på hellighet, rettferdighet, gode gjerninger og fortjeneste – døde på korset etter å ha opprettet sitt testamente og skrevet det under med sitt eget blod. I det testamentet er nettopp du innsatt som arving – den du er og slik du er – til hele hans rikdom, ja, til ham selv, hel og holden, med all hans rettferdighet og fortjeneste. Kjære venn, tro at dette er sant, og du er frelst!

Tro at Gud ikke vil bedra deg, at han ikke lyver når han sverger med en hellig ed: «De skal si om meg: Bare i Herren er det rettferdighet og styrke. Til ham skal de komme … Ved Herren skal hele Israels ætt bli rettferdig og rose seg» (Jes 45,24–25). «Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu» (Jes 43,25).

Frelsen består ganske enkelt i å stole på det Herren sier i ordet; for det er tro. Skriften taler om å ta imot innbydelsen til kongesønnens bryllup og til det store gjestebudet, om å ete av himmelbrødet, drikke av det levende vannet, kle seg i den beste kledningen, gå ut av fengselet, gjemme seg under Kristi vinger, gripe fatt i frelsens horn, ta imot Jesus eller se på Jesus. Alt dette betyr én og samme ting: å tro – eller om en heller vil: å sette sin lit til ordet om forløsningen.

Men dette synes du er en altfor lett vei: bare tro? Bedrar jeg ikke meg selv med det? Er det ikke en altfor lett vei? Får jeg ikke da frelsen altfor billig? Hva for noe? Altfor billig, sier du? Har du da ikke hørt at Guds Sønn led og arbeidet i trettitre år for å skaffe deg denne frelsen? Det er jo han som har betalt; du har jo ingenting å betale med. Og når du snakker om å få det billig, beskylder du jo Jesus for at forløsningsverket ikke kostet ham stort.

Nei, det var ikke slik jeg mente det, innvender du; jeg mente at det ville bli altfor lett for meg. Ja visst er det ydmykende å ta imot nåde til en pris som heter ingenting. Å kjøpe vin og melk uten penger og uten betaling er visst altfor billig for oss stakkars tiggere, som så gjerne vil være rike og dyktige. Men det finnes ingen annen utvei. Vil du ikke tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige, går du fortapt. For grunnloven i nådens rike lyder: Bli frelst for intet ved den

forløsningen som har skjedd i Kristus – eller bli stengt ute fra samfunnet med Gud for evig.

På den annen side skal du nok få erfare at det ikke alltid blir så lett å tro. Du vil få mange innvendinger å kjempe med, mye tvil og mange motsigelser. For det er og blir den største urimelighet for all menneskelig fornuft at en som i seg selv er ugudelig, skal tro på Kristus. Vil du derfor vente med å tro til det synes rimelig for deg, kommer du aldri til tro.

Du vil nemlig aldri komme dit at du synes det er rimelig for deg å tro, med mindre du blir så forblindet at du synes du har noe i deg selv som gir deg rett til å ta imot Kristus. Men skulle det noen gang skje, er det ikke lenger Kristus hjertet ditt setter sin lit til, men nettopp det du synes gir deg rett til nåden – og på den måten bedrar du deg selv.

Det kan aldri bli tale om å tro på Kristus så lenge synderen finner noe godt i seg selv. Kjenner du derfor at du er ond tvers igjennom – at du er uærlig og hyklersk, egenrettferdig, lettsindig, ustadig, hovmodig, sint, ukjærlig, likegyldig, lat og forsømmelig, kald, hard og ukysk; at du ikke klarer å angre og bli rett bedrøvet over synden, ikke klarer å be rett, ikke klarer å hate synden, ikke er i stand til å stride rett mot den og ikke klarer å overvinne den; at hjertet ditt er fullt av onde lyster, tilbøyeligheter og tanker osv. – da er du slik at du trenger å tro på Kristus.

Du er syk og trenger legen. Og det aller verste er, synes du, at du ikke kjenner sykdommen og ikke er bedrøvet over den slik du burde og skulle.

Men hvor urimelig synes det ikke for deg å tro i denne tilstanden! «Kan jeg vel tro, jeg som er slik?» spør du. Jeg stakkars, ugudelige og foraktelige tigger, som er verre enn noe annet menneske og har fortjent å bli støtt bort fra Guds ansikt og kastet i helvete!

Akk ja, venn, du har virkelig fortjent å komme i helvete, og du fortjener det hver dag så lenge du lever, om du så ble det helligste av alle mennesker. Men nettopp derfor skal du tro det Gud vitner om sin Sønn: at han allerede virkelig har lidt den straffen du har fortjent og kommer til å fortjene så lenge du lever.

Nettopp fordi du er så ond og ugudelig, må du tro at Jesus har båret disse misgjerningene dine på sitt legeme opp på treet, og at hans blod renser fra all synd. Var du from og god, behøvde du ikke å tro.

Derfor ligger den største selvmotsigelse i disse ordene: «Hvordan kan jeg tro, jeg som er så ond og fordervet?» eller «Jeg kan ikke tro før jeg får mer kraft over synden» osv. Det er det samme som om en syk ville si: Hvordan kan jeg ta imot medisin og hjelp av legen så lenge jeg er så syk? Jeg må først bli frisk, eller i alle fall mye bedre. Ville ikke en slik tale virke underlig på deg?

Men er det mindre underlig at du tenker og sier: Hvordan kan jeg tilegne meg nåden i Kristus så lenge jeg er så fordervet og ond, avmektig, svak og ugudelig? Er det ikke nettopp som legemiddel mot all denne elendigheten din at nåden er gitt? Er det ikke for ugudelige at Kristus er død? Er han ikke kommet for å søke og frelse nettopp det som var fortapt? Sier ikke til og med hans bitreste fiender om ham: «Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!» (Luk 15,2)?

Merk deg: syndere, virkelige syndere, ikke malte syndere, men nettopp slike som har syndet mot alle hans bud – slike hjelpeløse stakkarer som ikke duer til annet enn å gjøre det onde.

Men som vi har sagt før, er det ikke så enkelt å tro seg frelst i denne tilstanden; for vi synes vi raner til oss noe vi ikke eier. Det ser ut som et overgrep og et tyveri – som om vi tar det som tilhører de hellige, og som vi ikke har rett til så lenge vi er så elendige på alle måter.

Ja, nettopp slik må det være dersom det skal bli en virkelig tro på Gud. Det må se ut som ran. Derfor sier også Jesus: «Fra døperen Johannes' dager til nå trenger de seg inn i himlenes rike med makt, og de som trenger seg inn, river det til seg» (Matt 11,12). «Loven og profetene hadde sin tid inntil Johannes. Fra da av forkynnes evangeliet om Guds rike, og enhver trenger seg inn i det med makt» (Luk 16,16).

Tro er å pukke på det Gud har sagt, og holde fast på det trass i alt. Den er «full visshet om det en håper, overbevisning om ting en ikke ser» (Hebr 11,1).

Men når en på denne måten skal begynne å holde fast på Herrens løfter trass i alt – det vil si å møte alle hjertets innvendinger, all samvittighetens anklage og all lovens trussel og forbannelse med Herrens ord – da ser det mange ganger ut som om denne troen vår er en selvlaget forstandstro, ja, en tro vi har tatt selv, og derfor en død tro. Vi blir anfektet av tanken på at den bare består i kunnskap osv. Slik går det nettopp når vi ikke straks kjenner noen fred og glede, noen lyst til Herrens bud og noen kraft over synden som frukt av troen.

Derfor er det også mange som virkelig begynner å øve seg i troen når de hører evangeliet. Men når de da ikke straks merker de virkningene som Guds ord lærer at troen skal føre med seg, gir de opp alt sammen og tenker: Troen min var nok falsk; jeg trodde for lett og for fort osv.

Tar du det på den måten, kjære leser, handler du galt. Du må fortsatt henge fast ved ordet om nåden i Kristus, selv om fruktene ikke straks er fullmodne.

For det første skal du merke deg at intet tre har moden frukt med det samme det er plantet. For det andre bør du tenke på at du heller ikke selv skal se alle fruktene; for fikk du det, ville hjertet ditt trøste seg ved dem i stedet for ved ordet om Jesus. Derfor skal du ikke bare begynne å tro på den rene nåde, men også holde ut, selv om du ikke synes du får det lyset, den freden, den lysten og den kraften du hadde ventet.

Noen mener at de står Den Hellige Ånd i veien ved at de begynner å øve seg i troen. En må vente på troen, sier de; en må bie på Guds time. Dette er en fin forførelse fra den gamle slange. Hvor finnes det vel et Guds ord som formaner synderen til å vente med å tro? Er ikke påstanden om at en skal bie på troen, en protest mot Herrens ord om at alt er ferdig, og at han venter på å kunne benåde oss osv.?

Da fangevokteren i Filippi spurte Paulus og Silas: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?», fikk han ikke til svar at han skulle bie på Herrens time, men: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst» (Apg 16,30–31). Da Jesus ble spurt: «Hva skal vi så gjøre for å gjøre Guds gjerninger?», svarte han: «Dette er Guds gjerning at dere skal tro på ham som han har sendt» (Joh 6,28–29). Johannes sier: «Dette er

hans bud, at vi skal tro på hans Sønns, Jesu Kristi navn og elske hverandre, slik han bød oss» (1 Joh 3,23).

Men når det er Guds bud og befaling at du skal tro på Sønnen, hvordan kan du da mene at det behager Herren at du drøyer med å oppfylle dette budet hans? Vil ikke Herren at befalingene hans skal utføres straks, uten nøling? Vi finner heller ikke i Skriften et eneste bebreidende ord mot noen for at han har trodd for fort eller for lett. Derimot finner vi ofte bebreidelser for vantro.

Da disiplene fortalte Tomas at Jesus var stått opp, sa han til dem: «Dersom jeg ikke får se naglemerket i hendene hans og stikke fingeren min i naglegapet og legge hånden min i hans side, vil jeg ikke tro!» (Joh 20,25).

For denne forsiktigheten sin fikk han lite ros av Herren. For da disiplene var samlet og Tomas var med dem, kom Jesus og hilste dem med sitt «Fred være med dere!» Deretter sier han til Tomas: «Rekk fingeren din hit, og se hendene mine. Og rekk hånden din hit, legg den i min side, og vær ikke vantro, men troende!» Tomas svarte og sa til ham: «Min Herre og min Gud!» Jesus sier til ham: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror» (Joh 20,26–29).

Og til de to disiplene han slo følge med på veien til Emmaus, sa han: «Så uforstandige dere er, og så trege i hjertet til å tro alt det som profetene har talt!» (Luk 24,25).

Hjertet vårt er nettopp av samme slag som hjertene til disse disiplene. Derfor er vi slett ikke i fare for å tro for fort; tvert imot er vi tilbøyelige til å komme med alle slags innvendinger mot evangeliet. Det er for øvrig helt umulig å tro for fort på Herren; for det er jo vår ubetingede plikt å tro i samme øyeblikk som vi hører evangeliet.

Når Herren forkynner gjennom ordet at syndegjelden vår er betalt, og at skyldbrevet som gikk oss imot, er utslettet, er det hvert menneskes plikt å tro det straks. Og nettopp det er hele verdens hovedsynd at den ikke tror. For vantroen er den aller forferdeligste forbrytelse mot Guds majestet, og den er samtidig roten til all annen synd. Derfor sier Jesus at han skal sende Ånden, «og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om rettferdighet og om dom: Om synd, fordi de ikke tror på meg» osv. (Joh 16,8–9).

Riktignok vet vi alle hva Kristus har gjort for oss, og på en måte holder vi det for sant. Men det er den personlige tilegnelsen, det å ta imot det for egen del, som mangler hos de fleste. Spør en et vanlig verdensmenneske, eller en vakt som ennå ligger fanget under loven: Tror du at det er sant, det Gud vitner om sin Sønn, at han har forlikt deg med Gud og båret syndene dine på sitt legeme opp på treet? – da vil svaret som regel være: Ja, det tror jeg, og det har jeg aldri tvilt på.

Spør en så videre: Siden du holder dette for sant, er du vel også glad for at du derved er blitt Guds barn, har fått syndenes forlatelse og adgang til det evige liv osv.? – da blir svaret: Nei, så formastelig tør jeg ikke være at jeg tør tro at syndene mine er utslettet, og at jeg er Guds barn osv.

Her ser du vantroen! Her er gudsfornektelsen og det onde hjertets påstand om at Gud er en løgner og en bedrager. Guds ord sier: «Ham gir alle profetene

det vitnesbyrd at hver den som tror på ham, får syndenes forlatelse ved hans navn» (Apg 10,43).

Se, dette er jo et klart Guds ord: Hver den som tror, har syndenes forlatelse. Hvordan kan du da si at du tror at Kristus er Guds Sønn, og at han som Gud og menneske har sonet for dine overtredelser, når du ikke samtidig tror at syndene dine er tilgitt deg? Det er jo det samme som å forkaste Kristus hel og holden og gjøre Gud til en løgner.

La oss tenke oss at du sto i stor gjeld til et av dine medmennesker. Du har ingenting å betale med, men en rik venn går hen og betaler hele gjelden. Dette får du vite i et brev fra den rike vennen din, og han sender også en tjener til deg for å fortelle deg det.

Spør noen deg om du tror det brevet og tjeneren forteller, svarer du: Ja, jeg tviler ikke det minste på det. Spør de så videre: Da er du jo virkelig gjeldfri, og kreditoren din har ikke lenger noe krav på deg – tror du det? – svarer du: Nei, jeg tør ikke tro at jeg virkelig er gjeldfri; det ville være formastelig; gjelden min er dessverre like stor osv.

Tenk for en selvmotsigelse! Først å si at du tror at mannen har tatt gjelden din på seg, og deretter påstå at du ikke er gjeldfri. Det er jo like klart som at to og to er fire: Nekter du at du er gjeldfri, nekter du samtidig at det er sant, det den rike vennen din forsikrer deg om. Det er helt umulig å tro det ene uten også å tro det andre.

Og slik er det også i det åndelige: Nekter du at du er gjeldfri, at du er Guds barn og står for Gud i Kristus som om du aldri hadde syndet, da nekter du samtidig at Guds ord er sant – det vil si, du tror ingenting.

For det er helt umulig å tro ordet om forsoningen i Kristus uten å ha evig liv og syndenes forlatelse og uten å være Guds barn. Kristus har jo selv sagt: «Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv» osv. Se nå med dine egne øyne hva Herren sier: Den som hører og tror, har livet. Og da har en jo også syndenes forlatelse, da er en også Guds barn; for det er umulig å ha evig liv med synder som ikke er tilgitt, og uten å være Guds barn.

«Men alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. De er ikke født av blod, heller ikke av kjøds vilje, heller ikke av manns vilje, men av Gud» (Joh 1,12–13). «Alle er dere jo Guds barn ved troen på Kristus Jesus» (Gal 3,26).

Kjære leser, du som søker frelse! Du vil jo gjerne ha syndenes forlatelse, evig liv og frelse. Du vil gjerne bli et nytt menneske, få fred med Gud og lyst til å gjøre hans vilje. Du vil ikke ha Guds nåde som en sovepute, og du vil ikke ha syndenes forlatelse for å kunne fortsette å synde desto tryggere. Nei, du ønsker å bli fri fra syndens herredømme like mye som fra straffen for den.

Forgjeves har du søkt disse godene du lengter etter, ved egen anstrengelse og møye; forsøkene dine på å bedre deg mislykkes, og du er rådvill og elendig. Å, bøy deg nå en gang for Guds ord, og la din egen og andres fornuft fare! Prøv nå å være lydig mot Jesu Kristi evangelium, lytt til Herrens forsikringer og tro at han taler sant og slett ikke vil bedra deg.

Tro ham når han sier at Gud «i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser» (2 Kor 5,19). Det er nok for deg til frelse og salighet; for offeret er fullgyldig, og det står ikke lenger noe igjen å gjøre for å forsone Gud.

Du må gripe ordet når du hører det, søke å prente det inn i hjertet ditt, tilegne deg det og trøste deg med det. Og når fornuften kommer med sine innvendinger og samvittigheten med sin anklage, må du prøve å møte alt sammen med Guds ord. Når du slik begynner å øve deg i troen, skal du få erfare hvor vantro hjertet ditt er, og du vil kjenne trang til å be: «Jeg tror, Herre! Hjelp min vantro! Herre, øk min tro!» osv.

Da må du flittig betrakte evangeliets ord og ta det til deg; for det er skrevet for elendige og fortapte syndere. Og når du ikke merker noen glad følelse i hjertet, så la det bare være som det er. For når du ikke kan tro med følelsen, får du tro uten følelse.

Med tiden vil du nok komme til å kjenne deg litt glad en gang iblant, og når Herren finner tiden inne, vil du merke at Ånden vitner sammen med din ånd at du er Guds barn, som et segl og et pant på at du har barnets rett. Men det viktigste blir likevel alltid å holde fast ved løftene i ordet, i lys og mørke, i sorg og glede, hva en så enn føler i hjertet.

Og når du igjen og igjen kjenner at synd og ondskap av alle slag rører seg i hjertet ditt, må du ikke miste motet, men fortsette å tro at det er nåde for alt. Ja, når synden som bor i hjertet, til og med bryter ut i ord og handling, og du ikke er i stand til å overvinne den, men blir overrumplet, faller og forser deg mot Herren i virkelig gjerning, da må du ikke tenke at alt er forbi igjen.

Nei, du må på nytt fly til nådestolen og rense deg i Kristi blod; det vil si: Du må bekjenne synden for Herren og tro forlatelsen, slik hans eget ord sier: «Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han forlater oss syndene og renser oss fra all urettferdighet» (1 Joh 1,9). Slik må du fortsette å tro og leve av bare nåde hele livet igjennom.

Dette er den troendes hvile i Kristi sår. Her må en ikke blande inn sitt eget liv og sine gjerninger; for de har ingenting å si når det gjelder vår rettferdiggjørelse for Gud. Her gjelder verken synder eller dyder, for alt sammen drukner i Jesu blod.

Heller ikke loven med sine mange krav har lov til å trenge seg inn her. Den er en uvedkommende tredjemann som må vises bort hvis den vil trenge seg inn i samvittigheten vår og blande seg opp i forholdet vårt til Gud. Den har for lenge siden fått regningene sine betalt av vår stedfortreder og kausjonist, og med det får den la seg nøye. «For Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror» (Rom 10,4).

Merk deg dette Guds ordet: Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror. Det vil si at vi er fri fra loven i den forstand at vi ikke trenger å gjøre noe av det den befaler, for å bli frelst. Den er jo en gang for alle oppfylt, og det er vår rettferdighet for Gud. Det er vår verdighet, vårt adgangskort til himmelen, vår bryllupsdrakt, vår rikdom og skatt.

Derfor er alle Guds barn like rettferdige for Gud. Den som kommer til troen i dag, er like hellig for Gud og har like stor rett til himmelen som den som har levd i femti år som en levende kristen.

Det er denne sannheten Jesus vil lære oss i lignelsen om arbeiderne i vingården. De som bare hadde arbeidet en tolvtedel av dagen, fikk samme lønn som de som hadde arbeidet hele dagen; for lønnen var tjent opp av en annen for dem alle sammen. Slik kan noen for eksempel leve bare ett år etter at de er omvendt, og øve seg i gode gjerninger, mens andre vandrer på helliggjørelsens vei i tjue, tretti, førti, femti, seksti år eller enda mer. Men for Gud er de alle like, nemlig fullkomne og rene i Kristus.

Slik kan det også være forskjell på de troende når det gjelder troskapen i helliggjørelsen, ettersom noen er mer og andre mindre tro og lydige. Men de mest lydige, varme, tro og gudhengivne er ikke mer enn fullkomne, og de mest utro, forsømmelige og likegyldige er ikke mindre enn fullkomne – så lenge de er i Kristus.

Det er også forskjell på den enkelte troende til forskjellige tider. Den ene dagen er troen sterk, og da har en som følge av det mer kraft over synden, mer fred og glede i Den Hellige Ånd, mer lys i ordet, mer omsorg for nestens sjel, mer kjærlighet til Gud og brødrene osv. En annen dag er troen svak, og derfor er også gleden i Gud, kjærligheten, lysten til hans bud og kraften over synden mindre.

Men en er likevel like hellig og rettferdig for Gud denne dagen som den første. Vår større fromhet øker ikke, og vår mindre fromhet minsker ikke den rettferdighet og hellighet som vi eier i Kristus. Den er alltid den samme; den vokser ikke, og den avtar heller ikke.

Derimot skal vår tro og vår innsikt i evangeliet vokse. Det vil også skje, så sant vi blir i Kristus. For under den daglige vandringen på hellighetens vei vil vi oppdage mer og mer av vår egen avmakt og udugelighet, og det fører til at trangen til Guds nåde i Kristus blir større og større. Det er nemlig ikke sant, det noen mener, at synderkjennelsen er noe en skal være ferdig med før en kommer til troen – de forkynner derfor at synderen skal vente med å tro til synderkjennelsen hans blir stor nok osv. Dette er noe Skriften ikke kjenner til.

Vi har jo før vist med Skriftens ord at den synderen som ønsker å bli frelst, straks skal vende seg til Kristus så snart han begynner å forstå at det ikke står rett til med ham. Han skal ta imot nåden ved å begynne å øve seg i å tro Guds ord, og deretter prøve å følge Kristus etter i ny lydighet.

Gjør du dette, skal du nok få erfare at du oppdager mer og mer av din store fordervelse. Du vil bli fattigere og fattigere i ånden, mer og mer misfornøyd med deg selv, svakere og svakere; du vil kjenne deg mer og mer treg, død, kald og maktesløs for hver stund.

Slik blir du også drevet til å svøpe deg stadig fastere inn i Kristi rettferdighet, og du lærer mer og mer å akte alt ditt eget for skrap og tap, fordi kunnskapen om Herren Jesus Kristus er så mye mer verd. Men dette skal vi komme tilbake til senere, når vi skal tale om å arbeide på vår egen frelse med frykt og beven.

Før vi forlater dette emnet, vil vi sitere noen ord av vår store reformator Luther. I utleggingen av Gal 2,16 sier han om rettferdiggjørelsen: «Troen griper

Kristus og har ham nærværende hos seg og omslutter ham slik en fingerring omslutter en edelstein. Og den som blir funnet med en slik tro, at han har sluttet Kristus inn i sitt hjerte, ham regner og anser vår Herre Gud for rettferdig. Dette er nå måten vi kommer til syndenes forlatelse og rettferdighet på. For slik sier vår Herre Gud: Fordi du tror på meg, og din tro griper Kristus, som jeg har skjenket deg for å gjøre deg rettferdig og salig, så skal du også være rettferdig og holdes for rettferdig.

Slik tar nå vår Herre Gud deg imot som rettferdig og regner deg for rettferdig bare for Kristi skyld, han som du tror på. Og det er overmåte stort og høyst nødvendig for oss at Gud på denne måten tar imot oss og tilregner oss Kristi rettferdighet ved troen.

For det første fordi det står slik til med oss at vi slett ikke er helt rene og rettferdige, men stadig har og beholder synd i vår natur så lenge vi lever – synd som vår Herre Gud daglig arbeider med å rense ut. Dessuten blir vi av og til forlatt av Den Hellige Ånd, så vi faller i synd, slik Peter, David og flere andre hellige har falt. Men vi har alltid vår tilflukt i denne artikkelen: at våre synder er skjult, og at vår Herre Gud ikke vil tilregne oss dem, slik Sal 32,1–2 og Rom 4,7 vitner.

Det betyr ikke at vi er uten synd, slik sofistene har lært: at man alltid skal gjøre godt til man ikke lenger kjenner noe til synd. Jo, synden er sannelig der, og de fromme hellige kjenner den nok også; men for Gud er den skjult og utslettet fordi Mellommannen Kristus er trådt imellom. For hans skyld skal ingen synder lenger regnes som synder, fordi vi har grepet ham i troen.»

Videre sier han: «Troen alene gjør mennesket rettferdig, uten at kjærligheten virker med, ja, før kjærligheten kommer til. Vi innrømmer gjerne at man også skal lære om kjærligheten og gode gjerninger, men slik at det skjer der og når det trengs – nemlig når man ellers har med gjerninger å gjøre, utenfor denne saken om rettferdiggjørelsen.

Men her er hovedsaken ikke om man skal elske eller gjøre gode gjerninger; spørsmålet er hva som gjør et menneske rettferdig og salig for Gud. Og her svarer vi med Paulus at vi blir rettferdige bare ved troen på Kristus, og ikke ved lovgjerninger eller ved kjærligheten.

Det er ikke slik at vi dermed helt forkaster gjerningene og kjærligheten, som motstanderne med urette spotter og beskylder oss for. Det er bare for at vi ikke skal la oss føre bort fra hovedsaken det her gjelder, over i et annet, fremmed spørsmål som slett ikke hører til denne saken – noe Satan gjerne ville.

Derfor forkaster og fordømmer vi gjerningene så lenge vi har med denne artikkelen om rettferdiggjørelsen å gjøre; for denne artikkelen er slik at den slett ikke tåler noe spørsmål om eller noen handel med gjerningene. I denne saken ser vi derfor helt bort fra all lov og alle lovgjerninger.» Så langt Luther.

Til slutt vil vi enda en gang gjenta det vi har sagt, til veiledning for dem som gjerne vil få fred med Gud.

Alle mennesker er i seg selv fortapt og fordømt, skyldige til evig død. Det er ingen forskjell, for «alle har syndet og mangler Guds herlighet» (Rom 3,23). Den frommeste og helligste har gjort seg skyldig til helvetes ild like mye som den mest lastefulle.

Gud har sendt sin Sønn til verden som et sonoffer for verdens synd. Den Guds lov som vi hadde plikt til å oppfylle, har han oppfylt – ikke bare for de troende, men for alle mennesker. Likeså har han tålt den straffen hvert menneske hadde fortjent, og kjøpt alle Adams etterkommere fri fra all lovens forbannelse.

Ved loven lærer Herren oss at vi er skyldige til dom; gjennom evangeliet forkynner han nåde og syndenes forlatelse for alle som vil tro det. Det er hvert menneskes plikt å gi Herren rett både i hans dømmende og i hans frelsende og livgivende ord. Det er troen på evangeliet som gjør synderen salig. For det frelser ikke å erkjenne synden når man ikke vil ta imot det gode budskapet Herren forkynner.

Likevel har vi grunn til å spørre: «Hvem trodde det budskapet vi hørte? Og for hvem ble Herrens arm åpenbart?» (Jes 53,1). Vi må klage med apostelen: «Ikke alle var lydige mot evangeliet» (Rom 10,16). For de fleste av våre medmennesker forkaster frelsens evangelium som Herren lar forkynne. Noen forkaster det fordi de ikke trenger det: de er friske og trenger ikke lege. For slike er egen fromhet, ytre og indre gjerninger og øvelser nok til å bli salige. Kristus er bare et navn i munnen deres, mens hjertet er fremmed for evangeliets kraft.

Andre er derimot overbevist om at de står fordømt, og de vet at de må gå fortapt i denne tilstanden – men likevel tror de ikke på Sønnen. For noen av dem kommer det av at de fremdeles ønsker å fortsette i syndelivet og vandre på den brede vei. Det kan aldri bli tale om noen virkelig tro på evangeliet før ønsket om å bli fri fra syndens herredømme, og ikke bare fra straffen, har begynt å vokse fram i hjertet.

Andre har dette ønsket, men tror likevel ikke på Sønnen. De går og kjenner uroen i samvittigheten og tomheten i syndens tjeneste, de kjenner syndens ulykksalige herredømme, og i hjertet bærer de et skjult sukk, en dyp og hemmelig lengsel etter å få fred med Gud, syndenes forlatelse og kraft til å tjene ham. Hvorfor kommer ikke slike til troen? Feilen er som regel at de lyder sin egen og andres fornuft i stedet for å lyde Guds ord rett fram.

Herren sier i Ordet at han vil ta imot dem ved sin nådestol, ta bort syndene deres og gjøre dem salige. Men fornuften sier: «Nei, Herren vil ikke ta imot deg ennå. Du er jo helt og holdent ugudelig; derfor må du først arbeide på å bli rett omvendt og gudfryktig, eller du må i det minste få et alvorlig hat til synden og en tilstrekkelig sorg over misgjerningene dine før du kommer. Så lenge du føler deg lettsindig og hard, må du ikke komme.»

Den arme sjelen er blind nok til å følge disse rådene fra fornuften. Derfor blir den gående i vantroen og vente på «bedre tider», som likevel aldri kommer.

Derfor har vi i det foregående gitt slike sjeler dette rådet: De må straks fly til Kristus, så ugudelige som de er, bekjenne sin synd for ham og ta imot og tro en hel og full tilgivelse i Kristi sår. De vil da få en kamp med fornuften og vantroen – noen mer og noen mindre – og da gjelder det å svare disse motstanderne med Herrens løfter. For eksempel:

F*ornuften* innvender: «Du er jo helt og holdent ugudelig. Hvordan kan du våge å ta Jesus til deg?»

Sjelen må svare: «Det står skrevet at det nettopp var for ugudelige Kristus døde (Rom 5,6).»

Fornuften: «Du har jo ingen fortrinn framfor et verdslig menneske.»

Sjelen: «Jeg trenger heller ingenting. For det var verdens synd Kristus bar (Joh 1,29; 1 Joh 2,2), og jeg er en del av den verden Gud ga sin Sønn til (Joh 3,16) – den verden han forlikte med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser (2 Kor 5,19).»

Fornuften: «Men du føler ennå ingen fred i hjertet, ingen glede i Gud. Og du har vel lest i Bibelen at de troende har fred. Hvordan kan du da tro så lenge du ikke føler den?»

Sjelen: «Guds ord sier riktignok at vi har fred med Gud når vi er rettferdiggjort av tro. Men det sier ikke at man skal føle fred først og tro etterpå. Det lærer at jeg må begynne å tro uten fred, for at jeg nettopp slik kan få fred; den kommer etterpå, som en frukt av troen. Dessuten lærer både Guds ord og erfaringen at freden slett ikke alltid kjennes som glede. Derfor må jeg holde fast ved troens ord midt i nøden, så hjertet av og til, når Herren finner det godt, kan få smake litt av den freden som overgår all forstand.»

Fornuften: «Men hjertet ditt er ikke helt oppriktig; det er hyklersk. Så lenge det er slik, må du ikke gå til nådestolen.»

Sjelen: «Det er sant, mitt hjerte er et hyklerhjerte, fullt av løgn, svik og list. Ja, derfra kommer til og med onde tanker, hor, mord, tyveri og spott, som Guds ord sier. Men det står skrevet: ‹Jesu, hans Sønns blod renser oss fra all synd› (1 Joh 1,7). Og er mitt hjerte hyklersk, så var ikke Jesu hjerte det, og vi to bytter hjerter.

Ja, det er nettopp fordi jeg har et slikt hyklerhjerte at jeg i troen vil gå til Kristus. For når jeg tar imot ham, får jeg også hans gode og hellige hjerte med. Han forsikrer selv at han ikke vil støte bort noen som bare kommer til ham, men tar imot syndere og spiser med dem. Når han tar meg, tar han samtidig også mitt hyklerske hjerte og renser det i sitt blod. Så blir det rent i Guds øyne, samtidig som jeg alltid, så lenge jeg er her nede, får kjenne at det er hyklersk og svikefullt.»

Fornuften: «Men jeg har også Guds ord på min side. David priser bare det mennesket salig som er uten svik i sin ånd (Sal 32,2), og Hebr 10,22 sier at vi skal tre fram med sannferdig hjerte. Derfor holder jeg fast på at så lenge du kjenner hykleri og svik i hjertet ditt, må du ikke ta til deg nåden i Kristi blod.»

Sjelen: «Å, du blinde fornuft, som ikke ser at du slår din egen påstand i hjel med nettopp de Guds ord du viser til! David taler jo om å tie med synden sin, skjule den, dekke over den og unnskylde den. Det er svik i ånden. Den rette oppriktigheten er derimot å innrømme at det ikke bor noe godt i oss, ikke engang sann ærlighet.

Å tre fram for nådestolen med sannferdig hjerte betyr å komme med all sin elendighet uten å pynte på den – å tre fram akkurat som man er og gi Gud rett i hans ord. Det gjelder både når han med sin lov vil lukke vår munn og vise oss at vi er helt fordervet, og når han i det hellige evangeliet forkynner oss syndenes

forlatelse og rettferdiggjørelse fra alt det vi ikke kunne rettferdiggjøres fra ved Moseloven.»

Fornuften: «Men syndserkjennelsen din er jo så liten.»

Sjelen: «Det er sant. Min erkjennelse av hjertets store fordervelse, og av synden som synd mot Gud, er ennå svært liten. Men nettopp derfor vil jeg skynde meg til Kristus og ved hans nåde lære å tro forlatelse for alle mine misgjerninger. Da vil nådens lys mer og mer vise meg min store fordervelse og maktesløshet. I den daglige helliggjørelsen, når jeg våker og gir akt på meg selv og strever etter å holde Guds lov og gjøre hans vilje, vil jeg også mer og mer lære å se hvor langt jeg står tilbake i alle ting.

Kort sagt: Blir jeg bevart i troen på min Frelser, vil syndserkjennelsen min vokse helt til min siste stund. For jeg vet at det er en ufravikelig grunnlov i nådens rike: Skal jeg gå fram i helliggjørelse, må jeg vokse i tro, og skal jeg vokse i tro, må syndserkjennelsen min stadig øke.

Jeg kan derfor slett ikke vente med å tro på Kristus til syndserkjennelsen min er fullkommen. Tvert imot må jeg skynde meg å tro og begynne å vandre i hellighet, så den veksten Johannes døperen taler om, rett kan komme i gang: ‹Han skal vokse, jeg skal avta› (Joh 3,30).»

Fornuften: «Du må likevel vente på Guds time; når den kommer, får du troen. Du må vokte deg for en tro du tar selv. Begynner du nå straks å tro, står du i veien for Guds Ånd.»

Sjelen: «Guds time er nettopp nå. For i Guds ord heter det: ‹Alt er ferdig. Kom til bryllupet!› Og Herren sier rett ut at han venter på å kunne være nådig mot syndere. Paulus sier: ‹Ordet er deg nær, i din munn og i ditt hjerte. Det er troens ord, det som vi forkynner› (Rom 10,8). Ingen trenger å fare opp i høyden eller ned i avgrunnen for å hente Kristus fram.

Den troen man tar selv, er de verdslige menneskenes tro: De håper å få nåde for Kristi skyld, enda de ikke vil omvende seg. Og når det gjelder at jeg ikke skal stå i veien for Guds Ånd, vil jeg nettopp unngå det ved straks å begynne å øve meg i troen.

Den som venter på en særskilt time eller en særskilt åpenbaring, står nettopp derved i veien for Guds Ånd. Guds ord sier: ‹Tro!› – og mener ikke at man skal lyde i morgen eller i overmorgen, men nettopp nå. Det er Guds vilje at den som vil bli frelst, straks skal lyde det gode budskapet. Det er jo Herrens bud og befaling at vi skal tro på Sønnen, og han truer alle som ikke vil tro, med evig fortapelse.»

Når en sjel som søker frelse, blir urolig og merker at det står ille til med den, er det helt galt om den ikke straks begynner å prøve å tro og ta evangeliet til seg, men bare blir gående – under påskudd av at den venter på Guds time, for ikke å stå i veien for Den Hellige Ånd. Hvor galt det er, kan vi se ved for eksempel å sammenligne troen med bønnen.

Alle som har lest litt i Bibelen, vil vel innrømme at det er Guds befaling til dem som hører evangeliet, at de skal tro det. Befalingen har samtidig et stort løfte i seg, for det heter jo: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.» Den som tror, er frelst; den som ikke tror, er allerede dømt. Videre innrømmer vel alle at

det er Guds befaling at vi skal be, men også den befalingen har et løfte i seg: at vi skal få det vi ber om. På disse to punktene er altså troen og bønnen like: Begge har Guds befaling og Guds løfte.

Men de er like også på et tredje punkt: Guds Ånd må lære oss å tro, men han må også lære oss å be – derfor kalles han bønnens Ånd. Hvilken selvmotsigelse ville det være om jeg sa: «Jeg vil vente med å be til Guds time kommer. Jeg kan ikke be selv; Guds Ånd må virke bønnen. Derfor må jeg vente, for ikke å stå i veien for Guds Ånd; jeg må vokte meg for en bønn jeg tar selv.»

Hvem ser ikke at slik tale er svermeri? Må jeg ikke virkelig begynne å be, prøve å be, for at Guds Ånd nettopp slik kan få lære meg? Er det ikke nettopp når jeg lyder Guds befaling, at Guds Ånd kan få virke en sann bønn i meg?

Og er det ikke likedan med troen? Må jeg ikke begynne å øve meg i å tro, for at Guds Ånd nettopp slik kan få virke en levende tro i meg? Derfor vil jeg tro og be med disiplene: «Herre, øk min tro!» Jeg vil øve meg i bønnen og samtidig be med disiplene: «Herre, lær meg å be!»

Slik er det med alt som hører til kristenlivet. «Gud er den som virker i dere både å ville og å virke» (Fil 2,13). Men dette skal ikke få meg til å legge hendene i fanget. Tvert imot skal jeg «arbeide på min frelse med frykt og beven» (v. 12), nettopp fordi Gud er den som virker alt.

Gud er den som gir meg kraft til å stride mot synden, og det hviler på kraften i hans nåde om jeg skal seire eller ikke. Men må ikke jeg selv stride i hans kraft? Kan jeg si: «Det hviler på Herren alene, derfor vil jeg ikke ha noe med striden mot synden å gjøre»? Slik tale er igjen svermeri.

Men det er like mye svermeri og falsk åndelighet når synderen som vil ha syndenes forlatelse og kraft til å bli et nytt menneske, går og venter på en særskilt time fra Gud i stedet for straks å lyde evangeliet. At man ikke straks får tro, er en annen sak. Det jeg har å gjøre, er bare å prøve å tro og be om troen; så er det Herrens sak å gi den.

Slik må synderen som søker frelse, stride mot fornuften og vantroen og uten opphold rope til Herren om lys og veiledning. Han må ikke slå seg til ro før han hviler i Jesu sår. «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.»

2. Vi vil nå gå over til å se på hva Guds ord kaller gjerninger. Bibelen skiller mellom lovens døde gjerninger og troens frukt. Det er ved troens frukt, de sanne gode gjerningene, vi vil dvele en stund. Om de første skal vi bare si at det er gjerninger som loven tvinger fram, og som mennesket gjør av frykt for straff eller i håp om lønn. Det er trellens eller dagarbeiderens sure, tunge og trege arbeid.

Vi ser derfor at hver gang Guds ord formaner til helliggjørelse, taler det til troende og gjenfødte Guds barn. For «et godt tre kan ikke bære dårlig frukt» (Matt 7,18). Dette må likevel ikke forstås slik at de uomvendte ikke har noen plikt til å gjøre det gode. Jo, hvert menneske er skyldig å lyde Guds lov og gjøre Guds vilje. Herren har ikke gitt én lov for sine barn og en annen for de verdslige menneskene. Loven er én, og Guds vilje er én; Herren krever lydighet av alle mennesker, og han er i sin fulle rett når han gjør det.

For han skapte oss alle rettferdige og hellige i Adam: «Gud så alt det han hadde gjort, og se, det var overmåte godt» (1 Mos 1,31). Vi er født i misgjerning, og vår mor har unnfanget oss i synd, men vi er slett ikke skapt som syndere.

Da Gud hadde skapt Adam og Eva, hadde han skapt hele slekten, og det var ikke Guds skyld at våre første foreldre og alle etterkommerne deres med dem falt i synd. Herren har derfor heller ingen del i at vi i vår falne tilstand ikke er i stand til å holde hans lov. Han ville ha handlet helt i samsvar med rettferdigheten om han hadde kastet alle mennesker i helvete.

Men av fri kjærlighet har han sendt sin Sønn til verden som en frelser og latt ham holde loven og tåle straffen vi hadde fortjent, i den falne slektens sted. Derfor har loven mistet sin fordømmende makt over alle som tror på Sønnen. Men den har ikke mistet sin makt som uttrykk for Guds uforanderlige vilje, som han aldri tar tilbake. Derfor er det hver troendes plikt å søke å innrette hele sitt liv etter Guds ord.

De verdslige har det felles med Guds barn at de har plikt til å lyde loven. Men forskjellen er denne: Guds barn står ikke til ansvar og skal ikke dømmes for sine større eller mindre feil og synder mot loven, mens hver uomvendt skal dømmes for hver syndig lyst, begjær, hvert ord og hver gjerning. Det sier Jesus med disse ordene: «Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden» (Matt 7,19).

La oss derfor vokte oss for den falske meningen, som er svært utbredt blant oss, at den uomvendte ikke har noen plikt til å leve hellig.

Denne ugudelige meningen viser seg i uttrykk som man ofte hører når en som gir seg ut for å være en levende kristen, har feilet i et eller annet: «Han skulle nå ikke ha gjort dette, han som skal være en av de hellige!» Bare man ikke gir seg ut for å være kristen, kan man gjøre så galt man vil – de uomvendte forsvarer det likevel. Men Herren dømmer annerledes. Han sier at menneskene skal gjøre regnskap på dommens dag for hvert unyttig ord de har sagt.

Men vi vender tilbake til den ene siden av saken som vi pekte på først, og sier derfor igjen: Et dårlig tre kan ikke bære god frukt. Vil du derfor, uomvendte synder, ha noen sann frukt av å lese det som følger, må du først vende om til Herren og ta imot hans nåde i Kristus. Da kan du bli en ny skapning i Kristus og få en ny lyst til hans bud og kraft over synden. Så lenge det ikke har skjedd, er ditt såkalte helliggjørelsesarbeid bare å sette en ny lapp på et gammelt plagg; hullet blir bare større.

Men du som er blitt frelst i Kristus og har trodd syndenes forlatelse i hans navn, du vil ha godt av å legge deg på hjertet Guds ords formaninger om å gjøre gode gjerninger. Gode gjerninger er en nødvendig frukt av troen og tjener til å vise verden hvor troen finnes. Derfor sier Jakob: «Vis meg din tro av dine gjerninger» (Jak 2,18). «For likesom legemet er dødt uten ånd, slik er også troen død uten gjerninger» (v. 26).

Dette kan ikke sies ofte nok i vår tid. Det er så mange som mener de tror på Kristus samtidig som de fortsetter i synden, er ett med verden og gjør det kjødet og tankene vil.

Den såkalte troen deres består i dette: Når de hører evangeliet, og det blir forkynt i samsvar med Guds ord at mennesket blir rettferdiggjort ved troen uten gjerninger, tar de straks en falsk trøst av det og tenker: «Ja, det er godt og deilig å høre at jeg skal bli salig helt uten gjerninger. Så vil jeg trøste meg med Guds nåde i Kristus og håpe at han ikke forkaster meg for min skrøpelighets skyld. Han lar jo nåde gå for rett og husker at vi er svake skapninger» osv.

Slik skummer hyklerne fløten av evangeliet og eter seg i hjel på himmelbrødet som er gitt oss til liv. Slike mennesker, som er fanget i Satans garn, er forbitret på Guds barn som viser troen sin ved å gjøre gode gjerninger, og skjeller dem ut for hyklere, hovmodige osv.

Skulle du, min leser, ha en tro på Kristus som ikke virker noe, som aldri har gitt deg et nytt, hellig forsett om å ville tjene Gud og være ham lydig – å, da er troen din død, og du vil gå fortapt, hvor mye du enn påberoper deg Kristus og hans blod. Ditt hjerte er ikke rett for Gud.

Du vil gjøre Kristus til en syndens tjener og mener at han har ofret seg selv for å skaffe deg frihet til å synde. Å nei, min venn! Han er jo kommet for å gjøre ende på djevelens gjerninger og fri oss like så vel fra syndens herredømme som fra syndens straff. Den som ikke ønsker å bli fri fra det første, blir heller ikke fri fra det siste. For så lenge synderen vil fortsette på syndens vei, har han ingen trang til nåde og kan heller ikke ta imot nåde – like lite som han kan få nåde.

Dette må likevel ikke forstås slik at man først skulle bli fri fra syndens herredømme og deretter fra straffen. Vi har jo tidligere vist hvordan man først må tro syndenes forlatelse før man kan få kraft til å overvinne synden. Men det som må være hos mennesket, er dette: at man ønsker å bli kvitt både det ene og det andre. Det er sinnets sanne botferdighet, og den virkes av Guds Ånd gjennom den nåden man pleier å kalle den forekommende – nåden som kommer oss i forkjøpet.

Derfor skal det sies deg en gang til: Vil du ikke la Herren skille deg fra syndens tjeneste, kan du ta farvel med enhver tanke på himmelen. Du kommer aldri dit så lenge sinnet ditt er slik.

Vil du derimot gjerne ha nåde til å tjene Gud i sann lydighet, like så vel som syndenes forlatelse, så kom bare til nådestolen, slik vi har vist før, bekjenn din synd og tro forlatelsen. Da skal Herren ta bort syndens skyld og straff, og samtidig gi deg et nytt hjerte og løse deg fra syndens lenker – ja, skrive sin lov i ditt hjerte og gi deg både en viss lyst og en viss kraft til å tjene ham.

Som vi alt har nevnt, har den som virkelig tror, riktignok fått lyst etter det indre menneske til å gjøre Guds vilje – ved troen på den frie, ufortjente nåde. Men fordi han ennå bærer det onde kjødet i sitt eget bryst, kjenner han også lyst til å synde.

Han har to naturer: en ny, som er skapt etter Gud, og en gammel, som han har arvet fra foreldrene sine. Disse to naturene står mot hverandre: «Kjødet begjærer imot Ånden, og Ånden imot kjødet.» I begge naturene viser det seg både lyst og ulyst. Den nye har lyst til Guds lov og ulyst til synden; den gamle har lyst til synden, men ulyst til å gjøre Guds vilje. Begge vil ha herredømmet.

Det nye mennesket søker å legge under seg, korsfeste og utrydde det gamle. Det gamle liker derimot ikke å bli naglet til korset, men arbeider tvert imot på å vinne tilbake den tapte makten over hele mennesket. Derfor er Guds barn stridsmenn. Det nye mennesket er gudsbarnets eget åndelige jeg, og det gamle mennesket er fienden hans.

Seirer altså den nye naturen, seirer gudsbarnet; får den gamle Adam overtaket, lider man nederlag. Derfor er synden i oss den levende kristnes verste plage. Skal man kunne leve et hellig liv i det ytre, til ære og pris for Guds navn, må man daglig gi akt på det onde i det indre, våke over sitt eget hjerte og angripe syndelysten ved roten.

Men tar du ikke fatt i lysten
med makt og kraftens sterke hånd,
da kan den ligge skjult i roten
og siden ta overhånd.

O Gud, din godhet ofte vendes
til kjødets trygghet og dets ro,
når Åndens iver ikke tennes
ved daglig kamp i bønn og tro.

For at vi skal kunne stride mot synden i alle skikkelser, må Herren selv gi oss kraft for hver dag. Vi skal stride i Guds kraft, ikke i vår egen. Men Guds kraft kommer til oss gjennom evangeliet. «For ordet om korset er vel en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det en Guds kraft» (1 Kor 1,18). «For jeg skammer meg ikke ved evangeliet, for det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, både for jøde først og så for greker» (Rom 1,16). Derfor sier også den gamle sangeren:

Legg Jesu kjærlighet til grunnen,
er han ditt huses hjørnestein,
da finnes sjelen alle stunder
på vakt, så den kan holdes ren.
Han blir selv din seierskrone
hver gang du føres inn i kamp;
for denne sol vil lett fordrive
all verdens vellyst som en damp.

Det var jo evangeliet, ordet om Guds kjærlighet åpenbart i Kristus Jesus, som tente det nye livet i hjertet ditt, og det er det samme evangeliet som skal holde dette livet ved like og gi det næring. Vil du derfor gå fram på hellighetens vei, er den første betingelsen at du flittig hører, leser, betrakter og tenker over ordet om den frie nåde i Kristus Jesus. Etter hvert som Jesus blir større og større for deg, skal også kraften til å gjøre virkelig gode gjerninger øke.

Derfor sier Paulus: «For Guds nåde er åpenbart til frelse for alle mennesker. Den opptukter oss til å fornekte ugudelighet og de verdslige lystene, til å leve sedelig og rettferdig og gudfryktig i den verden som nå er» (Tit 2,11–12). Peter sier: «Bind derfor opp om dere, om deres sinn, vær edrue og sett deres håp fullt og fast til den nåde dere får i Jesu Kristi åpenbarelse» (1 Pet 1,13). Og i Hebr 12,28

heter det: «Da vi altså får et rike som ikke kan rystes, så la oss være takknemlige og derved tjene Gud til hans behag, med blygsel og ærefrykt.»

Legg merke til hvor nødvendig det er å leve av bare nåde om man skal ha noen kraft i striden. Blir samvittigheten igjen bundet og fanget under loven, er kraften straks borte, og da hjelper ingen strid; for en soldat uten kraft duger ikke på slagmarken.

Denne hemmeligheten i helliggjørelsen åpenbares for oss mange steder i Guds ord, også utenom dem vi alt har nevnt. Peter sier: «Rens deres sjeler i lydighet mot sannheten ved Ånden» osv. (1 Pet 1,22). Paulus sier: «Vandre i Ånden! Så skal dere ikke fullføre kjødets lyst» (Gal 5,16). Og: «Når Gud altså gir dere Ånden og gjør kraftige gjerninger blant dere, gjør han det ved lovgjerninger eller ved at dere hører troen forkynt?» (Gal 3,5).

Å bli ved med å leve på nåde og av nåde er det samme som å bli stående i den friheten Kristus har frigjort oss til (Gal 5,1). Det er også det samme som Jesus mener når han sier: «Bli i meg, så blir jeg i dere. Likesom greinen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare når den blir i vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt uten at dere blir i meg. Jeg er vintreet, dere er greinene. Den som blir i meg, og jeg i ham, han bærer mye frukt. For uten meg kan dere intet gjøre» (Joh 15,4–5).

Spør du altså, troende leser: «Hvordan skal jeg få mer kraft til å leve hellig, bli reddere for synden» osv., da er svaret fra Guds ord dette: Du må vokse i vår Herre Jesu Kristi nåde og søke å gripe Kristus mer og mer, slik du selv er grepet av ham. Som «nyfødte barn må dere lengte etter den uforfalskede åndelige melken, for at dere ved den kan vokse» (1 Pet 2,2).

Spør du så videre: «Hvilke midler skal jeg bruke for å kunne vokse i nåden?» da må svaret bli: Herren har selv dekket bordet i sitt ord og i sakramentet. Derfor kalles de nådemidler, det vil si midler der Herren gir kraften i sin nåde til alle trette, og livets brød til alle som hungrer åndelig.

Men Herren kan ikke bruke midlene for deg; du må bruke dem selv. En lege kan nok lage i stand medisiner til en syk, men han kan ikke ta dem inn for ham; det må pasienten gjøre selv. En husmor kan nok lage sunne og kraftige retter og sette dem på bordet, men den som skal bli mett av dem, må spise selv.

Slik må vi bruke midlene. Du må daglig gi sjelen din næring av Ordets manna, først og fremst selve bibelordet. Du må ikke nøye deg med å gå og høre; Ordet må betraktes daglig i hjemmet.

Er du for lat til dette, vil du ikke nå målet for reisen din, for det åndelige livet ditt vil sykne hen og dø. Det vet også sjelefienden. Derfor bruker han all sin list og makt for å få deg til å forsømme Guds ord; særlig er han redd for at du skal bruke Bibelen din flittig. Hvor mange er blitt overmannet av fienden og har endt i kjødet fordi de ga etter for kjødets seige treghet på dette området!

Gjør derfor vold på deg selv når du ikke føler deg «opplagt». Ta Bibelen din, betrakt og tenk over ordet om forsoningen og nåden, så skal du erfare at det gir liv og styrke til nådelivet ditt. Bruk også sakramentet ofte. Der får du jo Jesu legeme, som ble gitt for deg, og hans blod, som ble utøst for deg til syndenes forlatelse. Tenk flittig over Guds store kjærlighet til deg i dine stille stunder, tal

om denne kjærligheten til dem du har omkring deg, skriv og syng om den, så skal ditt indre få næring.

Når du bruker Ordet og sakramentet, vil du ikke alltid merke kraften av dem i hjertet ditt. Også på dette området skal du mer og mer få lære at du er helt avhengig av Herren din Gud. Det er din sak å bruke midlene, men det er Herrens sak å la deg kjenne trøsten og kraften av dem i hjertet. Herren må ofte lukke helt til for oss, for at vi skal lære at vi ikke kan ta noe uten at det blir gitt oss av ham.

Derfor må nådemidlene brukes under bønn til Herren. Og her kommer vi til den øvelsen som er like viktig som bruken av Ordet og sakramentet. Uten daglig bønn blir ingen kristen bevart i samfunnet med Herren, for bønnen er de troendes åndedrett. Be om Guds Ånds veiledning, om nåde til å bli bevart på den rette vei, om økt tro, lys, lyst og kraft. Be om at Herren selv vil bevare deg i sann årvåkenhet og lære deg å vandre i frykt.

Videre vil vi igjen minne om den åndelige årvåkenheten. Den består i at man gir akt på tankene sine og legger merke til hver lyst og hvert begjær som stiger opp. Våker du over deg selv, skal du til din sorg erfare at det rører seg så mye der inne i hjertets dyp som ikke er virket av Gud. Disse syndige bevegelsene i hjertet viser seg, som vi sa før, både som lyst og ulyst: lyst til det onde og ulyst til det gode. Denne lysten og ulysten må du dømme som synd; du må erklære det onde krig så snart du merker det.

Når noen for eksempel minner deg om feilene dine, kjenner du straks lyst til å bli sint; det er den gamle Adam. Blir du rost, kjenner du lyst til å høre på det med velbehag og vil gjerne dvele ved minnet om det; det er hovmod. Blir du urettferdig behandlet, stiger hevnlysten opp i hjertet ditt; lider du, blir du fristet til utålmodighet.

Blir kollegaen din rost og foretrukket framfor deg, vil du straks merke en dragning mot avind og misunnelse. Noen ganger vil du kjenne begjær etter nestens eiendom, særlig om du er fattig. Videre blir du fristet til latskap og slapphet, til å forsømme pliktene dine osv. Er du tjener, blir du fristet til øyentjeneste, og du vil mange ganger merke hvor tungt det faller det gamle mennesket å være like tro når husbonden er borte som når han er til stede.

Videre blir du fristet til ukyskhet og gjerrighet, falsk ydmykhet og baktalelse, til bløthet og smiger eller hardhet og dømmesyke mot nesten, ond mistanke og menneskedyrkelse, forakt for nesten eller den ringe bror, og avguderisk tillit til den som står høyt i din aktelse.

Du blir dessuten fristet til å skikke deg lik verden og skamme deg over Kristus blant hans fiender. Blant troende venner har du etter kjødet lyst til å vise deg mer gudfryktig enn du er, og når du er sammen med verdslige mennesker, vil du gjerne være litt med på det de gjør, for at du på et vis kan beholde vennskapet deres. Du blir fristet til motløshet og trass, forakt og overmot.

Du vil gjerne gjøre store og berømte gjerninger for å bli omtalt, rost og beundret og få oppmerksomhet fra andre mennesker; men av naturen har du ingen lyst til å virke ubemerket og i det stille. Du skammer deg over dine ringe slektninger, men har lyst til å rope ut så det høres over hele verden, at du er i nær slekt med denne eller hin fornemme, rike og store mannen.

Å gjøre vel mot de rike og store faller deg lett, for det gir deg både ære og gjengjeld; men den gamle Adam knurrer når fattigdom og nød banker på porten din. Dette får være nok som eksempler. Du skjønner nok at du får det travelt med deg selv om du rett skal legge merke til alt som rører seg i deg, dømme det og stå det imot.

Dette blir da den daglige korsfestelsen av kjødet som Guds ord taler om så mange steder. «Vi vet at vårt gamle menneske ble korsfestet med ham for at syndelegemet skulle bli tilintetgjort, så vi ikke lenger skal være slaver under synden» (Rom 6,6). «Jeg er korsfestet med Kristus. Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg» (Gal 2,19–20).

«De som hører Kristus Jesus til, har korsfestet kjødet med dets lidenskaper og lyster» (Gal 5,24). «Så død da deres jordiske lemmer: Utukt, urenhet, syndig lidenskap, ond lyst og pengegriskhet, som er avgudsdyrkelse» (Kol 3,5). «Om din hånd eller din fot frister deg til fall, da hogg den av og kast den fra deg! … Og om ditt øye frister deg til fall, da riv det ut og kast det fra deg!» (Matt 18,8–9).

Det er vondt for den gamle Adam å bli korsfestet, men det er nødvendig om nådelivet skal bevares. For hvis ikke det nye livet mer og mer ødelegger det gamle, vil det gamle drepe det nye. De to naturene kan ikke leve i god forståelse med hverandre; den enes trivsel og vekst er den andres undergang og død. Derfor gjelder det at vi ikke dalter med det gamle mennesket, men legger det på pinebenken uten skånsel.

Dette skjer ikke ved at vi finner på selvvalgte pinsler, slik de gamle eremittene og munkene gjorde. For i den selvvalgte gudsdyrkelsen har den gamle Adam nettopp sitt liv, fordi han da vinner ry som en stor dydshelt og helgen. Vil du korsfeste ditt kjød, så gi bare akt på to ting.

1. Voks i troen, eller, som Guds ord også kaller det, i vår Herre Jesu Kristi nåde. Vi har vist før at det er Herren alene som kan fremme denne veksten, men at han gjør det ved nådemidlene. Dem må du altså, som vi sa, bruke daglig under stadig bønn til Herren.

2. Gjør Guds vilje i alle ting. Når kjødet krever at du skal tilfredsstille lystene dets, blir det korsfestet ved at du ikke gjør det begjæret vil. Og på den andre siden: Når den nye lysten og viljen driver deg til å gjøre en gjerning som Guds ord befaler (for eksempel be, lese Guds ord, gi almisse, bekjenne Kristus osv.), setter kjødet seg mot det, og det kjenner du som treghet og ulyst. Denne tregheten og ulysten må du da overvinne ved å gjøre det Ordet og Ånden byr; og gjør du det, blir kjødet korsfestet.

På dette området skal du altså bare bekymre deg om å gjøre Guds vilje slik den er åpenbart i loven. For vi opphever ikke loven ved troen, men vi stadfester den (Rom 3,31). Her tar mange feil. Når det blir forkynt at man blir rettferdiggjort ved troen uten lovgjerninger, og at loven verken duger til å rettferdiggjøre eller helliggjøre oss, tenker de at den også har gått av moten som veiviser for en kristens vandring. Det er en sjelemyrdende oppfatning; for forkaster man loven, kommer man også til å forkaste Kristus.

I alt som angår vårt liv og levnet, våre gjerninger og vår ferd, er loven på sin rette plass. På dette punktet vil vi være lovtro, ja, vi vil takke Herren for at han

har gitt oss den kjære loven som en lykt for vår fot og et lys på vår sti. Guds vilje er vår helliggjørelse, det vil si: Han vil at vi skal tjene ham som lydige og trofaste barn ved å gjøre det han har befalt, og avsky, hate og stå imot det han har forbudt. Man kan aldri bli for lovtro i denne betydningen.

En sann kristens liv, gjerninger og ferd skal være en uavbrutt preken om Guds lov og Kristi evangelium. Av gjerningene hans skal man kunne se hva Guds vilje er. For man må jo regne med at barnet legger vinn på å gjøre farens vilje, og vår Fars vilje for livet vårt er jo loven. Men loven selv kan verken gi lyst eller kraft til å gjøre det den befaler; det kan bare nåden, som kommer til oss gjennom evangeliet. Derfor blir det hellige livet vårt samtidig en preken om Kristi evangelium.

Når et menneske som levde i synd og ugudelighet som en slave under sine lyster, vender om til Herren og tar imot den overstrømmende nåden i Kristus, får det kraft til å stå opp og gå. Det begynner å leve et hellig liv: Det holder kjødets onde begjær nede og gjør de sanne gode gjerningene som Guds ord byr.

Det finnes ikke maken til en slik preken om den Guds kraft som ligger i ordet om den frie nåde. Derfor heter det også i Guds ord: «Men dere er en utvalgt ætt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk til eiendom, for at dere skal forkynne hans storhet, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys» (1 Pet 2,9).

Legg merke til hva som står her: Vi er et hellig folk for at vi skal forkynne hans storhet, han som har kalt oss fra mørket til sitt underfulle lys. Det blir da særlig disse to sidene ved Gud vi forkynner med livet vårt: hans kjærlighet og hans hellighet. For et slikt liv er, som sagt, på én gang et levende vitnesbyrd om hans kjærlighets frelsende makt, åpenbart i evangeliet, og om hans ubesmittede hellighet, åpenbart i loven. (*Dette må ikke forstås slik at loven bare åpenbarer hellighet og evangeliet bare kjærlighet. Tvert imot har begge disse egenskapene hos Gud fått uttrykk både i loven og i evangeliet.*)

Måtte vi aldri glemme at det ikke er gitt noe evangelium for kjødet. Det er samvittigheten som skal settes fri og leges ved det gode budskapet om at Kristus har gjort fyllest for oss. Derfor må en synder som søker frelse, som vist før, først og fremst ha omsorg for at samvittigheten blir bestenket og renset ved Kristi blod. Han må lære å gripe og holde fast ved nåden utenfor oss, det vil si ved Kristus som vår eneste rettferdighet for Gud. Men når det har skjedd, er tiden kommet til å gjøre gode gjerninger.

Vår fiende djevelen frister oss ikke bare til å søke vår rettferdighet for Gud ved loven. Har vi ved Guds Ånds nåde lært å akte alt vårt eget for skarn og tap i denne saken, kommer han straks på en annen måte og sier: «Det er ikke nødvendig å legge vinn på å gjøre godt, siden det ikke duger til å bli salig.» Ja, han går til og med så langt at han prøver å gi oss denne tanken: «Du må ikke prøve å være for hellig; da kunne du bli en fariseer og komme bort fra friheten i Kristus» osv.

På den andre siden sier han noen ganger: «Om du gjør denne eller hin synden, er det ikke så farlig. Du har jo i Kristus en full, daglig forlatelse; dessuten vil synden bli en nyttig ydmykelse for deg og tukte deg dypere inn i Kristi sår» osv.

Slike innskytelser fra djevelen får medhold i kjødet vårt, for den gamle Adam er en stor evangelist når han ikke får lov til å fortjene himmelen ved gode

gjerninger. Derfor må du fly fra slike fristelser, kjære troende medvandrer, ved å bruke Guds lov på kjødet ditt og ikke gi det noen frihet. Du kan aldri bli for hellig. Fariseere blir ikke til ved at man holder Herrens lov for strengt, men tvert imot ved at man går falskt til verks med loven: slår av på kravene, lemper den etter sin egen evne til å holde den, og trøster seg med at Gud tar viljen for gjerningen.

Vil du derfor bli bevart i den sanne evangeliske frihet, er det eneste sikre middel nettopp at du samvittighetsfullt prøver å gjøre alt det loven byr.

Slik blir du holdt nede i den sanne og rette fattigdom i ånden. Den består i at du ser og erkjenner den store avstanden mellom Herrens lov og det du selv oppfyller, for du ser at du kommer til kort i alle ting. Dette gjør deg skamfull for din Gud, ydmyker deg og bøyer deg ned. Og da må du ikke ta tilflukt i den falske trøsten at Gud tar viljen for gjerningen, men uten opphold fly til nådestolen og vaske flekkene dine i Kristi blod.

Du må da tenke: «Mitt liv er nok ikke som det skulle være, og jeg fortjener derfor ikke annet enn evig fortapelse. Men Jesu liv var som det skulle være, og hans hellighet er min. For alle hans gjerninger hører meg til, som om jeg selv hadde gjort dem, og alle mine synder hører ham til, som om han selv hadde gjort dem. Derfor vil jeg være frimodig, trass i all min ulydighet, synd og usselhet. For ‹så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus› (Rom 8,1).»

Og tanken at man skal synde for å bli ydmyket og trenge mer til frelsen i Kristus, er et forferdelig bedrag fra den gamle slangen. Det er helt visst og sant at når synden overrumpler oss og vi mot vår vilje gjør det vi i vårt innerste hjerte avskyr, kan vi noen ganger ha stor nytte av den – bare synden ikke driver oss til fortvilelse, men jager og tukter oss til Kristus. Den ydmyker oss, knekker vår egen kraft og lærer oss å stole på Herren alene.

Men betingelsen for at synden skal kunne gagne oss slik, er at vi har bedt, kjempet og stridd mot den av alle krefter. Begynner vi derimot å gi etter for synden og gjøre den for å ha nytte av den, bedrar vi oss selv; i stedet for gagn vil du få uopprettelig skade av den.

Abraham overvant fornuften og vantroen så tappert at han ble hedret med navnet «de troendes far», men i en svak stund ga han etter for vantroen og tok Hagar til medhustru. David, mannen etter Guds hjerte, ble i fristelsens time overvunnet av kjødet og falt i hor og mord.

Den gudfryktige Job, som ikke hadde sin like i landet, syndet ynkelig i den onde stunden og forbannet sin fødselsdag. Peter, klippemannen som var så hengiven til Kristus, ble i sikteøyeblikket overrumplet av kjødets menneskefrykt, fornektet sin Herre og Mester og sverget på at han ikke kjente ham. Da ble nok synden en nyttig ydmykelse for disse Guds menn, men de gikk ikke av sted og syndet for å bli ydmyket.

Herren har heller ikke latt syndefallene til disse og andre Guds menn skrive opp for at vi skal følge eksemplet deres når synden lokker oss. Tvert imot skal de være en advarsel til oss om å våke og ta oss i vare. På den andre siden skal de sannelig også være til trøst for oss: Når vi trass i all bønn og strid mot synden

likevel blir overmannet og tatt til fange, skal vi ikke fortvile, men fly tilbake til vår Gud, bekjenne synden for ham og ta imot forlatelse i Kristi blod.

La derfor Guds hellige lov og Jesu Kristi eksempel alene være rettesnoren din. For «Herrens forskrifter er rette, de gleder hjertet. Herrens bud er rent, det opplyser øynene» (Sal 19,9), og «salig er den mann som ikke vandrer i ugudelige folks råd og ikke står på synderes vei og ikke sitter i spotteres sete, men har sin lyst i Herrens lov og grunner på hans lov dag og natt» (Sal 1,1–2).

Hovedinnholdet i Herrens lov er jo kjærlighet til Gud og nesten. Men «la oss ikke elske med ord eller med tunge, men i gjerning og sannhet!» (1 Joh 3,18). Kjærligheten må være i gjerning og sannhet. Men skal vår kjærlighet til Gud vise seg i gjerning, kan det jo bare skje ved at vi al dri godtar, unnskylder, forsvarer eller gjør det som strider mot hans bud, men søker å overvinne alt det hans lov dømmer som synd, og strever etter å gjøre alt han befaler oss.

Kjærligheten til nesten må vise seg i gjerning ved at vi søker å tjene ham med våre åndelige og timelige gaver, og gjør mot andre det vi vil at andre skal gjøre mot oss. Jesus skal være vårt mønster og forbilde. Han gikk omkring og gjorde vel overalt. Hele hans liv var én sammenhengende selvoppofrelse. Han søkte ikke egen ære, fordel eller bekvemmelighet og skydde ingen møye og intet besvær for å kunne være menneskene til gagn og nytte. Gå du bort og gjør likeså!

Kle den nakne, gi den sultne mat, besøk den syke, advar den som farer vill, trøst den sørgende, reis opp den som har falt. Arbeid for sjelenes frelse mens det er dag. Be for din neste, sørg for at han får høre Guds ord, og tal til ham om synd og nåde når anledningen gis. La ham forstå at hjertet ditt brenner av omsorg for ham, ved at du søker å dra ham med til den samme Frelseren. I hans sår har du selv funnet hvile, og der er det også rom for ditt uomvendte medmenneske.

Å, her er nok å gjøre! En sann kristen trenger ikke noe tidsfordriv, slik de verdslige må ha. Skal du overvinne deg selv og legge vinn på å gjøre Guds vilje og være en tro arbeider i Herrens vingård, får du sannelig nok å gjøre. Og vi roper til hverandre enda en gang: Å, la oss ikke leke med synden, men som kjekke og tro stridsmenn bekjempe den i alle skikkelser med våpnene Guds ord, bønnen, troen og Ånden!

«Heller ikke tenner noen et lys og setter det under et kar, men i lysestaken. Da lyser det for alle som er i huset. Slik skal dere la lyset deres skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerningene dere gjør og prise deres Far i himmelen» (Matt 5,15–16).

Jo mer alvorlig vi tar den daglige helliggjørelsen, desto mer blir Herrens navn æret, desto flere sjeler blir vunnet for Guds rike, desto bedre bevarer vi samvittighetens fred, og desto mer modnes vi for himmelen og blir gjort skikket til å nyte den saligheten vi får for intet, som lønn for Jesu gjerning og lidelse.

Likevel vil du daglig komme til å refse deg selv for mange feil og synder, hvor alvorlig du enn tar det med din gudsfrykt. Du strever nok etter fullkommenhet, men du når den ikke så lenge du er her. For «dersom vi sier at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss» (1 Joh 1,8). Det er altså et bedrag fra slangen når noen mener at de er fullkomne i seg selv. Å nei, tvert imot får vi nok se mer og mer av vår store fordervelse jo lenger fram vi kommer på veien.

Når du merker at du har forsyndet deg, må du ikke trøste deg med at synden bare var en skrøpelighetssynd og derfor ikke fordømmelig, eller med at Gud tar viljen for gjerningen. Det man pleier å kalle skrøpelighetssynd, er i seg selv virkelig fordømmelig synd. Men når Guds barn likevel ikke blir fordømt for syndene sine, kommer det av at Kristus selv er dømt til døden for deres overtredelser, og de har svøpt seg inn i hans rettferdighets klær.

Derfor sier Johannes: «Mine barn! Dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde. Og hvis noen synder, har vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige. Og han er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens» (1 Joh 2,1–2).

Du har ikke lov til å synde, og du vil jo heller ikke synde. Men når du likevel er kommet til å forsynde deg ved å falle i større eller mindre synd – enhver synd er riktignok stor for Gud – da blir du tuktet av Guds Ånd for det, men nåden i Kristus rokkes ikke. Vi kan ikke greie oss med en frelser som bare har fortjeneste nok for våre bedre stunder. For det er nettopp når vi er svakest og mest udugelige og forsynder oss mest, at vi trenger hele Kristi fortjeneste.

Herren gi da alle sine barn nåde til å vandre varsomt og gjøre det gode for alles øyne. Måtte de bekjempe synden i alle skikkelser ved å fly anledningen til synd, våke, be, bruke nådemidlene og korsfeste kjødet med dets lyster og begjær. Måtte de ikke misbruke friheten som et påskudd for kjødet, men tjene hverandre i kjærlighet – og samtidig leve på blodets regning, så de ikke vet av noe annet til frelse enn Jesus Kristus og ham korsfestet. Herren hjelpe oss til det, for sitt navns skyld! Amen.

Om Paul Gerhard Sand

1848–1911

Paul Gerhard Sand (1848–1911) ble født 25. februar 1848 på Eiker ved Drammen. Moren var så glad i salmene til Paul Gerhardt at hun kalte gutten opp etter ham. Hjemmet var haugiansk. Som ung mann kom han i sterke åndelige kamper, og han fikk hjelp ved å lese Rosenius og av den svenske lekpredikanten Anders Norström. Fra dem fikk han det sterke evangeliske draget som preget forkynnelsen hans til det siste.

Han tok lærerskoleeksamen og arbeidet en kort tid som lærer, og forkynte i fritiden. Gjennombruddet kom i 1877, på en lang reise gjennom Nordre Land, Etnedalen og Valdres. Ofte holdt han to møter om dagen og kunne tale i opptil tre timer. Først talte han om de ti bud og viste at ingen er rettferdig; så vendte han seg til ordet om slangen i ørkenen og vitnet om Kristus så klart at mange hørte evangeliet som noe helt nytt. Han giftet seg i 1879 med Hanna Alseth fra Biri, og de bosatte seg på gården Steig der.

Sand forkynte over store deler av Sør-Norge, særlig i Oppland og Trøndelag, og ble regnet som sin tids mest veltalende vekkelsespredikant. I 1887 kom han til Ålesund. Han hadde lovet å bli en måned, men ble i over fire, og vekkelsen spredte seg ut over hele Sunnmøre. Den ble hetende «Sandstormen». Ludvig Hope, som hørte ham som ung, mintes hvordan han lærte folk å tro seg frelst med den troen de hadde: «Det er ikke skjeen du skal leve av, det er maten i skjeen.»

Sand skrev mye. I 1880 ga han ut flere oppbyggelige småskrifter, blant dem «Nogle Ord om Helliggjørelsen» til veiledning for unge kristne, og sangboken «Pilegrims-Kvad». Sammen med Jacob Traasdahl ga han ut prekensamlingen «Livet i Guds Søn» over kirkeårets tekster. Han avviste bestemt at han forkynte en nyevangelisme som gjorde alle tilgitt uten tro; han forkynte både loven og evangeliet, med hovedvekten på evangeliet.

I 1890-årene trappet han ned reisevirksomheten. Han startet Balberg kristelige sanatorium ved Lillehammer og hotell Augustin i Kristiania, og i 1906 kjøpte han gården Hovin i Østre Aker. Men også i sine siste år kunne han forkynne det hele evangelium med gripende virkning. Han døde på Hovin 30. september 1911.

«Betragtninger» kom ut i 1907 hos K. C. Holter i Minneapolis, for de norske lutheranerne i Amerika.